

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2014

Utgiftskapitler: 1800–1840, 2440, 2442 og 2490

Inntektskapitler: 4800–4840, 5440, 5490, 5582 og 5685

Innhold

Del I	Innledende del	9	Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat	69
1	Overordnet oppsummering av resultater	11	Kap. 4829 Konsesjonsavgiftsfondet	70
2	Regjeringens energipolitikk	12	Kap. 5582 Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	70
2.1	Petroleumssektoren	12	Kap. 2490 NVE Anlegg	71
2.2	Energi- og vannressurssektoren ..	13	Kap. 5490 NVE Anlegg	74
2.3	Forskning og næringsutvikling	15	Kap. 1825 Energiomlegging, energi- og klimateknologi	75
2.4	CO ₂ -håndtering	15	Kap. 4825 Energiomlegging, energi- og klimateknologi	80
2.5	Miljø- og klimahensyn i energipolitikken	16	Kap. 1826 Statnett SF	80
			Kap. 5680 Statnett SF	81
3	Oversikt over budsjettforslaget	18	<i>Programkategori 18.30</i>	
3.1	Bruk av stikkordet «kan overføres»	20	<i>Forskning og næringsutvikling</i>	82
			Kap. 1830 Forskning og næringsutvikling	86
4	Oppfølging av anmodningsvedtak	22	<i>Programkategori 18.40</i>	
			<i>CO₂-håndtering</i>	99
			Kap. 1840 CO ₂ -håndtering	102
Del II	Budsjettforslag	23	Kap. 4840 CO ₂ -håndtering	110
5	Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.	25		
Programområde 18			Del III	Omtale av særlege tema
Olje- og energiformål	25		6	Prosjekt under utbygging
<i>Programkategori 18.00 Administrasjon</i>	25		7	Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid
Kap. 1800 Olje- og energidepartementet	25		8	Sektorovergripande miljøpolitikk
Kap. 4800 Olje- og energidepartementet	30		8.1	Miljøutfordringar
<i>Programkategori 18.10 Petroleumssektoren</i> ...	31		8.2	Regjeringas miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet
Kap. 1810 Oljedirektoratet	38		8.3	Departementets arbeid med miljø og klima
Kap. 4810 Oljedirektoratet	40		8.3.1	Fangst og lagring av CO ₂
Kap. 1815 Petoro AS	43		8.3.2	Energi og vassdrag
Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	48		8.3.3	Petroleumsverksemda
Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	49		8.3.4	Forskning og utvikling
Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	51		9	Utgreiing om likestilling og oppfølging av IA-avtala
Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA	51		9.1	Likestilling
<i>Programkategori 18.20</i>			9.2	Status i departementet og underliggjande etatar
<i>Energi- og vannressurssektoren</i>	52		9.3	Vurdering og utgreiing av likestillingstiltak på grunnlag av kjønn, etnisk bakgrunn, religion og nedsett funksjonsevne
Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat	63			

9.3.1	Tiltak i og rapportering av tiltak til Olje- og energidepartementet ...	134	11.1.2	Potensial for energi-effektivisering	140
9.3.2	Tiltak i og rapportering av tiltak til Oljedirektoratet	135	11.2	Verkemiddel som påvirker energiomlegging i hushald	141
9.3.3	Tiltak i og rapportering av tiltak til Noregs vassdrags- og energidirektorat	136	11.3	Økonomiske verkemiddel	142
9.4	Oppfølging av IA-avtala	137	11.3.1	Avgifter som påvirker energibruken	142
10	Tilsetjingsvilkår for leiarar i heileigde statlege føretak under Olje- og energidepartementet ..	139	11.4	Støtteordningar	142
10.1	Statnett SF	139	11.4.1	Støtteordningar gjennom Enova	142
10.2	Enova SF	139	11.4.2	Støtte- og låneordningar gjennom Husbanken	144
10.3	Gassnova SF	139	11.5	Regulerande verkemiddel	145
10.4	Petoro AS	139	11.6	Informasjon, kompetanse-utvikling og innovasjon	146
10.5	Gassco AS	139	11.7	Konklusjon	148
11	Verkemiddel for energieffektivisering og energiomlegging i hushald	140	Forslag	151	
11.1	Innleiing	140			
11.1.1	Energibruken i hushald i dag	140			

Tabelloversikt

Tabell 5.1	Finansiering av Norsk Oljemuseum	28	Tabell 5.11	Fordeling av bevilgningen under kap. 1830, post 50 på programmer og aktiviteter	88
Tabell 5.2	SDØEs olje- og gassreserver	46	Tabell 5.12	Finansiering av INTSOK	97
Tabell 5.3	SDØEs kapitalbalanse	46	Tabell 5.13	Finansiering av INTPOW	98
Tabell 5.4	Kontantstrøm fra SDØE	47	Tabell 6.1	Investeringsanslag, prosjekt under utbygging	115
Tabell 5.5	Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2010–2012, samt prisforutsetninger for 2013 og 2014	47	Tabell 6.2	Investeringsanslag, prosjekt som har starta produksjon etter 1. august 2012	116
Tabell 5.6	NVE Anleggs kapitalbalanse	72	Tabell 9.1	Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Olje- og energidepartementet ..	131
Tabell 5.7	Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg	72	Tabell 9.2	Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Oljedirektoratet	132
Tabell 5.8	Oversikt over inntekter til Energifondet i perioden 2012–2014	76	Tabell 9.3	Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Noregs vassdrags- og energidirektorat	133
Tabell 5.9	Energiresultat og disponering av Energifondets midler i 2012, korrigert for kanselleringer	77			
Tabell 5.10	Disponerte midler, kontrakts- festet energiresultat, prosjekter under gjennomføring og slutt- rapportert energiresultat etter område (2001–2011)	79			

Oversikt over bokser

Boks 2.1	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under petroleumssektoren	13	Boks 5.1	Evaluering av RENERGI og PETROMAKS	91
Boks 2.2	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under energi- og vannressurssektoren ...	14	Boks 5.2	Prosjekteksempel PETROMAKS	92
Boks 2.3	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under forskning og næringsutvikling	15	Boks 5.3	Prosjekteksempel DEMO 2000	92
Boks 2.4	Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under CO ₂ -håndtering	16	Boks 5.4	Prosjekteksempel RENERGI	93
			Boks 5.5	Prosjekteksempel CLIMIT	104
			Boks 8.1	Prosjekteksempel energiforskning	128
			Boks 8.2	Prosjekteksempel petroleumsforskning	129

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2014

Utgiftskapitler: 1800–1840, 2440, 2442 og 2490

Inntektskapitler: 4800–4840, 5440, 5490, 5582 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet 27. september 2013,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning del

1 Overordnet oppsummering av resultater

Et overordnet mål for regjeringens energipolitikk er å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene. Gjennom de siste årene er vesentlige mål oppnådd i norsk energipolitikk:

- Ordningen med elsertifikater vil gi resultater i form av betydelig vekst i fornybar energiproduksjon. En slik teknologinøytral og markedsbasert ordning vil bidra med til sammen 26,4 TWh fornybar energi i Norge og Sverige i perioden fra 2012 til 2020.
- Regjeringen har økt kapasiteten i konsesjonsbehandlingen av fornybar energi. Siden 2006 er det gitt endelig konsesjon til vind- og vannkraftverk som vil tilsvare 17 TWh/år fornybar energiproduksjon.
- Storstilt satsing på utbedring og fornyelse av strømmettet gir økt forsynings sikkerhet og skaper bedre grunnlag for produksjon av fornybar energi.
- Regjeringen har økt satsingen på miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon gjennom Enova SF. Enova forvalter også regjeringens nye satsing på energi- og klimateknologi. Satsingen vil gi mer velfungerende markeder for effektive miljø- og klimavennlige løsninger.
- Regjeringen har de siste årene styrket arbeidet med å redusere risikoen for skader som skyldes flom, erosjon og skred betydelig. Bevilgningene til flom- og skredforebygging er mer enn doblet siden 2009.
- Regjeringen har prioritert betydelige midler til arbeidet med å utvikle teknologier og løsninger som skal medvirke til å redusere klimagassutslippene. Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad ble åpnet i 2012. Senteret er bygget for å skape en arena for målrettet testing, kvalifisering og utvikling av CO₂-fangstteknologi. I verdenssammenheng er dette anlegget unikt.
- Norsk petroleumsvirksomhet har bidratt til høy verdiskaping og gitt staten store inntekter.

Virksomheten har skjedd innenfor forsvarlige rammer for helse, miljø og sikkerhet og i god sameksistens med andre næringer.

- Forlenget levetid og økt utvinning på petroleumfeltene bidrar til økt verdiskaping. Gjennom oppfølging av sokkelaktiviteten og et vidt spekter av aktiviteter ser vi resultater slik som videreutvikling av Ekofisk/Eldfisk for nye 40 år. Oppstart av et forskningssenter for økt utvinning ved Universitetet i Stavanger i 2013 bereder grunnen for framtidig verdiskaping.
- Oppmerksomhet rettet mot utbygging av påviste funn har sikret flere nye selvstendige utbygginger på moden del av norsk sokkel. 20 nye olje- og gassutbygginger er godkjent av departementet siden 2010. Områdeløsninger har gitt grunnlag for ny infrastruktur slik som Polarled i Norskehavet.
- God ressursforvaltning sikres ved at mest mulig av fortjenesten fra olje- og gassvirksomheten tas ut på feltene og ikke i infrastrukturen. Det er vedtatt en tariffreduksjon i gasstransportsystemet i tråd med dette.
- Grunnlag for opprettholdelse av aktiviteten på lengre sikt er ivarettatt gjennom tildeling av utvinningstillatelser i både modne og umodne områder. Tildelingene har gitt resultater som Johan Sverdrup-funnet i Nordsjøen og funn i Barentshavet. Tilgang til nytt leteareal for petroleumsvirksomheten flytter aktivitet nordover i landet.
- I 2010 ble det signert avtale med Russland om delelinjen i Barentshavet og i 2013 ble Barentshavet sørøst åpnet for petroleumsvirksomhet.
- I 2013 ble det opprettet et forsknings- og kompetansesenter ved Universitetet i Tromsø for petroleumsvirksomhet i nordområdene og Arktis.

Budsjettforslaget for 2014 viderefører den offensive satsingen for økt verdiskaping med utgangspunkt i norske naturressurser og for å redusere de globale klimagassutslippene.

2 Regjeringens energipolitikk

Et overordnet mål for regjeringens energipolitikk er å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene. Uten god konkurranseevne, effektiv ressursbruk og lønnsomhet i energisektoren skapes ikke de arbeidsplasser og inntekter som er nødvendige for å sikre velferd og sysselsetting. Energipolitikken må legges opp slik at man innenfor miljømessig forsvarlige rammer, best mulig utnytter den samlede tilgangen på arbeidskraft, kunnskap, kapital og naturressurser.

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge for en samordnet og helhetlig energipolitikk.

2.1 Petroleumssektoren

Petroleumsvirksomheten er Norges største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter og eksportverdi. Næringen sysselsetter om lag 250 000 personer direkte eller indirekte. Siden 1970-tallet har store inntekter fra virksomheten bidratt til å bygge velferdssamfunnet. Statens pensjonsfond utland har vokst til over 4 500 mrd. kroner i markedsverdi per september 2013.

Hovedmålet i petroleumspolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. For å nå målet må forvaltningen være helhetlig og basert på kunnskap og fakta. Forvaltningen av ressursene skal skje

innenfor forsvarlige rammer for helse, miljø og sikkerhet og i sameksistens med andre næringer.

I 2011 la regjeringen fram Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten. I Innst. 143 S (2011–2012) sluttet Stortinget seg til regjeringens ambisjon om å legge opp til en parallell satsing på tre områder:

- økt utvinning fra eksisterende felt og utbygging av drivverdige funn,
- fortsatt aktiv leting i åpnete områder og
- gjennomføring av åpningsprosessene for Jan Mayen og Barentshavet sørøst.

En bevisst, parallell satsing innen hele kjeden legger til rette for å opprettholde aktivitetsnivået i næringen på et jevnt nivå over tid. Dette er nødvendig for å nå målet om langsiktig forvaltning og verdiskaping fra petroleumsressursene.

Aktivitetsnivået på sokkelen er høyt. Det investeres betydelig i eksisterende felt. Funn som er gjort langt tilbake i tid er nå godkjent for utbygging. Leteaktiviteten er stor, det er god interesse for både modne og umodne områder og Stortinget har vedtatt åpning av Barentshavet sørøst. Åpningsprosessen for Jan Mayen er ikke slutført.

Nordområdene er et strategisk satsingsområde for regjeringen. Strategien skal baseres på økt kunnskap, god ressursutnyttelse og et aktivt nærvær. Geologisk kartlegging i Barentshavet nord vil fortsette i 2014.

Boks 2.1 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under petroleumssektoren

I gjennomsnitt blir mer enn halvparten av den tilstedeværende oljen i reservoarene liggende igjen dersom kun dagens vedtatte planer for felt blir gjennomført. Økt utvinning fra olje- og gassfelt i drift representerer et betydelig verdipotensial. På den bakgrunn foreslås budsjettene til Oljedirektoratet og Petoro økt i 2014:

- Det foreslås bevilget 247,1 mill. kroner i driftsutgifter til *Oljedirektoratet*, en økning på 7,6 mill. kroner. Økningen skal blant annet sette direktoratet i stand til å følge opp prioriterte oppgaver knyttet til å realisere verdipotensialet fra felt i drift og være en pådriver for økt utvinning.
- Det foreslås bevilget 307 mill. kroner til *Petoro AS*, en økning på 16,3 mill. kroner. Økningen skal blant annet styrke selskapets kapasitet i oppfølgingen av modne felt, herunder pådriver for økt utvinning.

Som ledd i oppfølgingen av petroleumsmeldingen, jf. Meld. St. 28 (2010–2011), økes bevilningene til petroleumsforskning knyttet til opprettelsen av et *forsknings- og kompetansesenter innenfor arktiske utfordringer* (Tromsø) og et senter innen *økt oljeutvinning* (Stavanger).

Investeringer knyttet til *Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten* (SDØE) anslås til om lag 30 mrd. kroner i 2014. De største investeringene for SDØE i 2014 knytter seg til Troll, Oseberg, Gullfaks, Heidrun og Åsgard.

Det foreslås bevilget 24 mill. kroner til Petoro for at selskapet skal ivareta statens interesser som direkte investor gjennom SDØE-ordningen i unitiseringen av *Johan Sverdrupfunnet*.

2.2 Energi- og vannressurssektoren

Energiforsyning og energiomlegging

Regjeringen legger stor vekt på å sikre en effektiv, robust og miljøvennlig energiforsyning i Norge. Avhengigheten av vannkraft gjør den norske energiforsyningen sårbar i perioder med sterk kulde og lite tilsig. Det er derfor viktig å fortsette arbeidet med å gjøre kraftforsyningen mer robust mot perioder med svikt i tilsiget og uforutsette hendelser.

Statnett planlegger investeringer på størrelsesorden 50-70 mrd. kroner i sentralnettet de neste ti årene. Etter mange år med effektivisering og moderate investeringer i det sentrale overføringsnettet, er det nå stort behov for å øke kapasiteten og bygge om deler av nettet. Utbyggingsbehovet skyldes nødvendigheten av bedre sikkerhet for strømleveranse i noen områder, mer fornybar kraftproduksjon, forbruksvekst blant annet i petroleumssektoren, industrien og områder med befolkningsøkning samt ønsket om å utjevne regionale ubalanser og kraftpriser. Regjeringen foreslår et kapitalinnskudd på 3 250 mill. kroner i Statnett SF og at utbyttet fra selskapet settes til null for regnskapsåret 2013. Kapitaltilskuddet skal bidra til å redusere Statnetts finansielle risiko.

Uten kapitaltilførsel vil Statsnetts egenkapitalandel reduseres til et svært lavt nivå.

Norge har forpliktet seg til et mål om en fornybarandel på 67,5 pst. innen 2020 gjennom innlemmelsen av EUs fornybardirektiv. Som et virkemiddel for å nå fornybarmålet ble det i 2012 etablert et felles norsk-svensk elsertifikatmarked. Fra 2012 til og med 2020 skal det innenfor rammen av sertifikatsystemet realiseres en samlet årlig produksjon fra fornybare kilder på 26,4 TWh i Norge og Sverige. For å bidra til at dette målet nås, er det viktig at myndighetene ferdigbehandler konsesjonssøknader for nett og produksjon tidsnok til at prosjekter kan realiseres før 2020. Siden 1. januar 2012 er det gitt konsesjon til over 8 TWh vind- og vannkraft.

Et viktig mål for arbeidet med energiomlegging er å styrke forsyningssikkerheten ytterligere. Arbeidet med energiomlegging skal samtidig bidra til en langsiktig omstilling av Norge til et lavutslippssamfunn. Satsingen på Enova bidrar til energieffektivisering, konvertering til energibruk med mindre utslipp og utvikling av energi- og klimateknologi. Departementet og Enova har avtalt at selskapet skal bidra med energi- og klimareultatene som samlet tilsvarer minimum 6 ¼ TWh i perioden 2012–2015. I tillegg har byggforskrifter, omsettbare kvoter for CO₂, avgiftene på klimagas-

ser og andre miljøavgifter og særavgifter knyttet til energi stor virkning på energibruken.

Utviklingen av energipolitikken i Europa har stor betydning for energisektoren i Norge. Et generelt utviklingstrekk er at EUs regelverk utformes mer detaljert enn tidligere. Nytt EU-regelverk innenfor EØS-avtalens virkeområde vil fortsatt vurderes og tas inn i norske lover og forskrifter.

Vannressurser, flom og skred

Norge har store vannressurser. Norsk vassdragsnatur er unik og vi har et internasjonalt ansvar for å verne om og forvalte denne naturarven. Vannkraften er den viktigste økonomiske utnyttelsen av vannressursene. Både av hensyn til økonomiske og allmenne interesser som fri-

luftsliv, landskap og naturmangfold, er bærekraftig forvaltning av vannressursene av stor betydning.

Regjeringen vil sikre helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene. Tilpasning til EUs rammedirektiv for vann (2000/60/EF) innebærer at det er innført regionale forvaltningsplaner som verktøy i norsk vannforvaltning.

Flom, erosjon og skred kan medføre skader på mennesker, eiendom, infrastruktur og miljø. Regjeringen har i Meld. St. 15 (2011–2012) Hvordan leve med farene – om flom og skred, redegjort for utfordringer og tiltak. Regjeringen vil bedre samfunnets evne til å forebygge flom- og skredrisiko. Dette skal skje gjennom et bredt spekter av tiltak innenfor kartlegging, arealplanlegging, sikring, overvåking, varsling og beredskap.

Boks 2.2 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under energi- og vannressurssektoren

- Det foreslås til sammen bevilget 487 mill. kroner i driftsutgifter til *Norges vassdrags- og energidirektorat*, en økning på 19 mill. kroner. Økningen skal blant annet bidra til å styrke innsatsen til jord- og snøskredvarslingen og øke kapasiteten i oppfølgingen av sikringstiltak mot flom og skred. Videre skal økningen sette direktoratet i stand til å følge opp prioriterte oppgaver knyttet til energiområdet, herunder oppfølging av EU-regelverk som følger av EUs tredje energimarkedspakke og nye regulatoroppgaver.

– Utover Norges vassdrags- og energidirektoratets driftsutgifter foreslås det om lag 260 mill. kroner til *forebygging av flom- og skredskader*, en økning på om lag 70 mill. kroner. Økningen knytter seg til kartlegging av flom og skred og gjennomføring av sikringstiltak mot flom og skred. Hoveddelen av økningen knytter seg til oppfølging etter flommen på Østlandet i 2013 og etablering av nye, permanente sikringstiltak, blant annet ved Kvam.

– Regjeringen ønsker å redusere de geografiske forskjellene i nettleien. Tilskuddet til *utjevning av overføringstariffer* foreslås videreført med totalt 120 mill. kroner i 2014.
- Regjeringen foreslår å bevilge 5 mrd. kroner til *Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging*, slik at fondskapitalen økes til 40 mrd. kroner. Kapitalinnskuddet vil øke overføringene til Energifondet med ytterligere om lag 100 mill. kroner fra og med 2015.

– Regjeringen foreslår å bevilge 1 216 mill. kroner over statsbudsjettet til Energifondet knyttet til Enovas arbeid med *energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi*. De totale inntektene til Energifondet anslås til om lag 2 mrd. kroner i 2014. Midlene skal konsentreres om å stimulere til å ta i bruk andre energibærere enn olje, gass og elektrisitet til oppvarming, energieffektivisering i industri og bygninger samt fullskala demonstrasjon av ny energiteknologi.

– Regjeringen foreslår et kapitalinnskudd på 3 250 mill. kroner til *Statnett SF* og at utbyttet fra selskapet settes til null for regnskapsåret 2013. Statnett planlegger investeringer på størrelsesorden 50–70 mrd. kroner de neste ti årene.

2.3 Forskning og næringsutvikling

Regjeringens hovedmål med å satse på forskning og næringsutvikling innenfor energi- og petroleumsektoren er å bidra til bærekraftig verdiskaping. Virkemidlene skal styrke teknologi- og kompetanseutvikling og bidra til økt konkurransekraft i energi- og petroleumsnæringene.

Petroleumssektoren

Gjennom satsingen på forskning og utvikling (FoU) innenfor petroleumssektoren, vil regjeringen bidra til å ivareta sektorenes behov for langsiktig kompetanseutvikling og fremme verdiskaping og konkurransekraft i forskningsmiljøer og industrien. Gjennom FoU skal det utvikles nye teknologier som kan redusere kostnader, forbedre effektivitet og ytelse samt ytterligere bidra til miljø- og klimavennlig utvinning. Forskningsinnsatsen skal også bidra til økt kunnskap som grunnlag for politikkutvikling og god forvaltning av petroleumsressursene.

Regjeringen ønsker å bidra til å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og kompetanse på et høyt nivå i petroleumindustrien. Regjeringen ønsker også å støtte opp under petroleumindustriens internasjonale engasjement. Mulighetene for norske leveranser til store internasjonale markeder er betydelig. Regjeringen vil arbeide for at disse mulighetene blir godt utnyttet. Støtten til internasjonalisering vil skje i et samarbeid med INTSOK.

Energisektoren

Regjeringens satsing på FoU innenfor energisektoren er utledet fra sentrale energipolitiske mål. Støtte til energiforskning skal bidra til økt, langsiktig verdiskaping og til en rasjonell, kostnadseffektiv og bærekraftig utnyttelse av de norske energiressursene. Den skal utvikle teknologi og kompetanse som kan bidra til en effektiv energiomlegging og et miljøvennlig og sikkert energisystem i Norge, både når det gjelder produksjon, overføring og bruk av energi.

Regjeringen vil gjennom satsing på FoU bidra til videreutvikling av konkurransedyktig teknologi og tjenester som vil gi økt næringsutvikling og verdiskaping i energisektoren. Det skal også gjennomføres analyser som gir kunnskapsgrunnlag for utvikling av politikk og langsiktige strategier på energiområdet.

Regjeringen ønsker å bidra til å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og kompetanse på et

høyt nivå i energinæringene. Nasjonalt er dette viktig for å nå målene om betydelig utbygging av fornybar energi frem mot 2020. Også internasjonalisering er viktig for å sikre rekruttering og arbeidsplasser innenfor denne store fastlandsnæringen. Regjeringen ønsker derfor å støtte opp under fornybarnæringens engasjement i internasjonale markeder. Dette vil skje i et samarbeid med INTPOW.

Boks 2.3 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under forskning og næringsutvikling

- Det foreslås til sammen bevilget om lag 700 mill. kroner til *petroleums- og energiforskning* over Olje- og energidepartementets budsjett, hvorav Norges forskningsråd vil disponere om lag 648 mill. kroner.
- Det foreslås om lag 254 mill. kroner til *petroleumsforskningen*, en økning på om lag 10 mill. kroner. Det foreslås 15 mill. kroner til de nye forsknings- og kompetansesentrene innenfor arktiske utfordringer (Tromsø) og økt oljeutvinning (Stavanger), jf. Meld. St. 28 (2010–2011). Målet med etableringen av sentrene er å bygge opp forskningsmiljøer av høy kvalitet som er relevant for oljenæringen blant annet i nord og i arktiske strøk. Videre har senteret for økt utvinning som mål å bidra med ny teknologi og kunnskap for utvikling av nye injeksjonsmetoder og forbedring av eksisterende utvinningsmetodikk. Sentrene vil være i full drift fra 2014.
- Det foreslås bevilget 20,5 mill. kroner til *internasjonalisering av norsk energi- og petroleumsrettede leverandørindustri*. Bevilgningen fordeler seg på tilskudd til INTSOK og INTPOW.

2.4 CO₂-håndtering

Verden står overfor store utfordringer for å klare å redusere utslippene av klimagasser slik at vi når togradersmålet. Kraftproduksjon og annen bruk av energi basert på fossile energibærere er blant de største kildene til utslipp. Dersom det økte energibehovet globalt hovedsakelig skal dekkes av fossile energibærere, vil det føre til en dramatisk vekst i utslippene av klimagasser. En slik

utvikling vil ikke være forenlig med togradersmålet, som flertallet av verdens land har forpliktet seg til å innfri.

Kampen mot klimaendringene og utfordringene knyttet til å dekke verdens energibehov, er bakgrunnen for regjeringens satsing på fangst og lagring av CO₂, jf. Meld. St. 21 (2011–2012) *Norsk klimapolitikk*. Hovedmålet er å bidra til utvikling av fremtidsrettede, effektive teknologier for CO₂-håndtering slik at erfaring og teknologi utviklet gjennom de norske prosjektene skal gi betydelige reduksjoner i CO₂-utslipp også utenfor Norge. På sikt må CO₂-håndtering bli kostnadseffektivt og kunne konkurrere på like vilkår mot andre klimatiltak.

Etter en samlet vurdering har Regjeringen besluttet å avslutte arbeidet med å planlegge fullskala CO₂-håndtering på Mongstad. Utslippstillatelsens vilkår om etablering av CO₂-håndtering faller dermed bort. Regjeringen vil fortsatt prioritere arbeidet med CO₂-håndtering og vil intensivere satsingen på andre tiltak for å utvikle teknologier for CO₂-fangst og -lagring.

Regjeringens strategi for å gjøre CO₂-håndtering til et kostnadseffektivt klimatiltak er en helhetlig satsing på forskning, utvikling og demonstrasjon. I tillegg foreslås det etablert et CO₂-håndteringsprogram som skal legge til rette for at bedrifter kan realisere fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Gassnova arbeider også med å kartlegge og analysere mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad.

Regjeringen foreslår å øke satsingen og bidra til langsiktig videre drift ved Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM). Regjeringen foreslår å investere inntil 450 mill. kroner fra statens side i modifikasjoner og videreutvikling av teknologisenteret i perioden 2014–2017. Investeringsrammen skal blant annet muliggjøre utvikling av det ledige arealet på Mongstad for teknologitestning og videreutvikling av de eksisterende anleggene.

Videre foreslås CLIMIT-programmet styrket med 100 mill. kroner fordelt over to år. CLIMIT er det nasjonale programmet for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂ fra fossilt basert kraftproduksjon og industri.

Regjeringen vil også støtte utviklingen med å realisere CO₂-håndtering internasjonalt. Innsatsen skal i vesentlig grad bidra til å bringe teknologien videre og fremme utvikling av CCS. Aktivitetene må ses i sammenheng med Utenriksdepartementets satsing på CCS-fremmende arbeid.

Boks 2.4 Prioriteringer i forslaget til statsbudsjett for 2014 under CO₂-håndtering

- Regjeringen foreslår å investere inntil 450 mill. kroner fra statens side i modifikasjoner og videreutvikling av *teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM)* i perioden 2014–2017, hvorav 150 mill. kroner i 2014. Investeringsrammen skal blant annet muliggjøre videreutvikling av det ledige arealet på Mongstad for mindre skala teknologitestning.
- Bevilgningen til CLIMIT foreslås økt med om lag 30 mill. kroner, til totalt 200 mill. kroner i 2014.
- Det budsjetteres med 38 mill. kroner til Gassnovas arbeid med å utrede mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad.

2.5 Miljø- og klimahensyn i energipolitikken

Hensynet til miljøet og bærekraftig utvikling har alltid vært en integrert del av den norske petroleums- og energivirksomheten. Det har gjennom flere år blitt gjennomført omfattende tiltak.

Norge er en energinasjon. Vi har store vannkraftressurser og er blant verdens største eksportører av olje og gass. Regjeringen vil forene Norges rolle som petroleumsprodusent og -eksportør med ambisjonen om å være ledende i miljø- og klimapolitikken.

Norge arbeider for ren produksjon og bruk av energi, både fra fornybare og fossile energikilder. Satsing på teknologutvikling er avgjørende for at Norge skal ha en effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene. Regjeringen har som mål å tilrettelegge for en langsiktig omstilling av Norge til et lavutslippssamfunn.

Regjeringen vil fremme effektiv og miljøvennlig energiproduksjon, og samtidig sikre en bærekraftig forvaltning av kyst- og vassdragsnaturen. Det er et viktig mål å sørge for at den økte utbyggingen av fornybar kraft skjer uten at naturmangfold og store landskapsverdier går tapt.

Virkemiddelapparatet for petroleumssektoren sikrer at det tas hensyn til miljø og klima i alle faser av virksomheten – fra åpningsprosesser til konsesjonstildeling, til leting, utbygging, drift og

avslutning. Kontinuerlig vektlegging av miljø- og klimahensyn i petroleumsvirksomheten har bidratt til at Norge holder en høy standard sammenliknet med andre land. De helhetlige rammene for petroleumsvirksomhet blir fastlagt i forvaltningsplaner for hvert enkelt havområde basert på oppdatert og best mulig kunnskap og fakta. Regjeringen vil fortsatt legge vekt på å begrense CO₂-utslippene fra norsk sokkel.

I Innst. S. nr. 114 (1995–1996) vedtok Stortinget at det ved alle nye feltutbygginger skal legges fram en oversikt over energibehov og kostnadene ved å benytte kraft fra land framfor gassturbiner. Kraft fra land skal evalueres av operatøren og følges opp av myndighetene i forbindelse med behandling av hver enkelt ny plan for utbygging og drift. En forutsetning for en løsning med kraft fra land er at det kan skje uten negative effekter på kraftsystemet.

Den senere tiden har flere felt besluttet å dekke sitt energibehov med kraft fra land. Feltene Ormen Lange, Snøhvit, Troll, Gjøa og Valhall får alle kraft fra land. I tillegg vil Martin Linge og Goliat få kraft fra land når disse kommer i produksjon. Det pågår også utredning om en samordnet kraftløsning fra land for feltene Gina Krog, Ivar Aasen og Edvard Grieg, samt Johan Sverdrup-funnet.

Satsingen på energiomleggingstiltak er sentralt i regjeringens miljøpolitikk på energiområdet. Det er mulig å øke den miljøvennlige energi-produksjonen vesentlig og energien kan brukes mer effektivt. For å styrke utviklingen av miljøvennlig produksjon og bruk av energi er det grunnleggende å ha langsiktige og stabile rammevilkår. Satsingen gjennom Enova og Energifondet er sentrale elementer i regjeringens miljø- og klimapolitikk på energiområdet. Gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk, har Enova fått et utvidet

mandat, jf. Innst. 390 S (2011–2012). Blant annet skal Enova forvalte satsingen på energi- og klimateknologi. Energi- og klimateknologisatsingen skal ha som mål å redusere klimagassutslipp og bygge opp under utviklingen av energiomlegging på lang sikt gjennom å utvikle og ta i bruk teknologier og nye løsninger som kan bidra til dette.

En ny avtale mellom departementet og Enova kom på plass i 2012. Enova skal bidra med energi- og klimaresultater som samlet tilsvarer minimum 6 ¼ TWh i perioden 2012–2015.

Forskning og utvikling på fornybar energi er viktig for å nå miljømålene. Det er også ny teknologi og andre løsninger som medvirker til å gjøre petroleumsvirksomheten mer miljøvennlig. Kunnskap og kompetanse i petroleums- og energisektoren må bli brukt til å utvikle teknologi og finne løsninger som reduserer utslipp av klimagasser.

Hensynet til klimaendringene og utfordringene knyttet til å dekke verdens energibehov, er bakgrunnen for regjeringens satsing på fangst og lagring av CO₂. Arbeidet med teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad står sentralt i regjeringens satsing på å få fram teknologier som kan redusere utslipp av CO₂, jf. St.prp. nr. 38 (2008–2009) Investering i teknologisenter for CO₂-håndtering på Mongstad og Meld. St. 9 (2010–2011) Fullskala CO₂-håndtering. Utvikling av teknologi for CO₂-fangst er krevende og det vil hele tiden være usikkerhet ved utvikling av teknologier fra forskningsstadiet til industriell skala. Det er et mål for regjeringen at teknologisenteret skal være en arena for målrettet utvikling, testing og kvalifisering av teknologier for CO₂-fangst. Støtte til forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst og lagring av CO₂ gis også høy prioritet gjennom CLIMIT-programmet som forvaltes av Norges forskningsråd i samarbeid med Gassnova.

3 Oversikt over budsjettforslaget

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014	Pst. endr. 13/14
Administrasjon					
1800	Olje- og energidepartementet	245 925	207 921	212 204	2,1
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>245 925</i>	<i>207 921</i>	<i>212 204</i>	<i>2,1</i>
Petroleumssektoren					
1810	Oljedirektoratet	634 967	446 600	456 200	2,1
1815	Petoro AS	317 276 ¹	320 700 ¹	341 000	6,3
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	25 610 149	28 000 000	30 000 000	7,1
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	27	1 800	2 000	11,1
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>26 562 419</i>	<i>28 769 100</i>	<i>30 799 200</i>	<i>8,3</i>
Energi- og vannressurssektoren					
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	918 360	867 300	957 900	10,4
1825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi	1 051 610	11 038 500	6 216 000	-43,7
1826	Statnett SF			3 250 000	
2490	NVE Anlegg	4 009	2 000	5 000	150,0
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>1 973 979</i>	<i>11 907 800</i>	<i>10 428 900</i>	<i>-12,4</i>
Forskning og næringsutvikling					
1830	Forskning og næringsutvikling	761 714	768 950	715 500	-7,0
1832	Internasjonalisering	22 350	21 700		
1833	CO ₂ -håndtering	2 206 964	3 300 800		
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>2 991 028</i>	<i>4 091 450</i>	<i>715 500</i>	<i>-82,5</i>
CO₂-håndtering					
1840	CO ₂ -håndtering			2 435 300	
	<i>Sum kategori 18.40</i>			<i>2 435 300</i>	
<i>Sum utgifter</i>		<i>31 773 351</i>	<i>45 057 071</i>	<i>44 591 104</i>	<i>-1,0</i>

¹ Under kap. 1870.

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014	Pst. endr. 13/14
Administrasjon					
4800	Olje- og energidepartementet	9 664	2 752	2 702	-1,8
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>9 664</i>	<i>2 752</i>	<i>2 702</i>	<i>-1,8</i>
Petroleumssektoren					
4810	Oljedirektoratet	209 675	94 800	106 400	12,2
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	174 499 402	157 400 000	143 200 000	-9,0
5685	Aksjer i Statoil ASA	13 886 558	13 887 000	14 421 000	3,8
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>188 595 635</i>	<i>171 381 800</i>	<i>157 727 400</i>	<i>-8,0</i>
Energi- og vannressurssektoren					
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat	172 457	155 300	154 300	-0,6
4825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi	996 218	996 000	1 216 000	22,1
4829	Konsesjonsavgiftsfondet	149 400	149 000	50 000	-66,4
5490	NVE Anlegg	28	500	1 165	133,0
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	2 429		149 000	
5680	Statnett SF	117 000	38 000		-100,0
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>1 437 532</i>	<i>1 338 800</i>	<i>1 570 465</i>	<i>17,3</i>
Forskning og næringsutvikling					
4833	CO ₂ -håndtering	388 978	1 352 800		-100,0
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>388 978</i>	<i>1 352 800</i>		<i>-100,0</i>
CO₂-håndtering					
4840	CO ₂ -håndtering			3 214 000	
	<i>Sum kategori 18.40</i>			<i>3 214 000</i>	
<i>Sum inntekter</i>		<i>190 431 809</i>	<i>174 076 152</i>	<i>162 514 567</i>	<i>-6,6</i>

3.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»

Under Olje- og energidepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

(i 1 000 kr)				
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2013	Forslag 2014
1800	21	Spesielle driftsutgifter	35 927	30 845
1800	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv.		1 400
1800	72	Tilskudd til olje- og energiformål	3 671	2 000
1810	21	Spesielle driftsutgifter	106 353	205 100
1815	71	Unitisering		24 000
1815	73	Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel		6 500
1820	21	Spesielle driftsutgifter	5 892	79 000
1820	22	Flom- og skredforebygging	16 468	196 300
1820	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	524	19 000
1820	70	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak	9 770	
1820	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging		2 000
1820	73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer		120 000
1820	74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak		6 600
1820	75	Tilskudd til fjellskredovervåking		42 000
1830	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	3 369	24 000
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	1 888	19 400
1830	71	Tilskudd til forvaltningsrettet forskning og utvikling		4 000
1832	70	Internasjonalisering	2 170	
1833	21	Spesielle driftsutgifter	87 400	
1833	72	Lån, TCM DA	123 251	
1833	73	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt	20 000	
1840	21	Spesielle driftsutgifter		15 000
1840	70	Gassnova SF		164 300
1840	71	Forskningstjenester, TCM DA		1 877 000
1840	72	Lån, TCM DA		150 000
1840	73	Fullskala CO ₂ -håndtering på Mongstad		28 000
1840	75	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt		1 000
1870	71	Unitisering	924	
2442	21	Spesielle driftsutgifter		2 000

Stikkordet «kan overføres» benyttes fordi utbetaling på en inngått avtale eller tilsagn om tilskudd i 2014 helt eller delvis kan foretas i 2015 eller senere budsjettår for å sikre at alle vilkår i avtalen eller tilsagnet er oppfylt før utbetaling finner sted.

Når det gjelder kap. 1820, post 22, post 60, post 72 og kap. 1840, post 72 kan bruk av stikkordet i tillegg begrunnes ut fra at bevilgningen gjelder bygg, anlegg og materiell.

4 Oppfølging av anmodningsvedtak

I pkt. 11 Verkemiddel for energieffektivisering og energiomlegging i hushold omtales følgende anmodningsvedtak:

Vedtak nr. 565, jf. Innst. 390 S (2011–2012):

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for Stortinget med virkemidler som bidrar til å

utløse betydelig energieffektivisering og energiomlegging fra fossile til miljøvennlige kilder i private husholdninger.»

Del II
Budsjettforslag

5 Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.

Programområde 18 Olje- og energiformål

Programkategori 18.00 Administrasjon

Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge en samordnet og helhetlig energipolitikk.

Departementet ivaretar rollen som sektorforvalter, har ansvar for etatsstyringen av Oljedirektoratet og Norges vassdrags- og energidirektorat og eieroppfølgingen av Enova SF, Gassnova SF, Statnett SF, Petoro AS og Gassco AS. Departementet forvalter også statens aksjer i Statoil ASA. Videre har Olje- og energidepartementet ansvaret for forvaltningen av SDØE-ordningen, Energifondet, Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging og Fond for CLIMIT.

Olje- og energidepartementet (OED) er organisert i fire avdelinger; Energi- og vannressursavdelingen, Olje- og gassavdelingen, Avdeling for klima, industri og teknologi og Økonomi- og administrasjonsavdelingen.

Departementet hadde 154 ansatte per 1. oktober 2012, fordelt på 78 kvinner og 76 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 153 årsverk¹. Det er tre nasjonale eksperter ved EU-kommisjonen som dekker saker innen energieffektivisering, fornybar energi og innovasjon.

Videre er det en energiråd ved ambassaden i Washington og ved Norges delegasjon til EU i Brussel, energi- og miljøråd ved ambassaden i Moskva og en energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris.

Departementets energipolitiske mål og prioriteringer for 2014 og resultatrapport for 2012 beskrives under de aktuelle programkategoriene.

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister. Det er fem ansatte på lederlønnkontrakt som ikke er med i denne oversikten.

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
01	Driftsutgifter	162 149	160 376	165 959
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 72</i>	63 247	35 845	30 845
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>			1 400
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	10 200	10 700	12 000
72	Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 329	1 000	2 000
	Sum kap. 1800	245 925	207 921	212 204

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 21 Spesielle driftsutgifter redusert med 2 mill. kroner og post 72 Tilskudd til olje- og energiformål økt tilsvarende, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget om lag 166 mill. kroner i 2014, en økning på om lag 5,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Foruten ordinær lønns- og prisjustering er utgifter til tre nasjonale eksperter ved EU-kommisjon som dekker saker innen energieffektivisering, fornybar energi og innovasjon, budsjettmessig flyttet fra kap. 1825, post 21 til denne posten fra og med 2014.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 72

Det foreslås bevilget om lag 31 mill. kroner i 2014, en reduksjon på 5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Reduksjonen har i hovedsak sammenheng med at det ble bevilget særskilte midler i 2013 til gjennomføring av åpningsprosessen for norske havområder ved Jan Mayen.

For å løse sine oppgaver er departementet avhengig av tilgang til dyktige kunnskapsmiljøer nasjonalt og internasjonalt for å supplere egen fagkompetanse og saksbehandlingskapasitet. Midlene under denne posten nyttes i hovedsak til utredninger og analyser, ekstern bistand og beslutningsstøtte, uavhengige vurderinger og evalueringer. Videre omfatter posten utgifter til særskilte prosjekter, tidsbegrenset arbeid og andre spesielle driftsutgifter slik som for eksempel avgifter til verdipapirsentralen for statens aksjer i Statoil ASA.

OED har en samarbeidsavtale med Norad om bruk av OEDs faglige ressurser innen petroleumsrelatert utviklingssamarbeid. Samarbeidsvirksomheten budsjetteres til om lag 1,5 mill. kroner for 2014, jf. kap. 4800, post 03. I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2014 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4800, post 03 Oppdrags- og samarbeidsinntekter, jf. Forslag til vedtak II.

Kongen har fullmakt til å overskride bevilgningen til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få

betydning for eierstrukturen i Statoil ASA. Fullmakten foreslås videreført i 2014, jf. Forslag til vedtak III.

Det foreslås at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil 7 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres i 2014, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv., kan overføres

Det foreslås bevilget 1,4 mill. kroner i tilskudd til internasjonale organisasjoner i 2014. Midlene er øremerket til Gasseksporterende lands forum og Det internasjonale energiforum.

Olje- og energidepartementet foreslår i tillegg at det kan gis enkeltstående tilskudd til blant annet internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak etter en særskilt vurdering uten forutgående kunngjøring. Det vil blant annet kunne omfatte enkeltstående prosjekter og søknader fra for eksempel det internasjonale energibyrået (IEA).

Formålet med ordningen er å gi støtte til virksomhet innenfor rammen av internasjonale organisasjoner eller samarbeid med vekt på utviklingstiltak som understøtter departementets mål og oppgaver eller som tjener Norges interesser for øvrig.

Tiltak som gis støtte må ha et internasjonalt rettet formål eller innebære oppfølging av internasjonale prosjekter eller initiativ i Norge, herunder informasjon om klima og energi. Tiltak som vil bli prioritert skal understøtte departementets mål og oppgaver. Det vil bli lagt vekt på å støtte prosjekter og prosesser der forholdene ligger godt til rette for å oppnå resultater og etablere kunnskap gjennom internasjonalt samarbeid og fellesfinansiering.

Gasseksporterende lands forum

Gasseksporterende lands forum (Gas Exporting Countries Forum, GECF) er en organisasjon for dialog mellom gassprodusenter og består av tretten medlemsland. Målet for GECF er å utveksle informasjon om temaer av felles interesse for gasseksporterende land. Norge er observatør i forumet og det forventes at observatørland skal bidra til en viss dekning av kostnader for organisasjonen.

Norges bidrag til GECF er beregnet til 100 000 amerikanske dollar for 2014. Deltakelse i forumet gir Norge mulighet til å utveksle informasjon om utviklingen av gassektoren, samt opprettholde kontakten med andre gassproduserende land og følge utviklingen i forumet.

Resultatrapport 2012

I 2012 deltok Norge på tre møter på embetsnivå i GECF. OED mottar gassmarkedsrapporter annenhver uke fra GECF og oppdateringer på sekretariatets arbeid. Departementet har utbetalt 562 400 kroner til GECF i 2012 til dekning av organisasjonens utgifter.

Det internasjonale energiforum

Det internasjonale energiforum (IEF) startet som en uformell dialog på ministernivå tidlig på 1990-tallet, mellom land som eksporterer energi og land som importerer.

Forumets målsetning er å skape forståelse for fellesinteresser blant medlemmene, tilrettelegge for stabile markeder og global handel med energi og teknologi, styrke energisikkerheten på tilbuds- og etterspørselssiden og utvikle prinsipper og retningslinjer for transparente og robuste energimarkeder. Innsamling, analyse og spredning av informasjon er en sentral del av dette arbeidet, og sekretariatene til IEA og OPEC yter viktige bidrag i så måte.

Arbeidet finansieres gjennom bidrag fra deltakerlandene. Norges bidrag til IEF er beregnet til om lag 120 000 amerikanske dollar for 2014.

Resultatrapport 2012

IEFs 13. ministermøte ble avholdt i Kuwait med representanter fra 73 land og 15 internasjonale organisasjoner. Sentrale diskusjonstemaer var utviklingen for energimarkedene, åpen prisdannelse, investeringer og miljøutfordringer for energisektoren. I tillegg til ministermøtet arrangerte IEF også flere ekspertmøter og seminarer i 2012.

Formålet med disse arrangementene er å debattere viktige utviklingstrekk innenfor energisektoren og tilrettelegge for diskusjonene på IEFs ministermøter som finner sted annet hvert år. Departementet har utbetalt 673 019 kroner til IEF i 2012 til dekning av organisasjonens utgifter.

Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum

Norsk Oljemuseum (NOM) er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. NOMs hovedoppgave er å dokumentere og formidle den norske oljehistorien gjennom å samle inn, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale – samt å gjøre denne informasjonen tilgjengelig gjennom utstillinger og annen publisering.

NOM er lokalisert i Stavanger og ble åpnet i 1999. Museet har hatt en betydelig utvikling i sine aktiviteter både innenfor dokumentasjon og forskning, fornyelse av utstillinger og skole- og publikumsrettede tilbud. Det er også et mål at museets utstillinger og formidlingstilbud skal bidra til å stimulere interessen for teknologi og realfag blant utdanningssøkende ungdom.

Et stadig bredere pedagogisk tilbud, kombinert med at alle opplegg for skolebesøk er gratis, gjør museet attraktivt som et «utvidet klasserom». Dette medfører at museet også fungerer som et bindeledd mellom skoleverk og industri ved å synliggjøre petroleumsvirksomhetens historiske og faglige tilhørighet, men også dens behov for framtidig kompetanse.

Driften av virksomheten finansieres gjennom en kombinasjon av egne inntekter, avkastning fra sponsorfond, prosjektinntekter og offentlige tilskudd.

Tabell 5.1 Finansiering av Norsk Oljemuseum

Betegnelse	(i 1000 kr)		
	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014
Offentlig finansiering i pst.	38,9 pst.	44,0 pst.	46,7 pst.
Billettinntekter	5 258	5 000	5 000
Tilskudd fra Stavanger kommune	1 663	1 663	1 700
Tilskudd fra Olje- og energidepartementet	10 200	10 700	12 000
Tilskudd fra Rogaland fylkeskommune		500	1 000
Sponsorer/fondsavkastning	2 025	2 200	2 300
Prosjektinntekter	7 726	5 800	6 000
Diverse inntekter	3 643	3 400	3 500
Sum inntekter	30 515	29 263	31 500

Resultatrapport 2012

Norsk Oljemuseums virksomhet har i 2012 hovedsakelig vært rettet mot å gjennomføre løpende prosjekter og legge til rette for nye prosjekter – både når det gjelder dokumentasjon og utstillinger. Av større prosjekter ble «Kulturminne Statfjord» ferdigstilt som det tredje i rekken av oljemuseets dokumentasjonsprosjekter. Videre har arbeidet med den nye basisutstillingen om energi, klima og miljø vært en prioritert utviklingsoppgave. Det er gjennom året også innledet samarbeid med Statoil og Stavanger kommune om å etablere Rogalands første «Newton-rom» på museet. Videre ble det også inngått avtale med BP om å gjennomføre dokumentasjonsprosjektet «Kulturminne Valhall». Ovennevnte aktiviteter har bidratt til å opprettholde og videreutvikle Norsk Oljemuseum som et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. For øvrig satte museet ny besøksrekord i 2012 med 102 823 gjester.

Post 72 Tilskudd til olje- og energiformål, kan overføres, kan nyttes under post 21

Det foreslås et tidsbegrenset øremerket tilskudd på 2 mill. kroner til Sektorstyret for petroleumsstandardisering under Standard Norge. Tilskuddet skal styrke sektorstyrets kapasitet til å oppdatere petroleumsstandardene (NORSOK).

Standard Norge er en privat, uavhengig medlemsorganisasjon rettet mot næringsliv, forvalt-

ning, arbeidsliv og forbrukere. Sektorstyrets mål er å utvikle og holde oppdaterte standarder som gir mer sikre og kostnadseffektive offshoreutbygginger. Standardene skal blant annet oppfylle Petroleumstilsynets funksjons- og ytelsesbaserte krav. Det er i utgangspunktet lagt opp til at standardene skal gjennomgås systematisk hvert femte år. Sektorstyret har imidlertid ikke hatt tilstrekkelig kapasitet til å oppdatere det ønskede antallet, slik at en betydelig andel av standardene har en revisjon som er eldre enn fem år. Tilskuddet skal bidra til å ajourføre standardene.

Resultatrapport 2012

Tilskudd til Gassco – Industriarena for gass

I 2012 arrangerte industriarenaen et møte hvor markedsutsiktene for naturgass, utsiktene for produksjon av gass på norsk sokkel samt saker fra ulike industrielle aktører ble tatt opp. Gassco har sørget for at aktørene har fått innspill på tema og analyser som utarbeides i forkant av møtene. I forberedelsene til møtene har det vært avholdt bilaterale møter med de fleste relevante industriaktørene, hvor deler av problemstillingene har vært diskutert i mer detalj.

Gassco har i etterkant gjort presentasjoner og analyser tilgjengelig for interesserte aktører, i samarbeid med relevante deltakere i industriarenaen. Industriarenaen har bidratt gjennom analysearbeidet til å få en økt realisme og fornuftige forventninger rundt industriell bruk av gass i Norge. I tillegg har det bidratt til å etablere et godt nettverk mellom oppstrøms- og nedstrøms gassindustri.

OED har utbetalt om lag 2,5 mill. kroner til Gassco i 2012 til dekning av utgifter ved industriarenaen. Det er ikke avsatt midler til Industriarenaen for gass etter 2012.

Tilskudd til Enova – Lavenergiprogrammet

Lavenergiprogrammet har i 2012 hovedsakelig jobbet med kunnskapsutvikling i bygg-, anlegg-, og eiendomsnæringen (BAE-næringen), samt tiltak for å få spredt kunnskap til ulike aktører i BAE-næringen. Programmet har i 2012 gjennomført utviklingsarbeider for å få et godt grunnlag å basere arbeidet med kunnskapsspredning til BAE-næringen på, blant annet EBLE-prosjektet, Build Up Skills, utvikling av passivhusmaterieell og rapport om overtemperatur.

Fra 1. januar 2013 er forvaltningen av Lavenergiprogrammet overtatt av Kommunal- og regionaldepartementet. Enovas forvaltning av de øremerkede midlene til Lavenergiprogrammet på vegne av OED ble følgelig avviklet etter 31. desember 2012.

OED har utbetalt om lag 3 mill. kroner til Enova som omfatter et øremerket tilskudd til Lavenergiprogrammet i 2012 og Enova sin oppfølging av programmet.

Tilskudd til Nordland fylkeskommune – Planprosjekt Vefsna

Departementet har gitt tilsagn på om lag 430 000 kroner i tilskudd til Nordland fylkeskommune til planprosjektet Vefsna for 2012. I forbindelse med vern av Vefsna, jf. St.prp. nr. 53 (2008–2009), ble det forutsatt at det skulle iverksettes et planprosjekt som blant annet vil innebære en omfattende kartlegging av Vefsnas nedbørfelt for å kunne vurdere verneverdier og muligheter for skånsom kraftutbygging. I proposisjonen er det forutsatt at prosjektet blir utformet av miljø- og vassdragsmyndighetene i samråd med lokale og regionale myndigheter. Prosjektet ligger noe etter opprinnelig framdriftsplan. Dette skyldes blant annet mer tidsbruk enn antatt til kunnskapsinnhenting, samordning av prosjektet og metodeutvikling. Det ble derfor ikke utbetalt midler i 2012. Prosjektet er nå kommet godt i gang, og forslag til plan skal legges fram ved årsskiftet 2013/14.

Tilskudd til Navitas – Prosjekt om kontraktsinformasjon

Departementet har utbetalt 1 mill. kroner i 2012 til Navitas i forbindelse med utvikling av nettstedet

«findcontracts.no». Midlene er benyttet til å utvikle nettsiden, som inneholder et dataverktøy som skal gjøre informasjon om kommende kontrakter på norsk kontinentalsokkel lettere tilgjengelig for potensielle leverandører. Tilskuddet har bidratt til å muliggjøre en IT-plattform som imøtekommer krav til å håndtere et stort spekter og antall brukere, partnere og prosjekter.

Tilskudd til Norsk institutt for skog og landskap – Interreg-prosjektet

Departementet har utbetalt 0,7 mill. kroner til Norsk institutt for skog og landskap knyttet til Interreg-prosjektet i 2012. Tilskuddet har gått til norsk deltakelse i «Bioenergy Promotion». Prosjektet inngår i EU-interregprogrammet «EU Baltic Sea Region Programme 2007–2013». Prosjektet har bidratt til å fremme bioenergiens posisjon i områder og land som deltok i prosjektet.

Tilskudd til Norsk Oljemuseum – utstillingsprosjektet «Energi – problemet eller løsningen»

Departementet har utbetalt 2,5 mill. kroner i 2012 til Norsk Oljemuseum knyttet utstillingsprosjektet «Energi – problemet eller løsningen». Arbeidet med utstillingsprosjektet har pågått gjennom hele 2012. Målet med utstillingen er å vekke interesse for sammenhengen mellom verdens økende energibruk og klimautfordringen. Utstillingen åpnet 18. april 2013.

Øvrige tilskuddsutbetalinger i 2012

Departementet har foretatt sluttutbetaling på 400 000 kroner til Universitetet i Bergen knyttet til Norsk forskerskole for petroleum. Forskerskolen er et samarbeid som omfatter alle petroleumsrettede universiteter i Norge. Forskerskolen skal bidra til oppfølging og styrking av et eksisterende samarbeid i International Energy Agency (IEA) innen olje- og gassteknologi, jf. Prop. 1 S (2012–2013).

Departementet har foretatt sluttutbetaling på 100 000 kroner til Vest-Telemark museum knyttet til utvikling og etablering av et interaktivt formidlingstilbud og en modell/simulator for strømproduksjon knyttet til Statkrafts visningssenter på museet.

Videre har departementet utbetalt 30 000 kroner til Norsk Ved knyttet til gjennomføring av Ved Dager i Troms, Hedmark og Akershus. Det er også utbetalt 25 000 kroner til Adalia Film knyttet til et filmprosjekt om CCS-prosjektet på Mongstad.

Kap. 4800 Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
02	Ymse inntekter	501		
03	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	3 300	1 502	1 502
10	Refusjoner	937		
16	Refusjon av foreldrepenger	2 393		
18	Refusjon av sykepenger	1 338		
70	Garantiprovisjon, Gassco	1 195	1 250	1 200
	Sum kap. 4800	9 664	2 752	2 702

Post 03 Oppdrags- og samarbeidsinntekter

Posten omfatter inntekter knyttet til OEDs samarbeidsavtale med Norad om rådgivning innen petroleumsrelatert utviklingssamarbeid.

Oppdrags- og samarbeidsinntekter budsjetteres til om lag 1,5 mill. kroner i 2014.

Post 70 Garantiprovisjon, Gassco

Staten som eier av Gassco AS garanterer for skader og tap på mottaksterminalene på kontinentet

som oppstår som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007). Det foreslås at garantien videreføres for 2014, jf. Forslag til vedtak VII.

Garantipremien er satt til 70 pst. av forsikringspremien på Gasscos ordinære ansvarsforsikring. Med dagens premie på om lag 1,7 mill. kroner tilsvarer dette om lag 1,2 mill. kroner i 2014.

Programkategori 18.10 Petroleumssektoren

Utviklingstrekk i petroleumssektoren

Petroleumsvirksomheten er Norges største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter og eksportverdi. Næringen sysselsetter om lag 250 000 personer direkte eller indirekte. Siden 1970-tallet har store inntekter fra virksomheten bidratt til å bygge velferdssamfunnet. Statens pensjonsfond utland har vokst til over 4 500 mrd. kroner i markedsverdi (pr. medio september 2013). I 2012 var statens inntekter fra petroleumsvirksomheten på om lag 400 mrd. kroner og sektoren bidro med nesten 25 pst. av den totale verdiskapingen i Norge.

Prisene på olje og gass er av stor betydning for statens inntekter. Oljemarkedet er for tiden preget av begrenset etterspørselsvekst, samtidig som produksjonen av ukonvensjonell olje øker. Samtidig var 2012 preget av uventet bortfall av oljeproduksjon i flere land. Konflikter i Yemen, Syria og Sudan har medført lavere oljeproduksjon og eksport fra disse landene. I tillegg har sanksjonene mot Iran tatt bort betydelige mengder olje fra markedet. OPEC har i perioder kompensert for bortfallet gjennom produksjon fra Saudi-Arabia, men har i den siste perioden kuttet i produksjonen grunnet økende volumer av skiferolje i USA. Gjennomsnittsprisen de siste to årene har vært i overkant av 110 dollar per fat. I et historisk perspektiv er dette svært høye priser.

Spotprisene for naturgass har i 2013 holdt seg på et stabilt høyt nivå, med en svakt stigende trend sammenlignet med tilsvarende periode i fjor og enkelte kraftige prishopp knyttet til temperaturmessige forhold. Prisene som ble registrert på National Balancing Point (NBP) i februar/mars 2013 var de høyeste noterte spotprisene på gass noensinne. Prisene holdes oppe av et stramt globalt LNG-marked som drives av stor betalingsvillighet i Asia. Det europeiske markedet fungerer i praksis som et restmarked for LNG, og prisene blir derfor først og fremst avgjort av fundamentale forhold utenfor det europeiske gassmarkedet. De europeiske gassprisene er derfor høye, til tross for en vanskelig økonomisk situasjon i Europa. Stramheten i det globale LNG-markedet er ventet å vedvare de

neste årene. Samtidig er europeisk egenproduksjon av gass synkende, og det forventes derfor at importbehovet vil øke i årene som kommer.

Estimat for det totale ressursgrunnlaget på norsk sokkel har det siste året blitt oppjustert. Ressursregnskapet per 31. desember 2012 viste et totalt ressursgrunnlag på om lag 13,6 mrd. Sm³ oljeekvivalenter. Dette er en økning i totale ressurser på om lag 0,5 mrd. Sm³ oljeekvivalenter fra ressursregnskapet 31. desember 2011. Økningen skyldes en oppjustering av uoppdagede ressurser. Uoppdagede ressurser ved Jan Mayen og i Barentshavet sørøst, som ikke var inkludert i ressursregnskapet per 31. desember 2012, utgjør 0,4 mrd. Sm³ oljeekvivalenter.

Store deler av norsk kontinentalsokkel er i dag kjennetegnet av kjent geologi, godt utbygd infrastruktur og felt med avtakende produksjon. Det er i disse områdene fremdeles et betydelig potensial for å øke utvinningsgraden, effektivisere driften og bygge ut ressurser i nærheten av etablert infrastruktur. Utviklingen i oljeproduksjonen de nærmeste årene vil være nært knyttet til hvor godt dette arbeidet lykkes.

Norsk oljeproduksjon har blitt gradvis redusert siden 2001 da produksjonen var 3,4 mill. fat per dag inkludert NGL og kondensat. I 2012 ble det produsert om lag 1,9 mill. fat per dag. Departementet forventer en noe økende oljeproduksjon de nærmeste årene. Gassproduksjonen utgjorde 113 mrd. Sm³ i 2012, mer enn en dobling siden 2001.

Det er høy aktivitet i petroleumsnæringen. I 2012 ble det investert for om lag 171 mrd. kroner på kontinentalsokkelen. Investeringsnivået forventes å være høyt også i årene framover. Store investeringer går årlig til å videreutvikle eksisterende felt og bygge ut satellitter til disse. I løpet av det siste året har flere nye felt kommet i produksjon, herunder Skarv, Visund sør, Vigdis nordøst, Stjerne, Hyme, Atla, Jette og Skuld.

Det ble påbegynt 42 letebrønner i løpet av 2012. Leteaktiviteten forventes å være på tilsvarende nivå de kommende år. Leteaktiviteten er på et nivå som legger til rette for kontinuitet og jevnhet i aktivitetsnivået framover.

Norge besluttet i 2007 å innføre kriteriene i Extractive Industries Transparency Initiative

(EITI) for å bidra til at initiativet får større gjennomslagskraft internasjonalt. Initiativet har som formål å synliggjøre innteksstrømmene fra olje-, gass- og gruveselskaper til vertsland. Økt åpenhet om betalingsstrømmene og synliggjøring av betydningen av denne sektoren skal ansvarliggjøre myndighetene når det gjelder bruken av inntektene og bidra til et bedre styresett. Norge har implementert EITI og ble som første OECD-land godkjent i mars 2011.

Hovedmål for petroleumpolitikken

Hovedmålet i petroleumpolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. For å nå målet må forvaltningen være helhetlig og basert på kunnskap og fakta. Forvaltningen av ressursene skal skje innenfor sikkerhets- og miljømessig forsvarlige rammer og i samsamsens med andre næringer.

I 2011 la regjeringen fram Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten. I Innst. 143 S (2011–2012) sluttet Stortinget seg til regjeringens ambisjon om å legge opp til en parallell satsing på tre områder;

- økt utvinning fra eksisterende felt og utbygging av drivverdige funn,
- fortsatt aktiv leting i åpnede områder og
- gjennomføring av åpningsprosessene for Jan Mayen og Barentshavet sørøst.

En bevisst, parallell satsing innen hele kjeden legger til rette for å opprettholde aktivitetsnivået i næringen på et jevnt nivå over tid. Dette er nødvendig for å nå målet om langsiktig forvaltning og verdiskaping fra petroleumsressursene.

Nordområdene er et strategisk satsingsområde for regjeringen. Strategien skal baseres på økt kunnskap, god ressursutnyttelse og et aktivt nærvær. Geologisk kartlegging vest for avgrensingslinjen i Barentshavet nord vil fortsette i 2014.

Direkte statlig deltakelse i petroleumsvirksomheten (SDØE) har, sammen med skattesystemet, til hensikt å sikre høyest mulig inntekter for staten fra petroleumsressursene.

Staten har et forretningsmessig mål med eierskapet i Statoil. En viktig målsetting er å sikre en langsiktig og sikker utnyttelse og avkastning av selskapets olje- og gassressurser.

Olje- og energidepartementets mål og oppgaver for 2014

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge for en samordnet og helhetlig ener-

gipolitikk. Et overordnet mål er å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene. Avgjørende for å få til dette er å opprettholde et effektivt virkemiddelapparat tilpasset utviklingen på norsk sokkel og i næringen.

Det er i dag 77 olje- og gassfelt i produksjon på norsk sokkel. Potensialet for økt oljeutvinning fra flere av disse feltene er betydelig. Departementet vil med støtte fra Oljedirektoratet følge opp rettighetshavernes drift av feltene for å bidra til en effektiv ressursutnyttelse.

Departementet vil foreta en grundig behandling av fremlagte planer for utbygging, anlegg og drift, samt disponering. Flere nye utbyggingsplaner forventes behandlet i 2014. Myndighetene har også dialog med rettighetshaverne på sokkelen i forkant av innlevering av plan for utbygging og drift (PUD). Status per august 2013 viser at det arbeides med sikte på innlevering av PUD for funnene Flyndre, Bream, Maria, Zidane, Gullfaks Rimfaks Dalen, Snøhvit Nord, Eirin og Johan Sverdrup i 2013/2014. Det er også planlagt innlevering av plan for anlegg og drift (PAD) for eksportløsninger fra feltene Edvard Grieg og Ivar Aasen. Det vil også bli levert PAD for eksportløsninger for Johan Sverdrup.

En forutsetning for å realisere de store verdiene i uoppdagede ressurser er at industrien får tilgang til prospektive leteområder på kontinental-sokkelen. Dette gjøres gjennom konsesjonsrunder. Departementet har satt i gang 23. konsesjonsrunde på norsk sokkel og tar sikte på tildeling i løpet av 2015. 23. konsesjonsrunde vil blant annet omfatte areal i Barentshavet sørøst som ble åpnet for petroleumsvirksomhet i 2013. Leteområder i mer modne deler av sokkelen har blitt utlyst i TFO 2013 i februar 2013, og det tas sikte på tildeling tidlig i 2014. Det tas videre sikte på å utlyse TFO 2014 i løpet av første kvartal 2014.

Åpning av nye områder er nødvendig for å gjøre nye betydelige funn og opprettholde verdiskaping, sysselsetting og statlige inntekter på lang sikt. Stortinget åpner Barentshavet sørøst i 2013, mens arbeidet med åpningsprosessen for Jan Mayen fortsatt pågår.

Departementet vil videreføre arbeidet med økonomiske analyser av norsk petroleumsvirksomhet, herunder å bidra med anslag til nasjonalbudsjettet. Departementet følger markedsutviklingen for olje og gass. Departementet er sekretariat for Petroleumsprisrådet.

Staten eier 100 pst. av aksjene i Gassco AS som er operatør for gasstransportssystemet på norsk sokkel. Departementet vil bidra til at

Gassco AS er en effektiv og nøytral operatør for gasstransportsystemet.

Departementet har som mål å ha en god og aktiv oppfølging av Petoro AS med sikte på at selskapet ivaretar SDØE på en effektiv måte, samt sikre at selskapet driver sin aktivitet innenfor de til enhver tid gjeldende rammer.

Departementet vil på vegne av staten beholde andeler i utvinningstillatelser som tildeles hovedsakelig basert på ressurspotensialet i den enkelte tillatelse. Ved tilleggstilldelinger og feltnært areal vil departementet på vegne av staten som hovedregel beholde en andel lik SDØE-andelen i den eksisterende tillatelsen.

EITIs styre har utarbeidet og vedtatt et sett av nye standarder for EITI-implementerende land. Departementet og interessentgruppen for EITI Norge vil begynne arbeidet med å innarbeide de nye standardene for norsk rapportering i 2014. Departementet og interessentgruppen for EITI Norge vil utarbeide den femte årlige rapporten med oversikt over selskapenes innbetalinger til staten.

Olje- og energidepartementets resultatrapport 2012

I 2012 gjennomførte departementet en konsekvensutredning etter petroleumsloven med sikte på tildeling av utvinningstillatelser i Barentshavet sørøst. Arbeidet fortsatte i 2013. Som en del av åpningsprosessen for Barentshavet sørøst gjennomførte Oljedirektoratet geologiske undersøkelser og har blant annet samlet inn seismikk i åpningsområdet i 2011 og 2012.

Departementet fremla våren 2013 en melding for Stortinget som anbefaler åpning av Barentshavet sørøst for petroleumsvirksomhet. Stortinget behandlet meldingen og vedtok åpning i juni 2013.

I 2012 gjennomførte Oljedirektoratet geologisk kartlegging vest for avgrensningslinjen i Barentshavet nord.

Departementet arbeidet også med en konsekvensutredning etter petroleumsloven med sikte på tildeling av utvinningstillatelser i norske havområder ved Jan Mayen. Arbeidet fortsatte i 2013. Som en del av åpningsprosessen gjennomførte Oljedirektoratet geologiske undersøkelser og har blant annet samlet inn seismikk og hentet inn bergartsprøver ved Jan Mayen i 2011 og 2012.

Departementet har gjennomført kunnskapinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet. Oljedirektoratet har gjennomført geologiske undersøkelser i deler av Nordland IV og V. Departementet la i

november 2012 frem resultatene fra kunnskapsinnhenting i en sammenstillingsrapport som har vært på offentlig høring.

Departementet har i tråd med etablert politikk gjennomført konsesjonsrunder både i modent og umodent areal i 2012. 22. konsesjonsrunde ble utlyst i juni 2012, med totalt 86 blokker. Disse fordeles seg på 72 blokker i Barentshavet og 14 blokker i Norskehavet. 24 utvinningstillatelser ble tildelt i juni 2013. I forbindelse med TFO (tildeling i forhåndsdefinerte områder) 2011 ble det i begynnelsen av 2012 tildelt 60 utvinningstillatelser til i alt 42 selskaper i modne deler av sokkelen. I 2012 ble TFO 2012 utlyst, og 51 utvinningstillatelser ble tildelt 40 selskaper i begynnelsen av 2013.

Departementet har behandlet flere planer for utbygging og drift (PUD), herunder Bøyla, Svalin, Edvard Grieg, Åsgard undervannskompresjon, Jette og Martin Linge. Stortinget behandlet utbyggingen av Edvard Grieg, Martin Linge og Åsgard undervannskompresjon i løpet av 2012. Departementet mottok PUD for feltene Aasta Hansteen, Gina Krog og Ivar Aasen, samt PAD for Polarled og Kristin gasseksport, i desember 2012.

Departementet har også i 2012 fulgt utviklingen i energimarkedene. Departementet har også fortsatt arbeidet med å være sekretariat for Petroleumsprisrådet.

Departementet har videreført arbeidet med økonomiske analyser av norsk petroleumsvirksomhet, herunder bidratt med prognoser til nasjonalbudsjettet.

Departementet har fulgt opp statens eierinteresser i selskaper under OEDs forvaltning, herunder Statoil ASA, Gassco AS, Petoro AS og ivaretagelsen av SDØE-andelen. Det ble beholdt SDØE-andeler i 14 utvinningstillatelser ved TFO 2011 og i 17 utvinningstillatelser ved TFO 2012. I 22. konsesjonsrunde ble det beholdt SDØE-andeler i åtte utvinningstillatelser.

Departementet og interessentgruppen for EITI Norge er ansvarlige for å utarbeide årlige rapporter med oversikt over selskapenes innbetalinger til staten. Det er publisert fire slike rapporter hvor den siste ble publisert i november 2012 med tall for 2011.

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) har en sentral rolle i forvaltningen av olje- og gassressursene på norsk kontinentalsokkel og er et viktig rådgivende organ for Olje- og energidepartementet. OD utøver forvaltningsmyndighet i forbindelse med tildeling av areal, undersøkelser etter og utvinning av petroleumsfore-

komster på sokkelen. Det omfatter også myndighet til å fastsette forskrifter og fatte vedtak i henhold til regelverket for petroleumsvirksomheten.

OD skal være en aktiv pådriver for å realisere mest mulig av ressurspotensialet på sokkelen og skape størst mulig verdier for samfunnet. OD har videre et nasjonalt ansvar for data fra kontinental-sokkelen og har en oversikts- og formidlerrolle når det gjelder data, analyser og beslutningsgrunnlag.

OD har hovedkontor i Stavanger, samt et kontor i Harstad. OD hadde 215 ansatte per 1. oktober 2012, fordelt på 92 kvinner og 123 menn. Til sammen utgjorde dette 209 årsverk.²

Overordnede utfordringer og prioriteringer

Hovedmålet i petroleumspolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. I Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten (petroleumsmeldingen) beskriver regjeringen viktige utviklingstrekk for årene fremover. OD skal gjennom sin virksomhet og sine roller bidra til at regjeringens hovedambisjoner for petroleumsnæringen realiseres, noe som innebærer at de tiltakene som legges fram i meldingen gir klare føringer for direktoratets virksomhet i kommende år.

I samsvar med hovedmålene i petroleumspolitikken, jf. Meld. St 28 (2010–2011), legges det opp til en parallell satsing innenfor følgende områder:

- Økt utvinning fra eksisterende felt og utbygging av drivverdige funn.
- Fortsatt aktiv utforskning av åpnet areal, både i modne og umodne områder.
- Åpning av nytt, prospektivt areal.

Hovedmål

Med bakgrunn i myndighetenes hovedmål for petroleumspolitikken slik det fremgår av Prop. 1 S (2013–2014) er følgende hovedmål fastsatt for OD:

OD skal bidra til størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten gjennom en forsvarlig ressursforvaltning, med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø.

Hovedmålet søkes oppnådd ved at OD i 2014 skal arbeide for å nå fem delmål inkludert et antall nærmere spesifiserte resultatmål. Måloppnåelse

av spesifikke resultatmål er i sin tur avhengig av at en rekke aktiviteter/oppgaver planlegges og gjennomføres av OD. Departementets oppfølging av direktoratets måloppnåelse knytter seg primært til framdriften på de operative resultatmålene som samlet sett vil bidra til en ønsket utvikling av del- og hovedmålene.

Delmål 2014

1. *Arbeide for langsiktig ressurstilgang*

Kunnskap om de nordlige havområdene står sentralt i forvaltningen, og det er behov for å styrke datagrunnlaget. OD skal:

- fullføre geologiske kartleggingsprosjekter og tolke innsamlede data for å øke kunnskapsnivået om petroleumspotensialet og komplettere datadekningen for uåpnede områder opp til samme standard som for resten av kontinentalsokkelen.
- ferdigstille geologisk kartlegging i østlige deler av Barentshavet og for norske havområder ved Jan Mayen.
- gi ressursfaglige innspill til arbeidet med åpningsprosessen for petroleumsvirksomhet i de norske havområder ved Jan Mayen.
- følge opp tildelingspolitikken og legge forholdene til rette for rask og effektiv utforskning av tildelt areal.
- bidra i tildelingen av areal i umodne deler av sokkelen og tildelingen i forhåndsdefinerte områder, som omfatter de modne delene av sokkelen med kjent geologi og god infrastruktur.

2. *Ha en effektiv ressursforvaltning knyttet til utbygging og drift*

OD har en viktig rolle som pådriver for å sikre at muligheter for langsiktig verdiskaping blir vurdert før feltene stenges ned. OD har som mål å øke reservetilveksten med 5 mrd. fat olje i perioden 2005–2015. Skal målet nås, er det viktig at aktørene i sektoren opprettholder trykket på gjennomføring av tiltak for å øke utvinningen på felt i drift. OD skal:

- følge opp at utbygging og uttak av petroleum skjer på en forsvarlig og kostnadseffektiv måte.
- være en pådriver for gode kostnadseffektive områdeløsninger, inklusive samordning mellom utvinningstillatelser.
- synliggjøre muligheter for økt oljeutvinning og være en pådriver for at tiltak blir realisert.
- følge opp utbygging av tidskritiske ressurser, slik at eksisterende infrastruktur utnyt-

² Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister. Det er en ansatt på lederlønnkontrakt som ikke er med i denne oversikten.

tes effektivt og at tilgang til infrastruktur sikres i tråd med tredjepartsforskriften.

- arbeide for bredere og raskere teknologitviking gjennom tilrettelegging for økt samarbeid i næringen, blant annet gjennom samarbeidsforumet FORCE, samt synliggjøre behovet for økt FoU-satsing.
- føre tilsyn med fiskal kvantumsmåling, herunder måling av petroleum for salgs- og allokeringformål, samt måling av CO₂ og NO_x for avgiftsformål.

3. *Bidra til at Norge oppfyller sine miljø- og klimapolitiske målsettinger*

Petroleumsressursene skal utvinnes på en mest mulig effektiv måte, noe som også inkluderer en målsetting om å begrense utslippene til luft og sjø. OD skal:

- følge opp at olje- og gassressursene utvinnes effektivt og at hensynet til det ytre miljø ivaretas.
- vurdere energieffektivisering og muligheter for kraft fra land for alle nye utbygginger og større modifikasjoner i overensstemmelse med klimameldingen.
- være pådriver for energieffektiviserende tiltak i områder på tvers av utvinningsstillasjoner.
- være pådriver for at det foretas kost-/ nytteverdier ved nye utbyggingsprosjekter og at best tilgjengelig teknologi velges.
- gi råd og følge opp behandlingen av forvaltningsplaner for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen.
- kartlegge og vurdere områder som er egnet for CO₂-lagring, bidra i arbeidet med å nominere og utlyse områder for CO₂-lagring.

4. *Være nasjonalt sokkelbibliotek og spre fakta og kunnskap*

ODs mangeårige arbeid med å samle inn og gjøre data og informasjon tilgjengelig har gitt norsk sokkel et konkurransefortrinn i forhold til andre petroleumsprovinser. OD skal:

- ha god oversikt over alle petroleumsrelaterte data på norsk sokkel, blant annet anslag over petroleumsressursene herunder produksjon, kostnader og utslipp, både for leting, utbygging, drift og nedstenging/fjerning.
- fortsette arbeidet med å gjøre informasjon og data i alle faser av virksomheten enkelt tilgjengelig.

5. *Være et kompetent, effektivt, fleksibelt og fremsynt direktorat som utgjør en forskjell for verdiskapingen til det norske samfunnet*

For å tilpasse seg utfordringene og mangfoldet på norsk kontinentalsokkel skal OD legge stor vekt på å utvikle en kompetent, effektiv og fleksibel organisasjon. OD skal:

- være et tydelig og fremsynt direktorat som skal spre kunnskap om sektorens status, fremtidige behov og utfordringer til myndigheter, petroleumsnæringen og samfunnet for øvrig.
- bistå OED med gjennomføring av mål og tiltak i petroleumspolitikken.

Resultatrapport 2012

OD har gjennom sin virksomhet i 2012 fulgt opp og bidratt til å realisere regjeringens hovedambisjoner for petroleumsnæringen herunder direktoratets hoved- og delmål slik de er beskrevet i Prop. 1 S (2012–2013).

Arbeide for langsiktig ressurstilgang

Oljedirektoratet har bidratt til økt ressurstilgang gjennom en rekke aktiviteter og oppgaver i 2012.

ODs kartleggingsaktivitet har vært rettet mot Barentshavet nordøst, Barentshavet sørøst, havområdene rundt Jan Mayen og uåpnede deler av Nordland IV og V. Det er samlet inn til sammen 33 000 kilometer seismikk i disse områdene

I 2011 og 2012 ble det foretatt en systematisk innsamling og prosessering av seismiske data i Barentshavet sørøst. Ressurskartleggingen for området var en del av grunnlaget for åpningsprosessen for Barentshavet sørøst våren 2013.

Det ble samlet inn om lag 9 500 km seismikk på sokkelen ved Jan Mayen i 2012 som del av åpningsprosess. Alle disse dataene blir benyttet i den pågående geologiske kartleggingen. Det er utarbeidet foreløpige estimater av ressurspotensialet i området. Et oppdatert anslag vil være klart innen 1. mars 2014.

Sommeren 2012 ble totalt 3 371 kilometer 2D seismikk innsamlet i uåpnede deler av Nordland IV og V. Bearbeidingen av de innsamlede seismikkdataene og en ny ressursberegning i disse områdene er planlagt slutført i 2013.

OD følger opp regjeringens tildelingspolitikk og legger forholdene til rette for at utforskningen av tildelt areal skjer effektivt. Det ble påbegynt 42 letebrønner i løpet av 2012. Det ble gjort tretten nye funn; fem i Nordsjøen, fem i Norskehavet og tre i Barentshavet. Det største oljefunnet er «Havis» i Barentshavet, som planlegges utbygd sammen med «Skrugard» til feltet Johan Castberg.

OD har behandlet 165 søknader knyttet til oppfyllelse til arbeidsforpliktelsen i henhold til petroleumregelverket, hvorav 40 av disse var knyttet til bortfall av utvinningstillatelser og delvis tilbakelevering av areal i tillatelser i initial fase. I tillegg er det behandlet 90 søknader fra utvinningstillatelser om utsettelse av tidsfrister i forbindelse med oppfyllelse av arbeidsforpliktelsene.

TFO 2011 ble fullført første kvartal 2012. ODs vurdering av søknadene resulterte i tildeling av 60 nye utvinningstillatelser. Før utlysning av TFO 2013 har OD gitt råd om utvidelse av TFO arealene.

OD har bistått OED for nominasjon av blokker til 22. konsesjonsrunde og gitt råd til OED angående anbefalinger av utlyste blokker. OD har også bistått departementet i utlysning av nye blokker, samt startet evalueringen av søknadene om nye tildelinger. Tildelinger under 22. konsesjonsrunde skjedde i juni 2013.

Ha en effektiv ressursforvaltning knyttet til utbygging og drift

Oljedirektoratet har hatt og vil fortsatt ha høy oppmerksomhet rettet mot modne felt. Flere av feltene har behov for reutbygginger, for eksempel Snorre-feltet. På Utsirahøgda har OD prioritert arbeidet med Johan Sverdrup-funnet. Det ble overlevert åtte planer for utbygging og drift, hvorav seks av disse ble godkjent før årsskiftet.

Økt utvinning fra produserende felt og optimal områdeutvikling på norsk sokkel

I Ekofisk- og Valhallområdet har OD fulgt opp vilkårene gitt ved re-utbyggingen av Ekofisk og Eldfisk, blant annet vilkår om kraft fra land. For Valhall har arbeidet vært rettet mot oppkobling av ny infrastruktur på feltet, utfordringer knyttet til dreneringsstrategi (vanninjeksjon) og helhetlige vurderinger av feltet inkludert flankene.

OD har vært pådriver for å få fram planer som sikrer gode reutbygginger av feltene Hod og Tor. OD har hatt fokus på utbyggingsløsninger som ivaretar tilstrekkelig fleksibilitet med tanke på ressursusikkerheten og dreneringen fra feltene.

I området Utsirahøgda Sør har OD prioritert arbeidet med utbygging av Johan Sverdrup-funnet. OD har blant annet gjort en egen kartlegging av ressursene på funnet og utført en områdestudie for å vurdere oljepotensialet i området.

På Gina Krog og Ivar Aasen har OD behandlet BOV³-beslutningene og fulgt prosjektene fram mot PUD. På Gina Krog har OD vært pådriver for

gassinjeksjon som dreneringsstrategi, og på Ivar Aasen for samordning med Edvard Grieg og andre utvinningstillatelser i området.

På Snorrefeltet har OD arbeidet med å få en god områdeløsning for en videreutbygging sett i sammenheng med utviklingen av hele Tampenområdet. OD har vært en pådriver for at det store oppsidepotensialet på Snorre blir tatt med i beslutningsgrunnlaget når nytt utbyggingskonsept skal besluttes. OD har utført egne reservoartekniske studier for å kunne utfordre rettighetshaverne på en optimal utvinningsstrategi. OD var også pådriver for at planlagt redeterminering, som ville krevd betydelige personnellressurser ble skrinlagt.

På Troll har blant annet økt oljeutvinning vært viktig for OD. Oppfølging av besluttet 4 riggstrategi og IOR-plan har vært sentralt. OD har også utført egne undergrunnstudier på Troll for å kunne utfordre rettighetshaverne.

I Fram/Gjøa-området har OD vært en pådriver for at gode områdeløsninger for videre utbygging nå blir vurdert. OD tok initiativ til et områdeforum for å få en samordnet utvikling av ressursene og god utnytting av eksisterende infrastruktur i området.

I Gullfaksområdet har OD vært en pådriver for at planer for videre utbygging av Gullfaks Sør-området har ivaretatt gode områdemessige løsninger for både Gullfaks- og Snorreområdet.

I Osebergområdet har OD vært opptatt av at det planlagte gassuttaket på Osebergfeltet ikke fører til tapte oljeressurser. Videre har OD vært en pådriver for at tilleggsressurser i Osebergområdet blir utviklet i et områdeperspektiv, og har i tillegg etterspurt et områdestudium. På Bragefeltet har OD arbeidet aktivt for at kjemikalieinjeksjon (PASF) blir vurdert på nytt i forbindelse med ny søknad om forlenget utvinningstillatelse på Brage. OD har også tatt initiativ til at eierandelene blir harmonisert mellom Brage Unit og resten av Bragefeltet.

OD intensiverte i 2010 oppfølgingen av Heidrun-feltet på grunn av store gjenværende ressurser og – etter ODs vurdering – en mangelfull helhetlig og langsiktig plan for feltet.

Statoil som operatør for Snøhvit fremmet en plan for en utvidelse av LNG-anlegget på Melkøya (Tog 2). OD fulgte prosjektet tett og fokuserte på viktigheten av at alternativet med rørløsning også ble utredet.

Aasta Hansteen og Polarled leverte PUD/PAD i desember 2012. ODs arbeid har vært konsen-

³ Beslutning om videreføring

trert mot å sikre at operatørene leverer planer som sikrer god ressursforvaltning og samfunnsøkonomi.

Utviklingen av funnet Johan Castberg (Skru-gard og Havis) går raskt. For OD har det vært viktig at operatøren utvikler feltet med tilstrekkelig områdefokus.

PUD-behandlinger

OD har behandlet PUD for Edvard Grieg, Svalin, Bøyla og Martin Linge. Hovedinnsatsen til OD ved utbyggingen av Edvard Grieg har vært knyttet til samordning med Ivar Aasen funnet. Ved PUD for Martin Linge har OD hatt fokus på modning av ressursgrunnlaget for å få en optimal utvikling av olje- og gassressursene på feltet og i området rundt.

Arbeide for bredere og raskere teknologiutvikling gjennom tilrettelegging for økt samarbeid i næringen, blant annet gjennom samarbeidsforumet FORCE og synliggjøre behovet for økt FoU-satsing

OD har sekretariatsfunksjonen i FORCE. Medlemstallet har økt til 41 medlemsselskaper. Det har i løpet av året blitt arrangert fire seminarer og et feltstudium.

OD har gjennom sitt arbeid med deponering av CO₂ gitt innspill til CLIMIT-programmet på viktige FoU-områder.

Føre tilsyn med fiskal kvantumsmåling, herunder måling av petroleum for salgs- og allokeringformål, samt måling av CO₂ og NOx for avgiftsformål

Det ble gjennomført 31 tilsyn. Saker med forbedringspotensial ble påpekt ved hvert av anleggene og ved ni av dem ble det registrert avvik fra måleforskriften. Målekonseptene for to funn ble vurdert i forbindelse med PUD og 16 anlegg ble fulgt opp i utbyggingsfasen. Arbeidet med oppdatering av måleforskriften ble fullført.

Bidra til at Norge oppfyller sine miljø- og klimapolitiske målsettinger

OD følger opp eksisterende felt blant annet gjennom de årlige faklings- og produksjonstillatelsene.

I 2012 har OD vurdert fire planer for utbygging og drift, og har ved hvert prosjekt vurdert bruken av utslippsreducerende teknologier.

OD har fulgt opp alle nye utbygginger og store ombygginger med hensyn til bruk av kraft fra land. I tillegg har OD oppdatert og offentliggjort

kraft fra land-studien fra 2011 som viser at det kan være økonomisk lønnsomt å bruke kraft fra land for Grieg/Aasen/Dagny/Sverdrup feltene. OD har særlig fulgt elektrifiseringsprosjektene Utsira High Power og Martin Linge.

OD har startet et prosjekt med tanke på NO_x reduserende tiltak.

OD har kartlagt og evaluert områder som kan være aktuelle for lagring av CO₂ i Norskehavet. «CO₂ Storage Atlas Norwegian Sea» ble ferdigstilt desember 2012. Det ble i tillegg gjort reservoarsimuleringsstudier i Egersundbassenget og i Utsiraformasjonen i Nordsjøen for å se nærmere på den dynamiske oppførselen til CO₂. Disse områdene ble kartlagt og presentert i CO₂ Storage Atlas Norwegian North Sea i 2011.

Resultater og metodikk utarbeidet i CO₂-lagringsatlas er presentert på en rekke nasjonale og internasjonale konferanser, samt myndighetsmøter.

OD har også gjort en mulighetsstudie for å injisere CO₂ i produserende felt for å øke oljeutvinningen (EOR).

OD har spesielt bidratt i utarbeidelse av det faglige grunnlaget som skal legges til grunn for den kommende stortingsmeldingen om Forvaltningsplan for Nordsjøen.

Være nasjonalt sokkelbibliotek og spre fakta og kunnskap

OD har arbeidet for å videreutvikle et godt fakta- og kunnskapsgrunnlag ved å ha god oversikt over alle petroleumrelaterte data på norsk sokkel. Det er tilrettelagt for mer automatisk rapportering av produksjonsdata.

Metoden for utarbeidelse av langsiktige prognoser er videreutviklet og danner grunnlag for de seneste langsiktige prognosene.

OD har levert data, ressurs- og aktivitetsoversikter og analyser til flere større utredningsarbeider, herunder til arbeidet med utredningen om «Økt bore- og brønnaktivitet på norsk sokkel», konsekvensutredninger for Barentshavet sørøst og Jan Mayen, kunnskapsinnhenting Norskehavet nordøst og Gasscos arbeid med framtidig gassinfrastruktur.

OD deltok i sekretariatet og var medlem i utvalget som arbeidet med utredningen «Økt bore- og brønnaktivitet på norsk sokkel».

OD har utarbeidet nytt estimat for uoppdagede ressurser på hele sokkelen.

Arbeid med nytt innrapporteringssystem for produksjonsdata i samarbeid med Norsk Olje og Gass og EPIM pågår.

Oppdaterte tall for produksjon, kostnader og utslipp er samlet inn og bearbeidet.

OD har oppdatert oversikten over petroleumsressursene, ressurs- og reserveutviklingen, samt utviklingen av ODs målsetting om reservetilvekst.

Faktahefte 2012 ble utgitt som trykksak og nettversjon på nynorsk og engelsk. Faktaheftet er en publikasjon som gis ut av OED og OD. Nytt sokkelkart på papir ble utgitt til ONS 2012.

Det er i samarbeid med OED utarbeidet en egen app med data fra ODs faktasider. Denne ble introdusert under ONS 2012. Appen har gjort

fakta om næringen lettere tilgjengelig for næringen og for folk flest.

Være et kompetent, effektivt, fleksibelt og fremsynt direktorat som gjør en forskjell for verdiskapningen til det norske samfunnet

Et interaktivt e-læringsprogram vedrørende oppfølging av utvinningstillatelser er utviklet og satt i drift. Det er startet opp nye, interne kompetanseprosjekter innenfor reservoarmodellering, boring og brønn og feltutbygging.

Kap. 1810 Oljedirektoratet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
01	Driftsutgifter	249 795	239 500	247 100
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	383 109	203 100	205 100
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 063	4 000	4 000
	Sum kap. 1810	634 967	446 600	456 200

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 01 Driftsutgifter økt med 3,5 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 247,1 mill. kroner for 2014, en økning på 7,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Foruten ordinær pris- og lønnsjustering foreslås det å øke ODs driftsbudsjett med 4 mill. kroner knyttet til oppfølging av felt i drift. Dette skal øke direktoratets kapasitet til å følge

opp felt i drift og være en pådriver for økt utvinning. Satsingen rettes mot felt som Snorre, Troll, Heidrun og store kalkfelt i sørlige del av Nordsjøen (Ekofisk, Valhall). Disse feltene er strategisk viktige på grunn av store gjenværende ressurser, mulige store investeringsbeslutninger og viktige veivalg med hensyn til langsiktige utbyggingsløsninger.

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble det gitt fullmakt til å nettoføre refusjoner for fellestjenester som utgiftsreduksjoner under kap. 1810, post 01. Fullmakten foreslås videreført i 2014, jf. Forslag til vedtak XVIII.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	1 703	3 100	3 100
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	164 893	70 000	72 000
Undersøkelser mv.	216 513	130 000	130 000
Sum post 21	383 109	203 100	205 100

Det foreslås bevilget 205,1 mill. kroner for 2014, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen knytter seg til oppdrags- og samarbeidsvirksomhet.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Det budsjetteres med 3,1 mill. kroner til måleteknisk tilsyn, deltakelse i lisensmøter og utgifter til eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 72 mill. kroner i utgifter til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2014. Utgiftene omfatter oppgaver innenfor dataforvaltning og utvinningsteknologi, samt ODs andel av samarbeidsprosjektene DISKOS og FORCE. Videre omfatter det utgifter knyttet til ODs samarbeidsavtale med NORAD om rådgiving innenfor petroleumsvirksomhet for utviklingsland.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2014 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810, post 02 Oppdrags- og samarbeidsinntekter, jf. Forslag til vedtak II.

Undersøkelser mv.

Det budsjetteres med 130 mill. kroner til kartlegging, seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger i regi av Oljedirektoratet.

Det er besluttet gjennomført en åpningsprosess med sikte på tildeling av utvinningstillatelser for norske havområder ved Jan Mayen. Som en del av åpningsprosessen kartlegger Oljedirektoratet potensialet for olje- og gassressurser i norske havområder ved Jan Mayen. De foreløpige ressursanslagene er usikre. Direktoratet skal i 2014 arbeide videre med analyser av innsamlet seis-

mikk, bergartsprøver innsamlet fra havbunnen og boring av grunne stratigrafiske brønner.

Oljedirektoratets vurdering av ressursgrunnlaget i havområdene ved Jan Mayen er en sentral del av beslutningsgrunnlaget for å vurdere åpning. En slik vurdering er også viktig for eventuell senere utlysning og tildeling av utvinningstillatelser. Resultatene fra Oljedirektoratets arbeid skal foreligge i løpet av første halvår 2014.

På grunn av ovennevnte og utsettelse av annen kartleggingsvirksomhet, foreslås det en forskyving av budsjettbehovet fra 2013 til 2014. Budsjettbehovet for 2013 ventes å bli om lag 110 mill. kroner lavere som følge av ovennevnte forskyvning av arbeider fra 2013 til 2014. Olje- og energidepartementet vil foreslå tilsvarende reduksjon i budsjettet for 2013.

For å kunne gjennomføre kartleggingsprosjekter som pågår over flere år, er det behov for en fullmakt til å inngå forpliktelser som kan dekkes av etterfølgende års bevilgning. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 10 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Rollen som nasjonal forvalter av petroleumdata og -informasjon og fører av statens «grunnbok» for kontinentalsokkelen skal ivaretas og videreutvikles. Målet er å videreutvikle et godt faktagrunnlag for vurderinger og beslutninger for direktoratet og andre myndigheter, for industrien og samfunnet for øvrig.

Petroleumsvirksomheten er ledende i bruk av informasjonsteknologi og anses for å være en av Norges viktigste kunnskapsnæringer. Informasjonsteknologien inngår som en sentral del i de aller fleste arbeidsprosesser. OD har vært en pådriver for å få utviklet gode løsninger for effektiv til-

rettelegging og deling av informasjon med nærin-
gen.

Sentrale områder er effektiv kommunikasjon og felles data- og informasjonslagring. Arbeidet med å tilgjengeliggjøre aktuelle viktige felles fag-data og utvikling av nye elektroniske nettverk i oljeindustrien er prioriterte områder. Disse

områdene inngår også i ODs samlede behov for effektive løsninger for elektronisk arkivering. Felles for alle løsninger er at de vil kreve stor datakraft.

Det foreslås bevilget 4 mill. kroner i 2014, en videreføring av saldert budsjett 2013.

Kap. 4810 Oljedirektoratet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
01	Gebyrinntekter	26 399	14 700	25 000
02	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	167 845	69 400	71 400
03	Refusjon av tilsynsutgifter	9 539	10 700	10 000
10	Refusjoner	2 463		
15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak	185		
16	Refusjon av foreldrepenger	1 279		
17	Refusjon lærlinger	54		
18	Refusjon av sykepenger	1 911		
	Sum kap. 4810	209 675	94 800	106 400

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 01 Gebyrinntekter økt med 3,5 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 01 Gebyrinntekter

Posten omfatter inntekter knyttet til undersøkelsestillatelser, utvinningstillatelser, seismiske undersøkelser og gebyr for utskrifter/registreringer i petroleumsregisteret. Inntektene er aktivitetssavhengige.

Det budsjetteres med 25 mill. kroner i gebyrinntekter, en økning på 10,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen har sammenheng med at det er utlysning av areal i umodne deler av sokkelen i 2014 (nummerert konsesjonsrunde).

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsinntekter

Det budsjetteres med 71,4 mill. kroner i oppdrags- og samarbeidsinntekter, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Se kap. 1810, post 21 for nærmere omtale.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten dekker rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter for tilsyn med petroleumsvirksomheten innenfor ressursforvaltningsområdet. Refusjonene er knyttet til utgiftspostene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

Det budsjetteres med 10 mill. kroner i refusjon av tilsynsutgifter, en reduksjon på 0,7 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

Petoro AS

Petoro er et statlig aksjeselskap som på vegne av staten ivaretar de forretningsmessige interessene knyttet til SDØE på norsk sokkel og virksomhet i tilknytning til dette.

Selskapet er lokalisert i Stavanger og hadde 65 fast ansatte per 31. desember 2012.

Petoro er forskjellig fra andre selskaper i petroleumsindustrien:

- Selskapet er ikke eier, men rettighetshaver, til statens deltakerandeler i utvinningstillatelser, felt, rørledninger og landanlegg. Petoro er heller ikke operatør.

- Petoro står ikke selv for salg av olje og gass som selskapet forvalter og er således ikke en aktør i olje- og gassmarkedene. Gjennom en egen instruks er Statoil ASA gitt ansvaret for avsetning av statens petroleum. Alle inntekter fra Statoils avsetning av volumer fra SDØE-porteføljen går direkte fra Statoil og inn på statens konto.

Overordnede mål og hovedoppgaver

Det overordnede målet for ivaretagelsen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulig inntekt til staten. På bakgrunn av rammer og føringer for Petoros virksomhet som følger av petroleumsloven kapittel 11, relevante stortingsdokumenter og selskapets vedtekter, har Olje- og energidepartementet som ansvarlig eierdepartement definert følgende hovedoppgaver for selskapet:

1. Ivaretagelse av statens direkte deltakerandeler i de interessentskap der staten til enhver tid har slike.
2. Overvåking av Statoils avsetning av den petroleum som produseres fra statens direkte deltakerandeler i tråd med Statoils avsetningsinstruks.
3. Økonomistyring, herunder føring av regnskap, for statens direkte deltakerandeler.

Som en konkretisering av disse hovedoppgavene skal Petoro:

- Være en aktiv partner som gjennom helhetsvurderinger skal bidra til å maksimere verdien av SDØE-porteføljen. Arbeidet skal orienteres mot områder og oppgaver der selskapet med basis i porteføljen, og i samspill med øvrige aktører på norsk kontinentalsokkel, i særlig grad kan bidra til å øke verdiskapingen, hensyntatt statens samlede økonomiske interesser. Petoro skal sikre effektiv og lønnsom utbygging og drift samt sikkerhet for mennesker og miljø.
- Overvåke at Statoil utfører avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen i samsvar med Statoils avsetningsinstruks. Målsettingen er en høyest mulig samlet verdi av statens og Statoils petroleum, samt en rettmessig fordeling av inntekter og kostnader.
- Ivareta god økonomistyring og kontroll av SDØE i samsvar med Reglement for økonomistyring i staten, herunder utarbeide og følge opp budsjett og prognoser, forstå regnskapsføring og foreta periodiske avviksanalyser og rapportering av SDØEs finansielle tilstand og utvikling.

Departementet legger til grunn at Petoros bruk av kompetanse og tildelte midler konsentreres om disse oppgavene. Det er selskapets ansvar å se til at prioriteringene er i samsvar med de tre hovedoppgavene. Dette skal følgelig gjenspeiles i selskapets langsiktige strategi.

Petoros mål og oppgaver for 2014

Petoro skal identifisere områder eller enkeltprosjekter der selskapet ser at det er verdiskapingsmuligheter hvor Petoro kan ha stor påvirkningskraft. For å få gjennomslag for sine forslag er Petoro, som andre rettighetshavere, avhengig av at et flertall i interessentskapene stiller seg bak selskapets forslag.

Modne felt

Petoro forvalter en betydelig portefølje på norsk sokkel. Porteføljen er sammensatt av utvinningstillatelser i letefase, felt under utbygging, felt i drift, rørledninger og landanlegg. Porteføljen domineres av store andeler i modne felt. Realisering av gjenværende reserver i disse feltene er krevende, og det må investeres i feltene for å sikre økt utvinning.

Petoros innsats knyttet til de modne feltene har til hensikt å øke utvinningen fra prioriterte installasjoner gjennom valg av langsiktige feltutviklingsløsninger, boring av flere brønner og mer effektiv boring.

Utvikling av nye felt

Petoro skal bidra til valg av langsiktige feltutviklingsløsninger for funn som planlegges utbygd. Petoro skal blant annet arbeide for gode reservoarbeskrivelser og tidlig bruk av teknologi for økt utvinning.

Petoro skal blant annet konsentrere seg om oppfølging av Johan Sverdrup.

Barentshavet sør

Barentshavet sør fremstår som det viktigste umodne området i SDØE-porteføljen. Petoro skal med basis i SDØE-porteføljen bidra til en videreutvikling av Barentshavet sør.

Resultatrapport for 2012

Petoro AS hadde et negativt årsresultat på om lag 8,1 mill. kroner i 2012. Underskuddet ble dekket gjennom overføring fra opptjent egenkapital fra

tidligere år. Petoro hadde en fri egenkapital på om lag 13,4 mill. kroner per 31. desember 2012.

I tråd med selskapets strategi var prioriterte aktiviteter i 2012 oppfølging av de modne feltene, realisering av verdiene i gassverdikjeden og videreutvikling av Vøring og Barentshavet sør. En viktig prioritering har også vært at Petoro skal arbeide med unitiseringen og feltutviklingen av Johan Sverdrup-funnet.

Realisere potensialet i og nær store modne felt

Selskapet legger ned et betydelig arbeid for å øke levetiden på prioriterte installasjoner gjennom valg av tekniske løsninger, effektive dreneringsmetoder og ferdigstilling av flere brønner per år. Petoro har arbeidet spesielt med feltene Heidrun, Snorre og Gullfaks.

Petoro har fortsatt arbeidet med å få realisert reservegrunnlaget og tilleggsressursene i de modne feltene, sikre helhetlige områdeløsninger og tidsriktig innfasing av funn. Petoro har særlig arbeidet for å øke tilliten til reservegrunnlaget, øke boretakten og sikre tidsriktige beslutninger som del av en helhetlig plan.

Nedenfor følger utvalgte områder som Petoro har arbeidet spesielt med i 2012.

Heidrun

- Petoro har gjennomført egne analyser og presentert eget arbeid knyttet til mulig løsning med en ny brønnhodeplattform. Petoro har anbefalt at det startes et feltutviklingsprosjekt, «Heidrun 2045», for å bidra til økt boretakt og for å nå reserveambisjonen til feltet og at brønnhodeplattform utredes på lik linje med en videre havbunnsutvikling.
- Petoro har arbeidet videre for å modne ulike metoder for avansert vanninjeksjon.
- Rettighetshaverne på Heidrun har i 2012 besluttet å anskaffe et nytt lagerfartøy som skal sikre eksportløsning frem til feltets antatte levetid. Det er videre besluttet å bygge om et av prosesstogene til lavtrykkproduksjon.

Snorre

- Prosjektet Snorre 2040 ble besluttet videreført i oktober 2011. Petoro har i den forbindelse vært med på å arbeide frem tre alternativer for langsiktige løsninger for Snorreområdet frem mot konseptvalg planlagt høsten 2013. I alle alternativene vurderes økt gassimport for injeksjon for å øke utvinningen ytterligere.

Petoro har vært pådriver for en brønnhodeplattform for å øke antall brønner og utvinnin-gen fra feltet.

- Petoro har i 2012 gjennomført uavhengige vurderinger av anleggstekniske løsninger og egne analyser av volumgrunnlaget knyttet til Snorre 2040-prosjektet.
- Petoro har bidratt til at interessentskapet i Snorre i 2012 fremforhandlet en løsning med en forenklet redetermineringsprosess.

Gullfaks

- I forkant av at det ble tatt avgjørende beslutninger knyttet til riggoppgraderinger og feltutvikling av Gullfaks sør, jobbet Petoro for en gjennomføring av en helhetlig områdevurdering av fremtidig utvikling av Gullfaksområdet, herunder utredning av muligheten om bruk av brønnhodeplattform. Vurderingene viste at ressursgrunnlaget er for lite til å rettferdiggjøre en brønnhodeplattform, og satelittområdet videreutvikles derfor ved havbunnsrammer.
- Studier har blitt gjennomført for å vurdere Gullfaks A som en mulig fremtidig løsning for Snorre. Det vil kunne øke levetiden for Gullfaks A.

Rigg

- Petoro har arbeidet for å øke tilgangen til flere nye borerigger og for at felt med omfattende bruk av undervannsinstallasjoner skal vurdere å eie rigger selv. Det ble fattet beslutning i andre kvartal 2013 om at interessentskapene for Oseberg og Gullfaks skal eie rigger selv.

Helhetlig og tidsriktig videreutvikling av gassverdikjeden

Petoro har arbeidet sammen med Statoil for å etablere en robust strategi og plan for gassavsetningen tilpasset de nye markedsforholdene i det europeiske gassmarkedet. Avsetningsprisen for norsk gass bestemmes i større grad enn tidligere av prisnivået på likvide markeds plasser og selges til andre type aktører enn tidligere.

Søke forretningsmuligheter i Barentshavet sør og Vøring

Et tredje hovedmål for Petoro i 2012 har vært å sikre en optimal utvikling av Barentshavet sør med parallell leting og modning av ressurser i et helhetlig områdeperspektiv.

- Petoro har som rettighetshaver deltatt aktivt i arbeidet med planleggingen av utbyggingen av Johan Castberg-funnene som ble gjort i 2011 og 2012. Petoro har også støttet boring av fire letebrønner i samme utvinningstillatelse som Johan Castberg i 2013. Petoro har arbeidet for både god feltutvikling av disse funnene og en god områdeløsning for den nordvestre del av Barentshavet sør. Videre har Petoro brukt store ressurser i arbeidet med videreutvikling av Snøhvit hvor det har vært gjennomført et prosjekt for å vurdere kapasitetsutvidelser. Arbeidet med kapasitetsøkning i Snøhvit-anlegget ble ikke videreført av interessentskapet på grunn av manglende økonomisk robusthet i prosjektet.
- Petoro har i løpet av andre halvår 2012 arbeidet for å etablere et forbedringsprosjekt på Snøhvit med mål om å kunne oppnå stabil drift over tid.
- Petoro har arbeidet med plan for anlegg og drift av Polarled.

Petoros bidrag til merverdi

Konsulentselskapet Wood Mackenzie har på oppdrag fra Olje- og energidepartementet gjennomført en verdivurdering av SDØE-porteføljen for perioden 2010–2011. I den forbindelse ble det også gjort en egen vurdering og analyse av Petoros bidrag til merverdi for SDØE-porteføljen basert på Petoros egen interne prosess hvor bidraget til merverdi estimeres. De seneste årene er dette bidraget av Petoro anslått til mellom fem og ti milliarder kroner per år. Wood Mackenzie konkluderte i sin rapport med at det er sannsynliggjort at Petoros bidrag til merverdi er innenfor anslaget nevnt ovenfor.

Kap. 1815 Petoro AS

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
70	Administrasjon			307 000
71	Unitisering, <i>kan overføres</i>			24 000
72	Administrasjon, Petoro Iceland AS			3 500
73	Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel, <i>kan overføres</i>			6 500
Sum kap. 1815				341 000

¹ Midlene ble i 2012 og 2013 bevilget under kap. 1870.

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. mars 2013 ble det bevilget 2,5 mill. kroner under kap. 1870 Petoro AS, post 72 Administrasjon, Petoro Iceland AS, jf. Prop. 60 S og Innst. 239 S (2012–2013).

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble det bevilget 18 mill. kroner under kap. 1870 Petoro AS, post 73 Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk sokkel, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 70 Administrasjon

Det foreslås et driftstilskudd til Petoro AS på 307 mill. kroner i 2014, en økning på 16,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Foruten ordinær prisjustering foreslås det å øke tilskud-

det med 6 mill. kroner for å styrke selskapets kapasitet i oppfølgingen knyttet til modne felt, herunder være pådriver for økt utvinning. Satsingen er rettet mot oppfølging av feltene Heidrun, Snorre og Oseberg.

Tilskuddet til Petoro skal dekke alle kostnader forbundet med administrasjon av selskapet, samt kostnader forbundet med SDØE som ikke går over budsjettene i interessentskapene. Dette inkluderer utgifter til egen organisasjon og til kjøp av eksterne tjenester knyttet til forretningsføreravtaler, rådgivere og spisskompetanse. Det er bevilget særskilte midler, jf. omtale under post 71 nedenfor, til kjøp av eksterne tjenester i forbindelse med unitiseringen av Johan Sverdrup.

For å holde selskapets drift stabil og effektiv har Petoro behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett bud-

sjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell og tjenester, herunder konsulent- og regnskapstjenester. På denne bakgrunn foreslås det å gi Petoro fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 35 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 71 Unitisering, kan overføres

Johan Sverdrup ble påvist høsten 2010. Funnet anslås å være blant de største på norsk sokkel selv om ytterligere kartlegging gjenstår. Innlevering av plan for utbygging og drift (PUD) er planlagt til slutten av 2014.

Johan Sverdrup strekker seg over utvinningstillatelsene 265, 501 og 502. I henhold til petroleumsloven § 4-7 er rettighetshaverne pålagt å søke enighet om samordnet utvinning av forekomsten og fordeling av denne (unitisering). Staten ved SDØE har eierinteresser i utvinningstillatelsene 265 og 502. Det pågår et omfattende kartleggings- og avgrensingsarbeid for å bekrefte ressursene i de tre utvinningstillatelsene og arbeid for valg av utbyggingsløsning. Arbeidet gjennomføres av operatørene for utvinningstillatelsene på vegne av alle rettighetshaverne.

I tillegg til ovennevnte utfører Petoro et eget arbeid for å forstå undergrunnen tilstrekkelig for å kunne ivareta SDØEs interesser i unitiseringen. Større omfang og kompleksitet i denne saken enn i tidligere samordningsprosesser, gjør at Petoro har behov for å innhente ekstern bistand.

Det foreslås bevilget 24 mill. kroner til kjøp av eksterne tjenester i forbindelse med dette arbeidet i 2014.

Resultatrapport 2012

Petoro har arbeidet særskilt med oppfølging av utvikling og unitisering av Johan Sverdrup-funnet, jf. Prop. 111 S (2011–2012).

Petoro har i samarbeid med Det norske oljeselskap ASA i 2012 knyttet til seg ekstern bistand innen kommersielt arbeid og for studier av undergrunnen. Det er etablert en egen geologi- og reservoarmodell for vurdering av reservegrunnlaget og utvinningsstrategi fra feltet.

Post 72 Administrasjon, Petoro Iceland AS

I 2. konsesjonsrunde på islandsk sokkel tildelte islandske myndigheter den 4. januar 2013 to utvinningstillatelser. I hver av disse har den norske stat en 25 pst. deltakerandel. Det vises til Prop. 42 S

(2012–2013) for nærmere omtale av beslutningen om norsk statlig deltakelse. Beslutningen gjelder i første omgang for første fase av arbeidsprogrammet for utvinningstillatelsene. Arbeidsprogrammet for første fase består av repressering og tolkning av eksisterende data samt innsamling av mer 2D-seismikk i den ene utvinningstillatelsen. Deltakelse og finansiering av en eventuell andre fase vil bli gjenstand for en særskilt vurdering.

Basert på beslutningen om norsk statlig deltakelse på islandsk sokkel, etablerte Petoro AS den 11. desember 2012 et norsk datterselskap, Petoro Iceland AS, med islandsk filial for å forestå den løpende forvaltningen av de norske deltakerandelene. Filialen er rettighetshaver og deltaker i de to interessentskapene på islandsk sokkel. Selskapets formål er på vegne av staten, for statens regning og risiko, å ha ansvaret for å ivareta de forretningsmessige forhold knyttet til statens direkte engasjement i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel og virksomhet i tilknytning til dette. Datterselskapet har ikke noen egne ansatte. Alt arbeid utføres av Petoros medarbeidere via en forvalteravtale mellom Petoro AS og Petoro Iceland AS.

Det foreslås bevilget 3,5 mill. kroner til administrasjon av Petoro Iceland AS.

Resultatrapport 2012

Tilskuddet til Petoro Iceland i 2012 ble anvendt til etablering av Petoro Iceland AS med filial. Etablingskostnadene gjelder hovedsakelig juridisk bistand, regnskapstjenester og utgifter til revisor.

Post 73 Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel, kan overføres

Bevilgningen omfatter statens andel av utgifter i interessentskapene på islandsk sokkel, utgifter til kjøp av geologiske data, herunder repressering og tolkning av eksisterende data og innsamling av ny seismikk.

Arbeidet med repressering og tolkning av eksisterende seismikk videreføres i 2014. Videre planlegges det å gjøre forberedelser til innsamling av ny seismikk i 2015. Det planlegges også kjøp av ytterligere seismiske data og eventuelt innsamling av sjøbunnsprøver.

Det foreslås bevilget 6,5 mill. kroner i 2014, blant annet på bakgrunn av foreløpige arbeidsprogram og budsjett for 2014 fra operatørene i de to utvinningstillatelsene.

Resultatrapport 2012

Tilskudd til statlig deltakelse på islandsk sokkel ble anvendt til avgifter til islandske myndigheter i tråd med utvinningstillatelsenes bestemmelser.

Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE)

Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) ble opprettet med virkning fra 1. januar 1985, ved at de fleste av Statoils utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel ble delt i en direkte økonomisk del til staten (SDØE) og en økonomisk del til Statoil. I perioden 1985–2001 var Statoil forretningsfører for statens direkte eierandeler. Siden 2001 har statsaksjeselskapet Petoro AS vært ivaretaker av SDØE på vegne av staten.

Ordningen innebærer at staten, på lik linje med øvrige aktører på norsk sokkel, betaler en andel av alle investeringer og driftskostnader i prosjekter tilsvarende SDØEs deltakerandel. Staten får en tilsvarende andel av inntektene fra salget av produksjonen og andre inntekter.

Langsiktige mål

Det overordnede langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å maksimere inntektene til staten fra det direkte eierskapet på norsk kontinentalsokkel. SDØE, kombinert med skatte- og avgiftssystemet, er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en stor andel av verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel.

Petroleumsvirksomheten er en grunnrentevirksomhet. Meravkastningen oppstår som en følge av at ressursene eksisterer i begrensede mengder. Grunnrenten vil imidlertid være avhengig av prisene på olje og gass samt utvinningskostnadene. Eksistensen av grunnrente er en hovedårsak til at staten vil fortsette å ta en betydelig andel av inntektene fra petroleumsvirksomhe-

ten på norsk sokkel gjennom skatter, avgifter og SDØE-ordningen. På den måten sikrer man at størst mulig andel av grunnrenten tilfaller staten som ressurseier. Staten, ved Petoro AS, konsentrerer seg om de store inntektsgenererende olje- og gassfeltene, infrastrukturen, samt andre felt av stor verdi som måtte bli besluttet utbygd.

SDØE-porteføljen

Porteføljen er sammensatt av utvinningstillatelser i letefase, felt under utbygging og felt i drift. Videre er staten en stor eier i rørledninger og landanlegg.

Staten hadde ved inngangen av året andeler i 158 utvinningstillatelser og 15 interessentskap for rørledninger og landanlegg. Porteføljen består av 33 produserende felt, flere felt under utbygging og en rekke utvinningstillatelser i letefasen.

I Nordsjøen er det SDØE-andeler i store felt som for eksempel Troll, Kvitebjørn, Visund, Ekofisk, Gjøa, Oseberg, Gullfaks, Snorre og Grane. I Norskehavet har staten andeler i de produserende feltene Åsgard, Ormen Lange, Heidrun, Draugen, Norne og Kristin. I Barentshavet har staten andeler i Snøhvit, som er det eneste feltet med SDØE-andel som hittil er satt i produksjon i Barentshavet.

I 2012 var produksjonen fra porteføljen på 1,132 mill. fat oljeekvivalenter (o.e.) per dag eller om lag 29 pst. av samlet produksjon fra norsk sokkel.

Ved utgangen av 2012 ble porteføljens olje-, kondensat-, NGL- og gassreserver anslått til om lag 6 620 mill. fat oljeekvivalenter, en nedgang på om lag 140 mill. fat oljeekvivalenter enn ved utgangen av 2011. Dette fordeler seg på 1 457 mill. fat o.e. olje, NGL og kondensat og om lag 5 164 mill. fat o.e. gass (821 mrd. Sm³ gass), jf. tabell 5.2. Dette antas å utgjøre omtrent en tredjedel av de gjenværende petroleumsreservene på sokkelen. En verdiberegning utført av Wood Mackenzie våren 2012 viser at per 1. januar 2012 var SDØE-porteføljens verdi om lag 1 140 mrd. kroner.

Tabell 5.2 SDØEs olje- og gassreserver per 31. desember 2012

Forventede reserver ¹	Olje, våtgass/NGL og kondensat (mill. fat)	Gass (mrd. Sm ³) ²
Ved inngangen til 2012	1 429	847
Justering av tidligere anslag	62	8
Utvidelser og funn	34	6
Forbedret utvinning	89	1
Produksjon	-157	-41
Ved utgangen av 2012	1 457	821

¹ Forventede reserver representerer forventningsverdier i henhold til ressursklasse 1-3 i Oljedirektoratets ressursklassifiserings-system: Reserver i produksjon, reserver med godkjent plan for utbygging og drift og reserver som rettighetshaverne har besluttet å utvinne.

² 1 000 Sm³ gass tilsvarer 6,29 fat oljeekvivalenter i energimengde, det vil si 847 mrd. Sm³ tilsvarer 5 330 mill fat o.e.

Tabell 5.3 SDØEs kapitalbalanse per 31. desember 2012 (regnskapsprinsippet)

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Anleggsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Varige driftsmidler	196 365 215 261	Egenkapital	155 085 331 993
Immaterielle eiendeler	648 805 279	Sum egenkapital	155 085 331 993
Finansielle anleggsmidler	1 101 797 994		
<i>Sum anleggsmidler</i>	<i>198 115 818 535</i>	<i>Langsiktig gjeld:</i>	
		Langsiktige fjerningsforpliktelse	58 348 705 541
		Annen langsiktig gjeld	2 081 480 494
		<i>Sum langsiktig gjeld</i>	<i>60 430 186 035</i>
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Kortsiktig gjeld:</i>	
Lager	3 506 829 480	Leverandørgjeld	3 244 234 978
<i>Kundefordringer</i>	<i>26 776 192 956</i>	Annen kortsiktig gjeld	9 735 798 261
Bankinnskudd	96 710 296	Sum kortsiktig gjeld	12 980 033 239
Sum omløpsmidler	30 379 732 732		
Sum eiendeler	228 495 551 267	Sum egenkapital og gjeld	228 495 551 267

Tabell 5.4 Kontantstrøm fra SDØE

	(i 1000 kr)		
	2012	2013 ¹	2014 ²
Innbetalinger ³	213 144 442	185 900 000	179 300 000
Utbetalinger ⁴	64 277 023	65 300 000	66 100 000
Netto kontantstrøm	148 867 419	120 600 000	113 200 000

¹ Revidert budsjett 2013, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013)

² Budsjettforslag for 2014

³ Innbetalinger = driftsinntekter + renter på mellomregnskapet

⁴ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + investeringer

Tabell 5.5 Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2010–2012, samt prisforutsetninger for 2013 og 2014

	2010	2011	2012	2013 ¹	2014 ²
Oljepris i løpende kroner per fat	482	632	657	600	600

¹ Revidert budsjett 2013, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013)

² Budsjettforslag for 2014

Fullmakter

Følgende fullmakter foreslås i budsjettet for 2014:

Fullmakt til at Kongen kan godkjenne utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel og overskride bevilgningen med inntil 5 mrd. kroner under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, jf. Forslag til vedtak III. Det vises til Prop. 1 S (2009–2010) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne at det i tilknytning til driften av SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til løpende forretningsvirksomhet og Statoils avsetning av statens petroleum, jf. Forslag til vedtak VIII. Det vises til St.prp. nr. 1 (2005–2006) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at Kongen kan godkjenne at det i tilknytning til SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til prosjekter hvor SDØEs forholdsmessige andel utgjør inntil 5 mrd. kroner, jf. Forslag til vedtak IX. Det vises til St.prp. nr. 1 (2005–2006) og St.prp. nr. 69 (2006–2007) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne at staten pådras forpliktelser i de tilfeller hvor det inngås kontraktmessige forpliktelser før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til

anlegg og drift er gitt, jf. Forslag til vedtak X. Det vises til St.prp. nr. 1 (2005–2006), St.prp. nr. 69 (2006–2007) og St.prp. nr. 1 (2007–2008) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til Kongen knyttet til forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel, jf. Forslag til vedtak XI. Det vises til St.prp. nr. 1 (1992–1993), St.prp. nr. 1 (2000–2001) og Prop. 149 S (2012–2013) for nærmere omtale og regler for forenklet myndighetsbehandling.

Fullmakt til at OED kan godkjenne overføring av eiendomsrett mot bruksrett, jf. Forslag til vedtak XII. Det vises til St.prp. nr. 1 (1992–1993) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne overdragelse av andeler i utvinningstillatelser, jf. Forslag til vedtak XIII. Det vises til Prop. 149 S (2012–2013) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne deltakelse for Petoro i forbindelse med overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser, jf. Forslag til vedtak XIV. Det vises til St.prp. nr. 41 (2003–2004) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne og gjennomføre nødvendige transaksjoner for å innlemme aktuelle rørledninger og transportrelaterte anlegg i Gassled, jf. Forslag til vedtak XV. Det vises til St.prp. nr. 1 (2007–2008) for nærmere omtale av fullmakten.

I forbindelse med nysalderingen, vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om bruken av fullmakt XI-XV.

Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
30	Investeringer	25 610 149	28 000 000	30 000 000
	Sum kap. 2440	25 610 149	28 000 000	30 000 000

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 30 Investeringer økt med 2 000 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 30 Investeringer

		(i 1000 kr)		
		Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
	Prosjekter vedtatt utbygd	25 610 149	26 404 000	27 180 000
	Prosjekter under vurdering		1 596 000	2 820 000
	Sum investeringer	25 610 149	28 000 000	30 000 000

Investeringene for SDØE er budsjettert til 30 000 mill. kroner i 2014, en økning på 2 000 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen skyldes i hovedsak nytt kostnadsanslag og endret tidsplan for Martin Linge, økte anslag og endret produksjonsboring for Heidrun samt ny kompressor og endret boreplan for Troll. Utsettelse av Linnorm og lavere anslag for Draugen trekker i motsatt retning. De største investeringene i 2014 er knyttet til Troll, Oseberg, Gullfaks, Heidrun og Åsgard.

Petoro AS vil gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for investeringskostnader i tråd med budsjettforslaget for 2014. Ved utgangen av 2012 var kontraktsmessige forpliktelser relatert til utbygging av nye felt totalt 19 mrd. kroner for hele utbyggingsperioden. Forpliktelsene er basert på operatørens innrapportering per 31. desember 2012 og vurdering av forpliktelsenes vesentlighet er gjort etter norsk regnskapslov/norske regnskapsstandarder (NGAAP).

Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
24	Driftsresultat	148 445 573	129 000 000	115 500 000
30	Avskrivninger	19 500 976	22 000 000	22 800 000
80	Renter av statens kapital	6 574 688	6 400 000	4 900 000
85	Renter på mellomregnskapet	-21 835		
	Sum kap. 5440	174 499 402	157 400 000	143 200 000

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 24 Driftsresultat og post 30 Avskrivninger redusert

med henholdsvis 4 100 og 2 700 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
24.1	Driftsinntekter	213 166 276	192 700 000	179 300 000
24.2	Driftsutgifter	-36 808 814	-32 700 000	-33 700 000
24.3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 858 060	-2 600 000	-2 400 000
24.4	Avskrivninger	-19 500 976	-22 000 000	-22 800 000
24.5	Renter av statens kapital	-6 552 853	-6 400 000	-4 900 000
	Sum post 24	148 445 573	129 000 000	115 500 000

Driftsresultatet for SDØE er budsjettert til 115 500 mill. kroner i 2014, en reduksjon på 13 500 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013 og en reduksjon på 9 400 mill. kroner i forhold til gjeldende budsjett 2013, jf. Prop. 149 S (2012–2013).

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene består av inntekter fra salg av petroleum produkter, netto tariffinntekter knyttet til prosessering og transport av olje og gass samt andre inntekter som hovedsakelig består av inntekter fra netto overskuddsavtaler.

Driftsinntektene for SDØE er budsjettert til 179 300 mill. kroner i 2014, en reduksjon på 13 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Dette skyldes lavere prisforutsetninger for olje og

gass, samt lavere forventet produksjon av gass. Anslaget for 2014 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 600 per fat.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene omfatter kostnader knyttet til drift av anlegg, tariffutgifter, gasskjøp og gassadministrasjonsutgifter samt fjerningsutgifter. Videre omfatter posten utgifter knyttet til eventuelle redertermineringer under samordningsavtaler for petroleumsvirksomhet der staten er deltaker gjennom SDØE.

Driftsutgiftene for SDØE er budsjettert til 33 700 mill. kroner i 2014, en økning på 1 000 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen skyldes hovedsakelig økte anslag for kostna-

der til drift av flere felt og landanlegg hvor kostnader for kjøp av gass for injeksjon på Grane er største bidragsyter.

Petoro vil gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for driftsutgifter i tråd med budsjettforslaget for 2014. Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser og transportforpliktelser for SDØE beløper seg til totalt henholdsvis om lag 33 452 mill. kroner og 18 944 mill. kroner ved utgangen av 2012. Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser består av leie av rigger, forsyningskip, produksjonsskip, helikoptre, beredskapsfartøy, baser og lignende. Beløpene representerer kanselleringskostnad per 31. desember 2012. Transportforpliktelsene representerer forpliktelser per 31. desember 2012 knyttet til gas-salgsaktiviteten som hovedsakelig består av transport- og lagerforpliktelser i Storbritannia og på kontinentet, samt terminalkapasitetsforpliktelser knyttet til Cove Point terminalen i USA. Ovennevnte forpliktelser er basert på operatørens innrapportering per 31. desember 2012 og vurdering av forpliktelsenes vesentlighet etter NGAAP. På norsk sokkel er SDØE-andelene i anlegg og rørledninger gjennomgående høyere eller på nivå med skipningsandelen. Det er således ikke beregnet forpliktelser i disse systemene.

Underpost 24.3 Lete- og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingsutgifter er knyttet til leting etter olje- og gassressurser, samt bearbeiding og utvikling av konsepter fra funn er gjort til beslutning om drivverdighet. Det er ikke et klart skille mellom leting og feltutvikling. Aktiviteter av samme art kan både være en letekostnad og en feltutviklingskostnad. Aktivitetene innen denne posten er geologistudier, seismikkostnader, leteboring, avgrensingsboring, testing av funn, feltevaluering og konseptstudier. Lete- og feltutviklingsutgifter er budsjettert til 2 400 mill. kroner i 2014, en reduksjon på 200 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

Petoro vil gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for lete- og feltutviklingsutgifter i tråd med budsjettforslaget for 2014. Ved utgangen av 2012 var Petoro forpliktet til å delta i 12 brønner med en forventet kostnad for SDØE på 1 200 mill. kroner, hvorav 829 mill. kroner forventes å påløpe i 2013.

Underpost 24.4 og post 30 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er budsjettert til 22 800 mill. kroner i

2014, en økning på 800 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økte avskrivninger skyldes høyere investeringsnivå i 2014.

Driften belastes med avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 30.

SDØE regnskapet blir avgitt både etter kontantprinsippet og etter NGAAP. I regnskapet i henhold til NGAAP bokføres avskrivninger basert på produksjonsenhetsmetoden og på linearitet. Ordinære avskrivninger på olje- og gassproduserende anlegg beregnes for hvert enkelt felt og feltdedikert transportsystem etter produksjonsenhetsmetoden. Denne metoden innebærer at investeringer avskrives i tråd med produksjonen det enkelte år. Avskrivningsnøkkelen er som følger: (Netto bokført verdi * produksjon i perioden)/gjenværende reserver. Av praktiske årsaker benyttes salgsvolumene i perioden som en erstatte for produksjonsvolumene. Dette fordi salgsvolumene er tilgjengelig tidligere enn produksjonstallene og at de to volumene over tid er like. For avskrivningsformål benyttes en andel av Oljedirektoratets forventningsbaserte reserveanslag for utbygde reserver. Disse anslagene revideres årlig. Ordinære avskrivninger for transportsystemer samt stigerørsplattformer som benyttes av flere felt, blir beregnet lineært over gjeldende konsesjonstid. Andre driftsmidler blir avskrevet lineært over antatt økonomisk levetid.

Underpost 24.5 og post 80 Renter av statens kapital

Renter av statens kapital er budsjettert til 4 900 mill. kroner i 2014, en reduksjon på 1 500 mill. i forhold til saldert budsjett 2013. Reduksjonen skyldes lavere rentesats.

Driften belastes med renter på statens kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 80.

Post 85 Renter på mellomregnskapet

På utgiftssiden oppstår det et mellomværende med staten som utgjør differansen mellom føring på kapittel/post i bevilgningsregnskapet og likviditetsbevegelser. Mellomværende omfatter differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør, arbeidskapital i avregning fra operatør,

merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler med mer.

Statoil ASA forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, salg av statens petroleum sammen med sin egen. Inntekter fra salg av olje, våtgass og tørrgass vil etter kontantprinsippet normalt bli regnskapsført i SDØE-regnskapet samme måned som Statoil mottar oppgjør for salg.

På tidspunktet for rapportering til det sentrale statsregnskapet vil det som følge av dette normalt ikke være et mellomværende på inntektssiden som inkluderes i mellomværende i kasserapporten for SDØE.

Det budsjetteres ikke med renter på mellomregnskapet. Denne beregnes ved årets slutt og regnskapsføres i statsregnskapet.

Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag
		2012	budsjett 2013	2014
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	27	1 800	2 000
	Sum kap. 2442	27	1 800	2 000

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås bevilget 2 mill. kroner i 2014, en økning på 0,2 mill. kroner i forhold til saldert bud-

sjett 2013. Utgiften knytter seg til fjerning av to pumpeplattformer knyttet til oljeledningen Norpipe, jf. omtale i Prop. 125 S (2009–2010).

Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag
		2012	budsjett 2013	2014
85	Utbytte	13 886 558	13 887 000	14 421 000
	Sum kap. 5685	13 886 558	13 887 000	14 421 000

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 85 Utbytte økt med 534 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 85 Utbytte

Staten eier 67 pst. av aksjene i selskapet per 31. desember 2012. Statoil betaler hvert år et kontantutbytte til sine aksjeeiere. Statens utbytte inngår i inntektene fra petroleumsvirksomheten til Statens pensjonsfond utland.

Det er Statoils ambisjon å øke årlig utbyttebetaling, målt i norske kroner per aksje, i takt med den langsiktige underliggende inntjeningen. I til-

legg til å betale kontantutbytte, vil Statoil også vurdere tilbakekjøp av aksjer som et middel for å øke aksjonærenes totalavkastning.

Statoil betalte et utbytte for 2012 på 6,75 kroner per aksje, en økning på 0,25 kroner fra et utbytte på 6,50 kroner per aksje i 2011. Dette gir en samlet utbytteutbetaling på om lag 21,5 mrd. kroner, hvorav om lag 14,4 mrd. kroner til staten.

Ettersom det ikke foreligger offentlig informasjon med foreløpig prognose for Statoil ASAs årsresultat for 2013, legges det i budsjettet for 2014 til grunn en teknisk videreføring av utbyttet fra Statoil ASA i 2013. Dette utgjør om lag 14,4 mrd. kroner. Vedtak om utbytte fattes på Statoil ASAs generalforsamling våren 2014. Utbetaling av utbytte vil bli presentert i revidert budsjett for 2014.

Programkategori 18.20 Energi- og vannressurssektoren

Utviklingstrekk innenfor energi- og vannressurssektoren

Energiforsyning og energiomlegging

Energipolitikken krever et langsiktig perspektiv og må ses i sammenheng med viktige utviklingstrekk i samfunnet. En stor del av produksjonsanleggene og infrastrukturen som bygges nå vil være i drift i 2050. Bygg og anlegg som skal forsynes med energi har også lang levetid.

Energiforsyningen har stor betydning for verdiskapingen både i privat og offentlig sektor. Å legge til rette for et effektivt energisystem er viktig for å sikre fortsatt økonomisk utvikling og verdiskaping.

Utviklingen av energipolitikken i Europa vil ha stor betydning for energisektoren i Norge. EU har som mål å få på plass et integrert europeisk elektrisitetsmarked i løpet av 2014. Arbeidet med å utvikle felles regler for nett, markedsdesign og systemdrift er høyt prioritert. Det er vedtatt en rekke direktiver knyttet til energibruk. Et generelt utviklingstrekk er at regelverket utformes mer detaljert enn tidligere. Nytt EU-regelverk innenfor EØS-avtalens virkeområde vil fortsatt vurderes og tas inn i norske lover og forskrifter.

Det er konsesjonssøkt to utenlandsforbindelser til henholdsvis Tyskland og Storbritannia, og det er en kabel under bygging til Danmark. Utenlandsforbindelser knytter oss nærmere til det europeiske kraftmarkedet, virker positivt for den samlede ressursutnyttelsen og gir norske aktører adgang til et større marked. Nye utenlandsforbindelser skal etableres i den grad de er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Når nye forbindelser vurderes, vil bidraget til å styrke forsynings sikkerheten i Norge være et viktig hensyn i analysene.

Nesten alle viktige samfunnsfunksjoner er avhengig av en sikker energiforsyning. Knapphet og avbrudd i tilgangen på energi kan være svært alvorlig og kostbart. Energi, og spesielt elektrisitet, benyttes fortsatt til stadig flere oppgaver, som for eksempel kjøling av datasentraler og ytterligere elektrifisering av bilparken. Kravene til forsynings sikkerhet vil derfor fortsatt være økende.

Norsk kraftforsyning vil i overskuelig framtid være preget av at vannkraft har en dominerende

rolle og at oppvarming i stor grad er basert på elektrisitet. Det innebærer sårbarhet for perioder med svikt i tilsiget og kalde vintre. Vi vil også i framtiden måtte håndtere betydelige variasjoner i magasinifilling og kraftproduksjon. I tillegg vil innfasing av ikke-regulerbar fornybar energi, både i Norge og i viktige naboland, stille økende krav til at kraftsystemet er robust og fleksibelt. Større etterspørselsfleksibilitet, energieffektivisering og satsing på andre energibærere enn elektrisitet, vil være viktig.

Regjeringens politikk har bidratt til å gjøre kraftsystemet mindre sårbart overfor svingningene i kraftproduksjonen. Det er likevel fortsatt nødvendig å ha oppmerksomhet rettet mot kraftsituasjonen i enkelte regioner.

Regjeringen legger stor vekt på utvikling av et velfungerende strømnnett med tilstrekkelig overføringskapasitet i hele landet. Investeringene i sentralnettet har økt betydelig de siste årene. Regjeringen har lagt vekt på å styrke og effektivisere konsesjonsbehandlingen og er opptatt av at planlagte og igangsatte utbygginger og utbedringer av strømnettet blir gjennomført. Driftsikkerheten i kraftnettet i Norge er god og har hatt en positiv utvikling over flere år.

Regjeringen har gjennom flere år styrket satsingen på utbygging av fornybar energi, energieffektivisering, energiomlegging og utbygging av overføringsforbindelsene. I årene 2006–2012 er det satt i drift nye vann- og vindkraftanlegg med en årlig produksjonskapasitet tilsvarende om lag 6,3 TWh. Også utbyggingen av fjernvarme har økt betydelig siden 2005. Samlet ble det levert 3,7 TWh fjernvarme i 2011.

Norge har forpliktet seg til et mål om en fornybarandel på 67,5 prosent innen 2020 gjennom innlemmelsen av EUs fornybardirektiv. Som et virkemiddel for å nå fornybarmålet ble det i 2012 etablert et felles norsk-svensk elsertifikatmarked. Fra 2012 til og med 2020 skal det innenfor rammen av sertifikatsystemet realiseres en samlet årlig produksjon fra fornybare kilder på 26,4 TWh i Norge og Sverige. Det norske fornybarmålet er betydelig høyere enn målene i EU-landene.

Konsesjonsbehandling av anlegg som bidrar til økt produksjon av fornybar energi innen 2020

vil måtte ha betydelig fokus de nærmeste årene. All produksjon og overføring av energi medfører miljøvirkninger i form av naturinngrep. Interessekonflikter kan derfor ikke unngås. Utfordringen er å gjøre gode avveininger og redusere negative konsekvenser.

Norge har store ressurser som kan utnyttes til energiproduksjon. Prisetutvikling, teknologiutvikling, ny kunnskap og vår vektlegging av forsyningssikkerhet og miljø vil påvirke i hvilken grad ressursene faktisk vil bli utnyttet. Det er usikkerhet knyttet til den framtidige klimapolitikken både globalt og på europeisk nivå. Et stramt klimaregime med høye priser på CO₂-utslipp vil gi bedre lønnsomhet og større muligheter for fornybar energiproduksjon i Norge.

Både det samlede stasjonære energiforbruket og elektrisitetsforbruket har holdt seg på et relativt stabilt nivå i de senere årene. Regjeringens satsing på energieffektivisering og omlegging av energibruken har økt betydelig i denne perioden, men også høyere energipriser enn på 1990-tallet har bidratt til utflatingen av forbruket. Etter 2008 har det internasjonale økonomiske tilbakeslaget medført et lavere forbruk av elektrisitet i kraftintensiv industri.

Utviklingen i energi- og kraftforbruket i Norge i årene framover er usikker. Prisetutviklingen, befolkningsvekst, økonomisk vekst og etterspørsel fra energiintensive næringer, samt myndighetens bruk av særlige virkemidler for å stimulere til energieffektivisering og energiomlegging, vil være viktig for utviklingen.

Omsettbare kvoter for CO₂, avgiftene på klimagasser og andre miljøavgifter og særavgifter knyttet til energi, bidrar også til å påvirke energibruken. Det er i tillegg innført en rekke energistandarder og energimerkeordninger for produkter. Det er innført strenge forskrifter med krav til energibruken i nye bygg og ved større rehabiliteringer og det er innført krav om energimerking ved salg, utleie og oppføring av nye bygninger. Det er også etablert støtteordninger gjennom Norges forskningsråd, Miljøteknologiprogrammet som hovedsakelig forvaltes av Innovasjon Norge og Program for energieffektivisering i industrien (PFE-ordningen) som forvaltes av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Satsingen på energieffektivisering, konvertering til energibruk med mindre utslipp og energi- og klimateknologi gjennom Enova, er viktige elementer i arbeidet med å påvirke utviklingen i energibruken. Enovas virksomhet grenser opp mot, og kompletterer, de andre delene av virkemiddelapparatet.

Miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon bidrar til en mer diversifisert energiforsyning og bedre forsyningssikkerhet gjennom redusert avhengighet av vannkraft og redusert energibruk.

Vannressurser, flom og skred

Norge har store vannressurser. Norsk vassdragsnatur er unik og vi har et internasjonalt ansvar for å verne om og forvalte denne naturarven.

Vannkraften er den viktigste økonomiske utnyttelsen av vannressursene. Både av hensyn til økonomiske og allmenne interesser som friluftsliv, landskap og naturmangfold, er en bærekraftig forvaltning av vannressursene av stor betydning. Andre typer vassdragsinngrep enn kraftutbygging kan også påvirke allmenne interesser. Samling av eksisterende og framskaffelse av ny miljøkunnskap er viktig. God kunnskap om klimaet og hydrologiske prosesser er også avgjørende for en forsvarlig vannressursforvaltning.

Verneplanen for vassdrag utgjør 388 vassdrag eller deler av vassdrag. Produksjonsmulighetene i de vernede vassdragene er anslått til 49,5 TWh/år.

Arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner styrker grunnlaget for en kunnskapsbasert forvaltning når miljøhensyn skal ivaretas ved ny utbygging og ved revisjon av vilkårene i eldre reguleringskonsesjoner.

Flom, erosjon og skred kan medføre skader på mennesker, eiendom, infrastruktur og miljø. NVE har tradisjonelt hatt ansvar for å forebygge mot flom og vassdragsrelaterte skred. Fra 2009 fikk NVE også det statlige forvaltningsansvaret for forebygging av skader som følge av alle typer skred. Siden 2009 har regjeringen styrket arbeidet med å forebygge flom- og skredrisiko betydelig. I Meld. St. 15 (2011–2012) Hvordan leve med farene – om flom og skred, er det redegjort for utfordringer og tiltak.

Det er mange utfordringer knyttet til arbeidet med å forebygge flom- og skredrisiko. Farekartlegging har avdekket flere fareområder og økt bevisstheten i samfunnet omkring risiko. Befolkningsvekst og økonomisk vekst bidrar til at skadepotensialet er voksende. Framtidige klimaendringer vil forsterke dette.

Regjeringen vil videreføre arbeidet med flom- og skredforebygging etter en helhetlig tilnærming som omfatter både kartlegging, arealplanlegging, sikringstiltak, overvåking, varsling og beredskap.

Hovedmål for energi- og vannressurssektoren

Hovedmålene for energi og vannressurssektoren utvikler seg med regjeringens politiske målsettinger som blant kommer til uttrykk gjennom meldinger og proposisjoner til Stortinget.

Energiforsyning og energiomlegging

Et overordnet mål er å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene. Energipolitikken må legges opp slik at man innenfor miljømessig forsvarlige rammer, best mulig utnytter den samlede tilgangen på arbeidskraft, kunnskap, kapital og naturressurser.

Regjeringen legger stor vekt på å sikre en effektiv, robust og miljøvennlig energiforsyning. Hovedvirkemidlene for å oppnå dette er forvaltning av lover og reguleringstiltak for sektoren, vedtak i enkeltsaker og økonomiske virkemidler.

Foruten Olje- og energidepartementet er viktige roller og oppgaver tildelt Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og statsforetakene Statnett og Enova. NVE har ansvar for å forvalte landets energi- og vannressurser. Statnett SF har ansvar for å utvikle og drifte sentralnettet slik at det til enhver tid møter de kravene samfunnet har til energisektoren. Enova SF skal drive fram en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon, samt bidra til utvikling av energi- og klimateknologi.

Avhengigheten av vannkraft gjør den norske energiforsyningen sårbar i perioder med sterk kulde og lite tilsig. Det er derfor viktig å fortsette arbeidet med å gjøre energiforsyningen mer robust mot perioder med svikt i tilsiget og uforutsette hendelser. Styrking av forsyningssikkerheten er også et viktig mål for arbeidet med energiomlegging. Arbeidet med energiomlegging skal samtidig bidra til en langsiktig omstilling av Norge til et lavutslippssamfunn.

Tilstrekkelig framdrift i konsesjonsbehandlingen av nett og produksjon av fornybar energi er viktig. Det er behov for å øke kapasiteten i og bygge om deler av det sentrale overføringsnettet for kraft. Videre er en hensiktsmessig organisering av regional- og distribusjonsnettet viktig for en fortsatt god og sikker strømforsyning i hele landet.

Samordnet behandling av nett og produksjon skal vektlegges, samtidig som det er viktig å finne fram til gode avveininger som ivaretar hensyn til kostnadseffektivitet, forsyningssikkerhet og miljø.

EU har økt oppmerksomheten mot det indre energimarkedet og energipolitikken i de senere årene. Dette har blant annet resultert i et omfattende regelverk på energiområdet, både knyttet til utviklingen av det indre markedet for energi og energibruk. Regjeringen vektlegger en god oppfølging av EU- og EØS-prosesser. Den europeiske energipolitikken har stor betydning for energisektoren i Norge, hovedsaklig ved gjennomføring av EØS-relevante rettsakter på energiområdet.

Regjeringen vektlegger også internasjonalt samarbeid på energiområdet i Norden i regi av Nordisk ministerråd.

Vannressurser, flom og skred

Regjeringen vil sikre helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene. Gjennomføringen av EUs rammedirektiv for vann (2000/60/EF) innebærer at det er innført regionale forvaltningsplaner som verktøy i norsk vannforvaltning. Mulighetene som finnes i direktivet for tilpassede miljømål og ny vannkraftutbygging skal benyttes for å ivareta forsyningssikkerheten og sikre framtidig produksjon av fornybar kraft.

Regjeringen vil tilrettelegge for miljøforbedring i regulerte vassdrag og ivareta miljøhensyn ved ny utbygging. Bedre prioritering av saker om revisjon av vilkår i eldre vassdragskonsesjoner skal legge grunnlaget for raskere framdrift i arbeidet med slike saker.

Regjeringen vil bedre samfunnets evne til å forebygge flom- og skredrisiko. Dette skal skje gjennom et bredt spekter av tiltak innenfor kartlegging, arealplanlegging, sikring, overvåking, varsling og beredskap.

Olje- og energidepartementets mål og oppgaver for 2014

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge en samordnet og helhetlig energipolitikk, og en helhetlig politikk for bruk av vannressursene og forebygging av flom- og skredrisiko. Departementet utformer lover, forskrifter og retningslinjer og utøver forvaltningsmyndighet i enkeltsaker. Departementet har ansvar for etatsstyringen av NVE og eieroppfølgingen av statsforetakene Statnett og Enova.

Energiforsyning og energiomlegging

Et overordnet mål er å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene. Departementet skal forvalte

energipolitikken slik at man innenfor miljømessig forsvarlige rammer, best mulig utnytter den samlede tilgangen på arbeidskraft, kunnskap, kapital og naturressurser.

Departementet vil fortsette arbeidet for et effektivt og velfungerende kraftmarked. Departementet skal også i 2014 behandle klager på enkeltvedtak fattet av NVE i medhold av energiloven, blant annet klager på nettselskapenes inntektsrammer, tariffier og forhold vedrørende måling og avregning.

Konsesjonsbehandling av anlegg for produksjon og overføring av energi skal skje på en effektiv og kunnskapsbasert måte. Departementet vil prioritere konsesjons- og klagebehandling av produksjons- og nettanlegg høyt også fremover.

De planlagte utbyggingene og reinvesteringene i sentralnettet vil kreve oppfølging fra departementet. Departementet forventer å motta saker som har vært gjennom ekstern kvalitetssikring av konseptvalgutredning til politisk uttalelse slik det ble lagt opp til i Meld. St. 14 (2011–2012). Blant annet vil forsterkning av nettet i Stor-Oslo omfattes.

Av andre store saker har departementet blant annet til klagebehandling kraftledningen Balsfjord-Skaidi-Hammerfest, som er en videreføring av ledningen fra Ofoten til Balsfjord som fikk konsesjon i 2013.

OED satte i 2013 ned en ekspertgruppe for å utrede et bedre organisert strømmnett. Ekspertgruppen skal avgi sin rapport før sommeren 2014.

EU har økt oppmerksomheten mot energipolitikk i de senere årene. Det er innført et omfattende regelverk om energi, der detaljeringsgraden har vært økende. Departementet skal sikre en grundig vurdering av vedtatt nytt regelverk i EU samt en effektiv gjennomføring i EØS-avtalen når det er relevant. Blant annet vil den tredje energimarkedspakken kreve at reguleringsmyndigheten for elektrisitet og gass gjøres uavhengig ved utførelse av nærmere fastsatte oppgaver og innenfor et gitt ansvarsområde. I tillegg må departementet opprette en uavhengig klagenemnd på energireguleringsområdet.

EU har også vedtatt nye forordninger om integritet og gjennomsiktighet i energimarkedet (Remit), og om rapportering og publisering av data i elektrisitetsmarkedene og om retningslinjer for felleseuropeisk energiinfrastruktur. Departementet vil vurdere EØS-relevansen av infrastrukturforordningen som er vedtatt i EU. Det pågår også et omfattende arbeid med nye rammeretningslinjer og nettkoder, i regi av ACER og ENTSO-E, som skal slutføres i løpet av 2014.

EU har vedtatt en rekke direktiver og forordninger knyttet til energibruk og energieffektivisering, og disse vil kunne sette rammer for norsk energipolitikk ved innlemmelse i EØS-avtalen.

Departementet vil følge opp forvaltningen av elsertifikatsystemet med god kontakt mot Näringsdepartementet i Sverige. En gjennomgang av systemet er startet opp med tanke på en kontrollstasjon innen 2015. I forbindelse med kontrollstasjon vil departementet blant annet følge opp vedtak nr. 571, jf. Klimameldingen: «*Stortinget ber regjeringen evaluere det beregningsrelevante forbruket for elsertifikatorordningen.*»

Enova SF er et viktig verktøy for å stimulere til en målrettet omlegging av energibruk og energiproduksjon og utvikling av energi- og klimateknologi. Virksomheten skal bidra til å styrke forsyningssikkerheten og redusere klimagassutslipp.

Det er et viktig mål for departementet å sikre at beredskapen i kraftforsyningen er god. NVE er delegert viktige beredskapsoppgaver.

Vannressurser, flom og skred

OED er et sentralt fagdepartement innenfor forvaltningen av vann- og arealressurser i Norge og innen forebygging av flom- og skredrisiko.

Departementet har som et mål å sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene og vil tilrettelegge for miljøforbedring i regulerte vassdrag og ivareta miljøhensyn ved ny utbygging.

Departementet har gitt retningslinjer for behandlingen av saker om revisjon av vilkår i eldre vassdragskonsesjoner. Dette, sammen med bedre prioritering av revisjonssakene, skal legge grunnlaget for raskere framdrift i arbeidet med slike saker. Hovedformålet med en revisjon er å bedre miljøforholdene i tidligere regulerte vassdrag.

Det er et mål å bedre samfunnets evne til å håndtere flom- og skredrisiko og arbeidet med forebygging av flom og skred vil være høyt prioritert også i 2014. Departementet vil følge opp Meld. St. 15 (2011–2012) Hvordan leve med farene – om flom og skred.

Olje- og energidepartementets resultatrapport for 2012

Energiforsyning og energiomlegging

Også i 2012 var det stor politisk oppmerksomhet om sentrale sider ved energipolitikken. Særlig var dette knyttet til forsyningssikkerhet, nettspørsmål og energiomlegging.

Regjeringen nedsatte våren 2011 et eget utvalg for å vurdere den langsiktige energiutviklingen i Norge (Energiutvalget). Utvalgsinnstillingen ble avgitt 5. mars 2012 og sendt på høring samme vår. Det ble avgitt 50 høringsuttalelser. Regjeringen fulgte opp utredningen gjennom et eget kapittel i statsbudsjettet for 2013 (kapittel 9 Status for Energifpolitikken. Rapporten fra Energiutvalet (NOU 2012: 9)). I dette framlegget la regjeringen fram sine vurderinger av utvalgets rapport og det ble gitt en energipolitisk status.

Regjeringen la i mars 2012 frem Nettmeldingen (Meld. St. 14 «Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet»). I meldingen trakk regjeringen opp politikken for utbygging og reinvesteringer i det sentrale overføringsnettet i årene fremover. Det ble videre foreslått endringer i planlegging og konsesjonsbehandling av store kraftledninger for å øke effektiviteten, styrke tidlig involvering av de aktuelle partene og tydeliggjøre de politiske valgene.

Departementet hadde tett kontakt med tyske og britiske myndigheter om Statnett SFs planer om å bygge to nye utenlandsforbindelser.

I mars 2012 justerte departementet Statnetts og Nord Pool Spots konsesjoner for tilrettelegging av kraftutveksling med Nederland for å innføre intradaghandel på NorNed-kabelen.

Et felles elsertifikatmarked med Sverige startet opp 1. januar 2012, jf. Prop. 101 L (2010–2011) Lov om elsertifikater og Prop. 5 S (2011–2012). Departementet fulgte nøye med på utviklingen i markedet og hadde tett dialog med Näringsdepartementet i Sverige. Det ble etablert samarbeidsrutiner både mellom departementene og på direktoratsnivå, særlig knyttet til informasjonsrutiner.

Departementet prioriterte i 2012 arbeidet med konsesjons- og klagebehandlingen av produksjonsanlegg og nettforsterkninger høyt. Det ble lagt særlig vekt på å sikre gode prosjekter en rask og effektiv behandling. Til sammen ga departementet og NVE endelige tillatelser til vann- og vindkraftverk med en årlig produksjonskapasitet på 3,6 TWh.

Departementet stadfestet i 2012 sju konsesjoner til vindkraftverk gitt av NVE. Disse vil totalt kunne gi en produksjon på 1,4 TWh/år. Departementet behandlet 8 klagesaker om kraftledninger. Departementet ga ved kongelig resolusjon konsesjon til nye vannkraftprosjekter og O/U-prosjekter tilsvarende en produksjonsøkning på 0,6 TWh/år, og stadfestet et konsesjonsfritak for et vannkraftprosjekt tilsvarende en produksjonsøkning på 0,2 TWh/år. I tillegg avgjorde departementet om lag

50 klagesaker om små vannkraftverk, hvorav konsesjon ble gitt i 20 saker (totalt 0,2 TWh/år).

Oppfølging av prosessene rundt styrking av konsesjonssystemet var et viktig arbeidsområde også i 2012. Regionvis samordning av konsesjonsbehandlingen av produksjons- og nettprosjekter ble videreført.

I 2012 fulgte departementet videre opp NVEs gjennomføring av en strategisk konsekvensutredning av 15 områder som kan være aktuelle for utbygging av havbasert vindkraft.

Forslag til nytt beredskapskapittel i energiloven ble fremmet høsten 2011 ved Prop. 112 L (2010–2011) og behandlet av Stortinget ved Innst. 140 L (2011–2012) og lovvedtak 34 (2011–2012) av 9. januar 2012. Som følge av lovendringen ble forslag til ny forskrift om beredskap i kraftforsyningen og andre forskrifter om sikkerhet og beredskap sendt på høring i juni 2012. Endringene i forskriftene ble vedtatt 7. desember 2012 og satt i kraft sammen med endringsloven fra 1. januar 2013. Endringene innebærer en oppdatering og modernisering av lovgivningen innen kraftforsyningsberedskapen for å bringe loven i samsvar med dagens trusselbilde, herunder miljø- og naturkatastrofer, storulykker, terroranslag og utfordringer knyttet til forventede klimaendringer.

Energilovforskriften ble endret ved forskrift av 27. februar 2012 for å klargjøre hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om gjennomføring av tariffmessig samordning av nett og netjtjenester.

Ved kgl.res. 2. mars 2012 ble forskrift 11. desember 1992 nr. 1065 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalens vedlegg IV punkt 1 (rådsforordning (EØF) nr. 1056/72) om innberetning om planlagte investeringer av interesse for Det europeiske økonomiske samarbeidsområde vedrørende olje, gass- og elektrisitetssektoren opphevet.

Prop. 41 L (2012–2013) om endringer i energiloven som følge av nettmeldingen ble fremlagt 30. november 2012. Stortinget behandlet saken ved Innst. 161 L (2012–2013) og Lovvedtak nr. 34 (2012–2013). Loven ble sanksjonert 11. januar 2013 og trådte i kraft 15. januar 2013.

Departementet vedtok 7. desember 2012 endringer i energilovforskriften for å klargjøre anleggs- og områdekonsesjonærers plikter i forbindelse med drift, vedlikehold, modernisering, nedleggelse og rydding av anlegg.

Departementet la også i 2012 stor vekt på internasjonalt samarbeid på energiområdet, spesielt EØS-samarbeidet.

Fornybardirektivet (2009/28/EF) ble innlemmet i EØS-avtalen mot slutten av 2011. Gjennom innlemmelsen av dette direktivet har Norge påtatt seg en forpliktelse om å øke andelen fornybar energi til 67,5 pst. i 2020. Videre pålegger direktivet hvert land å utarbeide en handlingsplan for hvordan de nasjonale målene skal nås. Den norske handlingsplanen ble oversendt ESA i slutten av juni 2012.

I 2012 arbeidet departementet videre med gjennomføringen av tredje energimarkedspakke. Fra EFTA-siden ble det arbeidet med EØS-vedtak for innlemmelse i EØS-avtalen, herunder formen på EFTA-landenes tilknytning til de nye EU-institusjonene på energiområdet. Parallelt med EØS-prosessen ble det arbeidet med den nasjonale gjennomføringen av pakken.

Departementet har også deltatt i det løpende energipolitiske samarbeidet i IEA.

Det ble inngått en ny fireårsavtale med Enova SF om forvaltningen av midlene fra Energifondet. Avtalen gjelder fra 1. januar 2012 til 31. desember 2015. Avtalen følger opp nye føringer fra Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk (klimameldingen), jf. også Innst. 390 S (2011–2012). Det vises også til omtale av Enovas oppgaver og roller i Prop. 101 L (2010–2011) om lov om elsertifikater og Prop. 1 S (2011–2012). Avtalen fulgte opp Stortingets vedtak nr. 561 fra behandlingen av klimameldingen om opptrapping av det nye Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging som ble opprettet med utgangspunkt i Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering. Det ble avtalt et resultatmål på 6 ¼ TWh per år ved utgangen av 2015.

Departementet koordinerte arbeidet med mål for energieffektivisering i bygg, jf. Prop. 33 S (2012–2013). Arbeidet viste at regjeringens virkemidler vil gi 15 TWh energieffektivisering i bygg fram mot 2020. Framlegget for Stortinget var en oppfølging av vedtak 564, jf. klimameldingen; «Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et mål for energieffektivisering i bygg i løpet av 2012».

Det ble igangsatt arbeid med oppfølging av vedtak 563; «Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020. Dette forutsetter støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode. Forbudet og utfasing må utformes med nødvendige unntak og slik at forsyningssikkerheten ivaretas»

Unntakene utredes nærmere før forbudet endelig vedtas. Den delen av vedtaket som er knyttet til støtteordninger ble håndtert i avtalen

med Enova. Utredninger knyttet til forsyningssikkerhet ble igangsatt.

Ved forskrift av 4. juli 2012 ble det fastsatt endringer i forskrift om Energifondet som innebærer at næringskunder kun skal betale et fast årlig påslag på 800 kroner pr målepunkt.

Det ble arbeidet med flere direktiver og forordninger for energieffektivisering, herunder energitjenestedirektivet, energimerkedirektivet og bygningsenergidirektivet, og opp mot sentrale energipolitiske prosesser i EU. Flere gjennomføringsforordninger under økodesigndirektivet (2009/125/EF) ble gjennomført.

Departementet fulgte opp grunnlagt uttalelse fra ESA om innretningen av det norske energimerkesystemet for bygg. Ordningen er innført i henhold til bygningsenergidirektivet (2002/91/EF).

Vannressurser, flom og skred

Departementet igangsatte sammen med Miljøverndepartementet en nasjonal gjennomgang av eldre vassdragskonsesjoner som kan revideres innen 2022. Formålet med gjennomgangen er blant annet å få en oversikt for bedre å kunne prioritere mellom kraftproduksjon og miljø i kommende revisjonssaker. Gjennomgangen skal gjennomføres av Norges vassdrags- og energidirektorat og Miljødirektoratet og skal munne ut i et faglig råd.

Departementet bidro aktivt i prosessene med gjennomføring av EUs vanddirektiv i 2012.

Ved forskrift av 27. mars 2012 vedtok Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet enkelte endringer i forskrift om rammer for vannforvaltningen til gjennomføring av EUs vannrammedirektiv. Endringene er begrunnet i at det måtte gjøres nødvendige tilpasninger i vannforskriften på grunn av nye rettsakter som omhandlet forurensning som ble tatt inn i EØS-avtalen i 2011.

Departementet fulgte opp NVEs arbeid med å forebygge skader fra flom, erosjon og skred.

Departementet la i 2012 fram Meld. St. 15 (2011–2012) Hvordan leve med farene – om flom og skred. I meldingen er arbeidet med forebygging av flom og skred gjennomgått, og meldingen angir retningen for arbeidet med å håndtere risiko fra flom og skred fremover.

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvar for å forvalte de innenlandske energiresursene og er nasjonal reguleringsmyndighet for elektrisitetssektoren. NVE har ansvar for å for-

valte Norges vannressurser og ivaretar de statlige forvaltningsoppgavene innen flom- og skredforebygging. NVE er engasjert i forskning og utvikling (FoU), internasjonalt utviklingssamarbeid og er nasjonal faginstusjon for hydrologi.

NVE har hovedkontor i Oslo og regionkontorer i Tønsberg, Hamar, Førde, Trondheim og Narvik. NVE hadde 556 ansatte per 1. oktober 2012, fordelt på 218 kvinner og 338 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 544 årsverk.⁴

Hovedmål og delmål for 2014

Gjennom utførelsen av NVEs forvaltningsansvar og delegerte oppgaver skal direktoratet bidra til å oppfylle de sektorpolitiske hovedmålene for energi og vannressursområdet. NVE skal i 2014 bidra til å nå fem hovedmål inkludert et antall nærmere spesifiserte delmål. Oppnåelsen av de spesifikke delmålene er avhengig av at en rekke oppgaver planlegges og gjennomføres av direktoratet. Departementets oppfølging av direktoratets måloppnåelse knytter seg primært til den operative framdriften på delmålene og til konkrete oppgaver som spesifiseres i tildelingsbrevet. Samlet sett skal NVEs arbeid bidra til en ønsket utvikling av hovedmålene.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene

NVE skal:

- ha god oversikt over fysiske påvirkninger, miljøforhold, brukerinteresser og virkninger av klimaendringer.
- avveie miljø- og brukerinteresser når nye tiltak behandles.
- påse at miljø- og sikkerhetskravene til nye og bestående vassdragsanlegg følges.
- bidra til helhetlige forvaltningsplaner etter vannforskriften der også hensynet til utvikling av vannkraftproduksjon og en sikker energiforsyning ivaretas.
- forvalte vassdragsvernet slik at naturmangfold, urørthet og opplevelsesmuligheter blir tatt vare på.
- utføre kontinuerlig overvåking og analyser knyttet til vannressursene i Norge, og gjøre hydrologiske data og analyseresultater lett tilgjengelig.
- bidra til å bevare og formidle norsk vannkrafthistorie.

NVE skal sikre en effektiv og kunnskapsbasert konsesjonsbehandling av anlegg for produksjon og overføring av energi

NVE skal:

- ha god oversikt over kostnader, ressursgrunnlag og miljøeffekter for alle energikilder, energibærere og overføringssystemer for energi som kan være aktuelle i Norge.
- gjennom konsesjonsbehandlingen bidra til en god ressursutnyttelse som ivaretar hensynet til forsyningssikkerhet, miljø og andre allmenne og private interesser, og avveie ulike hensyn på en åpen og helhetlig måte.
- gjennom god framdrift i konsesjonsbehandling av anlegg for produksjon og overføring av kraft legge til rette for at prosjekter kan realiseres under elsertifikatsystemet.
- påse at forutsetninger og vilkår i tillatelser til utbygging og drift av anlegg for produksjon og overføring av energi følges opp.

NVE skal sikre effektiv produksjon, overføring, omsetning og bruk av energi

NVE skal:

- bidra til effektive markeder og et velfungerende energisystem.
- forvalte regelverket innenfor energisektoren, ha tilsyn med virksomheten på dette området og føre en effektiv monopolkontroll.
- kontinuerlig vurdere om regelverket på området fremmer samfunnsmessig rasjonell produksjon, overføring, omsetning og bruk av ulike energibærere og -kilder.
- ha god innsikt i hvordan energibruken for ulike energibærere utvikler seg, og hvilke faktorer som påvirker utviklingen.
- arbeide for å styrke forsyningssikkerheten, overvåke og analysere den kortsiktige og langsiktige utviklingen i kraft- og effektbalansene. Videre skal NVE ha god oversikt over kraftsituasjonen i de ulike regioner i landet, og være forberedt på mulige knapphetssituasjoner og andre anstrengte kraftsituasjoner.

NVE skal påse at beredskapen i kraftforsyningen er god

NVE skal:

- gjennom både regulering, veiledning, øvelser og tilsyn påse at sikkerheten og beredskapen i kraftforsyningen er god og i tråd med gjeldende krav.

⁴ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister. Det er en ansatt på lederlønnskontrakt som ikke er med i denne oversikten.

- samarbeide med energibransjen, myndighetsorganer og andre nordiske land om kraftforsyningsberedskap.

NVE skal bedre samfunnets evne til å håndtere flom- og skredrisiko

NVE skal:

- ha god oversikt over flom- og skredfare i utsatte områder og bidra til at utbygging i fareområder unngås.
- gjennom sikring, overvåking, varsling og kunnskapsformidling bidra til å redusere konsekvensene av flom- og skredhendelser.
- være forberedt på beredskaps- og krisesituasjoner og bistå politi, kommuner og andre aktører ved behov.
- sørge for godt samarbeid og god koordinering mellom aktørene på dette området.

Resultatrapport 2012

I det følgende beskrives NVEs resultatoppnåelse med vekt på de operative mål og oppgaver som direktoratet mottok i statsbudsjettet for 2012 og i det etterfølgende tildelingsbrevet fra departementet. En aggregert resultatmåling på hovedmålnivå er både krevende og lite hensiktsmessig da utviklingen i disse målene vil avhenge av en rekke andre forhold enn direktoratets arbeid og ikke enkelt lar seg måle isolert sett.

NVE har gjennom sin virksomhet i 2012 fulgt opp og bidratt til å realisere regjeringens hovedmål for energi- og vannressurssektoren, herunder direktoratets hoved- og delmål, slik disse er beskrevet i Prop. 1 S (2011–2012).

Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

Det er departementets vurdering at NVEs måloppnåelse innenfor vassdragsforvaltning er god. NVE vektlegger i konsesjonsbehandlingen av ny vannkraft å se større områder i sammenheng, blant annet gjennom gruppevis behandling av småkraftsøknader. NVE bruker hydrologiske beregninger i konsesjonsbehandlingen. Hydrologiske data har også blitt anvendt i arbeidet med vannforskriften gjennom basisovervåking, drift og videreutvikling av Vann-nett og utvikling av kartbasert verktøy for grunnvannsføremster. Hydrologisk overvåking av vannressursene er gjennomført med høy oppetid, styrket kvalitetskontroll og god tilgjengelighet av data for ulike brukere.

I 2012 har NVE fortsatt prioritert behandling av søknader om ny vannkraft høyt. I tillegg har

NVE behandlet en rekke saker om andre tiltak i vassdrag, herunder søknader om vannuttak til setefiskproduksjon, snøproduksjon, drikkevann og grunnvannsuttak. Ved behandling av saker etter vassdragslovgivningen har NVE søkt å avveie motstridende miljø- og brukerinteresser på en åpen og helhetlig måte.

NVEs miljøtilsyn har i henhold til konsesjonsvilkårene godkjent detaljplaner før arbeidene er igangsatt, samt fulgt opp at byggingen av anlegg er gjennomført i tråd med godkjente planer.

NVE har i 2012 samlet informasjon om de vernede vassdragene, og videreutviklet og oppdatert internettsidene med vekt på å synliggjøre naturmangfoldet knyttet til særlig landskapsmessig og geologisk mangfold. NVE har i tillegg deltatt i planprosjekt Vefsna som ledes av Nordland fylkeskommune.

NVE har bidratt aktivt i arbeidet med oppfølgingen av vannforskriften. I 2012 har NVE hatt hovedvekt på ferdigstilling av karakterisering av vassdrag med fysiske inngrep og rapportering om oppfølging av tiltak. NVE har deltatt i nasjonale og europeiske arbeidsgrupper og driftet og ledet arbeidet med videreutvikling av IKT-verktøyet Vann-Nett.

NVE og Direktoratet for naturforvaltning startet i 2012 arbeidet med prioritering av vassdrag der konsesjonsvilkårene kan revideres.

NVE har i 2012 gjennomført planlagte målinger av vannstand i elver, innsjøer og magasiner, vannføring, grunnvann mv. NVE har gjennom publikumsportalen www.senorge.no bygget brukervennlig tilgang til en stor mengde hydrologiske data. I 2012 har NVE lagt vekt på investering og drift av målestasjoner relatert til skred, samt stasjoner som gir kunnskap om virkninger av klimaendringer på norske vassdrag.

NVE har blant annet gjennom tilskudd til Norsk Skogmuseum, Norsk Vasskraft- og Industriadmuseum, Halden- og Telemarkskanalene og kraftanlegget Tyssø I bidratt til bevaring og formidling av norsk vassdrags- og vannkraftshistorie.

Ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen og sikre samfunnet mot skred- og vassdragsulykker

Det er departementets vurdering at NVE har en god måloppnåelse innenfor arbeidet med å ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen og å sikre samfunnet mot skred og vassdragsulykker. NVE har blant annet utviklet en nasjonal skredvarslingstjeneste, og i tillegg drives den nasjonale flomvarslingstjenesten. NVE har utført viktig forebyggende arbeid gjennom farekartlegging, inn-

spill til kommunenes arealplanlegging, sikringstiltak og bistand i beredskapssituasjoner. Videre har NVE prioritert formidling til kommunene om forebygging av skader fra flom og skred. Når det gjelder kraftforsyningsberedskap har NVE gjennomført viktig arbeid med tilsyn hos produksjons- og nettselskaper for å følge opp at krav til sikring og beredskap etterleves.

I 2012 har NVE fastsatt ny forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen. IKT-sikkerhet er vektlagt særskilt i ny forskrift. NVE har et omfattende veilednings- og tilsynsprogram. I 2012 førte NVE tilsyn med nettselskapers arbeid med vedlikehold og modernisering av overføringsanlegg og beredskapstilsyn med nett-, produksjons- og fjernvarmeselskaper. I 2012 rettet NVE økt oppmerksomhet på vedlikehold og beredskap for kritiske transformatorer i nettet. NVE gjennomførte også egne tilsyn med de viktigste driftskontrollsystemene i bransjen. NVE har gjennomført større regionale samvirkeøvelser for kraftforsyning, EKOM, vei og regionale og lokale beredskapsmyndigheter.

NVE har vært pådriver for nordisk beredskapssamarbeid innenfor rammen av Nordisk beredskapsforum (NordBER), og overtok i 2012 ledelse og sekretariat i NordBER. NordBERs første treårige handlingsplan ble avsluttet i 2012. I perioden har det blant annet blitt utarbeidet ROS-analyse, nordisk beredskapsplan og lagt rammer for nordisk reparasjonsberedskap. NVE fulgte i 2012 opp EU-direktivet om sikring av grenseoverskridende infrastruktur.

NVE har ført tilsyn med nettselskapenes rasjoneringsplaner. Tilsynet de to siste år viser at kvaliteten på disse planene er varierende. NVE har derfor prioritert arbeidet med informasjon, opplæring og tilsyn på området.

NVE har i 2012 fulgt opp tiltakene i direktoratets egen Klimatilpasningsstrategi (2010–2014). Klimatilpasningsarbeidet pågår i hele NVE.

I 2012 har NVE bidratt til å forebygge skader fra flom, erosjon og skred.

Flomsonekartleggingen har omfattet arbeid i 25 delprosjekter. Faresonekartlegging for snø-, stein- og jordskred er gjennomført i to kommuner og det har pågått regional kvikkleirekartlegging i Troms, Nord-Trøndelag og Møre- og Romsdal.

NVE bidrar til at hensynet til flom- og skredfare blir ivarettatt i arealplaner ved utvikling av veiledere, retningslinjer samt ved innspill og uttalelser til de enkelte planene. I 2012 har NVE gitt uttalelse i nærmere 2 800 arealplansaker og fremmet 122 innsigelser.

Flere sikringstiltak mot kvikkleireskred og flom ble ferdigstilt i 2012. Totalt var det 139 tiltak som var under gjennomføring eller som ble utført i 2012. NVE brukte i 2012 om lag 168 mill. kroner til fysiske sikringstiltak mot flom og skred og miljøtiltak i vassdrag, fordelt med om lag 70 mill. kroner til sikring mot skred, om lag 94 mill. kroner til sikring mot flom og erosjon og om lag 4 mill. kroner til miljøtiltak. Beløpet inkluderer distriktsandeler på til sammen om lag 20 mill. kroner, og tilskudd til kommuner (kap. 1820, post 60) som ble utbetalt i 2012. Sikringstiltak mot kvikkleireskred utgjør hovedtyngden av sikringstiltakene mot skred.

Arbeidet med sikringstiltak var i 2012 preget av oppfølging og gjennomføring av tiltakene etter flommene i 2011, særlig pinseflommen 2011 på Østlandet. Også ekstremværet Frida rammet i august 2012 spesielt Sør-Trøndelag og forårsaket skader og behov for sikringstiltak for å hindre uheldig skadeutvikling. NVE brukte store ressurser på å bistå kommunene og registrere behov for tiltak. Flere store kvikkleiretiltak er også gjennomført i løpet av året.

I tillegg til støtten til sikringstiltak kommer NVEs bistand til kartlegging av flom- og skredfare og overvåking av og beredskap mot store fjellskred.

Flomvarslingstjenesten har i 2012 vært operativ i alle årets timer. Det ble etablert og testet en landsdekkende varslingstjeneste for jordskredfare. I tillegg ble arbeidet med utvikling av snøskredvarslingen prioritert. Det ble utarbeidet testvarsler for 23 regioner to ganger i uken i vinterhalvåret.

NVE har gitt tilskudd til overvåking av fjellskredfare ved de fire høyrisikoobjektene Åkneset, Hegguraksla og Mannen i Møre og Romsdal, samt Nordnesfjellet i Troms.

I 2012 håndterte NVE flere flom- og skredhendelser gjennom bistand til politi, kommuner og fylkeskommuner. I noen tilfeller bidro NVE med fysiske tiltak for å begrense skadene.

NVE førte i 2012 tilsyn og kontroll med dammer og vannveier. NVE bidrar til å bedre utdanningskapasiteten og støtte masteroppgaver innen fagområdet gjennom finansiering av en professor II-stilling ved NTNU.

Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

Det er departementets vurdering at NVE har en god måloppnåelse innenfor arbeidet med å fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljø-

messig akseptabel energiproduksjon. NVE har prioritert konsesjonsbehandling av produksjons- og overføringsanlegg for å styrke leveringssikkerheten og legge til rette for fornybar energiproduksjon. NVEs forvaltning av elsertifikatorordningen bidrar til å nå viktige mål for ny fornybar kraftproduksjon. NVE har kartlagt viktige faktorer som påvirker utviklingen i energi- og effektbalansen, både i Norge og i utlandet. Dette er viktig informasjon for å utarbeide gode rammevilkår for fremtidig utvikling i kraftmarkedet.

NVE har utviklet et opplegg for kvartalsvis rapportering på status over prosjekter som er under planlegging, bygging og som er utbygd.

NVE har i 2012 prioritert konsesjonsbehandling høyt. NVE behandlet konsesjoner for 1 350 km nett og 4,42 TWh ny kraftproduksjon. NVE har prioritert koordinering av nett og produksjon ved konsesjonsbehandling. Det gjelder blant annet utbygging av nødvendig nett i Snillfjord for å legge til rette for vindkraft og gruppevis behandling av konsesjonssøknader for småkraftverk. Gruppevis behandling av konsesjoner bidro i 2012 til effektivisering av konsesjonsbehandlingen for småkraftverk. Det har vært liten aktivitet vedrørende bistand til fylkeskommuner som gjennomfører regional planlegging av vindkraft og små vannkraftverk. Det er i 2012 ikke sendt innstillinger om småkraftverk opp til 1 MW til fylkeskommunen ettersom NVE ikke har hatt slike saker til behandling.

NVE har i 2012 godkjent miljø-, transport- og anleggsplaner og gjennomført anleggsinspeksjoner av vindkraftverk for å påse at fastsatte miljøkrav blir fulgt opp. NVE har foretatt flere inspeksjoner av vindkraftanlegg i 2012 enn i 2011.

For å bistå departementet i arbeidet med fornybardirektivet har NVE oppdatert merknadene til forskrift om opprinnelsesgarantier og bidratt i arbeidet med Norges handlingsplan.

NVE har i 2012 etablert rutiner for ulike oppgaver knyttet til elsertifikatmarkedet. NVE har behandlet søknader om elsertifikater, samt hatt tett dialog med Statnett og svenske energimyndigheter.

Med grunnlag i NOU 2012: 9, har NVE i 2012 kartlagt faktorene som påvirker den langsiktige utviklingen av kraftsystemet.

NVE arbeidet i 2012 med den strategiske konsekvensutredningen for havvind som ble ferdigstilt i januar 2013. NVE har deltatt i The North Sea Countries' Offshore Grid Initiative, og har bidratt i arbeidet med forvaltningsplan for Nordsjøen.

NVE har i 2012 gjennomført til sammen sju revisjoner i forbindelse med tilsyn av nedstrøms gassinfrastruktur og fjernvarmeanlegg.

Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

Det er departementets vurdering at NVEs måloppnåelse innenfor arbeidet med å fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk er god. NVE er en aktiv aktør i det nordiske og europeiske regulator-samarbeidet. Videre har NVE gjennomført forskriftsendringer vedrørende energiutredninger som sikrer en mer systematisk forståelse av utviklingen i energisystemet. Dette fremmer også en bedre energiforsyning gjennom krav til det kommunale planarbeidet. NVE har startet et arbeid for å kartlegge barrierer for en mer aktiv deltakelse for kundene i kraftmarkedet. Dette vil på sikt fremme et effektivt og velfungerende kraftmarked. For å fremme effektiv energibruk har NVE bidratt med å innføre og drifte ulike virkemidler rettet mot sluttbruk av energi. Dette er blant annet energimerkeordningene for produkter og bygg som er basert på EUs direktiver for energimerking.

Etter at Meld. St. 14 (2011–2012) Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet, ble lagt fram og behandlet våren 2012, har NVE lagt prinsippene i meldingen til grunn for konsesjonsbehandlingen av nettanlegg. Det er blant annet fastsatt vilkår om kamuflerende tiltak og mulighet for sanering. I forbindelse med konsesjonssaker vurderer NVE alle mulige alternativer til nettinvesteringer, også energiomlegging hvor det kan være aktuelt.

NVE har i 2012 endret beregningsmodellen for fastsettelse av maksimalprisen for fjernvarme.

NVEs tilsyn med vilkår i konsesjoner for kraftledninger er videreutviklet og styrket gjennom godkjenning av miljø-, transport og anleggsplaner slik at tiltakshaver vet hvilke muligheter og begrensninger som ligger i anleggsfasen. Den første miljørevisjon av et tiltak med konsesjon etter energiloven er gjennomført.

NVE fastsatte også i 2012 årlige inntektsrammer for hvert enkelt nettselskap. I 2012 gjennomførte NVE stedlig tilsyn hos ti nettselskap for å kontrollere den økonomiske og tekniske rapporteringen og gjennomførte den årlige kontrollen av samtlige nettselskapers regnskap. NVE arbeider kontinuerlig med å videreutvikle den økonomiske reguleringen av nettvirksomheten. I 2012 gjorde NVE endringer i kostnadsnormmodellene basert på blant annet OEDs eksterne evaluering av nettreguleringen fra 2010. Formålet med endringene var å gi riktigere og mer stabile inntektsrammer for nettselskapene. NVE foretok også visse

endringer i kontrollforskriften, forskrift om leveringskvalitet og forskrift om systemansvaret for å oppnå en mer effektiv og sikker overføring av kraft.

Regjeringen har hatt et mål om at nettleien for strøm skal utjevnes over hele landet. I 2012 ble derfor tilskuddet til utjevning av overføringstariffer, som administreres av NVE, doblet.

NVE arbeidet i 2012 med å etablere en samordning av tariffing i regionalnettet. NVEs foreslåtte ordning ble påklaget til departementet. Departementet besluttet i 2013 å ikke gå videre med ordningen.

NVE følger kraft- og energimarkedene, og NVE har god innsikt i situasjonen i kraftmarkedet og varsler knapphet og anstrengte kraftsituasjoner.

NVE vedtok i 2012 ny forskrift om energitredninger. NVE har i 2012 også utført kraftsystemanalyser som ledd i sin konsesjonsbehandling av elektriske anlegg. NVE vurderer hvordan de lokale energitredningene i større grad enn i dag kan benyttes til å fremme sikker energiforsyning i det kommunale planarbeidet og har ført tilsyn med arbeidet i 2012.

NVE har utført revisjon av forskrift om leveringskvalitet som innebærer utvidet rapporteringsplikt for avbrudd som skyldes feil i lavspenningsnettet med virkning fra 1. januar 2014.

NVE har publisert oversikter over avbrudd i de enkelte nettselskap. NVE har i 2012 fulgt opp Statnett som systemansvarlig gjennom to tilsyn samt kvartalsvise oppfølgingsmøter. Det generelle inntrykket er at Statnett har god kontroll på systemansvaret i det norske kraftsystemet.

NVE har i 2012 økt kunnskapen om energibruk ved å utvikle statistikkgrunnlaget og gjennomføre utredningsprosjekter internt og eksternt. Energibruksrapporten hadde i 2012 hovedvekt på energibruk i husholdningene og viste at den temperaturavhengige andelen av energibruken i husholdningene er høyere enn tidligere antatt.

NVE har bistått OED i å tilrettelegge kunnskap om EU-direktiver innen energieffektivisering.

NVE har i denne sammenheng også deltatt i arbeidsfora i EU. Energimerkeordningen for bygninger er etablert og satt i drift. Energimerkesystemet er vedlikeholdt og videreutviklet gjennom året, blant annet gjennom tilgjengeliggjøring av Energimerkekalkulatoren.

NVE har gjennom hele 2012 arbeidet med ulike spørsmål knyttet til iverksettelse av den tredje energimarkedspakken og gitt innspill til OED. NVE har deltatt i arbeidsgrupper i det europeiske regulatorsamarbeidet ACER. NVE har også deltatt i Council of European Energy Regulators (CEER).

ACER, ENTSO-E og EU-kommisjonen er med på å utvikle nytt europeisk regelverk for kapasitetsfastsettelse og flaskehalshåndtering, balansemarkeder, nettilknytning og systemdrift som ledd i å etablere det indre energimarkedet.

NVE har gjennom det nordiske regulatorsamarbeidet blant annet bidratt til utredningsarbeid knyttet til et felles nordisk sluttbrukermarked.

NVE har startet arbeid for å kartlegge barrierer for mer aktiv deltakelse for kundene i kraftmarkedet. NVE har i 2012 startet skriftlig tilsyn av samtlige nettselskapers oppfølging og rutiner knyttet til forskriftskrav om nøytralitet og informasjonsplikt.

NVE har gjennomført oppfølgingsmøter med markedsovervåkningen ved Nord Pool Spot og publiserer ukentlige og kvartalsvise rapporter om utviklingen i det nordiske kraftmarkedet.

Gjennom faste møter er det løpende ført tilsyn med systemansvars-, markedsplass-, avregnings- og utenlandskonsesjonene. Systemansvars-, markedsplass- og avregningskonsesjonen ble fornyet med virkning fra 1. januar 2013.

NVE har i 2012 kartlagt og publisert status for planer og utrulling av avanserte måle- og styrings-systemer (AMS) basert på innrapportering fra nettselskapene. Avregningsansvarlig har på oppdrag fra NVE og i samarbeid med bransjen, utredet ulike løsninger for en felles IKT-løsning for aktørene på sluttbrukersiden i kraftmarkedet. Det er gjennomført og publisert en egen utredning om sårbarhet knyttet til AMS.

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
01	Driftsutgifter	458 332	468 000	487 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	70 924	73 000	79 000
22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 72</i>	167 651	145 300	196 300
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 806	6 000	6 000
60	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	23 476	14 000	19 000
70	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>	9 144	9 000	
71	Tilskudd til strømforsyning, <i>kan overføres</i>	23 000		
72	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>	41 027	32 000	2 000
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	120 000	120 000	120 000
74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>			6 600
75	Tilskudd til fjellskredovervåking, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>			42 000
	Sum kap. 1820	918 360	867 300	957 900

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 21 Spesielle driftsutgifter redusert med 5 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013). Videre er post 01 Driftsutgifter foreslått økt med 3 mill. kroner, post 22 Flom- og skredforebygging økt med 25 mill. kroner og post 60 Tilskudd til flom- og skredforebygging økt med 2 mill. kroner, jf. Prop. 189 S (2012–2013).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 487 mill. kroner i 2014, en økning på 19 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Foruten lønns- og prisjustering foreslås det å øke NVEs driftsbudsjett med totalt 12,5 mill. kroner som skal bidra til å:

- styrke innsatsen til jord- og snøskredvarslingen. Økningen vil muliggjøre en utvidelse på sju nye varslingsregioner for snøskred, ansettelse av nye skredvarslere og lokale observatører i de nye regionene.
- øke kapasiteten i oppfølging av sikringstiltak mot flom og skred, blant annet som følge av flommen på Østlandet i 2013.
- å sette direktoratet i stand til å følge opp prioriterte oppgaver knyttet til energiområdet, herunder oppfølging av EU-regelverk som følger av EUs tredje energimarkedspakke og nye regulatoroppgaver. NVEs arbeid vil blant annet bidra til en mer effektiv kraftutveksling og styrke forbrukerrettighetene i kraftmarkedet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	70 924	73 000	70 000
Energimerking av boliger og bygninger ¹			9 000
Sum post 21	70 924	73 000	79 000

¹ Midlene ble i 2012 og 2013 bevilget under kap. 1825, post 21.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Utgifter til oppdrags- og samarbeidsvirksomhet omfatter lønnskostnader og andre driftsutgifter knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet og institusjonelle oppdrag. Videre omfatter det utgifter knyttet til NVEs samarbeidsavtale med NORAD om rådgiving innenfor vann- og energisektoren.

Det budsjetteres med 70 mill. kroner i oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, en reduksjon på 3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Av bevilgningen knytter 31 mill. kroner seg til driften av hydrologiske målestasjoner for regulanter og andre kunder, samt oppdragsforskning, rådgiving og konsulentvirksomhet i Norge og utlandet, mens 39 mill. kroner er knyttet til oppdrag for Norad og UD for å følge opp regjeringens bistandspolitikk innenfor NVEs fagfelt. NVE er Norads rådgiver innen forvaltning av energi- og vannressurser og utfører også selvstendige bistandsprosjekter på oppdrag fra Norad.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomhet foreslås det at bevilgningen for 2014 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 02 Oppdrags- og samarbeidsinntekter, jf. Forslag til vedtak II.

Energimerking av boliger og bygninger

Energimerkeordningen trådte i kraft 1. juli 2010 med bakgrunn i EUs bygningsenergidirektiv. Fra denne datoen ble det obligatorisk med energiattest for alle boliger og yrkesbygg som skal selges eller leies ut og ved nybygging. Ordningen skal gi informasjon om bygningens energitilstand til eiere, kjøpere og leietakere av bygningen.

NVE har utviklet et webbasert energimerkesystem som genererer energiattest på grunnlag av opplysninger om bygningen. Energiattesten består av et energimerke som viser bygningens energistandard.

Det foreslås 9 mill. kroner i 2014 til NVEs arbeid med energimerking av boliger og bygninger, en videreføring av saldert budsjett 2013.

Resultatrapport 2012

NVE har arbeidet med veiledning om forskrifter, utvikling og vedlikehold av det internettbaserte energimerkesystemet, informasjonsformidling og tilsyn med regelverket. NVE har også ført tilsyn med bruk av energiattestene. Høsten 2012 lanserte NVE energimerkekalkulatoren der boligeier enkelt kan simulere hvordan ulike tiltak virker inn på energimerket. Ved utgangen av 2012 var det registrert over 250 000 energiattester, de fleste av dem for boliger.

Post 22 Flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 72

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
Sikrings- og miljøtiltak	139 451	116 100	161 100
Kartlegging av flom og skred	23 700	24 700	30 700
Varsling av flom og skred	4 500	4 500	4 500
Sum post 22	167 651	145 300	196 300

Det foreslås bevilget 196,3 mill. kroner i 2014, en økning på 51 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen knytter seg til økt satsing på sikringstiltak og kartlegging av flom og skred.

For å sikre en rasjonell fremdrift i sikrings- og miljøtiltakene, og dermed en god utnyttelse av budsjettmidlene, er det nødvendig å planlegge gjennomføring av tiltak på høsten før budsjettåret begynner. I planleggingsfasen vil bygge- og anleggskontraktene for gjennomføring av tiltak inngås. Dette medfører at NVE må inngå kontrakter med varighet utover budsjettåret som vil binde opp deler av neste års budsjett. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i pågående tiltak. På denne bakgrunn foreslås det at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil 50 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres for 2014, jf. Forslag til vedtak VI.

Sikrings- og miljøtiltak

Med sikringstiltak menes ulike fysiske tiltak for å redusere skadevirkninger av flom og skred på bebyggelse og infrastruktur. Slike sikringstiltak gjennomføres enten i forbindelse med ny utbygging for å ivareta kravene til sikkerhet i plan- og bygningsloven og byggteknisk forskrift, eller for å bedre sikkerheten for eldre bebyggelse. NVEs bistand til sikringstiltak gjelder i hovedsak sikring av eksisterende bebyggelse.

Med miljøtiltak menes å avbøte virkningene av et fysisk inngrep som kanalisering og forbygninger i vassdraget. Eksempler på slike miljøtiltak er åpning av avstengte sideløp og meandersvinger, etablering av vegetasjon, utlegging av stor stein for å skape variasjon i elva og tilførsel av gytegrus.

NVEs bistand til sikrings- og miljøtiltak kan gis enten i form av et økonomisk tilskudd der kommunen (post 60) eller private (post 72) selv tar på seg ansvaret for planlegging og gjennomføring av tiltak, eller som bistand der NVE tar på

seg dette ansvaret på vegne av kommunen (post 22).

Fysiske sikringstiltak som gjennomføres i regi av NVE genererer i de fleste tilfeller distriktsbidrag fra kommuner og andre som får utført flom- og skredforebygging. Bidraget utgjør normalt 20 pst. av anleggets totale kostnader, mens innbetalingstidspunktet er vanskelig å anslå eksakt. Det foreslås derfor at bevilgningen for 2014 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 40 Flom- og skredforebygging, jf. Forslag til vedtak II.

Det foreslås å sette av om lag 161 mill. kroner i 2014 til fysiske sikringstiltak mot flom og skred og til miljøtiltak i vassdrag, hvorav 25 mill. kroner knytter seg til oppfølging av krisetiltak, opprydning og reparasjon mv. etter flommen på Østlandet i 2013, jf. Prop. 189 S (2012–2013).

Kartlegging av flom og skred

Fare- og risikokartlegging gir kunnskap om hvilke områder som er utsatt og hvilke konsekvenser flom og skred kan medføre. Slik kunnskap er en forutsetning for en systematisk og effektiv håndtering av flom- og skredrisiko.

NVE er ansvarlig for den statlige farekartleggingen når det gjelder flom og skred. Denne tar utgangspunkt i områder med eksisterende bebyggelse der de naturgitte forholdene medfører størst risiko. Effekter av klimaendring vil inngå i vurderingen av risiko. Kommunene vil fortsatt drive farekartlegging av både ny og eldre bebyggelse som en del av ansvaret for arealplanlegging og for lokal beredskap. Statlige infrastruktureiere har som eier og utbygger et selvstendig ansvar for nødvendig kartlegging i tilknytning til sine anlegg.

Systematisk forebyggende arbeid innebærer å kartlegge farene, identifisere de områder der risikoen er størst og gjennomføre de tiltak som gir

mest igjen for innsatsen. Gjennom gode farekart som avklarer hvilke områder som er utsatt, legges fundamentet for det øvrige forebyggende arbeidet. Farekartlegging vil ut fra dette fortsatt bli prioritert høyt.

Det foreslås å sette av om lag 31 mill. kroner til kartlegging av flom og skred i 2014.

Overvåking og varsling av flom og skred

Overvåking og varsling av flom og skred bidrar til å redusere konsekvenser ved hendelser. Med pålitelige varsler i tide til både allmennheten og beredskapsapparatet, kan man redusere opphold og ferdsel i skredutsatte områder, hindre skader på flyttbare verdier, og bidra til å skape trygghet blant folk som bor og ferdes i utsatte områder.

Det foreslås å sette av 4,5 mill. kroner til varsling av flom og skred i 2014 knyttet til bistand fra eksterne i den operative varslingen.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

NVE drifter om lag 1 000 målestasjoner for blant annet vannføring, grunnvann, vanntemperatur, sediment, snø og bre. Driften av de hydrologiske målestasjonsnettene er over de siste ti årene betydelig effektivisert gjennom automatisering og dataoverføring i sanntid av en stor del av målestasjonene, nye og mer effektive instrumenter for vannføringsmålinger, samt utvikling av bedre rutiner for kvalitetskontroll og presentasjon av dataene.

Det foreslås bevilget 6 mill. kroner i 2014, en videreføring av saldert budsjett 2013. Midlene skal gå til oppgradering og vedlikehold av det hydrologiske stasjonsnettet, samt til etablering av nye målestasjoner knyttet til jord- og snøskredvarsling.

Post 60 Tilskudd til flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72

Det foreslås bevilget 19 mill. kroner i 2014, en økning på 5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen knytter seg til oppfølging av krisetiltak, opprydning og reparasjon mv. etter flommen på Østlandet i 2013, jf. Prop. 189 S (2012–2013).

For å kunne gi tilsagn om tilskudd til tiltak som skal gjennomføres kommende år, er det behov for en fullmakt til å inngå forpliktelser som kan dekkes av etterfølgende års bevilgning. På denne bakgrunn foreslås det at fullmakten til å

pådra forpliktelser for inntil 10 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres i 2014, jf. Forslag til vedtak VI.

Mål for ordningen

Ordningen skal bidra til å få gjennomført sikrings tiltak som er nødvendige for å redusere faren for tap av menneskeliv og store verdier ved flom og skred som kan ramme eksisterende bebyggelse og til tiltak for bedring av vassdragsmiljøet der det er forringet av tidligere inngrep. Målgruppen er kommuner som ønsker å planlegge og gjennomføre slike tiltak i egen regi.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Søknader om tilskudd til kommuner skal prioriteres etter samfunnsmessig nytte i forhold til kostnadene (nytte/kost). Alle tiltak som staten bidrar til å realisere skal vurderes samlet med sikte på en best mulig nasjonal prioritering.

Ved vurdering av søknader skal det legges vekt på om kommunen har gjort det som må anses som rimelig for å ta hensyn til kjent fare for flom og skred, herunder styring av arealbruken i forbindelse med arealplanleggingen og plassering av byggverk i forbindelse med byggesaksbehandlingen. Dersom det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til kjente farer, kan søknader avslås eller kravet om egenandel (distriktsandel) økes. Det samme gjelder dersom flom- eller skredfaren er en følge av terrenginngrep eller andre tiltak som kommunen eller annen part har ansvaret for.

Tilskudd skal kunne gis både til utredning, planlegging og gjennomføring av fysiske sikrings tiltak mot flom og skred og til miljøtiltak i vassdrag.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler og oppfølging av ordningen. Ordningen vil kunngjøres på NVEs nettsider.

Resultatrapport 2012

Det ble i 2012 utbetalt tilskudd på til sammen 23,5 mill. kroner til over 20 sikringstiltak mot flom og skred. De største tilskuddene gjelder snø- og steinsprangsikring i Hammerfest, skredsikring av Eikefjord skole i Flora, flomsikring av boligbebyggelse i Gran sentrum mot elva Vigga, flomskredsikring av Hallinggrovi i Aurland og flomsikring av boligbebyggelse og infrastruktur i Notodden og Nedre Eiker. Flere av tilskuddene gjelder også tiltak som følge av flommen på Østlandet våren 2011.

Post 72 Tilskudd til flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60

Det foreslås bevilget 2 mill. kroner i 2014, en reduksjon på 30 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Reduksjonen har sammenheng med at tilskudd til døgnkontinuerlig overvåking av skredfarlige områder er flyttet til kap. 1820, ny post 75.

For å kunne gi tilsagn om tilskudd som skal gjenføres kommende år, er det behov for en fullmakt til å inngå forpliktelser som kan dekkes av etterfølgende års bevilgning. På denne bakgrunn foreslås det at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil 10 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres i 2014, jf. Forslag til vedtak VI.

Mål for ordningen

Ordnningen skal bidra å få gjennomført sikringstiltak som er nødvendige for å redusere faren for tap av menneskeliv og store verdier ved flom og skred som kan ramme eksisterende bebyggelse og tiltak for forbedring av vassdragsmiljøet der det er forringet av tidligere inngrep. Målgruppene er private grunneiere, grunneierlag, borettslag, sameiere og selskaper som ønsker å gjennomføre slike tiltak i egen regi. Ordnningen omfatter tiltak som det er mer hensiktsmessig å gjennomføre i privat regi enn i regi av kommunen eller staten.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Søknader om tilskudd til private skal prioriteres etter tiltakets samfunnsmessige nytte i forhold til kostnadene (nytte/kost). Alle tiltak som staten bidrar til å realisere skal vurderes samlet med sikte på en best mulig nasjonal prioritering.

Ved vurdering av søknader skal det legges vekt på om søker har gjort det som må anses som rimelig for å ta hensyn til kjent fare for flom og skred, herunder plassering og utforming av byggverk, utforming og drenering av byggetomt og utearealer og lignende. Dersom det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til kjente farer, kan søknader avslås eller kravet om egenandel (distriktsandel) økes. Det samme gjelder dersom flom- eller skredfaren er en følge av terrenginngrep eller andre tiltak som søker eller annen part har ansvaret for.

Tilskudd skal kunne gis både til utredning, planlegging og gjennomføring av fysiske sikringstiltak mot flom og skred, og til miljøtiltak i vassdrag.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler og oppfølging av ordningen. Ordnningen vil kunngjøres på NVEs nettsider.

Resultatrapport 2012

Det ble i 2012 utbetalt tilskudd på til sammen 41 mill. kroner. Av disse ble det utbetalt om lag 39,3 mill. kroner i tilskudd til overvåking av store fjellskred ved Åknes og Tafjord beredskap IKS og Nordnorsk fjellskredovervåking IKS. Midlene dekker 70 pst. av driften av sentrene, og 100 pst. av investeringsutgiftene i forbindelse med overvåking av de skredfarlige fjellpartiene Åkneset, Hegguraksla, Mannen og Nordnes. Investeringsutgiftene omfatter først og fremst nye borehull ved Mannen og Nordnes.

Resten av utgiftene på post 72 omfatter noen mindre tilskudd til sikringstiltak mot flom og skred. Det største tilskuddet gjelder flomsikring av bedriften Hardangertun i Ullensvang kommune. Merutgiften på om lag 9 mill. kroner i forhold til bevilgningen er dekket ved midler fra post 22.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, kan overføres

Det foreslås bevilget 120 mill. kroner i tilskudd for utjevning av overføringstariffer i 2014, en videreføring av saldert budsjett 2013.

Mål for ordningen

Ordnningen skal bidra til å redusere forskjeller i nettleien som følge av naturgitte forhold og høye overføringskostnader. Tilskudd skal bidra til en direkte reduksjon av nettleien for sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett i de områder av landet med høyest overføringskostnader. Den er utformet slik at den ikke fjerner nettselskapenes insentiver til å drive effektivt og holde nettleien lav.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Kriteriet for tildeling av støtte er nettselskapets gjennomsnittlige nettkostnad per kWh for uttak av kraft. Det fastsettes en terskelverdi for gjennomsnittlige nettkostnader, beregnet ut fra størrelsen på den årlige bevilgningen. Hvert distribusjonsselskap som omfattes av ordningen mottar tre fjerdedeler av differansen mellom terskelverdien og den gjennomsnittlige nettkostnaden i selskapet. Distribusjonsselskap der støtten blir mindre enn 1 øre per kWh omfattes ikke av ordningen. Dette

skyldes at virkningen på nettleien blir beskjedent i forhold til de administrative kostnadene.

Tilskuddet inngår i selskapets tillatte inntekt (inntektsrammen) og bidrar til direkte reduksjon i nettleien til forbruker.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til det enkelte distribusjonsverk og for oppfølging av ordningen. Ordningen administreres lokalt av distribusjonsverkene gjennom fastsettelsen av nettleien.

Resultatrapport 2012

I 2012 ble det utbetalt 120 mill. kroner i tilskudd under ordningen, som omfattet 31 distribusjonsnett med til sammen 102 579 sluttbrukere. Tilskuddet ble gitt til selskap med kunder i fylkene Hordaland, Nordland, Buskerud, Telemark, Sør-Trøndelag, Oppland, Troms, Møre og Romsdal, Hedmark, Rogaland og Finnmark.

I 2012 ble det tildelt støtte til selskap med gjennomsnittlig nettkostnad lik eller høyere enn 38,3 øre/kWh. Tilskuddet lå mellom 1,3 og 23,6 øre/kWh. Reduksjon i nettleien var på mellom kr 260 og kr 4 720 eksklusive offentlige avgifter. Støtten medførte at ingen hadde høyere gjennomsnittlig nettkostnad enn 44,4 øre/kWh i 2012.

Post 74 Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, kan overføres

Det foreslås bevilget 6,6 mill. kroner i tilskudd til museums- og kulturminnetiltak innenfor energi- og vannressurssektoren i 2014, en reduksjon på 2,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Reduksjonen har i hovedsak sammenheng med at støtten til Haldenkanalen over Olje- og energidepartementets budsjett avvikles fra og med 2014. Haldenkanalen har blitt inkludert i Riksantikvarens liste over teknisk-industrielle kulturminner. Gjennom dette vil kanalen motta 2 mill. kroner årlig. I tillegg mottar kanalen støtte fra blant annet fylkeskommunen.

Tilskudd til vedlikehold av kanalanlegg

Det foreslås 4 mill. kroner i øremerket tilskudd til vedlikehold av Telemarkskanalen i 2014, en videreføring av saldert budsjett 2013. NVE er ansvarlig for tildeling og oppfølging av tilskuddet.

Resultatrapport 2012

Telemarkskanalen og Haldenkanalen har mottatt henholdsvis 4 og 2 mill. kroner i tilskudd til ved-

likehold av kanalanlegget i 2012. Midlene er benyttet til nødvendig vedlikehold av tekniske innretninger i Halden- og Telemarkskanalen med arbeider hovedsaklig ved Brekke sluser og slusene ved Løveid, Hogga og Ulefoss.

Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak

Det foreslås 2,6 mill. kroner i tilskudd til museums- og kulturminnetiltak.

Mål for ordningen

Ordningen skal bidra til å ivareta, dokumentere og formidle norsk energi- og vannressurshistorie, samt å ta vare på kulturminner som reflekterer denne historien.

NVEs to hovedsamarbeidspartnere på dette fagfeltet, Norsk Skogmuseum og Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum (NVIM), er berettiget til å søke årlig tilskudd for å dekke driftsmidler tilsvarende ett årsverk ved hvert av museene. I tillegg kan NVIM søke om midler til vedlikehold av det fredete kraftanlegget Tysso I.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Ved vurdering av søknadene skal det legges vekt på at tilskuddet brukes til aktiviteter som styrker bevaring og formidling av energi- og vannressurshistorien.

Dersom det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til dette, kan søknader avslås.

NVE vil følge opp bevilgningene ved at mottakerne må rapportere regelmessig gjennom året. NVE er ansvarlig for tildeling av midler til og oppfølging av ordningen. Ordningen vil kunngjøres på NVEs nettsider.

Resultatrapport 2012

Tilskudd er gitt til samarbeidsmuseene Norsk Skogmuseum og Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum, vedlikehold av det fredede kraftanlegget Tysso I og prosjektmidler til Nordfjord folkemuseum, Norsk Bremuseum og Brøste- og Stueflåtten kulturlag.

Museene bistår med formidling og utvikling av produkter og drifter nettstedene flommer.no og vasskrafta.no. Museumsordningen sto for utarbeidelsen av boka «Regiontjenesten 100 år 1912–2012» og publikasjonen «Vann- og energiforvaltning – glimt fra NVEs historie».

Post 75 Tilskudd til fjellskredovervåking, kan overføres, kan nyttes under post 22

Det foreslås bevilget 42 mill. kroner i tilskudd til fjellskredovervåking i 2014.

Mål for ordningen

Ordningen skal bidra til å redusere faren for tap av menneskeliv som følge av store fjellskred. Målgruppen er kommuner og interkommunale selskaper som driver overvåking av fjellpartier som er klassifisert som høyrisikoobjekter. Overvåkingen har som målsetting å gi beredskapsapparatet varsel om fare for fjellskred i tide til å evakuere folk ut av området.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Det kan gis tilskudd til planlegging og gjennomføring av tiltak knyttet til overvåking og varsling av fjellskred, inkludert geofaglige undersøkelser og flodbølgeberegninger. Det er en forutsetning at

objektene som overvåkes er klassifisert som høyrisikoobjekt gjennom det statlige kartleggingsprogrammet. Både investeringer i overvåkingsanlegg og løpende drift er omfattet. Beredskapsarbeid inngår ikke i tilskuddsordningen, da dette ivaretas av lokalt og regionalt beredskapsansvarlige.

Basert på søknad for det enkelte år, eventuelt investeringer som går over flere år, avgjør NVE hvilke tiltak som skal tildeles tilskudd basert på en vurdering av samfunnsmessig nytte i forhold til kostnadene (nytte/kost). Ved vurdering av søknader skal det legges vekt på hvilken risiko det enkelte objekt representerer og en rasjonell drift sett i et nasjonalt perspektiv.

Det kan gis inntil 70 pst. tilskudd til netto driftskostnader og inntil 100 pst. tilskudd til prioriterte investeringer.

NVE vil følge opp mottakere av tilskudd gjennom periodisk rapportering. Alle resultater og grunnlagsdata skal være offentlig tilgjengelige.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler og oppfølging av ordningen. Ordningen vil kunngjøres på NVEs nettsider.

Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
01	Gebyrinntekter	65 896	65 500	68 000
02	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	68 153	73 000	70 000
10	Refusjoner	8 661		
15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak	156		
16	Refusjon av foreldrepenger	6 034		
18	Refusjon av sykepenger	3 261		
40	Flom- og skredforebygging	20 296	16 800	16 300
	Sum kap. 4820	172 457	155 300	154 300

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 02 Oppdrags- og samarbeidsinntekter redusert med 5 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 01 Gebyrinntekter

Posten omfatter gebyrer fra sikkerhetstilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg, tilsyn med

elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg, godkjenning og tilsyn med anlegg under elsertifikatordningen, miljøtilsyn og beredskapstilsyn.

Det budsjetteres med 68 mill. kroner i gebyrinntekter, en økning på 2,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsinntekter

Det budsjetteres med 70 mill. kroner i oppdrags- og samarbeidsinntekter, en reduksjon på 3 mill.

kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Se kap. 1820, post 21 for nærmere omtale.

Post 40 Flom- og skredforebygging

Gjennomføring av sikringstiltak i NVEs regi innebærer at kommunene må dekke en distriktsandel som normalt utgjør 20 pst., jf. Meld. St. 15 (2011–2012) om flom og skred. Distriktsandel kreves ikke for krisetiltak for avverging av overhengende fare i forbindelse med en hendelse, og distriktsandelen kan reduseres i tiltak som primært er begrunnet med allmenne hensyn.

Kravet om lokal medfinansiering er begrunnet i en prinsipiell holdning om at de som har primæransvaret og nytte av tiltaket også bør bidra til

finansieringen. Det bidrar til å understreke eiers ansvar for å ta vare på egen eiendom og kommunens ansvar for å unngå bygging i fareområder. Kravet medvirker til at grunneiere og kommunen selv må vurdere behovet for og omfanget av sikringstiltak, og bidrar derfor til lokalt eierskap og medvirkning i alle faser av prosessen. I dette ligger det også et rettferdighetsaspekt overfor de som ikke får nytte godt av statlig støtte, og eventuelt må gjennomføre tiltak for egen regning fordi deres sikringsprosjekt ikke når opp i prioriteringen av de statlige midler.

Det budsjetteres med 16,3 mill. kroner i distriktsandel knyttet til sikringstiltak som gjennomføres i regi av NVE, jf. kap. 1820, post 22.

Kap. 4829 Konesjonsavgiftsfondet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
50	Overføring fra fondet	149 400	149 000	50 000
	Sum kap. 4829	149 400	149 000	50 000

Post 50 Overføring fra fondet

Konesjonsavgiftsfondet foreslås avvirket i 2014. Det foreslås videre at gjenværende kapital i Kon-

sesjonsavgiftsfondet som anslås til om lag 50 mill. kroner inntektsføres under denne posten i statsbudsjettet for 2014.

Kap. 5582 Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
70	Bidrag til kulturminnevern	2 429		
71	Konesjonsavgifter fra vannkraftutbygging			149 000
	Sum kap. 5582	2 429		149 000

Post 71 Konesjonsavgifter fra vannkraftutbygging

Konesjonsavgiftsfondet foreslås avvirket i 2014, jf. kap. 4829, post 50.

Midlene til fondet kommer fra statens andel av konesjonsavgifter på vannkraftutbygging, og brukes etter vedtekter som fastsettes av Stortinget. Fondet bidrar blant annet til at det foreligger

midler til å forebygge, erstatte eller avbøte skader som skyldes dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser. Det er rimelig å legge til grunn at konesjonshaverne fortsatt bidrar til å dekke slike utgifter ved en sektoravgift som tilsvarer fastsatte konesjonsavgifter til staten. Videre vil inntektene fra sektoravgiften bidra til å finansiere forskning og utvikling innenfor energisektoren over statsbudsjettet.

Olje- og energidepartementet vil iverksette nødvendige administrative og lovtekniske prosesser slik at Konesjonsavgiftsfondet kan avvikles i løpet av 2014. Vassdragsreguleringsloven må endres slik at det ikke lenger spesifiseres at konesjonsavgiftene skal avsettes i et fond. Departementet vil utarbeide et høringsnotat og senere en lovproposisjon for endring.

Det budsjetteres med 149 mill. kroner i innbetalte konesjonsavgifter i 2014.

Kap. 2490 NVE Anlegg

Anleggsvirksomheten er ikke organisatorisk skilt ut fra NVE som egen forretningsdrift. Det er etablert et klart regnskapsmessig skille mellom NVEs forvaltningsoppgaver og entreprenøroppgaver knyttet til NVEs praktiske sikringsarbeid.

NVE Anlegg skal primært utføre sikrings- og miljøtiltak i vassdrag og andre vassdragsrelaterte tiltak, samt skredforebyggende arbeid, inkludert nødvendig vedlikehold av eksisterende anlegg som NVE har gitt bistand til. NVE Anlegg utgjør dessuten en viktig del av NVEs beredskapsorganisasjon og skal bidra til å opprettholde og videreutvikle den vassdragstekniske kompetansen i NVE. Anleggsvirksomheten skal utøve sine oppgaver på en mest mulig kostnadseffektiv og rasjonell måte og samtidig sikre høy kvalitet med hensyn til sikkerhet og miljø. Det er et mål at NVE Anlegg skal gå i driftsmessig balanse. NVE Anlegg er en av flere aktører i entreprenørmarkedet i forbindelse med anleggsarbeider finansiert over NVEs budsjett og vassdragsrelaterte arbeider for andre tiltakshavere.

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
24	Driftsresultat			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 009	2 000	5 000
	Sum kap. 2490	4 009	2 000	5 000

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold økt med 2 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Tabell 5.6 NVE Anleggs kapitalbalanse per 31. desember 2012

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Anleggsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Anleggskapital	21 871 360	Egenkapital uten reguleringsfond	9 348 249
		Reguleringsfond	6 981 058
Sum anleggsmidler	21 871 360	Sum egenkapital	16 329 307
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Langsiktig gjeld:</i>	
Kortsiktige fordringer	6 981 058	Statens rentebærende gjeld	12 523 111
Sum omløpsmidler	6 981 058	Sum langsiktig gjeld	12 523 111
Sum eiendeler	28 852 418	Sum egenkapital og gjeld	28 852 418

Tabell 5.7 Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg

	2010	2011	2012
Driftsresultat i pst. av driftsinntekter ¹	-2,7	5,7	2,2
Totalkapitalrentabilitet i pst. ²	-5,2	17,5	6,6
Ekstern omsetning i pst.	9,9	15,2	3,7

¹ Driftsresultatet omfatter driftsinntekter, driftsutgifter og avskrivninger.

² Totalrentabiliteten er resultat etter finanskostnader i pst. av totalkapitalen. Resultat omfatter driftsinntekter, driftsutgifter, renter og tap/gevinst ved salg.

NVE Anleggs avskrivningsordning

NVE Anlegg følger avskrivningsplaner basert på lineære avskrivninger for anleggsmidlene. Avskrivningene på de enkelte anleggsmidler foretas lineært, basert på en fastsatt avskrivningsperiode, åtte og 20 år for henholdsvis maskiner og bygninger. Anleggsmidler avskrives ikke i investeringsåret, men starter fra 1. januar påfølgende

år. Anleggsmidler blir avskrevet for et helt år i salgsåret. Nytt utstyr som har en kostnad på under kr 50 000 eksklusiv merverdiavgift, avskrives ikke. Brukt utstyr eller spesialutstyr behandles særskilt i hvert enkelt tilfelle. Påkostninger og oppgraderinger føres mot anleggsmidler og inngår i avskrivningsgrunnlaget. Normalt vedlikehold skal ikke avskrives. Avvik fra disse rutiner skal begrunnes og dokumenteres i hvert tilfelle.

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
24.1	Driftsinntekter	-86 884	-60 000	-63 000
24.2	Driftsutgifter	79 600	54 300	57 400
24.3	Avskrivninger	4 819	4 900	4 800
24.4	Renter av statens kapital	716	800	800
24.5	Investeringsformål			1 000
24.6	Reguleringsfond	1 749		-1 000
Sum post 24				

Underpost 24.1 Driftsinntekter

NVE anleggs driftsinntekter knytter seg til salg av forbygningstjenester til NVE og eksterne oppdrag. Det budsjetteres med 63 mill. kroner i driftsinntekter, en økning på 3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

NVE Anleggs driftsutgifter er knyttet til lønn og kjøp av varer og tjenester. Det budsjetteres med 57,4 mill. kroner i driftsutgifter, en økning på 3,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Det budsjetteres med 4,8 mill. kroner i avskrivninger, en reduksjon på 0,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

Driften belastes med kalkulatoriske avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Avskrivningen er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5491, post 30.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Det budsjetteres med 0,8 mill. kroner i renter på statens kapital, en videreføring av saldert budsjett 2013.

Investeringsmidlene som bevilges over kap. 2490, post 45 anses som rentebærende kapital. Statens årlige netto investeringsbidrag til NVE

Anlegg betraktes som et lån det skal betales rente av. Det årlige lånet er således lik investeringsbevilgningen under post 45 med fradrag av salgsinntekter, egenfinansierte investeringer og avskrivninger.

Driften belastes med kalkulatoriske renter for å ta hensyn til kapitalkostnad. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Renter er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5603, post 80.

Underpost 24.5 Investeringsformål

Posten omfatter avsetning til egenfinansierte investeringer, jf. kap. 5490, post 30. Det foreslås avsatt 1 mill. kroner til investeringsformål i 2014.

Underpost 24.6 Reguleringsfond

Det foreslås benyttet 1 mill. kroner fra reguleringsfondet i 2014 for å øke rammen for investeringsformål under post 45 Større utstyranskaffelser og vedlikehold.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner til investering i utstyr og materiell i 2014, en økning på 3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen skyldes et økt behov for utskiftning av deler av NVEs maskinpark. Det har de senere årene opparbeidet seg et etterslep knyttet til oppgradering og vedlikehold av NVE Anleggs eksisterende maskiner og utstyr.

Det foreslås videre at bevilgningen for 2014 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter

under kap. 5490, post 01 Salg av utstyr mv., jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 5490 NVE Anlegg

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
01	Salg av utstyr mv.	28	500	165
30	Avsetning til investeringsformål			1 000
	Sum kap. 5490	28	500	1 165

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble det bevilget 2 mill. kroner under post 30 Avsetning til investeringsformål, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 01 Salg av utstyr mv.

Det budsjetteres med salg av utstyr for 165 000 kroner i 2014.

Post 30 Avsetning til investeringsformål

Det foreslås 1 mill. kroner i overføring fra Reguleringsfondet i 2014, jf. kap. 2490, post 24 Driftsresultat og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Overføringen fra reguleringsfondet skal benyttes til å øke rammen for investeringsformål under post 45 Større utstyranskaffelser og vedlikehold.

Enova SF

Enova SF ble stiftet i 2001. Statsforetaket er lokalisert i Trondheim og hadde 56 faste ansatte per 31. desember 2012. Enova forvalter midlene fra Energifondet som er en langsiktig finansieringskilde for energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi. Energifondet får sine inntekter fra påslaget på nettariffen, avkastingen fra Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging og ved opptjente renter på inntående kapital i fondet foregående år.

Olje- og energidepartementet inngikk i 2012 en fireårig avtale med Enova om bruk av Energifondets midler frem til utgangen av 2015. Avtalen mellom departementet og Enova skal sikre at midlene fra Energifondet blir forvaltet i samsvar med

de mål og forutsetninger som ligger til grunn for Stortingets vedtak om opprettelsen av Energifondet og øvrige rammer som gjelder for bruken av fondets midler.

Styringen av Enovas forvaltning av Energifondets midler følger prinsippene for mål- og resultatstyring. Måling av energieresultater etter objektive kriterier var en sentral forutsetning ved opprettelsen av Enova. Målene er formulert gjennom formålet for Energifondet, samt hovedmål og resultatmål som er fastsatt i avtalen mellom departementet og Enova. Enova og Energifondet har vært en viktig del av arbeidet for en langsiktig og miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk, har Enova fått et utvidet mandat, jf. Innst. 390 S (2011–2012). Blant annet skal Enova forvalte regjeringens nye satsing på energi- og klimateknologi. Energi- og klimateknologisatsningen har som mål å redusere klimagassutslipp og bygge opp under utviklingen av energiomlegging på lang sikt gjennom å utvikle og ta i bruk teknologier som kan bidra til dette. Det er lagt til grunn at satsingen rettes inn mot utvikling av ny teknologi og støtte til teknologier nær markedsintroduksjon.

Hovedmål

Enova og Energifondets formål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon og utvikling av energi- og klimateknologi.

Enovas formål er konkretisert gjennom seks hovedmål. Hovedmålene peker ut de områdene der Enova skal ha en aktivitet. Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal bidra til:

- Utvikling og introduksjon av nye energi- og klimateknologier i markedet.

- Mer effektiv og fleksibel bruk av energi.
- Økt bruk av andre energibærere enn elektrisitet, naturgass og olje til varme.
- Økt bruk av nye energiresurser, herunder gjennom energigjenvinning og bioenergi.
- Mer velfungerende markeder for effektive energi, miljø- og klimavennlige løsninger.
- Økt kunnskap i samfunnet om mulighetene for å ta i bruk energieffektive, miljø- og klimavennlige løsninger.

Departementet og Enova har avtalt at selskapet skal bidra med energi- og klimaresultater som samlet tilsvarer minimum 6 ¼ TWh i perioden 2012–2015. I rapportering av resultater vil departementet godta anslag på resultater som stipuleres ved tildeling av midler (kontraktsfestet resultat) og realiserte energi- og klimaresultater fra prosjekter som har fått tilsagn om støtte. Energi- og klimaresultat med krav til gjennomføring fastsettes i kontrakt mellom Enova og støttemottaker. Resultatmålet er ambisiøst, men likevel realistisk. Det skal gi rom for å utvikle virkemidler som ikke bare gir målbare resultater på kort sikt, men som kan bidra til å bevege markedet på lang sikt. På lang sikt er det en ambisjon om at de nye løsningene skal bli foretrukne valg blant markedsaktørene. Det er avtalt at resultater fra utfasing av fossile brensler og prosessutslipp i bygg, bolig, industri og fjernvarme (klimaresultater) godskri-

ves som bidrag til å nå resultatmålet målt i kWh, på lik linje med resultater fra energieffektivisering, fornybar energi eller utnyttelse av spillvarme. Enova skal også rapportere om resultater fra utfasing av fossile brensler og prosessutslipp i bygg, bolig, industri og fjernvarme målt i tonn CO₂-ekvivalenter.

For arbeidet med energi- og klimateknologi er det avtalt at Enova skal ha som mål at satsingen skal bidra til reduksjon av klimagassutslipp og bygge opp under utviklingen av energiomlegging på lang sikt. Det legges til grunn at satsingen rettes inn mot utvikling av ny teknologi og støtte til teknologier og løsninger nær markedsintroduksjon, blant annet skal Enova kunne gi støtte til investeringer i fullskala produksjonslinjer i industrien. Enova skal vurdere prosjekter ut fra potensialet for kostnadseffektive utslippsreduksjoner på lang sikt. Enova skal prioritere støtte til prosjekter og løsninger som har stort spredningspotensiale både nasjonalt og internasjonalt.

I henhold til avtalen skal Enova minimum sette av 10 pst. av de årlige, disponible midlene i Energifondet til den nye energi- og klimateknologiseringen. Enova skal minimum benytte avkastningen fra nye kapitalinnskudd i Fond for klima, fornybar energi og energiomlegging til tiltak som kan gi reduserte klimagassutslipp og varige energibesparelser i industrien på sikt.

Kap. 1825 Energiomlegging, energi- og klimateknologi

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
21	Spesielle driftsutgifter	35 392	22 500	
50	Overføring til Energifondet	1 016 218	1 016 000	1 216 000
95	Kapitalinnskudd		10 000 000	5 000 000
	Sum kap. 1825	1 051 610	11 038 500	6 216 000

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 21 Spesielle driftsutgifter økt med 3,2 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås ikke bevilget nye midler under posten i 2014. Formålene som tidligere ble dekket under denne posten er fra og med 2014 flyttet til henholdsvis kap. 1800, post 01 (nasjonale eksperter som dekker saker innen energieffektivisering, fornybar energi og innovasjon i EU-kommisjon), kap. 1820, post 21 (Energimerking av boliger og

bygninger) og kap. 1830, post 70 (EUs rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon (CIP)).

Resultatrapport 2012

Konsekvensutredning av vindkraft til havs

NVE sluttførte i 2012 den strategiske konsekvensutredningen for havvind. Utredningen gir en helhetlig vurdering av miljø- og arealinteresser forut for åpning av arealer for søknader om utbygging av fornybar energiproduksjon.

Post 50 Overføring til Energifondet

Det budsjetteres med 1 216 mill. kroner i avkastningen fra Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging, jf. kap. 4825, post 85. I tillegg anslås det om lag 660 mill. kroner i inntekter fra påslaget på nettariffen og om lag 95 mill. kroner i renteinntekter fra Energifondet fra foregående år.

Tilsagnsfullmakten på 400 mill. kroner foreslås videreført i 2014, jf. Forslag til vedtak V.

Tabell 5.8 Oversikt over inntekter til Energifondet i perioden 2012–2014

	Regnskap 2012	Anslag 2013	Anslag 2014	Endring 2013/2014
Avkastning fra Fond for klima, fornybar energi og energiomlegging	996 218	996 000	1 216 000	220 000
Inntekter fra påslaget på nettariffen	773 726	690 000	660 000	-30 000
Overføring over statsbudsjettet	20 000	20 000		-20 000
Renteinntekter fra foregående år	96 849	93 000	95 000	2 000
Sum inntekter til Energifondet	1 886 793	1 799 000	1 971 000	172 000

(i 1 000 kr)

Mål for ordningen

Formålet med Energifondet er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon og utvikling av energi- og klimateknologi.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Gjennom avtalen mellom Olje- og energidepartementet og Enova SF, er Enova tillagt ansvaret for å forvalte midlene fra Energifondet. Departementets styring av Enovas forvaltning av Energifondets midler skjer på et overordnet nivå, blant annet gjennom fastsettelse av mål og kriterier for resultatrapportering i avtalen. Enova forvalter et bredt spekter av virkemidler som de har utviklet ut fra innsikt i de ulike markedenes funksjonsmåte. Enova har ansvar for å tildele støtte og følge opp prosjekter som mottar støtte.

Viktige kriterier i avtalen er at prosjektene skal bidra til en varig omlegging av energibruk og energiproduksjon og utvikling av energi- og klimateknologi, jf. hovedmålene i avtalen om Enovas forvaltning av midlene i Energifondet. Virksomheten skal styrke forsyningssikkerheten og redusere utslippene av klimagasser. Midlene fra

Energifondet skal forvaltes på en slik måte at pålagte oppgaver utføres mest mulig kostnadseffektivt. Det skal tilstrebes å utvikle programmer som er slik at de tilskuddene som gis blir utløsende for prosjektet. Enovas tildeling av støtte midler fra Energifondet skal skje etter objektive og transparente kriterier. Enova skal tilstrebe å holde støttekostnadene så lave som mulig. Enova skal tilpasse interne strategier og utformingen av virkemidler slik at resultatmålet nås i løpet av avtaleperioden.

Energi- og klimateknologiprojektene skal vurderes ut fra potensialet for kostnadseffektive utslippsreduksjoner på lang sikt. Enova skal prioritere støtte til prosjekter og løsninger som har stort spredningspotensiale både nasjonalt og internasjonalt. Støtte fra Enova skal bidra vesentlig til kompetanseutvikling i Norge. Det skal samarbeides med næringslivet og andre aktører om dette. Samarbeidet skal forankres i avtaler med klart definerte mål om utvikling og bruk av teknologi som gir utslippsreduksjon.

Utforming av programmer og støttetildeling til enkeltprosjekter må være innenfor rammen av statsstøttereguleringen og ESAs vedtak 248/11/COL, 18. juli 2011. I henhold til regelverket må

enkeltprosjekter som mottar over 7,5 mill. euro i støtte notifiseres og godkjennes individuelt av ESA.

I henhold til avtalen skal Enova rapportere årlig om aktivitet og resultater til departementet. Rapporteringen omfatter både forventet resultat fra de prosjektene som har fått støtte i de foregående årene og forventet resultat av de prosjektene som er gjennomført. Rapporteringen tar utgangspunkt i den forventede virkningen av et prosjekt ved full utnyttelse av kapasiteten. I tillegg til rapportering av resultatene skal Enova hvert år oversende departementet budsjetter og årlig plan for forvaltning av midlene fra Energifondet.

Resultatrapport 2012

Kontraktsfestet energiresultat i 2012 – ny avtaleperiode

I 2012 ble det inngått kontrakter som gir et samlet forventet energiresultat på 1 606 GWh/år, jf. tabell 5.9. Enova har til sammen innvilget støtte til 752 små og store prosjekter i løpet av 2012, i tillegg til 6 260 enkelttiltak i husholdningene.

Kontraktsfestet resultat er forventet årlig energiresultat fra prosjekter som har fått tilsagn om støtte. Forventet energiresultat og støttebeløp går frem av Enovas kontrakt med støttemottakere. Støtten utbetales etter hvert som støttemottaker kan dokumentere framdrift i prosjektet. Prosjekter som inngår i resultatrapportering gjennomføres over flere år. Utbetalingen av støttemidler vil derfor også skje over flere år.

De forskjellige prosjektene har til dels lang gjennomføringstid, eller ledetid. Store industriprosjekter har en gjennomsnittlig ledetid på 4 år, mens store byggprosjekter har en gjennomsnittlig ledetid på fem år.

I gjennomsnitt ble det gitt om lag 1,03 kr/kWh i investeringstilskudd i 2012. Effekten av støtten på prosjektenes kontantstrøm vil avhengig av blant annet levetid og diskonteringsfaktor. Dersom det legges til grunn en kalkulasjonsrente på 8 pst. og en levetid på 20 år for varmeprosjektene, ti år for industri og 15 år for bygg, tilsvarer dette en gjennomsnittlig støtte på 9 øre/kWh for varme, 13,6 øre/kWh for industri og 12 øre/kWh for bygg.

Tabell 5.9 Energiresultat og disponering av Energifondets midler i 2012, korrigert for kanselleringer

Område	Mill. kroner	GWh/år
Industri	501	551
Yrkesbygg	625	611
Anlegg	13	22
Fornybar varme	313	349
Introduksjon og demonstrasjon av energi- og klimateknologi	119	15
Bolig	121	56
Analyse	36	
Internasjonal virksomhet	9	
Rådgivning og kommunikasjon	59	
Administrasjon	98	
Sum disponerte midler og resultat	1 894	1 606

Særskilt om det kontraktsfestede energiresultatet innenfor de ulike områdene i 2012

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal bidra til økt bruk av andre energibærere enn strøm, naturgass og olje til oppvarming. En vesentlig del av dette arbeidet er knyttet til varmemarkedet. Det er i 2012 gitt tilsagn om til sammen

313 mill. kroner i støtte til totalt 236 prosjekter innenfor område fornybar varme. Disse har et forventet energiresultat på 349 GWh/år. Programområdet fornybar varme sto for 22 pst. av Enovas samlede netto energiresultatet.

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal også bidra til mer effektiv bruk av energi. Det er gitt tilsagn om til sammen 625 mill. kroner i

støtte til prosjekter innen mer effektiv energibruk i bygg. Disse prosjektene gir i sum et kontraktsfestet energieresultat på 611 GWh/år. Av dette var 93 pst. energieffektivisering, mens 7 pst. var konvertering til miljøvennlige energikilder og -teknologier. Hovedandelen av energieresultatet på byggområdet stammer fra eksisterende bygg og i hovedsak fra store prosjekter.

Satsningen på industri omfatter både energieffektivisering, energigjenvinning og konvertering til miljøvennlige energikilder. Det ble gitt tilsagn om til sammen 501 mill. kroner til prosjekter i industrien. Prosjektene har et forventet energieresultat på 551 GWh/år. Av dette var 31 pst. energieffektivisering, 62 pst. var energigjenvinning, mens 6 pst. var konvertering til miljøvennlige energikilder og -teknologier.

Enovas boligprogram er et viktig virkemiddel for å utvikle markeder for fornybare oppvarmingsløsninger og energieffektivisering i boliger. Det ble gitt tilsagn om til sammen 121 mill. kroner til prosjekter i husholdninger. Prosjektene har et forventet energieresultat på 56 GWh/år.

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet i 2012 bidro også til demonstrasjon og introduksjon av energi- og klimateknologi innen industri, fornybar energiproduksjon og bygg. Det ble gitt tilsagn om til sammen 119 mill. kroner til prosjekter knyttet til introduksjon av ny teknologi. Det var prosjekter knyttet til både industri, energiproduksjon og bygg. Prosjektene har et forventet energieresultat på 15 GWh/år.

Særskilt om Enovas rådgivnings- og informasjonsarbeid

Enova er pålagt å drive et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester. Enova har en rekke informasjons- og rådgivningsaktiviteter rettet mot kommuner, husholdninger, barn og unge. Aktivitetene inkluderer «Enova svarer», «Enova anbefaler» og «Regnmakerne» og kommunekurs. Disse aktivitetene bygger opp under arbeidet med energieffektivisering og miljøvennlige energiløsninger.

«Enova svarer» er en nasjonal svartjeneste for husholdninger og profesjonelle aktører. Svartjenesten har besvart om lag 40 000 henvendelser i 2012. Det er gitt råd om energieffektivisering og miljøvennlige oppvarmingsløsninger og veiledning om Enovas programmer, herunder støtteordningen til elektrisitetssparing i husholdningene.

«Enova anbefaler» er en ordning som skal gjøre det lettere å finne fram til produkter med

god energikvalitet. Ordningen omfatter også lave-nergivinduer og etterisolering av bygg.

«Regnmakerne» er Enovas informasjonsaktivitet rettet mot barn og unge. Hovedmålgruppen er 4. til 7. trinn i grunnskolen.

Vurderinger av status med hensyn til måloppnåelse

I henhold til avtalen mellom departementet og Enova skal Enova bidra med energi- og klimare-sultater som samlet tilsvarer minimum 6 ¼ TWh/år i perioden 2012–2015.

Det innebærer at Enova må oppnå et årlig resultat på vel 1,5 TWh korrigert for kanselleringer. Resultatene vil ikke fordele seg jevnt over avtaleperioden.

I løpet av de siste årene har det vært en variasjon i hvilke områder som har gitt best resultater. Resultatene fra yrkesbyggområdet har tatt seg opp de siste to årene. I 2012 var resultatet i industrien over gjennomsnittet for perioden 2001–2011. Enovas varmeprogram, som frem til og med 2010 har gitt gode energieresultater, er i en nedadgående trend med lavere resultater i 2012 enn i 2011. Utviklingen er en konsekvens av at det har vært en betydelig fjernvarmeutbygging de siste ti årene og at fjernvarme nå er etablert i de fleste store byene.

Særskilt om miljøteknologi

Energifondet ble i 2012 tilført 20 mill. kroner over statsbudsjettet som en øremerket bevilgning til miljøteknologi. Midlene skal primært anvendes til pilotanlegg og demonstrasjon av umodne teknologier innenfor havenergi.

I 2012 inngikk denne bevilgningen i tildelingen som ble gitt til tidevannskraftprosjektet Flumill og bidro med dette til at patentert ny norskutviklet teknologi innenfor tidevannskraft blir demonstrert i fullskala i norske farvann. Prosjektet mottok tilsagn på til sammen 57,3 mill. kroner og har et forventet energieresultat på 5,1 GWh/år.

Administrasjon

I henhold til vedtektene for Energifondet skal administrasjon knyttet til forvaltningen av midlene fra Energifondet dekkes av fondet. I 2012 regnskapsførte Enova SF et administrasjonstilskudd på om lag 98 mill. kroner. Enova SF hadde et negativt årsresultat på om lag 9,5 mill. kroner, som ble dekket gjennom overføring fra opptjent egenkapital fra tidligere år. Enova hadde en fri egenkapital på om lag 8,4 mill. kroner per 31. desember 2012.

Energieresultater for perioden 2001–2011 (tidligere avtaleperioder)

Tabell 5.10 gir en oversikt over disponerte midler, kontraktsfestet energiresultat, prosjekter under gjennomføring, sluttrapport energiresultat og realisert energiresultat per område for perioden 2001–2011.

Rapporteringen av kontraktsfestet resultat er nyttig, fordi det gir innsikt i Enovas forventede resultater med en gang midlene er disponert. Kontrakter om støtte til større anlegg blir inngått flere år før anleggene er ferdigstilte.

I henhold til den forrige avtalen mellom departementet og Enova, som gjaldt fra 2008–2011, skulle Enova innen utgangen av 2011 bidra til økt fornybar varme- og kraftproduksjon og energisparing som samlet tilsvarte minimum 18 TWh/år. Målet på 18 TWh per år ble satt i 2008 ut fra en vurdering av markedet slik det da så ut. I stor grad ble tidligere resultater lagt til grunn for fastsettelse av resultatmålet. Resultatmålet viktigste funksjon er å være en indikator i styringsdialogen med Enova. Avvik skal utløse rapportering til departementet og dialog om utviklingen i markedet og nødvendige prioriteringer. I avtaleperioden kan det imidlertid oppstå en rekke forhold som tilsier at mål ikke blir nådd, eller at de blir overopplytt.

Som det ble varslet i Prop. 1 S (2011–2012), nådde ikke Enova dette målet. Enova rapporterer fortsatt kansellering av prosjekter fra forrige avtaleperiode og korrigerer energiresultatet etter

dette. I 2011 oppnådde Enova et forventet energiresultat på om lag 16,6 TWh/år for perioden 2001–2011. Korrigert for kansellerte prosjekter i løpet av 2012, er forventet energiresultat for perioden 2001–2011 om lag 15,9 TWh/år. Det at kanselleringer korrigeres med tilbakevirkende kraft, resulterer i frigjorte midler som overføres tilbake til Energifondet.

Om lag 50 pst. av energiresultatet i de kontraktsfestede prosjektene er sluttrapportert eller realisert. Når et prosjekt er sluttrapportert innebærer det at anlegget er ferdig bygget. Realiserte resultater representerer målte resultater fra ferdige anlegg. Når prosjekter er igangsatt og utbetalingene av støtte er påbegynt, anses risikoen for at prosjektene blir kansellert som lave.

Enova har analysert om det er godt samsvar mellom kontraktsfestede og realiserte energiresultater for prosjekter fra perioden 2001 til 2009. I denne perioden støttet Enova 2000 prosjekter, hvorav 442 er ferdigstilt. Enova har sammenlignet det realiserte energiresultatet blant de ferdigstilte prosjektene med det som i sin tid ble kontraktsfestet. Analysen viser at om lag to tredeler av prosjektene får et resultat tilsvarende det som er kontraktsfestet eller høyere. Byggprosjektene leverer i hovedsak resultatene som blir kontraktsfestet, mens industri- og varmeprosjektene leverer bedre resultater. I hovedsak har det vært vindkraftprosjekter og prosjekter innen biobrenselproduksjon som ikke har levert i henhold til kontraktsfestet resultat.

Tabell 5.10 Disponerte midler, kontraktsfestet energiresultat, prosjekter under gjennomføring og sluttrapportert energiresultat etter område (2001–2011)¹

Område	Disponert (mill. kr)	Kontraktsfestet GWh/år	Igangsatt GWh/år	Sluttrapportert GWh/år	Realisert GWh/år
Industri	1 049	4 148	1 384	1 542	847
Bygg	1 838	3 292	1 210	1 041	708
Fornybar kraft	2 510	2 100	937	62	847
Varme	2 821	5 300	2 422	1 145	1 035
Bioforedling	38	906	40	38	713
Ny teknologi	411	126	35	19	5
Husholdninger	424	53	50		
Sum	9 091	15 925	6 078	3 847	4 155

¹ Alle tallene er korrigert for kansellerte prosjekter.

Post 95 Kapitalinnskudd

Det foreslås bevilget 5 mrd. kroner i innskudd i Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging i 2014. Fondskapitalen øker dermed til totalt 40 mrd. kroner i 2014.

Fondets midler blir plassert som kontolån til staten, med en rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid fra innskuddstidspunktet.

Kap. 4825 Energiomlegging, energi- og klimateknologi

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
85	Fondsavkastning	996 218	996 000	1 216 000
	Sum kap. 4825	996 218	996 000	1 216 000

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble det bevilget 3,2 mill. kroner under ny post 10 Refusjoner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

skuddene på henholdsvis 4,31, 3,65, 4,0 og 2,2 pst. per år for en periode på ti år.

Avkastningen av den samlede fondskapitalen gir en samlet utbetaling på 1 216 mill. kroner i 2014.

Post 85 Fondsavkastning

Fjorårets avkastning av kapitalen i Fond for klima, fornybar energi og energiomlegging føres årlig inn på statsbudsjettets inntektsside under denne posten og tilsvarende beløp bevilges årlig på statsbudsjettets utgiftsside under kap. 1825, post 50 Overføring til Energifondet.

Det er tidligere gjennomført fire innskudd på til sammen 35 mrd. kroner i Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging. På bakgrunn av markedsrenter for statspapirer har Finansdepartementet fastsatt en rentesats for de ulike inn-

Statnett SF

Statnett SF er det systemansvarlige nettselskapet i Norge. Foretaket skal sikre balanse mellom produksjon og forbruk av kraft til enhver tid. Statnett har ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet.

Innenfor de rammer foretaket er pålagt skal Statnett SF drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen. Statnett SF er heleid av staten.

Kap. 1826 Statnett SF

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
90	Innskuddskapital			3 250 000
	Sum kap. 1826			3 250 000

Post 90 Innskuddskapital

I Meld. St. 14 (2011–2012) Vi bygger Norge – om utbyggingen av strømmettet, la regjeringen frem politikken for utbygging og reinvesteringer i det sentrale overføringsnettet for strøm. Nesten alle

viktige samfunnsfunksjoner er kritisk avhengige av pålitelig strømforsyning. Nettet ivaretar en av de grunnleggende funksjonene i kraftforsyningen, og er en helt sentral infrastruktur i ethvert moderne samfunn. I stortingsmeldingen understreker regjeringen behovet for å øke kapasiteten

og bygge om deler av sentralnettet. Utbyggingsbehovet skyldes nødvendigheten av bedre sikkerhet for strømleveranse i noen områder, mer fornybar kraftproduksjon, forbruksvekst blant annet i petroleumssektoren, industrien og områder med befolkningsøkning samt ønsket om å utjevne regionale ubalanser og kraftpriser.

Statnett planlegger og har i gangstore nye utbygginger og reinvesteringer. De neste ti årene forventes investeringer i størrelsesorden 50-70 mrd. kroner i sentralnettet.

Myndighetenes vurdering av om Statnett skal gjennomføre de planlagte investeringene skjer i konsesjonsbehandlingen. For å få konsesjon skal et prosjekt være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Statnetts vedtekter er også utformet slik at samfunnsøkonomisk lønnsomhet er foretakets investeringskriterium. Med kravene i konsesjonsbehandlingen og i foretakets vedtekter, legger regjeringen til grunn at Statnett fremover vil gjøre bety-

delige investeringer som er lønnsomme for samfunnet.

Statnett søkte 3. september 2013 om tilførsel av egenkapital fra eier. Det er naturlig at staten som eier, vurderer hvordan selskapet kan finansiere de store investeringene på en hensiktsmessig måte. Statnett lånefinansierer betydelige deler av sine investeringer. Adgang til langsiktig finansiering og fornuftige betingelser henger sammen med selskapets kredittrating. Tilførsel av egenkapital kan bidra til å opprettholde gunstige lånevilkår og lave kapitalkostnader. Uten kapitaltilførsel vil Statnetts egenkapitalandel reduseres til et svært lavt nivå, noe som trolig vil innebære relativt høye lånekostnader.

På denne bakgrunn foreslås det et kapitalinnskudd på 3 250 mill. kroner til Statnett og at utbyttet settes til null for regnskapsåret 2013, jf. kap. 5680, post 85. Utbyttet for regnskapsårene 2014–2016 settes til 25 pst. av utbyttegrunnlaget.

Kap. 5680 Statnett SF

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
85	Utbytte	117 000	38 000	
	Sum kap. 5680	117 000	38 000	

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble post 85 Utbytte økt med 79 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 85 Utbytte

Det budsjetteres med ingen utbytteutbetaling i 2014 som følge av at utbyttet for regnskapsåret 2013 er satt til null, jf. omtale under kap. 1826, post 90.

Resultatrapport 2012

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 837 mill. kroner i 2012 mot 1 000 mill. kroner i 2011. Årsresultatet etter skatt, justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt var på 234 mill. kroner i 2012 tilsvarende som i 2011. Av foretakets årsresultat ble 117 mill. kroner avsatt til utbytte, tilsvarende 50 pst. av årsresultatet etter skatt, justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt, jf. Prop. 1 S (2011–2012).

Driftsinntektene i 2012 var på 5 334 mill. kroner mot 5 497 mill. kroner i 2011. Driftsresultatet var 1 433 mill. kroner i 2012 mot 1 628 mill. kroner i 2011. Den bokførte egenkapitalandelen var per 31. desember 2012 på 34,7 pst.

Programkategori 18.30 Forskning og næringsutvikling

Utviklingstrekk innenfor forskning og næringsutvikling

Fortsatt satsing på teknologi- og næringsutvikling er avgjørende for norsk verdiskaping og for effektiv og miljøvennlig ressursforvaltning innenfor energi- og petroleumssektoren. Norge har sterke forskningsmiljøer og en betydelig industriell virksomhet som er tuftet på utnyttelse av våre energi- og petroleumsressurser. Det er et mål at forskningsmiljøene og industrien skal videreutvikle sin kompetanse og være internasjonalt konkurransedyktige.

Forskning og teknologiutvikling

Petroleumssektoren og ressursene på norsk kontinentalsokkel representerer langsiktige muligheter for verdiskaping, men samtidig økende teknologiske utfordringer. Staten har, som ressurseier, en særlig interesse av tilstrekkelig kompetansebygging og teknologiutvikling innenfor petroleumssektoren. Fallende oljeproduksjon og modne felt representerer hovedutfordringer som krever bedre teknologiske løsninger og reduserte kostnader innen både leting, utbygging og produksjon. Det er derfor nødvendig å utvikle stadig mer miljøvennlig og sikker teknologi for olje- og gassaktiviteter. Potensialet for nye funn i nordområdene er betydelig, men de geologiske usikkerhetene er store. Samtidig er det i de modne områdene på norsk sokkel nødvendig med en betydelig innsats for å øke utvinningen fra eksisterende felt. Med dagens planer vil om lag halvparten av oljen bli liggende igjen. Dette verdipotensialet krever fortsatt satsing på forskning og utvikling for å kunne realiseres.

I tråd med klimaforliket vil departementet fortsatt vektlegge klimarelaterte utfordringer i petroleumsforskningen. En analyse gjennomført av Forskningsrådet viser at 81 pst. av et bredt utvalg av prosjektene innen PETROMAKS og DEMO 2000 har potensial til å bidra til energieffektivisering, og at 67 pst. har potensial for reduserte utslipp til luft. Nesten 50 pst. av prosjektene har også potensial for andre positive miljøeffekter, som lavere utslipp til sjø og mindre bruk av kjemi-

kalier. Det betyr at forskning og utvikling av petroleumsteknologi generelt bidrar til mer miljøvennlige løsninger, også der det primære formålet ikke er miljøhensyn.

Den nasjonale FoU-strategien for olje- og gasssektoren, OG21 (Olje og gass i det 21. århundre), er med på å sikre en effektiv og målrettet forskningsinnsats, både innenfor offentlig og privat finansiert forskning. OG21 retter oppmerksomheten mot hovedutfordringene knyttet til en langsiktig og bærekraftig verdiskaping i næringsen.

Fire teknologiområder er trukket frem i strategien:

- Energieffektiv og miljøvennlig bærekraftig teknologi
- Leting og økt utvinning
- Kostnadseffektiv boring og intervensjon
- Fremtidens teknologi for produksjon, prosessering og transport

Innenfor *energisektoren* er forskning og utvikling av ny teknologi viktig for å utnytte norske energiresurser effektivt og sikre nødvendig kompetanse for langsiktig verdiskaping og næringsutvikling. Den offentlige satsingen er rettet mot mer effektiv energiproduksjon, energioverføring og energibruk, økt energitilgang basert på miljøvennlig energi, og høyere systemmessig sikkerhet og fleksibilitet. Satsingen er et sentralt element i regjeringens visjon om at Norge skal være ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi, og skal også bidra til utvikling av et internasjonalt konkurransedyktig forskningsmiljø og næringsliv.

Energi21 er den nasjonale strategien for forskning, utvikling og kommersialisering av ny klimavennlig energiteknologi. Strategien har fokus på økt verdiskaping og effektiv ressursutnyttelse i energisektoren gjennom satsing på FoU og ny teknologi. Den skal bidra til en samordnet, effektiv og målrettet forsknings- og teknologiinnsats, der økt engasjement i energinæringen står sentralt. Gjennom Energi21 er det satt opp mål og ambisjoner for norsk satsing på forskning og utvikling av teknologier for fornybar energi, energieffektivisering og CO₂-håndtering. Energi21

anbefaler styrket innsats innenfor seks teknologi- og temaområder:

- Solceller – styrket næringsutvikling
- Offshore vind – næringsutvikling og ressursutnyttelse
- Balansekraft – økt ressursutnyttelse
- CO₂-håndtering – verdiskaping og verdisikring
- Fleksible energisystemer – SmartGrids
- Energiutnyttelse – konvertering av lavtemperatur varme til el

I tillegg til satsingen på energiforskning gjennom Norges forskningsråd, har Enova SF en satsing innrettet mot utvikling av ny energi- og klimateknologi og støtte til teknologier og løsninger nær markedsintroduksjon. Videre støtter Gassnova SF demonstrasjon av CO₂-håndteringsteknologier.

Næringsutvikling og internasjonalisering

Den *petroleumsrettede* leverandørindustrien viser betydelig vekst. Industrien som leverer varer og tjenester til virksomheten på norsk sokkel og til andre petroleumsprovinser er Norges største næring målt i omsetning, etter produksjonen av olje og gass. Omsetningen utgjorde om lag 350 mrd. kroner i 2011. Norske selskaper er blitt verdensledende innen seismikk, undervannsproduksjonssystemer, boreutstyr og servicefartøy. Dette er blant annet tuftet på langsiktig FoU-innsats og samarbeid mellom myndigheter og næringen.

Den petroleumsrettede leverandørindustrien er lokalisert med kompetansearbeidsplasser i alle landets fylker. I 2012 var 126 000 personer direkte sysselsatt i denne industrien (inkludert offshoreansatte, men ikke ansatte i oljeselskapene) ifølge en studie utført for departementet av Samfunns- og næringslivsforskning AS i 2013. Dette er en vekst på i størrelsesorden 30–35 000 siden 2007. Nye, mindre foretak har tilført denne næringen 5–7 000 nye arbeidsplasser i denne perioden. Veksten for øvrig er kommet i etablerte foretak. Undervannsmiljøet i Buskerud, boreteknologimiljøet i Agder og den maritime klyngen på Møre viser en økning i sysselsettingen, samtidig som Rogalands relative betydning for sysselsettingen i denne næringen har gått ned.

Den internasjonale omsetningen til den norskbaserte petroleumsrettede leverandørindustrien utgjorde om lag 150 mrd. kroner i 2011. De viktigste internasjonale markedene i 2011 var Sør-Korea, Brasil og Storbritannia. I tillegg til disse markedene vil Australia og amerikansk del av Mexicogulften være viktige markeder fremover. Internasjonalisering av den petroleumsrettede

leverandørindustrien bidrar også til økt lokal verdiskaping og sysselsetting.

INTSOK ble opprettet av myndigheter og industrien i 1997 for å drive fokusert innsats i internasjonale markeder. Målet er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petroleumsindustri.

Når det gjelder *energinæringen*, har Norge mer enn 100 års erfaring med produksjon av fornybar energi (vannkraft). Norge er verdens sjette største vannkraftprodusent og har bygget opp høy internasjonal kompetanse innen utbygging og drift av vannkraft, samt overføring, distribusjon og handel med elektrisk kraft. Norge har også god kompetanse på samspillet mellom energi og miljø. Aktiviteten har vært forholdsvis lav i Norge de siste årene når det gjelder utbygging av nye kraftprosjekter, men det er nå en økt pågang av nye prosjekter, blant annet utbygging av nye småkraftverk og opprusting/utvidelse av eksisterende vannkraftverk. Dette vil gi nye muligheter nasjonalt for energinæringen.

Myndigheter og energinæringen opprettet i 2009 INTPOW (Norwegian Renewable Energy Partners) som skal arbeide for økt internasjonalisering av den norskbaserte energinæringen.

Hovedmål innenfor forskning og næringsutvikling

Målet med regjeringens satsing på forskning, utvikling og demonstrasjon av nye energi- og petroleumsteknologier og utvikling av ny kunnskap er å bidra til miljøvennlig og bærekraftig norsk verdiskaping og effektiv og miljøvennlig utnyttelse av de norske energi- og petroleumsressursene. Satsingen på forskning skal videre dekke forvaltningens behov for ny kunnskap. Myndighetenes virkemidler for å styrke kompetanse- og teknologiutvikling skal være med på å videreutvikle forvaltningen, norske forskningsmiljøer og en norskbasert energi- og petroleumsnæring som er konkurransedyktig både nasjonalt og internasjonalt og som kan bidra til verdiskaping og sysselsetting.

Forskning og teknologiutvikling

Den offentlige støtten til energi- og petroleumsforskning skal forsterke næringslivets egen satsing på FoU. Midlene skal gå til prosjekter med samfunnsøkonomisk nytte som uten den offentlige støtten ikke ville blitt realisert, eller blitt realisert i et mindre omfang enn samfunnsøkonomisk optimalt. De norske aktivitetene må ses i en inter-

nasjonal sammenheng, og innsatsen bør rettes inn mot områder der den kan gi størst effekt.

Hovedmålet for satsingen på *petroleumsforskning* er økt, langsiktig verdiskaping og en rasjonell, kostnadseffektiv og bærekraftig utnyttelse av de norske petroleumsressursene. Satsingen på forskning og utvikling innenfor petroleumssektoren har følgende delmål:

- Ivareta behovet for langsiktig kompetanseutvikling for å sikre verdiskapingen fra petroleumsressursene på norsk sokkel.
- Utvikle konkurransedyktige produkter og tjenester som kan gi grobunn for næringsutvikling og økt verdiskaping i Norge.
- Bidra til å redusere mulig negative miljø- og klimavirkninger gjennom økt kunnskap og nye teknologiske løsninger.
- Bidra til økt kunnskap som grunnlag for politikkutvikling og god forvaltning av petroleumsressursene.

Hovedmålet for satsingen på forskning og utvikling innenfor *energisektoren* er økt, langsiktig verdiskaping, sikker energiforsyning og en rasjonell, kostnadseffektiv og bærekraftig utnyttelse av de norske energiressursene. Satsingen på forskning og utvikling innenfor energisektoren har følgende delmål:

- Utvikle teknologi og kompetanse som bidrar til en effektiv energiomlegging og et miljøvennlig energisystem i Norge,
- Utvikle konkurransedyktige produkter og tjenester som kan gi grobunn for næringsutvikling og økt verdiskaping i Norge og
- Frembringe kunnskap og analyser som grunnlag for utvikling av politikk og langsiktige strategier på energiområdet.

Næringsutvikling og internasjonalisering

Som resultat av en langsiktig og målrettet satsing, har Norge bygget opp fagmiljøer innenfor energi- og petroleumssektoren som er blant verdens fremste på sine spesialfelt. Skal denne posisjonen opprettholdes, er det behov for styrking av kompetanse og teknologi, samt konsentrert innsats i de viktigste markedene.

Departementet vil arbeide for og med den *petroleumsrettede* leverandørindustrien for å skape og utnytte muligheter til videre utvikling av industriens konkurransekraft.

Regjeringen ønsker å bidra til å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og kompetanse på et høyt nivå i *energinnæringene*. Nasjonalt er dette viktig for å nå målene om betydelig utbygging av for-

nybar energi frem mot 2020, samt den store satsingen på utbygging og oppgradering av kraftnettet. Opprettholdelse og videreutvikling av kompetansearbeidsplasser er nødvendig for å sikre nok ressurser til dette arbeidet. Olje- og energidepartementet ser det derfor som en viktig oppgave å bidra til at norsk kraftkompetanse internasjonaleses i enda større grad enn i dag. Dette er viktig for å vedlikeholde kompetansen i Norge og for å styrke rekrutteringen til bransjen, i tillegg til økt verdiskaping og sikring av arbeidsplasser.

En sterk kompetansebase bygd opp i Norge er utgangspunkt for å være innovativ og konkurransedyktig internasjonalt. Departementet legger stor vekt på en tett dialog med næringene om disse spørsmålene.

Olje- og energidepartementets mål og oppgaver for 2014

Departementet vil videreføre den etablerte forvaltningen av FoU-satsingen, der konkurranseutsetting av forskningsmidler gjennom forskningsprogrammer står sentralt.

Departementet vil påse at prioriteringene i de nasjonale FoU-strategiene, OG21 for olje- og gasssektoren og Energi21 for energisektoren, blir ivare tatt gjennom programmene i Norges forskningsråd.

Styret til OG21 har satt i gang et arbeid med å evaluere OG21 sin organisering for å se om dagens modell er optimal for næringens fremtidige utfordringer. Arbeidet skal ferdigstilles i 2014. Departementet vil følge opp arbeidet og resultatet av dette.

I tråd med mandatet fra departementet, er styret for Energi21 inne i en strategiprosess som skal ende opp med en revidert strategi våren 2014. Arbeidet skal ta høyde for endringer og utfordringer i energiverdenen som kan påvirke Energi21 sine strategiske valg fremover. Departementet vil følge opp også dette arbeidet.

Aktivitetene i forskningssentrene for miljøvennlig energi (FME) og de to nye forsknings- og kompetansesentrene for petroleum vil bli fulgt opp av departementet i samarbeid med Norges forskningsråd. De samfunnsvitenskapelige FMEne vil gi bedre innsikt i sammenhenger i energisektoren og vil være nyttig for myndighetenes politikkutforming og næringslivets strategiske vurderinger. Det prioriteres ikke budsjettmidler til opprettelse av ytterligere nye FMEer, jf. Stortingets anmodningsvedtak knyttet til opprettelse av et FME-senter for geotermisk energi og styrking av ordningen generelt.

Departementet vil videreutvikle det internasjonale forskningssamarbeidet på energi- og petroleumsområdet. Departementet deltar i samarbeid innenfor den europeiske union (EU), det internasjonale energibyrådet (IEA) og på nordisk nivå. Bilateralt forskningssamarbeid foregår i første rekke med Russland og USA. Departementet vil arbeide videre for å etablere forskningssamarbeid med Brasil innenfor petroleum.

EU er den klart viktigste internasjonale arenaen når det gjelder samarbeid innenfor forskning og innovasjon på energiområdet. SET-planen (Strategic Energy Technology Plan) er teknologipilaren i EUs «energi- og klimapakke» og legger føringene for den videre utviklingen og implementeringen av nye lavutslippsteknologier i Europa. Departementet deltar i styringsgruppen for SET-planen, og vurderer fortløpende muligheter for utvidet forskningssamarbeid på utvalgte områder med enkelte EU-medlemsland. Departementet vil også delta i arbeidet innenfor Horisont 2020, som er EUs nye program for forskning og innovasjon (2014–2020). Departementet vil, i samarbeid med Norges forskningsråd, arbeide for god norsk prosjektdeltakelse innenfor programmets energidel.

For petroleums- og energinæringens del, vil departementet bidra til å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og kompetanse på et høyt nivå.

Departementet vil fortsatt arbeide for å videreutvikle petroleums- og energiindustriens konkurransekraft i hjemmemarkedet og for at den norskbaserte petroleumsrettede leverandørindustrien gis anledning til å konkurrere om oppdrag på norsk kontinentalsokkel. Det norske markedet og de teknologiske utfordringer som norsk sokkel har gitt, har vært vesentlig for utviklingen av denne industrien.

Departementet vil i tillegg støtte opp om næringens internasjonale satsing. Dette vil skje i et samarbeid med industrien, INTSOK og INTPOW. Disse organisasjonene er opprettet for å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i henholdsvis norsk petroleums- og energiindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet.

Olje- og energidepartementet vil i 2014 fortsette å samarbeide med Utenriksdepartementet og Norad i forbindelse med Ren energi for utvikling og Energy+, samt følge NVEs arbeid i denne forbindelse. Organisasjoner som International Centre for Hydropower og INTPOW har sterk fornybar-kompetanse og store internasjonale nettverk, og er dermed også viktige aktører i dette arbeidet. OED vil også fortsette å representere Norge i International Renewable Energy Agency (IRENA). I 2014 vil

OED videreføre samarbeidet i Olje for Utvikling med Utenriksdepartementet, Finansdepartementet og Miljøverndepartementet.

Olje- og energidepartementets resultatrapport for 2012

Olje- og energidepartementet har i 2012 gjennom satsingen på forskning og teknologiutvikling arbeidet for å styrke kompetansen og innovasjonsevnen innenfor energi- og petroleumssektoren.

Det ble i 2012 gjennomført en evaluering av bevilgningene over Olje- og energidepartementets budsjett til energi- og petroleumsforskning i perioden 2001–2010 gjennom Norges forskningsråd. Totalt har departementet i perioden 2001–2010 tildelt nærmere 4 mrd. kroner til FoU gjennom Forskningsrådet, fordelt på 1,8 mrd. kroner til petroleumsforskning og 2,2 mrd. kroner til energiforskning. Hovedkonklusjonen i evalueringen er at bevilgningene har bidratt til å nå departementets hovedmål om at satsingen på FoU skal sikre økt, langsiktig verdiskaping og en rasjonell, kostnadseffektiv og bærekraftig utnyttelse av de norske energi- og petroleumsressursene. Evalueringen ble nærmere omtalt i del III i Prop. 1 S (2012–2013) for Olje- og energidepartementet.

Departementet oppnevnte i 2012 et nytt styre for Energi21 bestående av representanter fra forskningsmiljøer, energiselskaper, leverandørindustrien og myndighetene. Arbeidet med å følge opp den reviderte strategien fra 2011 ble videreført. Energi21 drives av et sekretariat i Forskningsrådet i nært samarbeid med departementet.

Arbeidet med delstrategiene for OG21 ble ferdigstilt i 2012. Det ble utarbeidet nye delstrategier innenfor alle fire innsatsområdene i OG21. OG21 drives av et sekretariat i Forskningsrådet i nært samarbeid med OED.

Sammen med Norges forskningsråd, har departementet fulgt aktiviteten i de åtte teknologiske rettede forskningssentrene for miljøvennlig energi (FME) og de to samfunnsvitenskapelige sentrene. Departementet har også deltatt som observatører i de store programmene PETROMAKS, DEMO 2000 og RENERGI, og i programplanutvalg for opprettelse av de nye programmene på området.

Departementet har deltatt i en rekke internasjonale fora for FoU-samarbeid innenfor energi- og petroleumsområdet, i første rekke innenfor EU-arenaen, IEA og på nordisk nivå.

Departementet gjennomførte i 2012 møter med petroleums- og energiindustrien samt indus-

triens interesseorganisasjoner for å innhente kunnskap om industriens status og markedssituasjon nasjonalt og internasjonalt. Utfordringer knyttet til nye prosjekter, kontraktsstrategier og valg av leverandører i Norge vs. internasjonalt var viktige temaer.

Departementet fulgte i 2012 opp regjeringens Brasil-strategi. Det ble satt i gang arbeid med å etablere et forsknings- og teknologiutviklings samarbeid innen olje og gass med Brasil. Norske universiteter, forskningsinstitutter og industri deltar i samarbeidet.

Kap. 1830 Forskning og næringsutvikling

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	31 534	28 000	24 000
50	Overføring til Norges forskningsråd	718 000	728 000	647 600
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	12 180	12 950	19 400
71	Tilskudd til forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>			4 000
72	Tilskudd til INTSOK ¹			16 500
73	Tilskudd til INTPOW ¹			4 000
	Sum kap. 1830	761 714	768 950	715 500

¹ Midlene ble i 2012 og 2013 bevilget under kap. 1832, jf. tabell under Del I, punkt 3.

Post 22 Forvaltningsrettet forskning og utvikling, kan overføres, kan nyttes under post 71

Det foreslås bevilget 24 mill. kroner til forvaltningsrettet forskning og utvikling i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat, en reduksjon på 4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Reduksjonen har sammenheng med at deler av bevilgningen som gis som tilskudd er flyttet til ny post 71.

NVE mottar refusjoner fra samarbeidspartnere i forbindelse med enkelte prosjekter. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen for 2014 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4830, ny post 10 Refusjoner, jf. Forslag til vedtak II.

For å sikre en forutsigbar, hensiktsmessig og god fremdrift i de flerårige FoU-programmene og en best mulig utnyttelse av feltsesongen, er det behov for å kunne inngå kontrakter med utførende institusjoner med varighet ut over budsjettåret. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i igangsatte prosjekter. På denne bakgrunn foreslås det at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil

10 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres i 2014, jf. Forslag til vedtak VI.

Mål og aktiviteter 2014

På områdene hydrologi og skredvarsling vil NVE ha aktivitet på følgende områder; regional skredfarevarsling, hydrologiske prognoser og varsler, klimaendringers effekt på hydrologi, overvåking og målemetodikk. NVE skal i 2014 øke kunnskapen om flom- og skredprosesser, med mål om bedre arealplanlegging, kartlegging, sikring, varsling, beredskap og krisehåndtering.

FoU-programmene for Elmarkedstilsynet omfatter «forsyningssikkerhet og leveringskvalitet i smarte nett», «fremtidens sluttbrukermarked» og «økonomisk regulering». Målet med prosjektene er å få økt kunnskap om teknologi og markedsatferd som understøtter utviklingen av effektive markedsløsninger.

Over tid er det lagt vekt på kunnskapsgrunnlaget i NVEs konsesjonsbehandling. Det skal i 2014 gjennomføres nye prosjekter med sikte på økt kunnskap om, og konsekvenser av, kraftverk og kraftledninger. FoU innen sikkerhet og bered-

skap forventes å få økt omfang i 2014. Kunnskapsutvikling knyttet til damsikkerhet vil også stå sentralt.

Energiområdet vil være delt opp i fire hovedprogrammer: klimatilpasning, energibruk, fornybar energi og vannkraft. Utviklingen fremover går i retning av å se sammenhenger mellom produksjon, forbruk og nett – og er knyttet til et fremtidig energisystem med større innslag av uforutsigbar, fornybar kraft.

Resultatrapport 2012

I 2012 styrket NVE sin kunnskap om effekter av klimaendringer for alle typer vannressurser, blant annet gjennom studier av klimaeffektene på flom og tørke. Prosjekter for å studere effekten på vannføring, grunn- og markvann, snø, bre, is mv. er videreført.

NVE har i 2012 fortsatt arbeidet med videreutvikling av flomvarslings- og prognosesystemet for å kunne gi vannstandsvarsling flere steder og mer presise varsler i elver som reagerer raskt.

Det er videreført en rekke prosjekter for å øke kunnskapen om skredprosesser, og metoder for å redusere risikoen knyttet til skred. NVE har startet et prosjekt om skredterrengkartlegging for tryggere ferdsel i skredfarlig terreng. Det ble utviklet nødvendig kompetanse, prosedyrer, metoder, modeller og IT-systemer for å kunne begynne regionale varslings tjenester for snøskred og jordskred i 2013.

NVE har gjennomført prosjekter for å øke kunnskapsgrunnlaget i konsesjonsbehandlingen. Dette har inkludert studier av konsekvenser for fugl og reinsdyr av vindkraft og kraftledninger,

samt konsekvenser for fisk ved utbygging av småkraft.

NVE ga støtte til gjennomføring (fullskalafor-søk i felt) av en masteroppgave ved NTNU med tittel «Forankring av rørgater i bratt terreng». Resultatene vil bli brukt i NVEs arbeid med veiledere innen temaet.

FoU på energiområdet har inkludert programmet «Utvikling av økonomisk regulering» der det ble utarbeidet en rapport som analyser årsaker til at selskaper kommer dårlig ut i NVEs effektivitetsmålinger over tid. Videre er det utarbeidet en ny rentemodell som er tatt i bruk fra 2013. I 2012 ble det også utviklet et nytt datasett med rammevilkårsvariable for alle nettselskaper og en forbedret korrigeringsmetodikk ble tatt i bruk fra 2013. Arbeidet med en internasjonal effektivitetsmåling av Statnett ble iverksatt i 2012, og vil bli avsluttet i løpet av 2013.

Post 50 Overføring til Norges forskningsråd

Bevilgninger til forskning og utvikling (FoU) innenfor energi- og petroleumssektoren kanaliseres i hovedsak gjennom Norges forskningsråd. Gjennom Forskningsrådet finansieres langsiktig grunnleggende forskning, anvendt forskning, teknologiutvikling, pilot- og demonstrasjonsprosjekter, samt samfunnsfaglig energi- og petroleumsforskning.

Forskningsinnsatsen skal være langsiktig og robust for endringer i samfunnets behov og rammebetingelser. FoU-strategiene OG21 (Olje og gass i det 21. århundre) og Energi21 gir et godt grunnlag for en helhetlig og langsiktig satsing innenfor energi- og petroleumsforskningen.

Tabell 5.11 Fordeling av bevilgningen under kap. 1830, post 50 på programmer og aktiviteter

Formål	(i 1 000 kr)	
	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
Petroleumssektoren:		
PETROMAKS 2, DEMO 2000 og PROOFNY	220 800	222 900
Forskningssentre for arktiske utfordringer og økt utvinning	7 500	15 000
PETROSAM 2	10 000	10 000
Strategisk petroleumsforskning	6 500	6 500
Sum Petroleumssektoren	244 800	254 400
Energisektoren:		
ENERGIX	234 000	234 000
Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME)	145 000	145 000
Strategisk energiforskning	5 200	5 200
Sum Energisektoren	384 200	384 200
Strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering mv.	9 000	9 000
Sum overføring til Norges forskningsråd	638 000	647 600¹

¹ Norges forskningsråd disponerer i tillegg midler i 2014 over kap. 1840, post 50 CLIMIT.

Det foreslås sette av 9 mill. kroner til strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering som blant annet dekker kostnader til drift av FoU-strategiene Energi21 og OG21 og deltakelse i og oppfølging av internasjonalt forsknings- og teknologisamarbeid.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) er en integrert del av forskningen, men blir i hovedsak finansiert over Arbeidsdepartementets budsjett. Mer informasjon om programmene kan finnes på www.forskningsradet.no.

Petroleumssektoren

PETROMAKS 2 – stort program for petroleumsforskning

PETROMAKS 2 er en videreføring av PETROMAKS og støtter strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling. PETROMAKS 2 tar utgangspunkt i OG21s teknologistrategi. Gjennom støtte til kunnskaps- og næringsutvikling, skal programmet bidra til økt verdiskaping for samfunnet ved at norske petroleumsressurser utvikles og utnyttes optimalt innenfor miljømessig forsvarlige rammer.

Målgruppen for programmet er norske bedrifter og forskningsinstitusjoner som kan bidra til videreutvikling av petroleumsnæringen, herunder små og mellomstore bedrifter. Der det er relevant, ses aktivitetene i sammenheng med internasjonale forskningsaktiviteter.

Gjennom støtte til forskerprosjekter finansierer programmet forskningsrettet utdannelse både av hovedfags- og doktorgradskandidater, i tillegg til kandidater på postdoktornivå. Programmet er viktig for utviklingen av fremtidens kompetanse i en petroleumssektor som vil ha et betydelig rekrutteringsbehov i fremtiden.

PETROMAKS 2 finansierer også forskning på arktiske problemstillinger, for eksempel håndtering av is, ising på installasjoner og transport over svært lange avstander.

DEMO 2000 – prosjektrettet teknologiutvikling

DEMO 2000 skal bidra til å kommersialisere ny teknologi gjennom støtte til kvalifisering av teknologier og gjennomføring av pilot- og demoprojekter. En viktig forutsetning for å oppnå økt utvinning av olje og gass, mer miljøvennlig produksjon, samt reduserte lete- og utvinningskostnader, er at industrien tar i bruk ny teknologi og tester ut nye

løsninger. Erfaringsmessig er dette en utfordring, fordi uttesting av ny teknologi er forbundet med høye kostnader og høy risiko. Offentlig støtte gjennom DEMO 2000 bidrar til å utløse slike prosjekter. Programmet skal også bidra til utvikling og utprøving av petroleumsteknologi som er spesielt relevant for arktiske forhold. Programmet har stor grad av involvering fra leverandørindustriens side.

DEMO 2000 bistår også norske leverandør-/servicebedrifter og forskningsinstitutter i å gjennomføre piloter på utenlandsk sokkel der hvor dette kan hjelpe bedriftene til validering av ny teknologi og raskere kommersialisering av produkter og tjenester i et globalt offshoremarked. Teknologien som testes ut må også være relevant for norsk sokkel.

Havet og Kysten – delprogram PROOFNY

«Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten» (PROOFNY) er organisert som et eget delprogram under programmet Havet og kysten (2006–2015). Målet er å framskaffe økt kunnskap om langtidseffekter av petroleumsvirksomhetens utslipp. Kunnskapen er nødvendig for at myndighetene skal kunne styre utviklingen i virksomheten og samordne utnyttelsen av olje- og gassressursene med annen bruk og vern av havmiljøet. Det er sentralt at den samlede påvirkningen av havmiljøet ikke skal føre til vesentlige negative effekter på marine organismer.

Forskningssentre for arktiske utfordringer og økt utvinning

I 2013 ble det opprettet et forsknings- og kompetansesenter innenfor arktiske utfordringer ved Universitet i Tromsø. Målet med etableringen er å bygge opp et forskningsmiljø av høy kvalitet som er relevant for oljenæringen i nord og i arktiske strøk. Senteret finansieres av Olje- og energidepartementet og Utenriksdepartementet.

Det ble også opprettet et forskningssenter for økt utvinning ved Universitet i Stavanger. Det nye senteret skal bidra til næringsrettet forskning, forskerutdanning og langsiktig kompetansebygging for økt utvinning på norsk sokkel. Det skal også legges til rette for samarbeid mellom industrien og forskningsmiljøene slik at nye løsninger raskt kan tas i bruk. Forbedring av eksisterende og utvikling av ny utvinningsmetodikk er sentrale satsingsområder.

Sentrene vil være i full drift fra 2014.

PETROSAM 2 – program for samfunnsvitenskapelig petroleumsforskning

PETROSAM 2 har som overordnet mål å videreutvikle kompetanse om samfunnsmessige forhold som grunnlag for strategi- og politikktutforming hos norske myndigheter og næringsliv i petroleumssektoren. Gjennom programmet skal det bygges opp stabile og kompetente forskningsmiljøer som kan hevde seg internasjonalt. Den faglige målsettingen vil bli konsentrert om forvaltning av petroleumssressursene og sentrale petroleumregioner (Russland og Arktis/Nordområdene).

Strategisk petroleumsforskning

Det gis støtte til sjøfuglprogrammet SEAPOP (Seabed Population Management and Petroleum Operations). Programmet skal gi bedre kunnskap om utbredelse, tilstand og utvikling av norske sjøfuglbestander i lys av menneskelig aktivitet i havområdene og kystsonen, blant annet innenfor petroleumsvirksomheten.

Det gis også støtte til The International Ocean Discovery Program, et internasjonalt, maringeologisk forskningsprogram med blant annet fokus på forskning i arktiske områder, samt til «Fri prosjektstøtte» knyttet til matematikk, naturvitenskap og teknologi.

Energisektoren

ENERGIX – Stort program energi

ENERGIX er Forskningsrådets nye hovedaktivitet innenfor miljøvennlig energi og overtok i 2013 prosjektporteføljen til forløperen RENERGI (Fremtidens rene energisystem). Det nye programmet skal gi ny kunnskap som fremmer en langsiktig og bærekraftig omstilling av energisystemet, med mer fornybar energi, mer energieffektive løsninger, økt integrasjon mot Europa og økt behov for fleksibilitet. Programmet omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling og anvendt, innovasjonsrettet forskning. I tillegg til teknologiorientert forskning har ENERGIX en betydelig satsing innenfor samfunnsvitenskapelig forskning.

ENERGIX skal realisere energi- og næringspolitiske mål og er et viktig virkemiddel i implementeringen av FoU-strategien Energi21. ENERGIX skal også legge til rette for bredde i forskningen, slik at nye gode ideer og konsepter kan bli utviklet. Tematisk dekker programmet det stasjonære energisystemet og miljøvennlig energi i transport samt energibruk, energipolitikk, øko-

nomi og samfunn. På alle områdene er kunnskap om miljøvirkninger viktig.

ENERGIX samarbeider tett og koordinerer sine aktiviteter med Forskningssentrene for miljøvennlig energi (FME).

ENERGIX støtter også nye teknologier i pilot-/prototypfasen og markedsnære prosjekter, slik at ny teknologi kan testes ut i mindre skala og bidra til realisering av tidligere FoU-innsats. Støtte til teknologier og løsninger nær markedsintroduksjon vil skje gjennom Enovas satsing på energi- og klimateknologi.

Forskningsentre for miljøvennlig energi (FME)

I 2009 fikk åtte norske forskningsgrupperinger status som Forskningssenter for miljøvennlig energi (FME) innenfor områdene karbonfangst og -lagring (to sentre), vindkraft til havs (to sentre), energieffektivisering i bygninger, solceller, bioenergi og innfasing av ny fornybar energi i vannkraftsystemet. FMEene har en maksimal støtteandel på 50 pst.

I 2011 ble det opprettet tre FMEer innenfor samfunnsvitenskapelig energiforskning, hvorav to mottar støtte over Olje- og energidepartementets budsjett. Disse sentrene skal gi et bedre kunnskapsgrunnlag for nasjonal og internasjonal ener-

gipolitikk og energipolitiske utfordringer. Sentrene skal også studere samspillet mellom teknologi og samfunn og bidra til økt kunnskap for offentlige og private beslutningstakere i grenseflaten mellom klima, energi og industri. De samfunnsfaglige FMEene har en maksimal støtteandel på 75 pst.

FME-ordningen skal bidra til et bredt og forpliktende samarbeid mellom ledende forskningsinstitusjoner og innovative bedrifter i Norge og et tett samarbeid med internasjonale aktører. Sentrene kan ha en varighet på åtte år, men vil bli vurdert etter fem års virksomhet.

Strategisk energiforskning

Det gis støtte til forskning og undervisning ved Norsk Institutt for Sjørett ved UiO for å styrke norsk kompetanse innenfor energirett. Slik støtte til energirettslig forskning må til for å legge det nødvendige grunnlaget for et samfunnsmessig rasjonelt kraftmarked, tilfredsstillende kraftforsyningssikkerhet og de miljørettslige rammer for energiproduksjon og kraftoverføring.

Det tildeles også midler til Prosjektetableringsstøtte (PES), en ordning som brukes for å stimulere til økt deltakelse i forskningsaktiviteter innenfor EU-systemet.

Resultatrapport 2012

Boks 5.1 Evaluering av RENERGI og PETROMAKS

Programperioden for de store forskningsprogrammene RENERGI og PETROMAKS ble avsluttet i 2012. I forbindelse med dette gjennomførte Norges forskningsråd i 2012 en evaluering av programmene. Evalueringen dekket perioden 2004–2010, med 380 forskningsprosjekter i RENERGI og 362 prosjekter i PETROMAKS, finansiert med henholdsvis 1,5 mrd. kroner og 1,4 mrd. kroner i perioden.

Formålet med evalueringen var å gi en systematisk oversikt over resultater og erfaringer fra de to forskningsprogrammene samt vurdere i hvilken grad satsingene har nådd sine mål. Evalueringen har også vært en viktig del av kunnskapsgrunnlaget i arbeidet med innretting av nye forskningssatsinger innenfor energi- og petroleumsområdet.

Resultatene fra evalueringen viser at både RENERGI og PETROMAKS har vært vellykkede satsinger som i stor grad har nådd sine mål. Begge programmer har særlig bidratt med kompetanse- og nettverksoppbygging samt økt forskningsaktiviteten på politisk prioriterte områder. Ifølge evalueringen har programmene vært tett koblet på samfunnets, næringenes og de forskningsmessige behovene, mye på grunn av godt samspill med de strategiske organene Energi21 og OG21. Organiseringen av satsingene vurderes ellers å ha fungert godt. I evalueringsrapporten konkluderes det videre med at både RENERGI og PETROMAKS har gitt høy addisjonalitet, dvs. bidratt med forskningsstøtte til prosjekter som ellers ikke ville vært gjennomført.

RENERGI fikk en betydelig økning i aktiviteten etter Klimaforliket. Evalueringen tyder på at programmet har gitt et signifikant løft for den norske energiforskningen, særlig når det gjelder internasjonal slagkraft. Mange av forskningsprosjektene har bidratt til, eller forventes å bidra til, ny teknologi, systemer og løsninger for energiomlegging. Resultatene av evalueringen tyder videre på at RENERGI har gitt svært høy addis-

jonalitet. Dette gjelder særlig for kompetanseprosjekter (KPN), der også næringslivet bidrar med finansiering. Aktiviteten på energiforskningsområdet ville med andre ord vært betydelig lavere uten de offentlige forskningsbevilningene. Ifølge evalueringen ville over 70 pst. av RENERGI-prosjektene ikke blitt gjennomført på samme måte uten offentlig støtte.

PETROMAKS har, ifølge evalueringen, bidratt til kostnads- og energieffektive løsninger for norsk sokkel og økt utvinning fra eksisterende felt, særlig gjennom kompetanseutvikling i norske forskningsmiljøer og i næringen. Programmet har særlig gitt viktige resultater innenfor kostnadseffektiv boring og intervensjon, integrerte operasjoner og miljøteknologi. PETROMAKS-prosjekter har, i større grad enn prosjekter i RENERGI, ført til økt omsetning og nye arbeidsplasser i næringen. PETROMAKS har også styrket deltakernes internasjonale konkurransekraft. Også PETROMAKS har gitt høy addisjonalitet, men lavere enn RENERGI. 59 pst. av prosjektene ville ikke blitt gjennomført på samme måte uten støtte fra PETROMAKS, mens kun 2 pst. likevel ville blitt gjennomført uten endringer.

Rundt 1 000 aktører har totalt vært involvert i forskningsprosjekter i de to programmene i perioden. Evalueringen tyder likevel på at det har vært utfordringer med å engasjere næringslivsaktører utover en begrenset gruppe, som til gjengjeld er kjennetegnet ved et sterkt FoU-engasjement og har deltatt i prosjekter gjentatte ganger. Evalueringsresultatene viser at energiselskapene har vært mindre aktive i RENERGI enn oljeselskapene har vært i PETROMAKS.

Også blant forskningsaktørene er aktørbildet dominert av sterke fagmiljøer, blant annet ved SINTEF og NTNU. Evalueringen viser likevel at programmene har lykket med å mobilisere de relevante miljøene, og de har til dels hatt en strukturerende effekt for miljøene som har deltatt.

Petroleumssektoren

PETROMAKS

PETROMAKS hadde to utlysninger i 2012 hvor det til sammen ble gitt støtte til 30 nye prosjekter. I 2012 gikk om lag 33 pst. av midlene til næringslivet gjennom innovasjonsprosjekter, 56 pst. til kompetanseprosjekter der næringslivet sitter tett på forskningsmiljøene som brukere av resultatene og 11 pst. til grunnleggende forskning. Forskningsrådets støtteandel for programmets prosjektportefølje varierer med type prosjekt; den var høyest for forskerprosjekt med 70 pst. og lavest for innovasjonsprosjektene med 37 pst.

PETROMAKS hadde betydelig internasjonal aktivitet i 2012, særlig overfor Russland. Sammen med andre programmer deltok PETROMAKS i en felles utlysning med det russiske grunnforskningsfondet. Det er første gang Russland og Norge har arrangert en fellesutlysning der man støtter fellesprosjekter fra begge sider.

Kvantifiserbare resultater for 2012:

- Antall prosjekter: 136, hvorav 30 nye
- Doktorgradsstipendiater: 78,7 årsverk, hvorav 29 årsverk er kvinner
- Postdoktorstipendiater: 24,6 årsverk, hvorav 6,2 årsverk er kvinner
- Antall søkte patenter: 7
- Antall nye produkter/prosesser/tjenester/prototyper: 80

Boks 5.2 Prosjekteksempel PETROMAKS

Nye områder for oljeutvinning skaper nye teknologibehov. En liten bedrift i Fiskebøl i Nordland ruster industrien mot eventuelle oljesøl med sin nye lenseteknologi. Målet for prosjektet har vært å utvikle et nytt system for oljevern som kan plasseres både nær kysten og lenger til havs og fungere i dårlig vær og under vanskelige strømforhold. Det helt nye ved konseptet er utvikling av en separator som skal være integrert i linsen. Metoden innebærer at oljesøl tas opp og pumpes videre sammen med vann til tanker om bord på et oppsamlingsfartøy. Dette oppsamlingsfartøyet kan være et vanlig fiskefartøy.

DEMO 2000

DEMO 2000-programmet har siden oppstarten i 1999 gitt støtte til 260 prosjekter. Alle prosjektene som ble avsluttet i 2012 resulterte i vellykkede piloteringer på felt eller i laboratorium. De ni nye prosjektene som fikk tildeling i 2012 fordelte seg på OG21-strategiens fire teknologiområder, med flertall på *Bedre boring og brannteknologi* og *Mer effektiv produksjon og transport*. Gjennomsnittlig støtteandel for programmets prosjektportefølje i 2012 var på 22 pst. Offentlig satsing har således utløst betydelig innsats fra næringslivet og har bidratt til å akselerere bruken av ny og kostnadsbesparende teknologi på norsk sokkel.

Kvantifiserbare resultater for 2012:

- Antall prosjekter: 36, hvorav ni nye
- Antall søkte patenter: 15
- Antall nye/forbedrete produkter/prosesser/tjenester: 17
- Antall metoder/modeller/prototyper: 12

Boks 5.3 Prosjekteksempel DEMO 2000

Gassecur AS benytter mikroelektronikk og nanoteknologi i sine trådløse gassdetektorer, som er utviklet med støtte fra DEMO 2000. Dette er norsk teknologi med stort eksportpotensial. Bruk av teknologien reduserer både installasjonskostnader og risiko for kabelbrudd og falske alarmer.

Havet og Kysten – delprogram PROOFNY

I løpet av programperioden er 45 prosjekter under PROOFNY avsluttet. I 2012 ble det innvilget midler til oppstart av to nye prosjekter. Det er nå elleve prosjekter som løper under PROOFNY. Programmet har utarbeidet et dokument som viser de forvaltningsrelevante resultatene fra forskning som programmet har finansiert i perioden fra 2006 til 2011. Resultatet er presentert i oppdatert utgave av «Bruk Forskingen». Videre har man i 2012 utarbeidet en populærvitenskapelig sammenstilling av resultater fra PROOFNY. Arbeidet skal legge grunnlag for hvilke tema som skal prioriteres i kommende utlysninger.

PETROSAM

PETROSAM ble avsluttet i 2012. Programmets midler har vært konsentrert om tre prosjekter som ble startet opp i årene 2007 og 2008. Prosjektene har henholdsvis omhandlet petroleumsøkonomi, utviklingen i petroleumssektoren i Midtøsten og utviklingen i energisektoren i Russland og rundt det Kaspiske hav og hva dette betyr for Norge og norske aktører.

PETROSAM som program og de tre forskerprosjektene ble evaluert i 2011/2012 med vekt på resultater og måloppnåelse. Evalueringen har inngått i vurderingsgrunnlaget for en ny programperiode.

I 2012 støttet programmet 1,7 årsverk for doktorgradsstipendiater og 1,7 årsverk for postdoktorstipendiater. Det ble publisert 36 populærvitenskapelige publikasjoner.

Strategisk petroleumsforskning

I 2012 ble midlene benyttet til IODP-kontingent (Integrated Ocean Drilling Program), til sjøfuglprogrammet SEAPOP og til en strategisk satsing på teknologifagene.

Energisektoren

RENERGI

I 2012 ble det tildelt totalt 135 mill. kroner til 23 nye prosjekter med oppstart våren 2013. RENERGI har vanligvis hatt en stor utlysning hver høst med forskerprosjekter, strategiske kompetanseprosjekter og innovasjonsprosjekter. I forbindelse med overgangen til nytt program, ENERGI, ble bare innovasjonsprosjekter utlyst høsten 2012. Utlysningen av kompetanse- og forskerprosjekter ble i stedet flyttet til tidlig i 2013.

I 2012 har RENERGI gjort en betydelig innsats for å dokumentere resultatene siden programets oppstart i 2004. Dette har resultert i en sluttrapport og en rekke synteseopprosjekter som har tatt for seg den forskningsmessige utviklingen innen ulike fagområder.

Høsten 2012 hadde RENERGI en stor portefølje med over 250 prosjekter. Om lag 75 prosjekter ble avsluttet i 2012, mens den resterende porteføljen ble overført til ENERGI fra 2013. Om lag 40 pst. av de bevilgede midlene har gjennom perioden gått til bedrifter gjennom brukerstyrte innovasjonsprosjekter. Kompetanseprosjekter har utgjort om lag en tredjedel, mens rene forskerprosjekter har utgjort om lag 20 pst. av det samlede forbruket. Dette har i hovedsak vært teknolo-

giprosjekter, men RENERGI har også en stor portefølje av samfunnsvitenskapelige prosjekter. De øvrige bevilgede midlene har gått til relevant internasjonalt samarbeid.

Kvantifiserbare resultater for 2012:

- Doktorgradsstipendiater: 82 årsverk, hvorav om lag 45 pst. er kvinner
- Postdoktorstipendiater: 31 årsverk, hvorav om lag 30 pst. er kvinner
- Antall nye patenter: 32
- Antall nye produkter/prosesser/tjenester/prototyper: 99
- Antall nye foretak/forretningsområder/lisenser: 17

Boks 5.4 Prosjekteksempel RENERGI

Det skal gjøres store investeringer i strømmettet de neste årene. Å få et bedre kunnskapsgrunnlag om hvordan strømmettets komponenter forringes for å kunne prioritere og planlegge riktig nivå for vedlikehold og fornyelse er derfor av stor betydning. Prosjektet RISK DSAM har hatt dette som formål. Prosjektet ble utført ved SINTEF Energi, i samarbeid med ulike nettselskaper i Norge samt Elforsk i Sverige og EdF R&D i Frankrike, i perioden 2006 til 2010. Prosjektet har bidratt til økt grunnleggende kunnskap om bruk av risikoanalyser i forvaltningen av strømmettene.

Prosjektet TKRL, som ble utført ved SINTEF Energi i perioden 2007–2011, har bidratt med metoder og datagrunnlag for å fastlegge teknisk tilstand, restlevetid og sviksannsynlighet for nettkomponenter. Prosjektet ble støttet av RENERGI, norske nettselskaper og kraftprodusenter, kabelprodusenter, REN, Statkraft og EdF R&D.

Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME)

De åtte forskningsgrupperingene som fikk status som forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) i 2009 hadde sitt fjerde driftsår i 2012. Forskningsaktiviteten ved sentrene følger planlagt framdrift, og det er produsert et stort antall publikasjoner ved sentrene. Også aktiviteten ved de samfunnsfaglige FMEene, som startet opp i 2011, er nå godt i gang.

FMEene har bidratt til konsentrasjon, samordning og samarbeid innenfor tematisk høyt prioriterte områder. FMEene har gitt økt interesse for miljøvennlig energi i forskningsmiljøer som ikke har arbeidet innenfor dette feltet tidligere.

FME-ordningen bygger på et forpliktende samarbeid mellom partnerne i det enkelte senter. Sentrene har fra 9 til 31 partnere og totalt er det i overkant av 200 partnere innenfor ordningen. I 2012 har det vært mindre endringer i sammensetningen av brukerpartnere innenfor noen av sentrene. Dette gjelder særlig innenfor offshore vind og solcelleteknologi, hvor endringene blant annet har sammenheng med markedssituasjonen for fornybar energi. Enkelte sentre har også opplevd tilvekst av nye partnere.

FMEene rapporterer i 2012 i større grad enn tidligere om resultater som er tatt i bruk av brukerpartnere eller andre. Det ble sendt seks patent-søknader fra FMEene i 2012.

Et viktig mål for FME-ordningen er å stimulere til utdanning av forskere innenfor miljø- og energiområdet. I 2012 ble 118 stipendiatårsverk (doktorgrad og post doc) finansiert over bevilgningen til FMEene. I tillegg er en rekke stipendiat-er med annen finansiering knyttet til sentrene. Totalt er derfor mer enn 230 doktorgradsstipendiat-er knyttet til FMEene, med en kvinneandel på

53 pst. Også 139 masterstudenter har vært engasjert ved FMEene i 2012.

Strategisk energiforskning

Grunnforskningsprogrammet Katalyse og organisk syntetisk kjemi (KOSK II), hvor Olje- og energidepartementet har finansiert katalysedelen av programmet, ble avsluttet i 2012. Målet med programmet har vært å bidra til miljøvennlig og bærekraftig utnyttelse av norske naturgassressurser og til økt verdiskaping i norsk kjemisk industri. Programmet har opprettholdt en portefølje av grunnleggende, forskerdrevne prosjekter innen katalyse, ved siden av den relativt omfattende anvendte forskningen. Programmet har således bidratt til å opprettholde fagmiljøenes attraktivitet for kjemisk industri også på lengre sikt. I 2012 finansierte programmet syv doktorgradsstipendiat-er og syv postdoktorstipendiat-er. Totalt har programmet finansiert 21 doktorgradsstipendiat-er (ti kvinner) og 25 postdoktorstipendiat-er (fem kvinner).

Ordningen med støtte til forskning og undervisning innenfor energirett ved Universitetet i Oslo ble videreført. Det ble også gitt prosjektetableringsstøtte for å styrke norsk deltakelse i EU-prosjekter (PES-ordningen).

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2012	Saldert budsjett 2013	Forslag 2014
Nordisk energiforskning	9 177	8 850	9 400
IEA-prosjekter	1 768	1 800	
Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 235	2 300	
EUs rammeprogram for konkurransevne og innovasjon (CIP) ¹			10 000
Sum post 70	12 180	12 950	19 400

¹ Midlene ble i 2012 og 2013 bevilget under kap. 1825, post 21.

Nordisk energiforskning

Mål for programmet mv.

Nordisk energiforskning (NEF) er en institusjon under Nordisk ministerråd. Institusjonens formål er å fremme og videreføre det nordiske samarbeidet på energiforskningsområdet og bidra til kompetanse- og kunnskapsbygging, samt øke innova-

sjons- og næringsutvikling i Norden. NEF skal bidra til en felles strategi for forskning og utvikling på de deler av energiområdet som er av felles nordisk interesse. Virksomheten styres av en strategi og en handlingsplan for perioden 2011–2014.

Gjennom nordiske forskernettverk, stipender og lønnsbidrag til forskere og forskerstudenter skal grunnkompetansen ved universiteter, høg-

skoler og andre forskningsinstitusjoner i Norden styrkes.

Institusjonen finansieres i fellesskap av de nordiske landene med om lag 32 mill. kroner for 2014 etter en fastsatt fordelingsnøkkel basert på landenes bruttonasjonalprodukt (BNP). Det foreslås avsatt 9,4 mill. kroner til å dekke den norske kontingenten for 2014.

Nordisk energiforsknings hjemmeside er www.nordicenergy.org.

Resultatrapport 2012

NEF-programmet Sustainable Energy Systems 2050, som løper til og med 2014, inkluderer ti prosjekter innenfor blant annet solenergi, bioenergi og vindkraft. Mer enn 60 forskningsinstitusjoner og industripartnere deltar i prosjektene, herunder de største og mest sentrale forskningsinstitusjonene i Norden. Fem av prosjektene ledes av forskningsinstitusjoner i Norge. Alle prosjektene bidrar til utvikling av de nordiske forsknings- og innovasjonssystemet samt styrker samarbeidet mellom sentrale nordiske forskningsmiljøer og industriaktører. I 2012 ble 26 doktorgrader finansiert gjennom prosjektene og 52 publikasjoner ble utgitt.

EU's rammeprogram for konkurransevne og innovasjon (CIP) – energiprogrammet

Olje- og energidepartementet har fagansvaret for aktivitetene innenfor energiprogrammet i EU's rammeprogram for konkurransevne og innovasjon (CIP) i perioden 2007 til 2013. Programmet Intelligent Energy Europe (IEE) består av tre deler:

- energieffektivisering (SAVE),
- fornybar energi (ALTENER) og
- fornybar energi i transportsektoren (STEER)

Programmet er rettet mot små og mellomstore bedrifter, offentlige aktører og interesseorganisasjoner. Programmet skal bidra til å redusere ikke-teknologiske barrierer som hindrer økt bruk av fornybar energi og energieffektive løsninger. Programmet utfyller Norges satsning på fornybar energi og energieffektivisering.

Kontingentforpliktelsen for norsk deltakelse i IEE i perioden 2007–2013 er beregnet til om lag 17 mill. euro. I tillegg kommer utgifter til nasjonal oppfølging og nasjonale eksperter. Den operasjonelle oppfølgingen av programdelen av IEE er fra norsk side delegert til Enova SF som er nasjonalt kontaktpunkt for programmet på vegne av departementet.

Fra 1. januar 2014 innlemmes deler av innsatsområdene under CIP i EU's nye forsknings- og innovasjonsprogram for perioden 2014 til 2020, Horisont 2020.

Resultatrapport 2012

I 2012 ble det utbetalt om lag 15 mill. kroner til kontingenten for Norges deltakelse i EU-programmet Intelligent Energy Europe (IEE). Gjennom programmet har EU-kommisjonen iverksatt et initiativ, «Build UP Skills», som har som formål å heve kompetansen på energiområdet blant utførende profesjoner i byggenæringene i Europa. For gjennomføringen av prosjektet «Build UP Skills Norge» er det organisert en bred norsk partnergrupp. Som en del av prosjektet er det utarbeidet en statusanalyse med informasjon om bygg- og anleggsbransjen, dagens kompetanse blant de utførende i næringen, fremtidige kompetansemål på energiområdet og barrierer for kompetanseheving. Funnene i analysen skal brukes i det videre prosjektarbeidet for å utarbeide en handlingsplan med forslag til tiltak for å heve kompetansen på energiområdet i byggenæringen. Til slutt skal det utarbeides en gjennomføringsplan for hvordan forslagene kan implementeres.

Enova forvalter den norske deltakelsen i programdelen av IEE. I 2012 innebar det blant annet markedsføring av programmet overfor norske aktører i form av årlige informasjonsmøter og informasjonsmøter i regi av EU-kommisjonen. I tillegg har Enova deltatt på programkomitémøter sammen med departementet. Enova har også administrert de nasjonale støtteordningene under IEE.

Det ble i 2012 innvilget støtte til åtte søknader om forprosjektstøtte. Samlet tilsagnsbeløp utgjør om lag 687 500 kroner. Det ble også innvilget støtte til tolv søknader om nasjonal medfinansiering tilsvarende om lag 6,4 mill. kroner. Midlene om nasjonal medfinansiering forutsetter tilsagn om støtte fra EU-kommisjonen. EU mottok til sammen 43 prosjektsøknader med norske partnere under IEE, hvorav ti ble godkjent. Kontraktforhandlinger med EU-kommisjonen er nå avsluttet og prosjektene er påbegynt. Enova forventer dermed at om lag totalt 773 000 kroner av midlene som ble innvilget til nasjonal medfinansiering vil utbetales.

Energy Technology Data Exchange (ETDE)

Norge har deltatt i IEAs flernasjonale informasjonsprogram «Energy Technology Data Exchange» (ETDE) siden 1987. Programmet samler inn og gjør tilgjengelig energirelatert litteratur

på en hensiktsmessig måte. Programmet har fra norsk side vært fulgt opp av Enova SF. Etter en kost-nytte-vurdering av den norske programdeltakelsen, har Norge valgt å trekke seg fra programmet fra og med 2014.

Resultatrapport 2012

I 2012 ble det kontinuerlig registrert relevant energilitteratur fra norske prosjekter og fagmiljøer i ETDE-databasen. Alle norske bedrifter, organisasjoner og privatpersoner har hatt gratis adgang til databasen. De fleste norske universiteter og forskningsmiljøer er brukere. Det ble i 2012 registrert 350 nye dokumenter fra norsk side (populærvitenskapelige artikler, vitenskapelige forskningsrapporter og doktorgradsavhandlinger).

I 2012 gjennomførte Enova SF en evaluering av den norske bruken og nytten av å delta i ETDE. Evalueringen konkluderte med at Norge har begrenset nytteverdi av deltakelsen grunnet få norske brukere av ETDE-databasen. Det er heller ikke utsikter til at brukermassen vil øke markant kommende år på grunn av sterk konkurranse fra andre søkemotorer. I stedet bør det finnes måter ETDE-databasen kan knyttes opp mot andre mer effektive søkemotorer på, som fortsatt vil gi tilgang til den unike og omfangsrike informasjonen som ligger i ETDE-databasen.

Post 71 Tilskudd til forvaltningsrettet forskning og utvikling, kan overføres, kan nyttes under post 22

Det foreslås bevilget 4 mill. kroner i tilskudd til forvaltningsrettet forskning og utvikling.

Tilskudd til Norges geotekniske institutt

Det foreslås 3 mill. kroner i tilskudd til Norges geotekniske institutt (NGI) i 2014, blant annet til drift av Ryggfonn, som av NGIs fullskala feltlaboratorium for snøskredforskning i Grasdalen, Stryn. Dette vil bidra til at Ryggfonn opprettholdes som nasjonal infrastruktur til bruk i forskningsprosjekter. Tilskuddet skal også bidra til å styrke fagmiljøet som en viktig del av den nasjonale forskningskompetansen innen snøskred.

Tilskuddsordning til forskning innen hydrologi, energi-, skred- og vassdragsforvaltning

Det foreslås 1 mill. kroner i tilskudd til forskning innen hydrologi, energi-, skred- og vassdragsforvaltning.

Mål for ordningen

Ordningen skal bidra til å styrke kompetansegrunnlaget for Norges vassdrags- og energidirektorats virkeområde. Målgruppen for ordningen er forvaltningsrettet forskning som kan utføres av private. Effekten av ordningen skal gi bedre grunnlag for effektiv forvaltning innenfor NVEs områder.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Ved prioritering av søknader skal det legges vekt på forvaltningsrettet forskning og utvikling som støtter opp under NVEs forvaltningsområder. Søknader vil bli vurdert ut fra relevans for NVE. Dersom det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til dette, kan søknader avslås.

NVE vil følge opp mottaker av tilskudd gjennom periodisk rapportering. Mottaker av tilskudd må presentere resultatene og sluttrapport.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til og oppfølging av ordningen. Ordningen vil kunngjøres på NVEs nettside.

Post 72 Tilskudd til INTSOK

Det foreslås bevilget 16,5 mill. kroner i driftstilskudd til INTSOK i 2014, en videreføring av saldert budsjett 2013.

INTSOK er en stiftelse som ble etablert av myndigheter og industri i 1997. Stiftelsens mål er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petroleumsindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet. Utgangspunktet er den kompetanse norsk petroleumsindustri har bygget opp på norsk kontinentalsokkel, så vel som internasjonalt. INTSOK skal bidra til internasjonalisering av norsk petroleumsindustri ved å markedsføre og tilrettelegge for oljeselskaper og leverandører i utvalgte markeder. INTSOK arrangerer møteplasser for industrien som for eksempel nettverksmøter, konferanser, seminarer, presentasjoner for nøkkelukter samt delegasjonsreiser. Et annet viktig virkemiddel er bruk av lokale rådgivere. Særlig mindre bedrifter uten lokal representasjon og nykommere i markedene har god nytte av INTSOKs lokale rådgivere.

INTSOK fokuserer innsatsen på følgende prioriterte markeder: Australia, Angola, Brasil, Kina, Russland, USA (Mexicogulfen) og Storbritannia. INTSOK vil videreføre sine ordinære aktiviteter og øke innsatsen mot verft i Sørøst-Asia og ingeni-

ørselskap som utfører arbeid på prosjekter som skal til norsk sokkel.

Regjeringen ønsker å bidra til internasjonaliseringen av norsk petroleumsrettet leverandørindustri. Formålet med det statlige tilskuddet til

INTSOK, sammen med midler fra medlemsbedriftene, er å opprettholde et høyt aktivitetsnivå for å nå denne målsetningen. Det statlige tilskuddet skal spesielt bidra til at små- og mellomstore bedrifter drar nytte av INTSOKs tilbud.

Tabell 5.12 Finansiering av INTSOK

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014
Medlemsinntekter	18 827	19 150	20 000
Tilskudd fra Olje- og energidepartementet	16 500	16 500	16 500
Finansinntekter	1 373	800	800
Sum inntekter	36 700	36 450	37 300
Prosjektstøtte fra Innovasjon Norge	3 500	3 500	3 000
Prosjektmidler fra Olje- og energidepartementet	787	500	
Prosjekt- og personalkostnader dekket av industrien	6 466	6 500	6 600
Sum	47 453	46 950	46 900

INTSOK hadde et positivt årsresultat på om lag 1,6 mill. kroner i 2012.

Resultatrapport 2012

INTSOKs lokale rådgivere i 13 prioriterte markeder utførte 475 rådgivningsoppdrag for bedrifter og gjennomførte større såkalte entry-programmer for 20 bedrifter i Russland og Brasil. Dette førte til at 20 bedrifter fikk mulighet og bedre beslutningsgrunnlag til å vurdere inngangsstrategi eller å unngå å gå inn i de nevnte markedene. I 2012 har INTSOK videreutviklet og laget nye produktkataloger som bidrar innenfor ulike fagdisipliner til å markedsføre norsk leverandørindustri. I denne virksomheten er det samarbeidet tett med industrien og departementene. I tillegg har INTSOK arrangert seminarer og bedriftssamlinger rettet mot kompetanseoppbygging og nettverksetablering. Dette er pågående og kontinuerlige prosesser som er viktig når norsk leverandørindustri søker å ta markedsandeler internasjonalt.

INTSOK hadde 218 medlemsbedrifter ved utgangen av 2012. Inkludert datterselskap var medlemstallet om lag 300 selskaper. INTSOK gjennomførte 53 arrangementer i 2012 i form av seminarer, arbeidsverksteder, kundemøter, delegasjonsreiser og nettverksmøter.

Post 73 Tilskudd til INTPOW

Det foreslås bevilget 4 mill. kroner i driftstilskudd til INTPOW i 2014, en videreføring av saldert budsjett 2013.

INTPOW er en forening som har som mål å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i den norske energinæringen. Dette skjer gjennom samarbeid mellom myndigheter og næringen for å gjøre den norskbaserte fornybarnæringen mer slagkraftig internasjonalt. Dette skal skje gjennom fokusert internasjonal virksomhet med utgangspunkt i bedriftenes samlede konkurransekraft.

Foreningen vil i 2014 fortsatt konsentrere innsatsen om fornybare energikilder samt kraft-IKT i de prioriterte markedene i Europa, med et særlig fokus på Tyrkia, Georgia, Storbritannia og Tyskland. Det vil bli arbeidet aktivt for å få nye selskaper til å delta og å utvide kunnskapsbasen innenfor relevante markeder

I tillegg vil INTPOW fortsette arbeidet med å utvikle kompetansekataloger, markedsrapporter, statistikk for energinæringen samt å videreutvikle nettverk og myndighetsdialog. Dette er til nytte for alle medlemmene, men særlig for de små og mellomstore bedriftene hvor det å gå internasjonalt er et relativt stort løft å gjøre på egenhånd.

Regjeringen ønsker å bidra til internasjonaliseringen av den norskbaserte energinæringen for å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting. Formålet med det statlige til-

skuddet til INTPOW, sammen med midler fra medlemsbedriftene, er å opprettholde et høyt aktivitetsnivå for å nå denne målsetningen.

Tabell 5.13 Finansiering av INTPOW

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014
Medlemsinntekter	4 157	6 600	6 000
Tilskudd fra Olje- og energidepartementet	4 000	4 000	4 000
Finansinntekter	41		
Sum inntekter	8 198	10 600	10 000

INTPOW hadde et negativt årsresultat på om lag 1,6 mill. kroner i 2012.

Resultatrapport 2012

INTPOW hadde 43 partnerbedrifter ved utgangen av 2012. Gjennom året er det arbeidet videre med oppbygging av organisasjonen, rekruttering av faste medarbeidere, verving av medlemmer samt aktiviteter i inn- og utland. Organisasjonen har videreutviklet sin serviceportefølje i perioden. Det har blitt levert verdikjedeanalyser for kjerneområdene samt en studie av norsk fornybarnæring. Markedsstudiene av England, Tyskland og en samlerapport under tittelen «Hydropower Norway» (en studie over 13 utvalgte markeder) er blitt mottatt positivt av interesserte partnere. Den årlige statistikken for norsk «cleantech» og fornybarnæring ble videreført i 2012. INTPOW har arbeidet med rådgivning til bedrifter i etableringsfasen i nye markeder. I denne virksomheten er det samarbeidet tett med energinæringen og departementene. I tillegg har INTPOW arrangert seminarer og bedriftssamlinger rettet mot kompetanseoppbygging og nettverksetablering. Dette har gitt næringen et styrket nettverk og kompetanse inn mot relevante markeder og dermed økte forretningsmuligheter.

Prosjektmidler

Det foreslås ikke bevilget særskilte prosjektmidler i 2014 til internasjonalisering. Prosjektmidlene har vært tildelt bedriftsnøytrale tiltak.

Resultatrapport 2012

Departementet har gitt tilsagn på 1,2 mill. kroner til Petrad. Midlene ble benyttet til særskilte prosjekter som har bidratt til overføring av kompetanse og erfaring fra forvaltningen av de norske petroleumsressursene til andre petroleumsproduserende land.

Departementet har gitt tilsagn på 0,5 mill. kroner til INTSOKs RU-NO Barentsprosjekt som skal gå over fire år. Prosjektets mål er å bidra til miljøvennlig og sikker utvikling av petroleumsressursene i nordområdene gjennom økt norsk-russisk samarbeid. Samlet sluttrapport for prosjektet vil foreligge mot slutten av 2015.

Departementet har gitt tilsagn på 200 000 kroner til INTPOW til arbeidet med en fjerde utgave av «The Norwegian Clean-tech Industry»-statistikk. Denne ble publisert i 2013 og synliggjør bredden av den norske industrien innenfor fornybar energi.

Programkategori 18.40 CO₂-håndtering

Endret strategi for arbeidet med CO₂-håndtering

Kampen mot klimaendringene og utfordringene knyttet til å dekke verdens energibehov er bakgrunnen for regjeringens satsing på fangst og lagring av CO₂, jf. Meld. St. 21 (2011–2012) *Norsk klimapolitikk*. CO₂-håndtering blir av både Det internasjonale energibyrået og FNs klimapanel trukket fram som den viktigste enkeltstående teknologien for å redusere klimagassutslipp. På sikt må derfor CO₂-håndtering bli kostnadseffektivt og kunne konkurrere på like vilkår mot andre klimatiltak. Da er det viktig at de første prosjektene fremstår som gode referanseprosjekter.

Investeringer i teknologiutvikling innebærer høy risiko og en må alltid være forberedt på at noen veivalg ikke fører fram eller blir mer krevende enn forventet. Norge har brukt mye ressurser på å utvikle teknologi for CO₂-håndtering og vi har gjort betydelige fremskritt.

Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) ble ferdigstilt i 2012 og er satt i drift. Senteret er bygget for å skape en arena for målrettet testing, kvalifisering og utvikling av CO₂-fangstteknologi. I verdenssammenheng er dette anlegget unikt. Det er bygget for å håndtere røykgass fra to ulike kilder og har kapasitet til å teste flere teknologier samtidig. Arbeidet ved teknologisenteret har allerede gitt verdifull læring for både bygging og drift av store fangstanlegg. Det er lagt ned et stort arbeid i å utrede fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ fra Kårstø og Mongstad. Dette har gitt vesentlige bidrag til modning av teknologier for CO₂-håndtering til nytte for framtidige prosjekter. I tillegg har CLIMIT-programmet siden opprettelsen i 2005 støttet et stort antall FoU- og demonstrasjonsprosjekter. Kunnskapen og kompetansen som har blitt opparbeidet gjennom disse prosjektene har bidratt til teknologimodning og vil bidra til å redusere kostnadene for CO₂-håndtering globalt. Regjeringen har også hatt en betydelig innsats for å fremme CO₂-håndtering internasjonalt.

Planleggingen av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad har fram til nå i stor grad vært av generell karakter og har bidratt til å utrede og kvalifi-

sere mulige teknologier. Prosjektet står foran en ny fase der videre arbeid blir mer spesifikt rettet mot detaljprosjektering av fullskalaanlegget. I 2014 ville det blant annet også vært nødvendig å påbegynne arbeidet med boring av verifikasjonsbrønn. Dette innebærer at arbeidet fremover vil ha mindre overføringsverdi til andre prosjekter. Vi står derfor ved et veiskille der det er riktig å vurdere om prosjektet bør videreføres.

Etter en samlet vurdering har regjeringen besluttet å avslutte arbeidet med planlegging av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad. Utslippstillatelsens vilkår om etablering av CO₂-håndtering faller dermed bort. Regjeringen vil fortsatt prioritere CO₂-håndtering som et nødvendig klimatiltak for å nå togradersmålet og vil intensivere satsingen på andre tiltak for å utvikle teknologier for CO₂-fangst og -lagring, inkludert en økt satsing på Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad og CLIMIT-programmet.

Planleggingsarbeidet har vist at det vil bli mer krevende å bygge et CO₂-håndteringsanlegg på Mongstad enn hva som ble lagt til grunn i 2006. Stadig mer kunnskap og erfaring har ikke endret dette bildet. Fangstanlegget skal integreres med et kraftvarmeverk som er integrert med et raffineri i drift. Dette innebærer betydelig teknisk risiko. Kostnader til blant annet hjelpesystemer vil også utgjøre en stor andel av samlede kostnader. Kraftvarmeverket går nå for halv kapasitet sammenliknet med hva som opprinnelig ble lagt til grunn da Statoil søkte konsesjon og investerte i kraftvarmeverket. Med dagens prognoser for varmebehov på Mongstad og tilstøtende nærområder vil det være lite sannsynlig at det fremover vil være behov for parallell drift av de to turbinene på varmekraftverket. Statoil ser i dag ikke at dette bildet vil endre seg i overskuelig fremtid, men kan ikke utelukke et annet driftsmønster for turbinene i fremtiden. Sammen med høye kostnader for anlegget gir dette svært høye enhetskostnader per tonn rensert CO₂. Raffineribransjen i Europa, herunder også Mongstad, er under press med svake marginer og flere raffinerier i Europa er lagt ned de senere år. Hvor lang brukstid et fangstanlegg vil kunne få er derfor usikkert. Disse forholdene gjør at fullskalaprojektet på Mong-

stad ikke lenger framstår som et egnet referanseprosjekt. Det er viktig at vår innsats innenfor CO₂-håndtering er innrettet mot aktiviteter som gir størst mulig utbytte. Hvis ikke kan vi risikere å undergrave fangst og lagring av CO₂ som et effektivt klimatiltak.

Utviklingen av CO₂-håndteringsprosjekter er komplisert, det viser både erfaringer i Norge og EU. EU-landene har hatt et felles mål om å realisere opp til tolv storskala demonstrasjonsprosjekter innen 2015. Det synes for øyeblikket ikke å være noen CO₂-håndteringsprosjekter i Europa som er nær en investeringsbeslutning. Lav pris på CO₂-kvoter i EUs kvotesystem og et ikke fullt utviklet rammeverk for CO₂-håndtering bidrar til å begrense industrielle aktørers insentiver til å investere i CO₂-håndteringsprosjekter.

Hovedmål og endret strategi for regjeringens arbeid med CO₂-håndtering

Hovedmålet er å utvikle fremtidsrettede, effektive teknologier for CO₂-håndtering og tilrettelegge for at den erfaring og teknologi som blir utviklet gjennom de norske prosjektene kan resultere i betydelige reduksjoner i CO₂-utslipp også utenfor Norge.

Regjeringen foreslår å øke satsingen og bidra til langsiktig videre drift ved Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM). Regjeringen foreslår å investere inntil 450 mill. kroner fra statens side i modifikasjoner og videreutvikling av teknologisenteret i perioden 2014–2017, hvorav 150 mill. kroner foreslås bevilget i 2014, jf. kap. 1840, post 72. Investeringsrammen skal blant annet muliggjøre utvikling av det ledige arealet på Mongstad for teknologitesting i mindre skala og videreutvikling av de eksisterende anleggene.

CLIMIT-programmet foreslås styrket med 100 mill. kroner fordelt over to år.

Regjeringen har som målsetting å realisere minst ett fullskala anlegg for fangst og lagring av CO₂ innen 2020, jf. Forslag til vedtak XIX.

Regjeringen foreslår videre å etablere et CO₂-håndteringsprogram for utvikling av fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge, jf. Forslag til vedtak XX. Programmet skal legge til rette for at bedrifter kan realisere fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Regjeringen vil sikre økonomiske og andre rammevilkår som kan utløse minst ett slikt prosjekt. Forutsetningen er at det blir etablert formålstjenlige insentivstrukturer som sikrer en klar ansvarsdeling og fornuftig fordeling av risiko og kostnader mellom bedriftene og staten. Prosjekter som tildeles støtte, må i

vesentlig grad bidra til å bringe teknologien videre og fremme utviklingen av andre CO₂-håndteringsprosjekter. Arbeidet vil ses i sammenheng med Gassnovas arbeid med å utrede mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad. Kunnskap og erfaringer fra arbeidet med fullskala CO₂-håndtering på Mongstad og Kårstø skal systematiseres og det skal legges til rette for at denne kunnskapen blir gjort tilgjengelig for relevante aktører internasjonalt.

Regjeringen vil også støtte utviklingen med å realisere CO₂-håndtering internasjonalt. Innsatsen skal i vesentlig grad bidra til å bringe teknologien videre og fremme utvikling av CO₂-håndtering. Aktiviteten må ses i sammenheng med Utenriksdepartementets satsing på CCS-fremmende arbeid.

Olje- og energidepartementets mål og oppgaver for 2014

Departementet skal arbeide for å realisere løsninger for fangst, transport og lagring av CO₂.

Departementet vil legge til rette for at Norge skal bidra til utviklingen av ny teknologi som reduserer utslippene av klimagasser. Arbeidet med å etablere fangst og lagring av CO₂ som et sentralt klimatiltak nasjonalt og internasjonalt er et viktig mål, jf. Meld. St. 21 (2011–2012) *Norsk klimapolitikk*. Departementet vil i 2014 arbeide med en ny strategi for realisering av fullskala fangst, transport og lagring av CO₂. Departementet vil følge opp Gassnova og prosesser knyttet til teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) og CCS Mulighetsstudien. Departementet vil også følge opp Statoils, Gassnovas og Gasscos arbeid med å avslutte planleggingen av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad.

Arbeidet med regulering av transport og lagring av CO₂ på norsk sokkel vil fortsatt være viktig.

Olje- og energidepartementet, i samarbeid med Miljøverndepartementet og Arbeidsdepartementet, arbeider med å få på plass et regelverk som implementerer CO₂-lagringsdirektivet, men det har vist seg utfordrende å finne gode løsninger innenfor direktivets handlingsrom.

Som en oppfølging av endret strategi for statens satsing på CO₂-håndtering, skal det etableres et CO₂-håndteringsprogram for utvikling av fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Departementet vil arbeide med nærmere innretning og avklaring av de økonomiske rammer for programmet slik at dette kan være virksomhet fra og med 2015.

Arbeidet med å fremme fangst og lagring av CO₂ som et sentralt klimatiltak internasjonalt vil

ha høy prioritet også i 2014, jf. blant annet handlingsplanen for det internasjonale arbeidet for å fremme fangst og lagring av CO₂ som klimatiltak som ble lagt frem av St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Olje- og energidepartementet. Målsettingen for arbeidet er blant annet å få aksept for CO₂-håndtering som et klimatiltak, skape bred forståelse for teknologiens potensiale og bidra til at teknologien blir tatt i bruk, også utenfor Norge.

Olje- og energidepartementets resultatrapport for 2012

Arbeidet med planlegging av løsninger for fangst, transport og lagring av CO₂ fra Mongstad ble videreført i 2012. Departementet fulgte opp prosesser knyttet til etableringen og gjennomføringen av de norske CO₂-håndteringsprosjektene, herunder at Gassnova SF forvaltet statens interesser i prosjektene i tråd med vedtatte målsettinger. Departementet har også hatt en tett dialog med Gassnova som del av oppfølgingen av arbeidet med CCS mulighetsstudien.

Olje- og energidepartementet oppnevnte ved utgangen av 2012 et nytt programstyre til CLIMIT. Det nye styret sikrer både kontinuitet og fornyelse i styret. CLIMIT ønsker å støtte flere store demonstrasjonsprosjekter. Departementet endret i 2012 regelverket for CLIMIT for å gi programmet større fleksibilitet til å tilpasse støttenivå og støtteandel til prosjekter med et mål om at flere store demonstrasjonsprosjekter blir realiserte.

Olje- og energidepartementet har i 2012 arbeidet aktivt med gjennomføringen av handlingsplanen for å fremme utvikling og bruk av fangst og lagring av CO₂ internasjonalt. Departementet fulgte spesielt opp handlingsplanens prioritering av viktige utslippsland, hvor regjeringen har signalisert at det er ønskelig med en særskilt innsats innen CO₂-håndtering. Dette gjelder Kina, Indonesia, Gulfstatene (Saudi-Arabia, Kuwait, Qatar og De forente arabiske emirater) og det sørlige Afrika.

Det er etablert en rekke regionale og internasjonale samarbeid om fangst og lagring av CO₂ hvor Olje- og energidepartementet deltar. I 2012 deltok departementet blant annet i The North Sea Basin Task Force, Carbon Sequestration Leadership Forum, The 4-Kingdom Initiative og Global Carbon Capture and Storage Institute. I tillegg deltok departementet i 2012 i en rekke av EUs organ og fora, rettet mot blant annet utvikling av rammer og regelverk for sikker fangst og lagring av CO₂, i tillegg til generelt å fremme CO₂-håndtering som et nødvendig klimapolitisk virkemiddel.

Gassnova SF

Gassnova er et statsforetak som forvalter statens interesser knyttet til CO₂-håndtering. Foretaket er lokalisert i Porsgrunn og hadde 38 fast ansatte ved utgangen av 2012.

Gassnova administrerer CLIMIT i samarbeid med Norges forskningsråd. Gassnova har sekretariatsfunksjonen for programmet og ansvaret for CLIMIT-demo.

Gassnovas mål og oppgaver for 2014

Gassnovas formål og hovedoppgaver knytter seg til å:

1. Forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering og gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer.
2. Gi råd til myndighetene i spørsmål vedrørende CO₂-håndtering.
3. Bidra til teknologiutvikling og kompetanseoppbygging gjennom konkrete CO₂-håndteringsprosjekter og gjennomføring av CLIMIT-programmet.

Gassnova må være tilstrekkelig utrustet og robust til å møte de utfordringer foretakets oppgaver innebærer. CO₂-håndteringsprosjekter representerer betydelig teknisk og kommersiell kompleksitet og risiko. Det er viktig at Gassnova er i stand til å ivareta statens interesser, statens evne til styring i prosjektene og sikre at læring fra prosjektene kommer foretaket og andre prosjekter til gode. Erfaringer viser at det er behov for tett oppfølging fra Gassnovas side, enten det gjelder arbeid som utføres av samarbeidende selskaper eller av leverandører som arbeider direkte under kontrakt med Gassnova.

Gassnova skal i 2014 følge opp Statoils arbeid med å avslutte planlegging av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad. I tillegg må foretaket avslutte arbeidet med planlegging av transport og lagring av CO₂ fra Mongstad.

Som en oppfølging av endret strategi for statens satsing på CO₂-håndtering, skal det etableres et CO₂-håndteringsprogram for utvikling av fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Gassnova skal bistå departementet i utarbeidelsen av programmet for fullskala CO₂-håndtering.

Gassnova skal bistå departementet med å etablere et rammeverk for transport og lagring av CO₂ i tråd med kjente modeller fra petroleumsindustrien.

Gassnova skal bistå staten med å få på plass et regelverk som implementerer CO₂-lagringsdirektivet.

Resultatrapport 2012

Gassnova SF hadde et negativt årsresultat på om lag 2,9 mill. kroner i 2012. Underskuddet ble inndekket av opptjent egenkapital fra tidligere år. Gassnova SF hadde en fri egenkapital på om lag 13 mill. kroner per 31. desember 2012.

I 2012 har oppmerksomheten vært rettet mot å følge opp arbeidet med prosjekter og rådgivningsoppdrag som foretaket har blitt tildelt. Gassnova har i 2012 fulgt opp statens interesser i teknologisenteret for CO₂-håndtering på Mongstad og i planleggingen av transport og lagring av CO₂ fra Mongstad.

Gassnova har utarbeidet en strategi for videreutvikling av TCM. Gassnova har i tillegg arbeidet med planer for videreutvikling av eksisterende anlegg og vurderinger knyttet til ledig areal. Foretaket har også arbeidet for å rekruttere nye eiere til TCM. Dette har ikke resultert i konkrete avtaler i 2012.

Gassnova har arbeidet med å etablere et investeringsgrunnlag for en løsning for transport og

lagring fra det planlagte fangstanlegget på Mongstad. Gassnova har også gjennomført innledende arbeid på alternative lokasjoner og utarbeidet forslag til organisering av eierskap og gjennomføring av transport og lagring. Det vises til nærmere omtale i resultatrapport for 2012 under kap. 1840, post 73.

Videre har Gassnova, i samarbeid med Statoil, arbeidet med planlegging av fullskala anlegg for CO₂-fangst på Mongstad i tråd med Sidebrev nr. 3 til Gjennomføringsavtalen og Steg 2 Utviklingsavtalen, etter at denne trådte i kraft i april 2012.

Arbeidet med CCS mulighetsstudien ble igangsatt høsten 2011. Gassnova leverte en statusrapport for arbeidet desember 2012. Statusrapporten viser at det er fem utslippskilder der CO₂-håndtering vurderes som relevant; to eksisterende anlegg og tre mulige, nye anlegg: Industrikraft Møres planer om nytt gasskraftverk i Elnesvågen, Höganäs/LKAB sine planer om et jernverk på Tjeldbergodden og mulig nytt kullkraftverk i Longyearbyen. Mye arbeid gjenstår før det er mulig å si om disse prosjektene kan realiseres. Industriens egne vurderinger ligger til grunn for resultatene i første fase av arbeidet.

Kap. 1840 CO₂-håndtering¹

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag
		2012	Saldert budsjett 2013	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>			15 000
50	CLIMIT			200 000
70	Gassnova SF, <i>kan overføres, kan nyttes under post 73</i>			164 300
71	Forskningstjenester, TCM DA, <i>kan overføres</i>			1 877 000
72	Lån, TCM DA, <i>kan overføres</i>			150 000
73	Fullskala CO ₂ -håndtering på Mongstad, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>			28 000
75	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt, <i>kan overføres</i>			1 000
	Sum kap. 1840			2 435 300

¹ Midlene ble i 2012 og 2013 bevilget under kap. 1833, jf. tabell under Del I, punkt 3.

Vedrørende 2013

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2013 ble kap. 1833, post 21 økt med 26 mill. kroner, mens kap. 1833, post 71 Kjøp av forskningstjenester ble

reduert med 72 mill. kroner, jf. Prop. 149 S og Innst. 470 S (2012–2013).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås bevilget 15 mill. kroner under posten i 2014.

Olje- og energidepartementet har behov for ulik ekstern bistand, blant annet knyttet til juridiske og organisatoriske problemstillinger og statsstøtteregulering i forbindelse med statens engasjement i CO₂-håndteringsprosjekter.

Som en oppfølging av endret strategi for videre satsing på CO₂-håndtering, foreslås det etablert et CO₂-håndteringsprogram for utvikling av fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Det er et mål å etablere økonomiske og andre rammevilkår som kan utløse minst ett slik prosjekt. I utarbeidelsen av programmet vil det blant annet være behov for ekstern bistand i tillegg til bistand fra Gassnova. Olje- og energidepartementet vil komme tilbake til Stortinget vedrørende dette ved en senere anledning.

Oljedirektoratet (OD) skal bistå departementet i oppfølgingen av regjeringens handlingsplan for å fremme CO₂-håndtering internasjonalt og arbeid med CO₂-lagring. OD samarbeider tett med industrien og forskningsmiljøene, både nasjonalt og internasjonalt. OD skal i 2014 ferdigstille «CO₂ Atlas Offshore Norway». Det norske CO₂-lagringsatlas er en sammenstilling av de tre CO₂-lagringsatlaserne for Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Målet med CO₂-atlaserne er å finne områder i de åpne delene av norsk sokkel som er egnet for sikker og effektiv CO₂-lagring, uten at dette har negativ innvirkning på petroleumsaktiviteten.

Resultatrapport 2012

OD gjennomførte i 2011 en omfattende kartlegging av potensialet for CO₂-lagring i den norske delen av Nordsjøen. Dette arbeidet ble videreført i 2012, og det ble i januar 2013 presentert mulige områder egnet for langtidslagring av CO₂ i Norskehavet. OD har undersøkt ulike typer lagringsmuligheter, blant annet geologiske formasjoner fylt med sjøvann, såkalte akviferer. Dessuten er nedstengte olje- og gassfelt og produserende felt som er ventet å stenge ned innen 2030 og 2050 vurdert. OD har kartlagt seks geologiske formasjoner i Norskehavet og evaluert reservoarenes lagringskapasitet og sikkerhet mot lekkasjer. Den kartlagte delen av Norskehavet kan i følge ODs kartlegging teoretisk romme 5,5 mrd. tonn CO₂.

Videre har OD satt i gang et arbeid for å vurdere potensialet ved bruk av CO₂ for å øke oljeut-

vinningen. OD samarbeidet også tett med industrien og forskningsmiljøene, både nasjonalt og internasjonalt, ga innspill til FoU-aktiviteter og deltok i viktige samarbeidsfora. Oljedirektoratet ledet blant annet CO₂-lagringsforumet.

Post 50 CLIMIT

Det foreslås bevilget 200 mill. kroner til CLIMIT-programmet i 2014, en økning på om lag 30 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

CLIMIT er et nasjonalt program for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂ fra fossilt basert kraftproduksjon og industri. Programmet dekker hele kjeden, fra langsiktig, kompetanseoppbyggende grunnforskning til innovasjonsprosjekter og prosjekter som demonstrerer CO₂-håndteringsteknologi. Innsatsen skal være rettet mot teknologiutvikling, og det legges også vekt på å finne muligheter for fremtidig industrialisering og verdiskaping i norsk industri.

CLIMIT administreres av et sekretariat fra Gassnova SF og Norges forskningsråd. Norges forskningsråd har ansvaret for CLIMIT-FoU. Gassnova er sekretariatsleder og har ansvaret for CLIMIT-demo. Et programstyre bestående av representanter fra forskningsmiljø og industri beslutter tildeling av støtte til prosjekter.

Gjennom CLIMIT-FoU støttes forsknings- og kompetanseprosjekter som skal bidra til langsiktig og bred kompetanse- og teknologiutvikling. CLIMIT-demo støtter utviklings- og demonstrasjonsprosjekter som skal bidra til utvikling av kostnadseffektive og fremtidsrettede teknologikonsepter for CO₂-håndtering. Prosjektene må ha et klart kommersielt potensial, og bidra til teknologi- og kompetanseutvikling i Norge innenfor CO₂-håndtering.

Mål for programmet

Programmets mål er å akselerere kommersialisering av CO₂-håndtering gjennom økonomisk stimulering av forskning, utvikling og demonstrasjon. Dette omfatter:

- CO₂-fangst før, under, eller etter kraftproduksjonen, eller CO₂-fangst fra industrielle prosesser
- Kompresjon av CO₂
- Transport av CO₂
- Langtidslagring av CO₂ gjennom deponering eller andre bruksområder
- CO₂-håndtering av industriutslipp (herunder prosessindustri, petrokjemisk industri, samt konvertering av biomasse)

I programplan for 2013–2020 har programstyret definert effektmål og resultatmål for CLIMIT:

Effektmål – CLIMIT skal bidra til:

- lavere kostnader og tidlig internasjonal realisering av CO₂-håndtering
- CO₂-håndtering ved norske foretak
- realisering av lagringspotensial i Nordsjøen

Resultatmål – Prosjekter støttet av CLIMIT skal bidra til:

- Kunnskap og kompetanse for å lukke teknologiske gap og øke sikkerheten
- Banebrytende teknologier og tjenestekonsep-ter med internasjonalt potensial

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Programmet kan gi støtte til aktiviteter i alle faser, fra forskning og utvikling til kommersialisering av teknologiske løsninger. Søknader må oppfylle flere formelle krav. Videre er vitenskapelig kvalitet, potensiale for utbredelse og kommersialisering, utvikling i Norge og internasjonalt samarbeid sentrale vurderingskriterier for tildeling av støtte. Norges forskningsråd og Gassnova følger fremdriften i prosjektene etter tildeling, og prosjektene rapporterer om fremdrift og resultater.

Resultatrapport 2012

Sekretariatet (Gassnova og Forskningsrådet) og programstyret utarbeidet og vedtok ny strategi og programplan for CLIMIT i 2012. Gjennom dette arbeidet, og i oppfølgingen av strategien og programplanen, skal CLIMITs innsats fokuseres mot områder hvor CLIMIT kan gi best bidrag til utviklingen av teknologi for CO₂-håndtering. CLIMIT opplevde betydelig økning i antall søknader i 2012, og delte ut mer midler enn noen gang tidligere. Kvaliteten på søknadene var høy og bidro til sterk konkurranse om midlene.

CLIMITs prosjektportefølje innen forsknings- og utviklingsdelen av programmet dekker temaer knyttet til fangst, transport og lagring av CO₂. Nye prosjekter i 2012 dekket alle tre tema. Innenfor fangst adresserte de nye prosjektene neste generasjons teknologi, eksempelvis membraner og ensymbaserte sorbenter. Innenfor lagring var bruk av avansert matematikk for utvikling av nye modeller for CO₂-lagring et gjennomgående tema. Porteføljen er preget av relativt få og store aktører.

Kvantifiserbare resultater i 2012 for forskningsdelen av CLIMIT:

- Antall prosjekter: 57, hvorav 15 nye
- Doktorgradsstipendiater: 30,1 årsverk, hvorav 6,7 årsverk er kvinner
- Postdoktorstipendiater: 11,0 årsverk, hvorav 2,3 årsverk er kvinner
- Publiserte artikler/monografier: 108
- Antall nye/forbedrete produkter/prosesser/tjenester: 3
- Antall nye/forbedrete metoder/modeller/prototyper: 10

Fra demonstrasjonsdelen av CLIMIT ble det i 2012 foretatt utbetalinger til 37 prosjekter. De fleste prosjektene er under kategorien «utvikling», det vil si at det er et stykke frem til kommersialisering. En av forklaringene til dette er at markedet for CO₂-håndtering ikke har sterke nok drivere til å få frem flere kommersielle løsninger. I 2012 ble det for første gang gitt støtte til et større prosjekt for CO₂-fangst fra landbasert industri, til sementprodusenten Norcem i Brevik. Av de pågående prosjektene i CLIMIT-demo i 2012 var 55 pst. fangstprosjekter, 34 pst. lagringsprosjekter og 4 pst. transportprosjekter. Fordelingen reflekterer hvor det er størst utfordringer knyttet til kostnader og teknologisk risiko.

CLIMIT bidro også i 2012 til Norges deltakelse i internasjonalt samarbeid for CO₂-håndtering, både gjennom internasjonalt samarbeid i enkelte prosjektene og gjennom deltakelse i internasjonale fora som IEA Greenhouse Gas R&D Program. Det ble også startet tre forprosjekter innen strategisk arbeid inn mot EUs SET-plan og innvilget støtte til ett prosjekt innen institusjonelt samarbeid med Kina.

Boks 5.5 Prosjekteksempel CLIMIT

SINTEF og Universitetet i Bergen samarbeider om en revolusjonerende utvikling av kildekode for modellering av CO₂-lagring. Koden vil være åpent tilgjengelig for alle, og vil være en plattform for forskere og utviklere verden over til å videreutvikle og teste egne modeller og algoritmer. Utviklingen gjør det mulig å simulere CO₂-lagring med tilhørende geokjemiske og geofysiske prosesser 10 til 100 ganger raskere enn tidligere.

Post 70 Gassnova SF, kan overføres, kan nyttes under post 73

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap		Forslag 2014
	2012	Saldert budsjett 2013	
Administrasjonstilskudd			96 300
Fullskala CO ₂ -håndtering på Mongstad – engasjementsoppfølging			13 000
TCM – engasjementsoppfølging			17 000
CCS mulighetsstudie			38 000
Sum post 70			164 300

Administrasjonstilskudd

Det foreslås et administrasjonstilskudd til Gassnova SF på 96,3 mill. kroner i 2014, en økning på 3,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013. Økningen knytter seg til ordinær prisjustering.

I tillegg legges det opp til at Gassnova kan fakturere for de tjenester som foretaket yter til TCM DA.

For å holde foretakets drift stabil og effektiv har Gassnova behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell, utstyr og tjenester, herunder konsulenttenester og husleie. På denne bakgrunn foreslås det at fullmakten til å pådra forpliktelser for inntil 20 mill. kroner utover gitt bevilgning videreføres for 2014, jf. Forslag til vedtak VI.

Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad – engasjementsoppfølging

Gassnova skal avslutte arbeidet med å planlegge og forberede investeringsgrunnlag for fullskala CO₂-håndtering fra Mongstad. Det forventes at dette arbeidet vil strekke seg inn i 2014. Det budsjetteres med 13 mill. kroner til Gassnovas oppfølging av dette arbeidet.

Gassnova må følge opp at arbeidet skjer i tråd med de avtaler som er inngått og at planleggingen blir avsluttet på en måte som gjør at resultatene som er oppnådd kan komme til nytte. Gassnova skal blant annet utarbeide en rapport som gjennomgår de erfaringer som er gjort i arbeidet med planleggingen av fullskala CO₂-håndteringsprosjektet på Mongstad.

TCM – engasjementsoppfølging

Det budsjetteres med 17 mill. kroner til Gassnovas oppfølging av statens interesser i Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM). Arbeidet omfatter støtte innen administrative, tekniske, kommersielle og juridiske områder. Midlene dekker administrative oppgaver som følger av Gassnovas rolle som statens eierrepresentant i TCM DA. I tillegg benyttes midler til arbeid med å fornye og forlenge avtaleverket rundt TCM DA på eiersiden. Midlene dekker også behov knyttet til forretningsutvikling for videre bruk av TCM. Gassnova ønsker å bidra til en god kommersiell utvikling av TCM og få inn nye teknologileverandører og finansieringskilder. Dette inkluderer arbeid med utvidelse av avtaleverket for TCM DA og studier av hvordan det ledige arealet på TCM kan utnyttes.

CCS mulighetsstudie

Det budsjetteres med 38 mill. kroner til CCS mulighetsstudien i 2014.

I Meld. St. 9 (2010–2011) Fullskala CO₂-håndtering, ble det varslet at det skal gjennomføres en utredning for å kartlegge og analysere mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad. Utredningen skal gi myndighetene et bedre kunnskapsgrunnlag om mulige CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Ulike typer punktutslipp skal kartlegges, analyseres og vurderes og skal omfatte utslipp fra eksisterende og eventuelt nye anlegg innen kraftproduksjon og industri.

Utredningen legger opp til en bred og grundig kartlegging av muligheter for fullskala CO₂-håndtering i Norge. Gassnova har etablert et eget team som vil arbeide med utredningen. I deler av arbeidet

det, for eksempel innen juridiske, kommersielle og tekniske spørsmål, er Gassnova avhengig av eksternt bistand.

Arbeidet baseres på det erfaringsgrunnlaget som er bygget opp i forbindelse med CO₂-håndtering på Mongstad og Kårstø, resultater og erfaringer fra CLIMIT-programmet, dialog med relevante markedsaktører og annet arbeid som er utført av Gassnova. Erfaringer fra arbeid med CO₂-håndtering i andre land vil også være relevant.

Vurderinger av de ulike prosjektene vil være avhengig av betydelig medvirkning fra industrielle eiere. Gassnova har lagt inn som en hovedforutsetning at det blir gjennomført flere parallelle mulighetsstudier.

Sluttrapport vil bli utarbeidet i løpet av 2014.

Post 71 Forskningstjenester, TCM DA, kan overføres

Samarbeidet om å utvikle, bygge, eie og drifte teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) er organisert gjennom en deltakeravtale og teknologiselskapet TCM DA. Eierne i teknologiselskapet inngikk deltakeravtale, selskapsavtale og dannet TCM DA våren 2009. Samtidig ble det fattet investeringsbeslutning for teknologisenteret. Deltakeravtalen regulerer alle relevante forhold ved utbygging og drift av teknologisenteret.

Den norske stat, ved Gassnova SF, eier 75,12 pst. av TCM. Staten vil kunne invitere med egnede selskaper som eiere i TCM DA og dermed redusere sin eierandel. Øvrige eiere er Statoil ASA (20 pst.), Shell (2,44 pst.) og Sasol (2,44 pst.).

Eierne har inngått en forskningsavtale med TCM DA som regulerer betaling for de tjenester og forskningsresultater TCM DA leverer. Betalingen for forskningstjenester vil dekke bruken av kapasiteten til anlegget og årlige driftskostnader for selskapet og anlegget. Betalingen dekker også nedbetaling av lånet og kapitalkostnader knyttet til utlånet fra eierne. Statens betaling i henhold til forskningsavtalen for kjøp av forskningstjenester budsjetteres til 1 877 mill. kroner inkludert merverdiavgift. Av betalingen utgjør utgifter til avdrag og renter på utlånet til sammen 1 214 mill. kroner, jf. kap. 4840, post 80 og 86, mens statens andel av driftskostnadene og merverdiavgift utgjør henholdsvis 288 og 375 mill. kroner.

TCM DAs organisasjon består av en drifts-, en teknologi- og en administrasjonsavdeling med til sammen om lag 80 medarbeidere som er utlånt fra eierne eller er del av Statoils driftsorganisasjon. I

tillegg til personell knytter driftskostnadene til TCM seg til blant annet energi, kjemikalier og vedlikehold. Driftskostnadene avhenger av organisering av driftsfunksjonen og den årlige driftstiden, som varierer som følge av forberedelser av tester, ombygginger og modifikasjoner av anlegget.

I 2014 vil anlegget være i sitt andre hele driftsår. TCM DA mottar fortløpende testresultater i henhold til testavtalene med de to leverandørene som tester sine teknologier ved anlegget, Aker Clean Carbon og Alstom. Testavtalene gir selskapene rettigheter til å benytte anleggene for den perioden avtalene løper. Alstoms teknologi er basert på kjølt ammoniakk, mens Aker Clean Carbon bruker en aminbasert prosess.

Begge disse teknologiene handler om fangst av karbon etter forbrenning, og benytter seg av en oppløsning for å absorbere CO₂ fra avgassene. De er begge designet for å fange opp 85 pst. av CO₂-innholdet i avgassen fra prosessanlegget på raffineriet og kraftvarmeverket.

Mål og aktiviteter

Utvikling av teknologi for CO₂-fangst er krevende og det vil hele tiden være usikkerhet ved utvikling av teknologier fra forskningsstadiet til industriell skala.

Hovedmålet med teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad er å bidra til teknologiutvikling for økt utbredelse av CO₂-fangst globalt. Gjennom teknologisenteret skal det vinnes praktisk erfaring med design, oppskalering og drift av store CO₂-fangstanlegg. Det er videre en målsetting å bidra til internasjonal spredning av disse erfaringene, slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduseres.

Eierne i TCM har utarbeidet en strategi for anlegget for de fem årene eieravtalen løper. Strategien har som mål å etablere TCM som et teknologisenter med ledende testfasiliteter og som senter for et globalt kunnskapsnettverk. TCM DA skal jobbe med å realisere målene i denne strategien.

På bakgrunn av hovedmålene skal det i 2014 arbeides spesielt mot følgende resultatmål:

- TCM skal være en arena for målrettet utvikling, testing og kvalifisering av teknologi for CO₂-fangst.
- Det skal legges til rette for en langsiktig og god utnyttelse av anleggene og den etablerte infrastrukturen ved at nye samarbeidspartnere knytter seg til teknologisenteret for å teste ut alternative teknologier.
- Industrielle selskapers deltakelse i TCM DA skal bidra til å sikre teknologisenteret industri-

ell og teknologisk kompetanse og bidra til spredning av erfaringene fra teknologitestingen på TCM.

TCM DA har inngått en intensjonsavtale med Alstom om videreutvikling av anlegget for kjølt ammoniakk. TCM DA har også et mål om å etablere seg som en global referansefasilitet for testing av aminteknologi. Det legges derfor opp til at ulike teknologileverandører kan teste teknologien sin i anlegget og at TCM samtidig utvikler en sertifiseringsløsning for aminteknologi. Flere leverandører vil gi konkurranse og dermed større potensial for teknologiutvikling. Leverandørenes egenandel og totalkostnader for testing vil være et viktig kriterium for å rangere mulige framtidige leverandører til aminanlegget.

TCM DA har inngått avtale med et uavhengig sertifiseringsorgan, slik at aminteknologi som testes ved TCM kan bli sertifisert. TCM kan dermed bli et globalt kvalifiseringsanlegg for aminteknologi.

Resultatrapport 2012

Aker Clean Carbon signerte samarbeidsavtale med TCM DA 4. juni 2012. Aminanlegget ble startet i august 2012 og har god driftsregularitet. Ved utgangen av 2012 hadde anlegget 2 500 driftstimer.

Alstoms anlegg for testing av kjølt ammoniakk ble startet opp høsten 2012. Det ble gjennomført planlagt modifikasjonsarbeid ved Alstoms anlegg ved utgangen av året.

Arbeidet med TCM har så langt gitt nyttig læring og erfaringer når det gjelder stabilisering av anleggene, oppstart og problemløsning i denne fasen. Det er høstet viktige driftserfaringer, og oppstarts- og driftsprosyder er utviklet og verifisert.

Post 72 Lån, TCM DA, kan overføres

Den viktigste suksessfaktoren for teknologisenteret er god utnyttelse av anleggene. Modifikasjoner og videreutvikling av eksisterende testanlegg vil gjøre det mulig å videreutvikle teknologiene som er tilpasset disse anleggene. Etablering av nye anlegg på det ledige arealet vil bidra til å opprettholde og utvikle TCM som en internasjonal arena for utvikling og oppskalering av CO₂-fangstteknologi. Det vil legges til rette for aktivitet på TCM og gi god synergi med de to eksisterende anleggene innenfor og utover den avtalefestede driftsperioden.

Det foreslås bevilget totalt 150 mill. kroner i 2014 til modifikasjoner og videreutvikling av de eksisterende anleggene ved teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) og til utvikling av ledig areal for mindre skala teknologitestning.

Videre foreslås det at Olje- og energidepartementet får fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 300 mill. kroner utover gitt bevilgning knyttet til statens andel av investeringer for videreutvikling av teknologisenteret i perioden 2014–2017, jf. Forslag til vedtak VI.

Ovennevnte skal legge til rette for bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur, og økte testmuligheter. Dette vil gjøre TCM mer attraktiv for flere teknologileverandører og industripartnere.

Alle kjente teknologier for CO₂-fangst fra røykgass fra kull- og gasskraftverk er umodne, og selv om noen teknologier er mer utviklet enn andre, er det behov for et langsiktig utviklingsarbeid. I denne sammenheng er det avgjørende å ha tilgang på fasiliteter der CO₂-fangstteknologier kan testes ut og verifiseres i en størrelse som nærmer seg industriell skala.

Mål og aktiviteter

Teknologisenteret på Mongstad skal være en arena for langsiktig og målrettet utvikling, testing og kvalifisering av teknologi for CO₂-fangst, jf. Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk.

Det skal legges til rette for testaktiviteter også utover den avtalte driftsperioden, og bidra til å videreutvikle TCM som et teknologisenter med ledende testfasiliteter og som senter for et globalt kunnskapsnettverk.

Det er avsatt areal og dimensjonert infrastruktur for å teste flere teknologier ved TCM. På det ledige arealet skal det bygges nye teknologianlegg i mindre skala. Disse teknologianleggene vil være betydelig mindre enn de eksisterende anleggene og skal brukes som første stegs testing av ulike fangstteknologier og for å verifisere teknologier før de oppskaleres videre. En slik satsing vil gi en betydelig økning i utnyttelse av TCMs potensial:

- Flere teknologier med ulik grad av modenhet kan testes ut og teknologier kan testes i ulik skala
- Sterkere kobling mellom forskning, utvikling og småskala demonstrasjon ved at mindre modne teknologier kan testes
- Flere teknologier kan potensielt modnes frem til testing i større skala, og således gi synergi-effekter mellom nye og eksisterende testanlegg

- De økte testmulighetene vil gjøre TCM mer attraktiv for flere teknologileverandører og industripartnere
- Bedre utnytting av infrastrukturen som allerede er bygget

Alstom er eneleverandør av kjølt ammoniakk-teknologi og har patentert kjølt ammoniakk-prosessen i det temperaturområdet ammoniakk er effektivt som fangstmedium. En videreutvikling av anlegget vil derfor skje i tett samarbeid med selskapet. I løpet av testprogrammet Alstom nå gjennomfører er det forventet at man finner flere muligheter for teknologiforbedringer man ønsker implementert på TCM. Det er allerede gjennomført modifikasjoner for å videreutvikle teknologien til Alstom. En eventuell fremtidig utnyttelse av anlegget av andre teknologileverandører, vil forutsette betydelige ombygginger.

Det er større fleksibilitet i amineranlegget. Flere leverandører av teknologien vil gi konkurranse og dermed større potensial for teknologiutvikling. For å legge til rette for nye leverandører i anlegget er det nødvendig med midler til modifikasjoner ved anlegget. Ved å legge til rette for flere leverandører på testsenteret vil en bidra til økt kunnskap, mer konkurranse i leverandørmarkedet og større potensial for teknologiutvikling.

Resultatrapport 2012

Den offisielle åpningen av Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) var 7. mai 2012. Senteret er bygget for å skape en arena for målrettet testing, kvalifisering og utvikling av CO₂-fangstteknologi. I verdenssammenheng er dette anlegget unikt. Det er bygget for å håndtere røykgass fra to ulike kilder og har kapasitet til å teste flere teknologier samtidig.

De samlede byggekostnadene for TCM ble om lag 5,8 mrd. kroner. I tillegg kommer utgifter til driftsforberedelser mv. gjennom utbyggingsfasen på om lag 280 mill. kroner. Statens andel av disse utgjorde om lag 4,6 mrd. kroner.

Post 73 Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad, kan overføres, kan nyttes under post 70

Det foreslås å bevilge 28 mill. kroner til arbeidet med å avslutte planleggingen av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad. Det understrekes at det på nåværende tidspunkt er usikkerhet vedrørende utgiftene knyttet til dette arbeidet og

det vil være behov for å komme tilbake til Stortinget vedrørende dette ved en senere anledning.

Gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil fra 2006 og Miljøverndepartementets utslippstillatelse fra 2006 med tilhørende endringer har dannet utgangspunktet for planlegging, bygging og drift av et fullskala-anlegg for CO₂-håndtering på Mongstad. Regjeringen har besluttet at arbeidet med planleggingen av CO₂-håndtering på Mongstad skal avsluttes. Samtidig skal det utredes hvorvidt andre fullskalaprojekter kan realiseres i Norge og hvilken måte som er mest formålstjenlig for å oppnå målet.

Det må signeres en avtale mellom staten og Statoil som regulerer partenes rettigheter og plikter i arbeidet med å avslutte prosjektet. Gasscos arbeid med å utrede og forberede et beslutningsgrunnlag for en transportløsning for CO₂ fra Mongstad vil også avsluttes.

Det må påregnes kostnader knyttet til arbeidet med å avslutte planleggingen av CO₂-håndtering på Mongstad, både fangst-, transport- og lagringsdelen. Hvilke elementer som skal ferdigstilles og hvilke som skal avsluttes må vurderes i samråd med Gassnova, Gassco og Statoil. Det vil være behov for å komme nærmere tilbake til dette ved en senere anledning.

Resultatrapport 2012

Planlegging og forberedelse av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad

Steg 2 Utviklingsavtalen omhandler første fase av prosjektgjennomføringen for fullskalaanlegget. Avtalen trådte i kraft 15. mars 2012 etter at ESA fant avtalen forenlig med statsstøtteregelverket. Ved at avtalen trådte i kraft tok Statoil formelt over ansvaret for prosjektutviklingen fra Gassnova.

Aktivitetene prosjektet igangsatte i 2011 ble videreført i 2012. Prosjektet inngikk høsten 2011 rammeavtale med fem leverandører av fangstteknologi, samt med leverandører av engineering og teknisk assistanse. I løpet av første kvartal ferdigstilte leverandørene sine mulighetsstudier og de enkelte leverandørene la fram sine program for teknologikvalifisering.

Fangstteknologileverandørenes fremlagte teknologikvalifiseringsprogram danner grunnlag for testing i leverandørenes egne verifikasjonsanlegg. Testingen startet høsten 2012. Gjennom testingen blir det innhentet data om energiforbruk, solventforbruk, materialvalg, designparametre, oppskaleringsrisiko, samt helse-, miljø- og sikkerhetsaspekter.

Det tekniske og vitenskapelige forsknings- og utviklingsarbeidet som har blitt utført for å vurdere mulige helse- og miljøeffekter av utslipp fra aminbaserte prosesser ble avsluttet i 2012. Det har ledet fram til et omfattende sett av metoder, modeller og prosedyrer som til sammen utgjør en verktøykasse for å vurdere helse- og miljørisiko ved utslipp fra ulike amin-/aminosyreteknologier. Den ferdig utviklede verktøykassa blir benyttet til å måle utslippsprofiler, beregne spredning og bestemme eksponeringsnivåer i luft og drikkevann for de ulike teknologileverandørenes solventer. Dette arbeidet startet i 2012 og fortsatte i 2013.

Statoil startet også arbeidet med anskaffelsesstrategi for de gjenstående faser av prosjektet.

Transport og lagring av CO₂ fra Mongstad

Gassnova har videreført arbeidet med å etablere et investeringsgrunnlag for en løsning for transport og lagring av CO₂ fra det planlagte fangstanlegget på Mongstad. Dette arbeidet har vært koordinert med planlegging og fremdriftsplan for arbeidet med fangstanlegget. Arbeidet har vært rettet mot å ferdigstille og dokumentere det tekniske arbeidet som er utført på Johansen-formasjonen og Troll Kystnær. Arbeidet med å utrede Johansen-formasjonen som CO₂-lager er ferdigstilt og oppsummert i en rapport overlevert Oljedirektoratet. Det er også utarbeidet en noe mindre omfattende rapport av Troll Kystnær som alternativ lagringslokasjon. Gassnova anser begge disse lagringslokalasjonene som mulige lager for CO₂-volumene fra Mongstad fangstanlegg, men ingen kan anses som endelig kvalifisert. Utredning av forslag til organisering av eierskap og gjennomføring av transport og lagring er videreført fra tidligere år. Gassnova har videre utredet kommersielle modeller og nødvendige rammebetingelser.

Gassco har opprettholdt samarbeidet med prosjektet og bidratt med informasjon og analyser om transportsystemet for CO₂ som kan ha innvirkning på utforming av fangstanlegget. Hovedaktivitetene har vært knyttet til videreføring av teknologikvalifiseringsprogrammet for CO₂-transport, og har blant annet omfattet fysisk testing av materialer og simulering av oppførsel og tilstand til CO₂ i normal drift og ved eventuelle hendelser.

Post 75 Tilskudd, CO₂-håndtering internasjonalt, kan overføres

Det foreslås bevilget 1 mill. kroner i 2014, en reduksjon på 6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2013.

Olje- og energidepartementet vil følge opp handlingsplanen for å fremme CO₂-håndtering internasjonalt i tråd med klimaforliket samt følge opp igangsatte prosjekter det er gitt tilskudd til.

Innsatsen må ses i sammenheng med Utenriksdepartementets satsing CCS-fremmende arbeid.

Mål for ordningen

Tilskudd skal bidra til å realisere sentrale elementer i regjeringens handlingsplan for internasjonal fremme av fangst og lagring av CO₂, jf. St.prp. nr. 1 (2008–2009). Handlingsplanen inneholder et sett av aksjonspunkter på kort, mellomlang og lang sikt.

Prosjekter og aktiviteter som mottar tilskudd skal bidra til måloppnåelse innenfor blant annet følgende områder:

- Økt forståelse for CO₂-håndteringsteknologiers potensial for å bidra til reduserte klimagassutslipp.
- Kunnskapsbygging, kompetanseoverføring og generell kapasitetsbygging internasjonalt, herunder fremme samarbeid om utvikling av rammer og regelverk for transport og lagring av CO₂, samt samarbeid om lagring av allerede utskilt CO₂.
- Heve andre lands myndigheter og andre, aktuelle aktørers kompetanse med hensyn til nødvendig regulering og tilrettelegging for CO₂-håndtering.
- Anvendelse av CO₂-håndteringsteknologier, herunder støtte til pilot- og demonstrasjonsprosjekter.

Under ordningen ytes tilskudd som staten gir som medlem av en internasjonal organisasjon, etter avtale med andre land om samarbeidstiltak eller etter avtale med internasjonale frivillige organisasjoner.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

I vurderingen av tildelingen av tilskudd tas det utgangspunkt i oversendt søknad til Olje- og energidepartementet, eller kontakt opprettet på annet vis mellom departementet og tilskuddsmottaker. De norske utestasjonene vil kunne medvirke i denne forbindelse.

Tilskudd kan utbetales til nasjonale og internasjonale organisasjoner som gjennom deltakelse i ulike initiativ og samarbeid, bidrar til å oppfylle sentrale mål i handlingsplanen, som konkretisert over. Det vil også være aktuelt å yte tilskudd til aktivite-

ter som bidrar til økt kunnskap og informasjons-spredning om CO₂-håndtering som klimatiltak.

I regjeringens handlingsplan ble det foretatt en prioritering av viktige utslippsland hvor regjeringen ønsker en særskilt innsats innen CO₂-håndtering. Dette gjelder det sørlige Afrika, Indonesia, Kina og Gulfstatene. Det vil være spesielt aktuelt å støtte prosjekter og aktiviteter som bidrar til økt kunnskap om og aksept for CO₂-håndtering som klimatiltak i disse landene.

Resultatrapport 2012

Olje- og energidepartementet har sammen med Utenriksdepartementet, Miljøverndepartementet og relevante utenriksstasjoner i 2012 arbeidet med å gjennomføre sentrale elementer i handlingsplanen for å fremme utvikling og bruk av CO₂-håndtering internasjonalt. En vesentlig del av arbeidet knytter seg til oppfølgingen av Norges medlemskap i sentrale regionale og internasjonale samarbeid på området. Dette gjelder blant annet North Sea Basin Task Force (NSBTF). NSBTF er et uformelt samarbeidsforum der myndigheter og industrirepresentanter fra Norge, Storbritannia, Nederland og Tyskland deltar. Hittil har NSBTF utarbeidet flere rapporter.

Et annet sentralt samarbeidsorgan er Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF). Norge er valgt til formann av kapasitetsbyggingsfondets styringskomité. Det har til nå blitt gitt tilsagn om midler til kapasitetsbyggingsprosjekter i Brasil, Mexico, Kina og Sør-Afrika fra fondet. Departementet har i 2012 gitt et tilskudd på 400 000 kroner til Norges forskningsråd og deres arbeid med å bistå CSLF med å utarbeide et teknisk veikart for CO₂-håndtering.

I 2008 etablerte Saudi-Arabia, Norge, Storbritannia og Nederland et samarbeid om alternativ anvendelse av CO₂, kjent som fire kongedømme-

samarbeidet. Gruppen vedtok i 2010 en arbeidsplan med tre workshops. Norge arrangerte sammen med Storbritannia den tredje workshopen i 2013.

Departementet har i 2012 gitt 500 000 kroner i tilskudd til Zeros arbeid med å fremme CCS internasjonalt og 500 000 kroner til Bellonas BEST-program for fremme av CCS internasjonalt.

Carbon Limits mottok tilsagn om tilskudd på om lag 2,2 mill. kroner i 2012 til arbeidet med å utvikle metode for CO₂-håndteringsprosjekter. Metoden skal være en konkretisering av reglene og prosedyrene vedtatt av Partsmøte under Kyotoprotokollen og bidra til å få fortgang i registrering av CO₂-håndteringsprosjekter under Den grønne utviklingsmekanismen og dermed bidra til raskere implementering av slike prosjekter i utviklingsland.

Videre er det gitt tilsagn om tilskudd på 1,7 mill. kroner til DNV Kemas arbeid med CO₂-håndtering under Den grønne utviklingsmekanismen i Mosambik, Tanzania og Angola.

Norge, representert ved Olje- og energidepartementet, er invitert med i EU-kommisjonen og MOSTs (Chinese Ministry of Science and Technology) samarbeid om CO₂-håndtering. I 2011 ble avtale om samarbeidet Near Zero Emission Coal inngått. Olje- og energidepartementet og Utenriksdepartementet skal dekke 30 mill. kroner hver. For inneværende prosjektfase er det kontraktfestet at Norge skal bidra med 1,6 mill. euro.

Regjeringen har i tråd med Stortingets klimaforlik fremmet fangst og lagring av CO₂ i utviklingsland. UD bidro med 15 mill. kroner til Verdensbankens fond for kapasitetsbygging på fangst og lagring av CO₂ i 2012. Norge ved UD og OED har bidratt med totalt 68 mill. kroner til dette fondet, som har drevet kapasitetsbygging i om lag ti land. Norge har nå tatt til orde for at Verdensbanken skal konsentrere seg om de land der det er mulig å realisere pilot- og demonstrasjonsprosjekter.

Kap. 4840 CO₂-håndtering¹

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2012	budsjett 2013	2014
80	Renter, TCM DA			100 000
86	Avdrag, TCM DA			1 114 000
95	Fondskapital			2 000 000
	Sum kap. 4840			3 214 000

¹ Midlene ble i 2012 og 2013 bevilget under kap. 4833, jf. tabell under Del I, punkt 3.

Post 80 Renter, TCM DA

Finansieringsmodellen for teknologisenteret innebærer at alle utgifter (investeringer og drift) knyttet til TCM DA under etablering og bygging av anlegget blir dekket av eierne, og at finansieringen blir håndtert som et utlån til TCM DA som skal betales tilbake til eierne i driftsfasen, jf. Prop. 44 S (2009–2010). TCM DA har inngått individuelle låneavtaler med sine respektive eiere for å finansiere investeringer i anlegget og oppbyggingen av selskapet. Låneavtalene regulerer rente- og tilbakebetalingen.

Lånene tas opp løpende og er basert på månedlige kontantinnkallinger og statens andel dekkes gjennom bevilgningen under kap. 1840, post 72. Lånesaldoen renteberegnes etter avtalt rente.

Det budsjetteres med 100 mill. kroner i renter i 2014. Tilbakebetalingen av lånet startet høsten 2012.

Post 86 Avdrag, TCM DA

Finansieringsmodellen for teknologisenteret innebærer at alle utgifter (investeringer og drift) knyttet til TCM DA under etablering og bygging av anlegget blir dekket av eierne, og at finansieringen blir håndtert som et utlån til TCM DA som skal betales tilbake til eierne i driftsfasen, jf. Prop. 44 S (2009–2010). TCM DA har inngått individuelle låneavtaler med sine respektive eiere for å finansiere investeringer i anlegget og oppbyggingen av selskapet. Låneavtalene regulerer rente- og tilbakebetalingen.

Lånene tas opp løpende og er basert på månedlige kontantinnkallinger og statens andel dekkes gjennom bevilgningen under kap. 1840, post 72. Lånesaldoen renteberegnes etter avtalt rente.

Det budsjetteres med 1 114 mill. kroner i avdrag i 2014. Tilbakebetalingen av lånet startet høsten 2012.

Post 95 Fondskapital

Gassteknologifondet foreslås avviklet fra 2014. Det foreslås at gjenværende fondskapital på 2 000 mill. kroner inntektsføres under posten.

Den årlige avkastningen fra fondet (91,8 mill. kroner) foreslås erstattet med ordinære bevilgninger under kap. 1840, post 50 (overføring til Fond for CLIMIT knyttet til demo-delen) og kap. 1840, post 70 (tilskudd til Gassnova knyttet til administrasjon av CLIMIT-programmet).

Fondet for miljøvennlig gassteknologi (Gassteknologifondet) ble opprettet 1. juli 2004 med en fondskapital på 2 mrd. kroner. Kapitalen i fondet er plassert som et kontolån til staten med en rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med 10-års bindingstid. Renten ble fastsatt til 4,59 pst. fra 1. juli 2004 i en tiårsperiode. Dette har gitt en årlig avkastning på 91,8 mill. kroner. Avkastningen har blitt benyttet til CLIMIT-programmet. Som følge av ny rentefastsettelse i 2014, vil avkastningen og dermed den årlige overføringen til CLIMIT bli omtrent halvert. På denne bakgrunn foreslås avkastningen fra Gassteknologifondet erstattet med en ordinær bevilgning til CLIMIT over statsbudsjettet, jf. kap. 1840, post 50.

Del III
Omtale av særlege tema

6 Prosjekt under utbygging

I dette kapitlet er det gitt ei samla utgreiing om kostnads- og lønsemduviklinga for dei prosjekta der plan for utbygging og drift (PUD) eller plan for anlegg og drift (PAD) er godkjend av styresmaktene, og der prosjekta framleis er under utbygging eller har komme i produksjon etter 1. august 2012. Som bakgrunn for utgreiinga har departementet innhenta opplysningar frå operatørselskapa for dei ulike prosjekta i juni 2013. Prosjekta er under utbygging og investeringsanslaga kan derfor endre seg etter framlegging av denne proposisjonen.

Utviklinga i prisane på varer og tenester som blir nytta i samband med utbyggingar på norsk sokkel er i stor grad påverka av internasjonale forhold. Som utviklinga internasjonalt har også kostnadsnivået på norsk sokkel vore prega av sterk vekst dei siste åra. Berekningar utført av IHS/CERA viser at utbyggingskostnadene knytte til petroleumsprosjekt internasjonalt meir enn dobla seg i perioden 2004–2008. I 2009 fall kostnadene kraftig som følgje av låg oljepris og redusert investeringsaktivitet. Sidan då har kostnadane teke seg opp, og IHS/CERA anslår gjennom sin kapital-

kostnadsindeks at prisnivået no igjen er på høgde med toppnivået i 2008.

Auka investeringsnivå sidan PUD på felt under utbygging treng ikkje å vere negativt for lønsemda i eit prosjekt. I den grad det høgare investeringsnivået resulterer i auka kommersiell utnytting, vil det medverke til høgare verdiskaping frå prosjekta.

For årets rapportering av prosjekt under utbygging har det vore nokre endringar i metoden nytta under berekningane. Tidlegare har selskapa vore ansvarlege for utarbeiding av tala som innleggk i PUD-overslaga og dei nye anslaga. For å få eit meir eintydig tal for prosjekta har departementet i år nærare spesifisert praksisen for rapporteringa, både med tanke på omfang av kva kostnader som skal inkludert og inflasjonsjustering. Det vil derfor kunne vere noko avvik i PUD/PAD-overslaga frå i fjor til i år.

Tabell 6.1 og 6.2 viser eit oversyn over differansen mellom operatørane sine investeringsoverslag på PUD/PAD-tidspunktet og overslaga deira pr. mai 2013, og endringa i investeringsoverslaget frå i fjor.

Tabell 6.1 Investeringsanslag, prosjekt under utbygging

	(i mill. 2013-kroner)					
	PUD/PAD-godkjent	PUD/PAD-estimat	Nye anslag	Totalendring	Totalendring i pst.	Endring frå i fjor ¹
Aasta Hansteen	2013	30 853	30 853	0	0,0	0
Brynhild	2011	4 222	5 388	1 166	27,6	638
Bøyla	2012	5 021	4 856	-165	-3,3	-165
Edvard Grieg	2012	24 805	22 390	-2 415	-9,7	41
Ekofisk Sør	2011	28 206	27 813	-393	-1,4	-393
Eldfisk II	2011	37 815	37 815	0	0,0	0
Gina Krog	2013	29 100	29 100	0	0,0	0
Goliat	2009	30 894	38 517	7 623	24,7	588
Gudrun	2010	20 550	19 652	-898	-4,4	297
Ivar Aasen	2013	25 318	25 318	0	0,0	0

Tabell 6.1 Investeringsanslag, prosjekt under utbygging

	(i mill. 2013-kroner)					
	PUD/PAD- godkjent	PUD/PAD- estimat	Nye anslag	Total- endring	Totalendring i pst.	Endring frå i fjor ¹
Knarr ²	2011	11 803	11 931	125	1,1	125
Martin Linge	2012	26 450	29 864	3 414	12,9	3 414
Polarled	2013	24 703	24 703	0	0,0	0
Svalin	2012	4 470	4 470	0	0,0	0
Valemon ³	2011	19 399	21 999	2 600	13,4	1 600
Varg Gasseksport	2013	739	739	0	0,0	0
Åsgard undervannskompresjon	2012	16 221	16 781	560	3,5	168
Sum		340 568	352 188	11 617	3,4	6 313

¹ Gitt avvik mellom PUD-estimata frå i fjor til i år, jf. andre avsnitt i dette kapitlet, vil endringane på årsbasis for nokre prosjekt skuldast at anslaga i dei ulike åra er basert på ulike PUD-estimat.

² Nye tall fra operatøren oversendt etter juni 2013 viser en økning i investeringsanslagene på 128 mill. kroner fra PUD/PAD estimat.

³ Investeringsanslaget i PUD for Valemon er tidligere rapportert til å være 19 600 mill. kroner i nominelle verdier. En justering av dette tallet til 2013-kroner medfører at PUD-anslaget er 19 399 mill. kroner

Tabell 6.2 Investeringsanslag, prosjekt som har starta produksjon etter 1. august 2012

	(i mill. 2013-kroner)					
	PUD/PAD- godkjent	PUD/PAD- estimat	Nye anslag	Total endring	Totalendring i pst.	Endring frå i fjor ¹
Atla	2011	1 394	1 525	131	9,4	131
Hyme	2011	4 649	4 613	-36	-0,8	-289
Jette	2012	2 655	3 611	956	36,0	630
KEP 2010	2008	7 169	6 309	-860	-12,0	-225
Skarv	2007	35 914	47 117	11 203	31,2	-722
Skuld	2012	10 125	11 033	908	9,0	632
Stjerne	2011	5 484	4 593	-891	-16,2	-483
Valhall Videreutvikling	2007	25 041	49 620	24 579	98,2	3 526
Vigdis Nordøst	2011	4 380	4 500	120	2,7	0
Visund Sør	2011	5 808	5 371	-437	-7,5	0
Sum		102 619	138 292	35 673	34,8	3 200

¹ Gitt avvik mellom PUD-estimata frå i fjor til i år, jf. andre avsnitt i dette kapitlet, vil endringane på årsbasis for nokre prosjekt skuldast at anslaga i dei ulike åra er basert på ulike PUD-estimat.

Samla investeringar knytte til prosjekt som er under utbygging på norsk sokkel er berekna til om lag 352,2 mrd. kroner. Dette utgjer ein auke på om lag 11,6 mrd. kroner frå det som var skissert på PUD/PAD-tidspunktet. Investeringsanslaga i år er om lag 6,3 mrd. kroner høgare enn anslaga frå i fjor.

For prosjekta som har starta produksjon etter 1. august 2012 er samla investeringar berekna til 138,3 mrd. kroner. Dette utgjer ein auke på om lag 35,7 mrd. kroner frå det som var skissert på PUD/PAD-tidspunktet. Investeringsanslaga i år er 3,2 mrd. kroner høgare enn anslaga frå i fjor.

Det er samla sett god lønnsemd i prosjekta som er omtalt i dette kapitlet. Samla noverdi for prosjekta er berekna til om lag 223 mrd. kroner. Dette er berekna på bakgrunn av olje- og gassprisføresetnader frå Nasjonalbudsjettet 2014.

Noverdi for infrastrukturprosjekta Kårstø Utviding (KEP2010), Polarled inkl. Kristin gasseksport og Varg gasseksport er ikkje berekna. Desse prosjekta har regulert avkastning.

Kostnadsendringar på enkeltprosjekt

Prosjekt under utbygging

Brynhild har ein auke i kostnadane i frå PUD på om lag 1,2 mrd. kroner. Endringa frå same rapportering i fjor er på om lag 638 mill. kroner. Auken skuldast høgare kostnader ved modifikasjonane ved tilknytting til produksjonsskipet på Pierce-feltet på britisk sokkel, levetidsforlenging for betre regularitet samt avgjerda om å bore fire i staden for tre produksjonsbrønner.

Det oppdaterte investeringsanslaget for Bøyla viser ein reduksjon i investeringane på om lag 165 mill. kroner frå PUD i 2012. Dette skuldast i hovudsak framforhandla innsparingar knytt til hovudkontrakt.

Det oppdaterte investeringsanslaget for Edvard Grieg-prosjektet ligg om lag 2,4 mrd. kroner under investeringsanslaget i plan for utbygging og drift. Dette skuldast at eksportrøyr for olje og gass er tekne ut i eigne prosjekt med Statoil som operatør. Investeringane i eksportrøyr blir erstatta av høgare tariffar og dermed høgare driftskostnader for prosjektet.

Ekofisk Sør har ein reduksjon i investeringsanslaget på 393 mill. kroner samanlikna med det som var estimert i PUD i 2011. Dette skuldast vinster ved samordning av fleire undervasskontraktar og reduserte byggjekostnader. Dette er dels vege opp av auka riggkostnader og valutajusteringar.

Det oppdaterte investeringsanslaget for Goliat viser ein auke på 588 mill. kroner frå 2012 til 2013. Auken i investeringane frå det som vart estimert i PUD i 2009 er på om lag 7,6 mrd. kroner. I følgje operatøren er kostnadsauken i hovudsak knytt til ein auke i marknadsprisar, lengre leveringstid for utstyrspakkar og høgare råvarekostnader grunna sterkt press i leverandørmarknaden. Dette har i hovudsak påverka kostnadsrammene for fabrikkasjon og installasjon av undervassutstyr og røyrleidningar, boring og komplettering av brønner og ulike utstyrspakkar. I tillegg er produksjonseiinga blitt fordyra med årsak i teknologiske utfordringar, meir omfattande engineering, diverse designendringar, akselerasjonskostnader og

større arbeidsmengde enn føresett, noko som har ført til utsett leveringstidspunkt. I samband med godkjenning av plan for utbygging og drift av Goliat-feltet, vart det satt vilkår om at operatøren seinest to år før oppstart av driften på feltet skulle leggje fram ein plan for avtak av gass fra Goliat for departementet. Operatøren leverte ein bred utgreiing om planane for gassavtak to år før planlagt oppstart. Nye undergrunnsdata og reservoar-simuleringar har gitt nye føresetnader og operatøren arbeider vidare med planane. Departementet følgjer opp dette arbeidet.

Gudrun-prosjektet har ein reduksjon i investeringsanslaget på om lag 898 mill. kroner sidan PUD. Reduksjonen skuldast at tidspunktet for å inngå kontrakt på plattformen var gunstig. Sidan i fjor har Gudrun-prosjektet hatt ein auke i investeringsanslaget på 297 mill. kroner grunna høgare borekostnader.

Dei oppdaterte kostnadsoverslaga for utbygging av Knarrfeltet viser ein auke på 128 mill. kroner. Dette skuldast hovudsakleg endringar i design på FPSO-en og fortøyningsplan for å tåle en større vektbelastning på turreten. Utbygginga er samanlikna med PUD forenkla med færre brønner og med eit felles undervassanlegg for dei to separate strukturane på feltet.

For Martin Linge-prosjektet er det oppdaterte investeringsanslaget om lag 3,4 mrd. kroner høgare enn i plan for utbygging og drift. Ein stor del av auken skuldast høgare kostnader knytte til undervassanlegget, mellom anna som følgje av auka dagratar for installasjonsfartøy. Det er òg ein auke i kostnadane på grunn av meir omfattande engineering, ein større prosjektorganisasjon enn opphavleg planlagt og knytt til kraft frå land-løysinga.

Oppdaterte kostnadsanslag for Valemon-utbygginga viser ein auke på om lag 2,6 mrd. kroner frå plan for utbygging og drift – ein auke på om lag 1,6 mrd. kroner frå 2012 til 2013. I følgje operatøren Statoil skuldast auken i hovudsak auka kostnader for å sikre forlenga levetid av Heimdal-plattformen, kompesasjon til Huldra for innstengde volum ved overtaking av Huldrarøret, ein ny brønn for injeksjon av borekaks samt auka kostnader ved inntak av nybygga borerigg.

Stortinget vart i behandlinga av Åsgard undervasskompressjon orientert om ein auke i investeringsanslaget i PUD på 2 mrd. kroner. I tillegg til desse 2 milliardane er investeringsanslaget for prosjektet auka med 560 mill. kroner sidan anslaget i godkjend PUD. Åsgard undervasskompressjon utviklar og tek i bruk ny teknologi for kompressjon av gass på havbotnen. Kostnadsauken

skuldast utfordringar knytte til endringar i teknisk konsept, og ein stram leverandørmarknad.

For prosjekta Eldfisk II, Svalin, Aasta Hansteen, Polarled inkl. Kristin gasseksport, Ivar Aasen, Gina Krog og Varg gasseksport er det ingen endringar i investeringsanslag samanlikna med PUD.

Prosjekt som har starta produksjon etter 1. august 2012

For Atla er det ein auke i investeringsanslaget på 131 mill. kroner i forhold til investeringsanslag oppgitt i PUD. Auka er knytt til modifikasjonar på Heimdal-plattformen. Produksjonen på Atla starta oktober 2012.

For Hyme er det ein reduksjon i investeringsanslaget på om lag 36 mill. kroner. Dette skuldast lågare kostnader i samband med konstruksjon og installasjon av undervassanlegga. Produksjonen frå Hyme starta opp i første kvartal 2013.

Investeringsanslaga for Jette har auka med 956 mill. kroner sidan plan for utbygging og drift vart levert. Anslaget auka frå 2012 til 2013 med om lag 630 mill. kroner. Auken skuldast i hovudsak høgare borekostnadar som følgje av lenger bore- og kompletteringstid. Det vart òg ein auke knytt til marine installasjonar som skuldast ei forskyving til vinterstid med auka venting på brukelig vær, og meir omfattande og tidkrevjande modifikasjonar på vertsplattformen enn planlagt. Produksjonen frå Jette starta opp i andre kvartal 2013.

KEP2010 har eit investeringsanslag som er 860 mill. kroner lågare enn ved PUD – ein ytterlegare reduksjon på 225 mill. kroner samanlikna med anslaget i fjor. Dette skuldast hovudsakleg ein prosjektereserve inkludert i PUD-tala som ikkje har vorte brukt. Det er òg noko avvik som skuldast endringar i omfang.

For Skarv er investeringsanslaget redusert med om lag 722 mill. kroner samanlikna med investeringsanslaget rapportert i 2012. Det er ein anslått auke på om lag 11,2 mrd. kroner samanlikna med investeringsanslaget i PUD. Dei viktigaste faktorane i kostnadsauken er endringar i design og konstruksjon av undervassinstallasjonar, utsetjing av boreprogrammet grunna forseinking i konstruksjonen av boreinstallasjonar, og ein auke i kostnader knytt til høgare vekt på plattformen enn planlagt. I tillegg har installasjon av stigerøyr, testing av utstyr og ferdigstilling teke lengre tid enn planlagt. Produksjonen frå Skarv starta opp i desember 2012.

Investeringsanslaget for Skuld er 908 mill. kroner over investeringsanslaget ved PUD – ein auke

på 632 mill. kroner sidan førre rapportering. Dette skuldast ein auke i borekostnadane, lengre boretid og forseinka oppstart av produksjonen. Produksjonen frå Skuld starta opp i første kvartal 2013.

Stjerne har ein reduksjon i investeringsanslaget på 891 mill. kroner. Dette skuldast i hovudsak reduserte kostnader knytte til flotel og undervassanlegg. Produksjonen frå Stjerne starta opp i første kvartal 2013.

Endringa på Valhall frå rapportering på same tid i fjor er på om lag 3,5 mrd. kroner, og skuldast hovudsakleg auka borekostnadar og auka tidsbruk i prosjektet. Det totale investeringsnivået for Valhall vidareutvikling var ved PUD anslått til om lag 25 mrd. kroner. Det oppdaterte investeringsoverslaget viser ein samla auke på om lag 24,6 mrd. kroner samanlikna med PUD i 2007. Investeringane knytte til ny innretning på feltet var ved PUD-tidspunktet berekna til 15,8 mrd. kroner. Kostnadane for denne er i dag estimert til 24,9 mrd. 2013-kroner, ein auke på 9 mrd. kroner. Denne auken skuldast endringar i utforming av innretninga og kostnadsvekst. Arbeidet med integrering av gammalt og nytt anlegg vart òg meir omfattande enn planlagt. I tillegg skuldast kostnadsendringa at reservoaret på feltet viser seg meir komplekst enn venta i PUD, noko som gjer det naudsynt med fleire brønner. Kostnadane for boring av kvar brønn har òg auka. Ei avgjerd om å installere havbotnseismikk og behov for ekstra flotel bidreg ytterlegare til kostnadsauken. Produksjonen frå Valhall vidareutvikling starta opp i første kvartal 2013.

For Vigdis nordaust er det ein auke i investeringsanslaga på 120 mill. kroner. Dette skuldast ein auke i kostnader knytte til konstruksjon og installasjon av undervassanlegga, og ein auke kostnadane ved installering av dieselsystem grunna endra hydratstrategi. Produksjonen frå Vigdis nordaust starta opp i første kvartal 2013.

For utbyggingen av Visund Sør er det ein reduksjon i investeringsanslaget på 437 mill. kroner samanlikna med investeringsanslaget i PUD. Dette skuldast mellom anna lågare kostnadar knytt til undervassanlegga og marine operasjonar. Produksjonen frå Visund Sør starta opp i fjerde kvartal 2012.

Utbygginga av Yme-feltet

På bakgrunn av dei vesentlege feil og manglar som har blitt avdekte på produksjonsinnretninga på Yme-feltet avgjorde rettshavarane tidlegare i 2013 å fjerne innretninga frå feltet. Denne

avgjerda har ført til at rettshavarane har orientert departementet om at dei ikkje ville klare å ferdigstille utbygginga i tråd med opphavlege planar. Departementet hadde gitt rettshavarane frist til 1. mai 2013 for levering av endra PUD for Yme. Avgjerda om å fjerne innretninga har ført til at rettshavarane ikkje klarte å levere ein endra PUD for Yme innan 1. mai 2013. Operatøren er i ferd med å utarbeide ein detaljert disponeringsplan for produksjonsinnretninga. Planen skal leverast Olje- og energidepartementet første kvartal 2014. I tillegg til investeringane kjem kostnadane knytte til fjerning av den eksisterande produksjonsinnretninga. Desse er av operatøren Talisman berekna til 2,6 mrd. kroner.

Rettshavarane arbeider vidare for å utvinne petroleumsreservane i Yme-feltet, og dei vil no bruke tid på å sikre at prosjektet er robust før ein endra plan for utbygging og drift blir send til Olje-

og energidepartementet. Rettshavarane er no i ein fase med vurdering av ulike utbyggingsløyningar.

På denne bakgrunnen er Yme-prosjektet teke ut av tabellen med oversikt over prosjekt under utbygging. Eit oppdatert investeringsoverslag for Yme er no på 11,9 mrd. kroner. Dette er ein auke i investeringane på 6,8 mrd. kroner frå anslaget på 5,1 mrd. kroner i PUD i 2007. Hovuddelen av denne kostnadsauken er knytt til dei store tekniske utfordringane i prosjektet. Dette har medført forlenga prosjektvarigheit og dermed auka kostnader knytte til mellom anna leige av flotell og til leing og prosjektering. Samstundes er overslaget vesentleg lågare enn tilsvarande overslag i Prop. 1 S (2012–2013) på 14,5 mrd. kroner. Reduksjonen frå i fjor skuldast i hovudsak at rettshavarane ikkje lenger planlegg å investere for å ferdigstille eksisterande produksjonsinnretning på Yme-feltet.

7 Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid

Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet (OED) har det overordna ansvaret for viktige samfunnsfunksjonar og beredkapsområde knytte til kraftforsyninga, forvaltninga av vassressursane. Departementet har sektoransvar for olje- og gassaktivitetane på kontinentalsokkelen og på land. OED har ansvar og oppgåver knytte til å førebyggje skade som følgje av brot på dammar, flaum og skred. OED har òg ansvar for departementets eigen beredskap og for å vere budd på å ta del i sentral handtering ved nasjonale kriser.

Forsyningstryggleik for gass

Arbeidsdepartementet har det overordna ansvaret for arbeidsmiljøet og for tryggleik og beredskap i petroleumsverksemda.

Norsk petroleumsverksemd er viktig for ei påliteleg energiforsyning til Europa. Norsk gass dekkjer om lag 20 pst. av det totale europeiske gassforbruket. Departementet er på si side ansvarleg for å utforme eit ressursforvaltningssystem (rammeverk) som skal syte for ei best mogeleg forvaltning av olje- og gassressursane på norsk sokkel. Rettshavarane er gitt ansvar for utvikling, produksjon og sal av norsk olje og gass. Rammeverket er utforma for å sikre at aktørane har best mogeleg evne til å oppfylle dette.

Det er oljeselskapa og Gassco AS som har det operative ansvaret for leveransetryggleik for gass. Oljeselskapa si evne til å yte leveransetryggleik knyter seg både til enkeltfelt på sokkelen, den samla feltporteføljen til selskapa og evna deira til å sikre seg nedstraums ved kommersielle arrangement, gasslager med meir.

Gassco er som operatør for transport- og behandlingsanlegga for gass på vegner av eigarane i Gassled, underlagt petroleumsgivinga. Forsyningstryggleik er ein integrert del av drifta deira, og risikostyring og beredskapsarbeid ein naturleg del av operatørrolla. Arbeidet er regulert av lov- og forskriftsverk, avtaler med interessentskapet Gassled og avtaler med skiparane i systemet, og Gassco si koordinerande rolle i leve-

ransane for gass. Gassco er ansvarleg for kvaliteten på transportnettet og utfører inspeksjonar og vedlikehald.

Ved ei hending med konsekvensar for helse, miljø eller tryggleik (HMS) rapporterer operatøren til Petroleumstilsynet. Petroleumstilsynet rapporterer vidare til blant anna Oljedirektoratet (OD).

Forsyningstryggleik for drivstoff

I situasjonar med større fysisk underskot på drivstoff innanlands, har OED ansvar for drivstoffberedskapen. Ved eventuell svikt i tilførselene til OECD-området, blir det ytt bidrag til eventuelle IEA-initierte krisehandteringsplanar for å dempe skadeverknadene av underskotet. Aktuelt tiltak for krisehandtering nedstraums er trekk i beredskapslager av petroleumsprodukt. Oljeselskap som produserer (raffinerer) eller importerer petroleumsprodukt, er lovpålagte å halde beredskapslager tilsvarande 20 dagars normalforbruk. Ved behov, det vil seie ved ein svikt i leveransane til den norske marknaden eller på verdsmarknaden, kan styresmaktene påleggje selskapa å selje frå desse lagra.

Forsyningstryggleik for elektrisitet

Stabil og effektiv kraftforsyning er rekna som ein sentral del av Noregs kritiske infrastruktur. Tilgang på elektrisk kraft blir stadig viktigare for å kunne halde ved lag normal aktivitet i samfunnet. Stabil og sikker elektrisitetsforsyning er òg av stor verdi for å sikre kritiske samfunnsfunksjonar i kritesituasjonar, og for å halde ved lag landet si forsvarevne under beredskap og i krig.

Det operative ansvaret for kraftforsyningsberedskapen er delegert til Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE), som er beredskapsstyresmakt etter energilova kapittel 9. NVE leier Kraftforsyningas beredskapsorganisasjon (KBO), der alle einingane i kraftforsyninga deltek.

Ved problem over kortare tid med å balansere forbruk og tilgjengeleg forsyning (effektmangel) har Statnett som systemansvarleg fullmakt til å treffe nødvendige tiltak.

Statnett har vidare ansvaret for å utgreie og utvikle nødvendige verkemiddel for å sikre momentan balanse gjennom ein svært vanskeleg kraftsituasjon (SAKS) i nær kontakt med energistyresmaktene. Forslag til tiltak skal leggjast fram for NVE for godkjenning. Statnetts tiltak er mobile gasskraftverk og energiopsjonar. Tiltaka skal berre brukast i svært vanskelege kraftsituasjonar der faren for rasjonering er stor.

Ved langvarig mangel på evne til å dekkje behovet for elektrisk kraft, kan styresmaktene innføre rasjonering, det vil seie å tvangskoppe forbruk og rekvirere produksjon. Rasjonering blir eventuelt vedteke av OED etter råd frå NVE.

Skred og vassdrag

Det operative ansvaret og gjennomføringa av statlege oppgåver knytte til å førebyggje skade som følgje av brot på dammar, flaum og skred, er delegert til NVE.

NVE har ansvar for å sjå til at tiltakshavarar planlegg, byggjer og driv vassdragsanlegg slik at tryggleiken for menneske, miljø og eigedom blir teken vare på, og at det blir utarbeidd beredskapsplanar for å handtere større hendingar. NVE kan gi pålegg til eigar av vassdragsanlegg om å gjennomføre tiltak for å avgrense skadar. NVE kan også sjølv setje i verk tiltak når det er særskilt fare for alvorleg skade.

NVE gir hjelp og rettleier kommunane med å førebyggje skadar frå flaum, erosjon og skred. Oppgåvene inneber å kartleggje og informere om fareområde, gi faglege råd og retningslinjer for kommunal arealplanlegging, gi kommunar fagleg

og økonomisk hjelp til planlegging og gjennomføring av sikringstiltak, overvake og varsle flaum og skredfare. I tillegg gir NVE råd til kommunar og politi under beredskaps- og krisesituasjonar.

Sentral krisehandtering og departementets eigen beredskap

I «Kgl.res 15. juni 2012 – Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle, tilsynsfunksjon og sentral krisehandtering (samordningsresolusjonen)» kap. IV, er det stilt krav til departementa sitt arbeid med samfunnstryggleik og beredskap.

For å medverke til eit godt arbeid med samfunnstryggleik og beredskap, i både førebygging og handtering, skal Olje- og energidepartementet gjennom godt eigna beredskapsplanverk, robust organisering og hyppige og relevante øvingar, vere førebudd på:

- å møte alle typar kriser i eigen sektor effektivt og profesjonelt
- å yte bistand til andre departement når det trengst
- å ta rolla som leiardepartement

OEDs planverk for krisehandtering skal dekkje ulike typar kriser som OED kan bli involvert i både i sektor og ved kriser som gjeld departementet sjølv.

OED har gjennomført og delteke i relevante beredskapsøvingar i 2013 og vil føre vidare arbeidet med øvingar i 2014.

8 Sektorovergripande miljøpolitikk

Omsynet til miljøet og berekraftig utvikling er og har alltid vore ein integrert del av den norske petroleums- og energiverksemnda. Det har gjennom fleire år blitt gjennomført omfattande tiltak.

8.1 Miljøutfordringar

Utslepp til luft

Stasjonær forbrenning, inklusive olje- og gassutvinning, står for ein monaleg del av dei norske utsleppa til luft av karbondioksid (CO₂), nitrogenoksid (NO_x), flyktige organiske sambindingar utan metan (nmVOC), partiklar (PM) og polysykliske aromatiske hydrokarbon (PAH).

Noreg skil seg frå andre land ved at ein stor del av det innanlandske stasjonære energiforbruket er basert på elektrisitet, samstundes som nesten heile det innanlandske elektrisitetsforbruket er dekt av vasskraft. Noregs evne til å produsere elektrisitet med vasskraft medverkar til låge luftutslepp frå den innanlandske stasjonære energibruken. Dette inneber òg at Noreg har eit snevare grunnlag for å redusere utsleppa frå elektrisitetsproduksjon enn andre land. Produksjon og bruk av elektrisk kraft kan variere monaleg frå år til år som følgje av variasjonar i tilsig og temperaturforhold. I år med lågt tilsig og relativt høge prisar på elektrisk kraft vil normalt bruken av alternative energiberarar, deriblant brensle som fyringsolje, gass og biomasse, auke. Dette er ei viktig årsak til at utsleppa frå innanlands stasjonær energibruk varierer frå år til år.

Utsleppa frå petroleumssektoren til luft er stort sett avgassar frå forbrenning av gass i turbinar, fakling av gass og forbrenning av diesel. Desse avgassane inneheld mellom anna CO₂ og NO_x. Andre stoff som blir sleppte ut er nmVOC, metan (CH₄) og svoveldioksid (SO₂).

I 2012 sleppte petroleumsverksemnda ut klimagassar tilsvarande om lag 13,7 mill. tonn CO₂-ekvivalentar⁵, inkludert utslepp knytte til forbrenning og prosess frå offshore- og landanlegg.

Petroleumsverksemnda sleppte i 2012 ut 51 200 tonn NO_x (nitrogenoksid), tilsvarande om lag 30 pst. av dei totale NO_x-utsleppa i Noreg. Kraftgenereringa i turbinane, fakling av gass og dieselforbruk på innretningane på kontinentalsokkelen er sentrale utsleppskjelder for NO_x. Mengda av utslepp er avhengig både av forbrenningsteknologien og kor mykje drivstoff som blir brukt. Til dømes gir forbrenning i gassturbinar lågare utslepp av NO_x enn forbrenning i dieselmotorar.

Olje- og gassutvinning står for i underkant av ein fjerdedel av dei samla norske nmVOC-utsleppa (flyktige organiske sambindingar utan metan), med utslepp i 2012 på 29 500 tonn. Sidan 2001 er utslepp av nmVOC frå olje- og gassverksemnda redusert med meir enn 80 pst. Dei betydelege utsleppsreduksjonane er oppnådde som følge av installering av anlegg for fjerning og gjenvinning av oljedamp på lagerskip og skytteltankarar.

Utslepp til sjø

Dei siste åra har petroleumsverksemnda gjennomført omfattande tiltak for å redusere utsleppa til sjø. Petroleumsindustrien har investert milliardar og har gjennomført tiltak som har redusert utsleppa betydeleg. Utslepp av tilsette miljøfarlege kjemikaliar frå norsk sokkel er reduserte med over 99 pst. dei siste ti åra. Nullutsleppsmalet vert rekna som oppnådd for tilsette kjemikaliar.

Utsleppa til sjø frå olje- og gassverksemnda stammar i hovudsak frå den regulære drifta. Produsert vatn følgjer med oljen opp frå reservoaret og inneheld naturleg førekommande stoff frå reservoaret og restar av tilsette stoff. Det produserte vatnet blir reinsa før utslepp til sjø eller injisert igjen i undergrunnen. Det er ikkje påvist skadelege effektar på miljøet som følgje av utslepp av produsert vatn på norsk sokkel. Borekaks som inneheld olje og borevæske som tidlegare stod for ein vesentleg del av oljeutsleppa frå aktiviteten, vert no injisert i eigna reservoar, eller teke til land for vidare behandling. Ein sideeffekt av å injisere produsert vatn og oljeholding borekaks/-væske er auka energibruk og dermed utslepp til luft frå sek-

⁵ Alle tal for utslepp til luft i 2012 er foreløpige (SSB).

toren. Det å ta borekaks/-væske til land aukar transportbehovet og omfanget av avfallsbehand-linga på land.

Det er venta at voluma av produsert vatn vil auke i åra fram mot 2015. Dette fordi dei store felta på norsk sokkel produserer meir vatn når dei blir eldre.

Akutte utslepp til sjø

Olje- og gassverksemda har, i dei 40 åra med verksemd på norsk sokkel, ikkje vore årsak til store akutte utslepp av olje som har nådd land, og talet på utslepp på over 1 kubikkmeter (m³) er avgrensa.

Totale volum av akutte utslepp av olje til sjø i 2012 var på 16,3 m³, der fire utslepp var over ein 1 m³. Styresmaktene har pålagt industrien å utføre risikoanalysar og å gjennomføre aktivitetane slik at risikoen for akutte utslepp er så låg som mogleg.

Det er ikkje påvist skadelege effektar på miljøet som følgje av utslepp til sjø frå petroleumsverksemda på norsk sokkel.

Inngrep

Vassdragsutbyggingar og andre energirelaterte utbyggingar, som til dømes nettutbyggingar, medfører inngrep i natur- og kulturmiljø. Rundt ein tredel av vassdraga i Noreg er påverka av inngrep med kraftproduksjon som formål. Dei siste åra har ein større del av auken i produksjonen av fornybar energi komme frå små vasskraftverk (opp til 10 MW). I tida framover vil ein òg sjå ein auke i bygging av vindkraftverk.

Ved utnytting av fornybare energikjelder, og ved bygging av kraftleidningar, står ein overfor viktige avvegingar med omsyn til miljøet. Vegar, kraftleidningar og andre installasjonar i tilknytning til vind- og vasskraftverk vil påverke økosystem, naturverdiar og naturopplevingar. Utfordringa ved utbygging av ny produksjon og kraftoverføring er å finne dei beste løysingane ut frå ei heilskapleg avveging av miljø- og samfunnsomsyn.

8.2 Regjeringas miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet

Noreg er ein energinasjon. Vi har stor vasskraftproduksjon, og er blant verdas største eksportørar

av olje og gass. Regjeringas visjon er at Noreg skal vere ein miljøvennleg energinasjon og leiande innanfor utviklinga av miljøvennleg energi.

Satsing på energiomleggingstiltak er sentralt i Regjeringas miljøpolitikk på energiområdet. Det er mogleg å auke den miljøvennlege energiproduksjonen vesentleg, og energien kan brukast meir effektivt. For å styrkje utviklinga av miljøvennleg produksjon og bruk av energi er det grunnleggjande å ha langsiktige og stabile rammevilkår.

Regjeringa vil fremje effektiv og miljøvis akseptabel energiproduksjon, og samtidig sikre ei berekraftig forvaltning av kyst- og vassdragsnatu- ren. Det er eit viktig mål å syte for at den auka utbygginga av fornybar kraft skjer utan at naturmangfald eller store landskapsverdiar går tapt.

Forskning og utvikling på fornybar energi er viktig for å nå miljømåla. Det er òg ny teknologi og andre løysingar som medverkar til å gjere petroleumsverksemda meir miljøvennleg. Kunnskap og kompetanse i petroleums- og energisekto- ren må bli brukt til å utvikle teknologi og finne løysingar som reduserer utsleppa av klimagassar. Vi skal foreine vår rolle som petroleumsprodusent med ambisjonen om å vere leiande i miljø- og klimapolitikken. Olje- og gasspolitikken er kunns- kapsbasert og langsiktig i si forvaltning av petro- leumsressursane.

Sidan 1996 har kraft frå land vore vurdert i samband med alle nye eller reviderte utbyggings- planar. I dag er det fleire felt som får heile eller delar av kraftforsyninga frå land. I 2012 kom om lag 48 prosent av den norske gasseksporten frå felt med kraftforsyninga frå land.

Eit sentralt mål i Regjeringas politikk for å redusere klimagassutslepp er å medverke til å utvikle framtidsretta og effektive teknologiar for CO₂-handtering. Regjeringa har avgjort at planleg- gingsarbeidet med fullskala CO₂-hanteringspro- sjektet på Mongstad skal avsluttast. I staden vil regjeringa intensivere satsinga på CO₂-handtering gjennom teknologisenter Mongstad og CLIMIT- programmet. I tillegg skal eit CO₂-handterings- program for utviklinga av fullskala CO₂-handte- ringsprosjekt i Noreg etablerast og ein skal setje av midlar til å støtte CO₂-handteringsprosjekt internasjonalt. Regjeringa vil òg medverke til at den erfaringa og teknologien som blir utvikla gjennom dei norske prosjekta kan resultere i monalege reduksjonar av CO₂-utslepp også utan- for Noreg.

8.3 Departementets arbeid med miljø og klima

8.3.1 Fangst og lagring av CO₂

Regjeringa prioriterer arbeidet med å utvikle teknologiar og løysingar som kan medverke til å redusere klimagassutsleppa høgt, og har investert betydelege midlar for å utvikle norske prosjekt for fangst og lagring av CO₂.

Arbeidet med fullskalaprojektet står no ved eit vegskil. Planlegginga av Mongstad fullskala har fram til no i stor grad vært av generell karakter og har bidrege til å utrede og kvalifisere kva teknologi som er mogleg å bruke. Prosjektet går frå 2014 over i ein ny fase og blir meir spesifikt retta mot detaljprosjektering. Det inneber at arbeidet vil ha mindre overføringsverdi til andre prosjekt. Planleggingsarbeidet har vist at det er spesielt krevjande å bygge eit CO₂-handteringsanlegg på Mongstad. Det medfører auka teknisk risiko og særskilt høge kostnader for deler som ikkje er knytte til sjølve fangstanlegget. Kraftvarmeverket går berre for halv kapasitet samanlikna med kva som opphavleg vart lagt til grunn. Kombinert med høge kostnader for anlegget gir dette svært høge kostnader per tonn reinsa CO₂. I tillegg er det usikkert kor mange år det er økonomisk grunnlag for å drive raffineriet på Mongstad og dermed kor lang brukstid eit fangstanlegg vil kunne få.

Regjeringa har beslutta avslutte arbeidet med planlegging av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad. Regjeringa vil framleis prioritere CO₂-handtering som eit nødvendig klimatiltak for å nå togradersmålet og vil intensivere satsinga på andre tiltak for å utvikle teknologiar for CO₂-fangst og -lagring.

Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) står sentralt i satsinger på fangst og lagring av CO₂. Målet med teknologisenteret er å skape ein arena for målretta utvikling, testing og kvalifisering av teknologi for CO₂-fangst. I tillegg er det eit mål å bidra til spreiding av kunnskap og erfaringar internasjonalt slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduserast, og å medverke til å auke aksepten for CO₂-handtering som eit viktig klimatiltak. TCM vart offisielt opna i mai 2012. Gassnova arbeider med planar for korleis ein kan nytte og vidareutvikle TCM på ein best mogleg måte.

Utover satsinga på Mongstad spelar også CLIMIT-programmet for forskning, utvikling og demonstrasjon ei viktig rolle i statens arbeid med CO₂-handtering, jf. kap. 8.3.4. Regjeringa vil styrke CLIMIT-programmet.

I Meld. St. 9 (2010–2011) vart det varsla at Gassnova skulle utføre ei brei og oppdatert kartlegging av CO₂-handteringsprosjekt utover Mongstad. I desember 2012 la Gassnova fram ein statusrapport for dette arbeidet. Ein tek sikte på at endeleg rapport vil bli lagt frem i løpet av 2014.

Regjeringa foreslår å etablere eit CO₂-handteringsprogram for utvikling av fullskala CO₂-handteringsprosjekt i Noreg. Regjeringa vil komme attende om korleis eit slikt program skal innretast.

Oljedirektoratet ferdigstilte i 2011 eit CO₂-lagringsatlas for Nordsjøen og i starten av 2013 vart det presentert eit CO₂-lagringsatlas for Norskehavet. Det går føre eit arbeid med å kartleggje lagringspotensialet i aktuelle område i Barentshavet. I tillegg vart det sett i gang eit arbeid for å vurdere potensialet ved bruk av CO₂ for å auke oljeutvinninga.

Olje- og energidepartementet har sidan 2008 leia arbeidet med oppfølginga av handlingsplanen for å fremje utvikling og bruk av CO₂-handtering internasjonalt. Dette arbeidet har òg i 2012 vore høgt prioritert frå departementet si side. Målsætninga for arbeidet er å få aksept for fangst og lagring av CO₂ som eit viktig klimatiltak og etablere ei brei forståing for reduksjonspotensialet som følger av teknologien, og å medverke til at teknologien blir teken i bruk utanfor Noreg. Noreg har med Sleipner- og Snøhvit-prosjekta viktig erfaring med lagring av CO₂.

Det er oppretta ei rekkje regionale og internasjonale samarbeid der Noreg ved Olje- og energidepartementet deltek. Mellom anna deltek departementet i North Sea Basin Task Force, Carbon Sequestration Leadership Forum, The 4-Kingdom Initiative, og Det globale CCS-instituttet (GCCSI). Vidare samarbeider Noreg tett med EU og deltek i ei rekkje av EUs organ og fora, retta mot mellom anna utvikling av rammer og regelverk for sikker fangst og lagring av CO₂ i tillegg til generelt å fremje CO₂-handtering som eit nødvendig klimatiltak.

8.3.2 Energi og vassdrag

Energiomlegging, energi- og klimateknologisatsing

Måla til Regjeringa er ein langsiktig omstilling av Noreg til eit samfunn med låge utslepp.

Etableringa av Enova og Energifondet i 2001 har vore ein viktig del av arbeidet for ei langsiktig og miljøvennleg omlegging av energibruk og energiproduksjon. Gjennom Stortinget sin

behandling av Meld. St. 21 (2011–2012) *Norsk klimapolitikk*, har Enova fått eit utvida mandat, jf. Innst. 390 S (2011–2012). Blant anna skal Enova forvalte Regjeringa si nye satsing på klimateknologi. Klimateknologisatsinga skal ha som mål å redusere klimagassutslepp og byggje opp under utviklinga av energiomlegging på lang sikt gjennom å utvikle og ta i bruk teknologiar som kan medverke til dette. Det er lagt til grunn at satsinga blir retta inn mot utvikling av ny teknologi og støtte til teknologiar nær marknadsintroduksjon. Blant anna skal Enova kunne gi støtte til investeringar i fullskala produksjonslinjer i industrien.

Det er fleire tiltak som, saman med satsinga gjennom Enova, er med på å byggje opp under ei miljøvennleg omlegging av energibruk og energiproduksjon og utvikling av energi- og klimateknologi. Omsetjelege kvotar for CO₂ og avgiftene på klimagassar er viktige. Fleire andre miljøavgifter og særavgifter knytte til energi medverkar òg til å påverke energibruken. Det er innført ei rekkje energistandardar og energimerkeordningar for produkt. Det er òg innført strenge forskrifter med krav om energibruken i nye bygg og det er innført krav om energimerking ved sal, utleige, og oppføring av nye bygningar. Det finst òg støtteordningar gjennom Noregs forskingsråd, Miljøteknologi-programmet som hovudsakleg blir forvalta av Innovasjon Noreg og Program for energieffektivisering i industrien (PFE-ordninga) som blir forvalta av NVE. Enovas verksemd grensar opp mot, og kompletterer, dei andre delane av verkemiddelapparatet. Enova samarbeider med blant anna NVE, Statnett SF, Miljødirektoratet, Innovasjon Noreg og Noregs forskingsråd for å sikre ei god koordinering av verkemiddelapparatet.

I løpet av 2012 har Enova inngått nye avtaler som gir eit venta (kontraktfesta) energiresultat på om lag 1,6 TWh/år. Gjennom avtaler med industriverksemdar vart det i 2012 kontraktfesta resultat på til saman 551 GWh/år. For bygningar, bustad og anleggssektorane var det kontraktfesta resultatet på 689 GWh/år. Det vart inngått avtaler om fornybar varmeproduksjon på til saman 349 GWh/år i 2012. På området ny teknologi vart det oppnådd eit resultat på 15 GWh/år.

Då ein stor del av den stasjonære energibruken er basert på vasskraft har Noreg i høve til andre land relativt låge utslepp av klimagassar frå den innanlandske bruken av energi. Utsleppa av klimagassar frå denne delen av energisektoren (energiforsyning, oppvarming i hushald og oppvarming i andre næringar) utgjorde 3,7 mill. tonn CO₂-ekvivalentar i 2011, eller 6,9 pst av dei samla

norske utsleppa. Det var ein nedgang i utsleppa frå 2010 til 2011. Redusert forbruk av fyringsolje gav den største nedgangen i utsleppa, men også lågare utslepp frå energiproduksjon bidrog. Forbruket av fyringsolje i stasjonær energiforsyning kan variere monaleg frå år til år avhengig av forholdet mellom pris på elektrisitet og olje. Det kan derfor ikkje leggast for stor vekt på endringar i forbruket frå eitt år til eit anna når ein vurderer effekten av politikken.

Dei viktigaste elementa i politikken for å avgrense bruken av olje i stasjonær energiforsyning generelt, og for å redusere utslepp av CO₂ spesielt, er avgifter og kvotar på bruk av fossile brenslar. I tillegg er støtteordningar i regi av Enova viktige. Enova støttar utbygging av fjernvarme og lokale energisentralar, som både erstattar eksisterande oppvarmingsbehov og dekkjer nytt behov som oppstår ved nybygg. I nokre tilfelle kan varmen erstatte olje, i andre tilfelle elektrisitet og andre energiberarar. Enova anslår at 35 pst. av energiresultatet på industriområdet og 10 pst. innan bustad, bygningar og anlegg, er redusert oljefyring. Samla sett anslår Enova at dei i 2012 støtta varmeprosjekt og energibrukprosjekt som er venta å medverke til eit redusert oljeforbruk på 11 563 tonn per år når prosjekta er gjennomførte. Dette svarer til reduserte utslepp på om lag 36 500 tonn CO₂ per år dersom det blir teke utgangspunkt i lett fyringsolje. Det er stor uvisse knytt til anslaget.

Straumkundar skal få installert nye avanserte måle- og styringssystem (AMS) i åra framover. Nettselskapa skal ha avslutta utrullinga av AMS innan 1. januar 2019. Dei nye straummålarane registrerer straumforbruket automatisk og skal sende informasjon kvar time til nettselskapet. Dette gir ei nøyaktig avrekning av forbruket og er dessutan venta å gjere kundane meir merksame på energibruk. Straumkundane får betre moglegheiter til å styre eige forbruk og kan i auka grad tilpasse straumforbruket etter variasjonar i straumprisen.

Målet i EU er, i samhøve med fornybardirektivet, 20 pst. fornybar energi i 2020. Noreg har teke på seg ei plikt til å auke til 67,5 pst. fornybar energi i 2020. Dette er den klart høgaste delen i Europa. Delen fornybar energi i Noreg i 2011 er av SSB anslått til om lag 65 pst.

Direktivet pålegg alle land å leggje fram ein nasjonal handlingsplan som viser korleis dei skal nå sine nasjonale mål. Den norske handlingsplanen vart sendt til ESA i juni 2012. Handlingsplanen beskriv korleis Noreg skal nå målet på 67,5 pst.

Eit viktig verkemiddel for å nå vårt mål på 67,5 pst. under fornybardirektivet er den felles norske marknaden for elsertifikat. Ordninga med elsertifikat starta opp 1. januar 2012. Gjennom ordninga har Noreg og Sverige som mål å byggje ut ny elektrisitetsproduksjon basert på fornybare energikjelder tilsvarande 26,4 TWh i 2020. Noreg og Sverige er ansvarlege for å finansiere halvparten av målet kvar, uavhengig av kor produksjonen kjem. Under ordninga med elsertifikat vart det i 2012 teke i drift anlegg med ein normalårsproduksjon tilsvarande 3,2 TWh. Produksjonen frå desse anlegga er med på å oppfylle det felles målet på 26,4 TWh. Anlegg med en normalårsproduksjon på 0,4 TWh vart bygt i Noreg og 2,8 TWh bygt i Sverige. I Noreg vart det i tillegg godkjent anlegg under overgangsordninga med ein normalårsproduksjon på 0,46 TWh.

Departementet har motteke søknad frå Statnett om konsesjon for tilrettelegging av kraftutveksling med Tyskland og Storbritannia. Nye utlandssamband skal etablerast i den grad dei er samfunnsøkonomisk lønnsame. Samband frå Noreg vil gi bidrag til at Tyskland og Storbritannia kan fortsetje den storstilte utbygginga si av fornybar kraftproduksjon for å erstatte termiske verk og redusere klimagassutslepp i landa. Utlandsamband gir òg bidrag til ei meir effektiv ressursutnytting samla sett, ved at det blir nytta færre produksjonsressursar både i Noreg og i landa vi knyter oss til. Det medfører færre samla naturinngrep. På den andre sida er anlegga i seg sjølve naturinngrep. I vurderinga av samfunnsøkonomisk lønnsamd vil sambanda sine verknader på miljø og klima inngå.

Miljøomsyn knytte til vassdrags- og energiverksemd

Miljøomsyn i samband med vassdrags- og energiverksemda er tekne vare på gjennom sektorlovgevinga, plan- og bygningslova, forureiningslova, naturmangfaldlova og vassforskrifta.

Det har vore stor interesse for og aktivitet innan vindkraft, vasskraft og kraftleidningar dei siste åra. Kapasiteten i konsesjonsbehandlinga i NVE er dobla sidan 2005. Ein stor auke i talet på søknader gjer det viktig å sjå prosjekta i samheng for å finne dei totalt sett beste løysingane. Det blir derfor i saksbehandlinga søkt å få til ei mest mogleg samordna behandling av prosjekt i same område.

NVEs miljøtilsyn kontrollerer at miljøkrav som er fastsette i konsesjonar blir etterlevde, både i

anleggs- og driftsfasen. Ei viktig oppgåve er òg godkjenning og oppfølging av detaljplanar for vassdrags- og energianlegg. Miljøtilsynet har i 2012 til saman gjennomført 182 stadlege inspeksjonar av konsesjonsgitte vassdragsanlegg. Det vart i 2012 gjennomført 15 stadlege inspeksjonar av konsesjonsgitte energianlegg (kraftleidningar, vindkraftverk og transformatorstasjon).

Verneplan for vassdrag er viktig for å sikre eit representativt utval av vassdragsnaturen i landet. Vernet gjeld først og fremst mot kraftutbygging, men verneverdiane skal òg takast omsyn til ved andre inngrep. Ved den avsluttande suppleringa av Verneplanen, jf. St.prp. nr. 53 (2008–2009), vart det som ledd i vern av Vefsna fastsett at det skulle etablerast eit planprosjekt i vassdraget. Prosjektet som no er i gang skal sjå på moglegheitene for mindre, skånsam kraftproduksjon i sidevassdrag, der dette ikkje er i strid med verneverdiane. OED og MD har støtta prosjektet som har ei planlagt tidsramme på tre år.

Kunnskap og systematisk oversikt over viktige område for truga arter og naturtypar er ein føresetnad for å stanse tapet av norsk naturmangfald. OED og NVE medverka i arbeidet med Nasjonalt program for kartlegging og overvaking av biologisk mangfald og Artsdatabanken. Formålet med programmet er å tette kunnskapshol og medverke til at data over naturmangfald blir samla i nasjonale databasar.

Gjennomføringa av EUs vassdirektiv med tilhøyrande forvaltingsplanar er eit viktig tiltak for å fremje ei heilskapleg forvaltning av vassressursane, og OED vil saman med NVE medverke aktivt til dette. I 2012 var arbeidet knytt til å karakterisere vassførekomstane, oppfølging av godkjente forvaltingsplanar og utvikling av nasjonalt verktøy og rettleiing. NVE har delteke med kunnskap om vassdraga, relevante miljøtiltak, hydrologisk overvaking og oversikt over konsesjonsvilkår. Departementet har i 2012 medverka til forskning innan miljøkonsekvensar og miljøtiltak i regulerte vassdrag.

I 2012 sette OED og MD i verk ein gjennomgang av reguleringskonsesjonar som kan reviderast. Dette arbeidet skal munne ut i eit fagleg råd frå NVE og Miljødirektoratet med ei oversikt over kva vassdrag og reguleringskonsesjonar der den samfunnsmessige verdien av betre miljøomsyn av eventuelle framtidige pålegg som vil innebere produksjonstap, er vurdert til å vere større enn det samfunnsmessige tapet knytt til redusert produksjon. Det faglege rådet frå dei to direktorata vil ligge føre tidleg hausten 2013.

Havvind

Stortinget vedtok i 2010 lov om fornybar energi-produksjon til havs. Fornybar energiproduksjon kan etablerast etter at staten har opna bestemte område for søknader om konsesjon. Opning av areal skal baserast på konsekvensutgreiingar for å sikre at alle relevante tilhøve blir vurderte i ein tidleg fase. Våren 2011 fastsette OED program for strategiske konsekvensutgreiingar, og NVE har fått i oppdrag å gjennomføre utgreiingane. Dei strategiske konsekvensutgreiingane var ferdige hausten 2012. Gjennom ordningar i Forskingsrådet og Enova vert det gitt støtte til forskning, utvikling og demonstrasjon av nye teknologiar for fornybar energiproduksjon til havs.

8.3.3 Petroleumsverksemda

Miljøreguleringar skjer på alle stadium av verksemda; frå vurdering av om eit område skal opnast for petroleumsverksemd, ved leiting, ved vurdering av korleis eit felt skal byggjast ut, ved spesifikke løyve knytte til drifta av feltet, ved årlege endringar av desse og fram til avslutting av produksjon og disponering av innretningane. Dette sikrar eit omfattande system der alle relevante styresmakter er involverte.

Oppdateringar av forvaltingsplanar og nye konsekvensutgreiingar med oppdatert kunnskap, medverkar til at ei avgjerd kan treffast på eit best mogleg faktagrunnlag. Høyringsrundar gir alle relevante aktørar høve til å bli høyrd, mens NO_x- og CO₂-avgifta, i tillegg til miljøavtala mellom Miljøverndepartementet og næringsorganisasjonane om reduksjon av NO_x-utsleppa og kvoteplikt for CO₂-utslepp, gir selskapa økonomiske insentiv til å ta miljøomsyn i den daglege drifta. I tillegg har styresmaktene høve til å treffe enkeltvedtak, til dømes ved godkjenning av utbyggingsplanar.

Energiforsyningsløyvinga til ein petroleumsinstallasjon blir òg behandla i samband med styresmaktene si godkjenning av ei utbygging. Dette skjer i prosessen med behandlinga av utbyggingsplanen. For å avklare i kva grad kraft frå land til felt på kontinentalsokkelen er ei føremålstenleg løysing som kraftsystem, trengst ei konkret vurdering av kvart tilfelle.

8.3.4 Forsking og utvikling

Satsinga på forskning og utvikling (FoU) innanfor petroleumssektoren, energisektoren og CO₂-handtering vil vanlegvis ikkje ha ein direkte effekt

på utslepp av klimagassar på kort sikt. FoU er likevel viktig for å førebyggje og løyse miljø- og ressursutfordringar i energi- og petroleumssektoren.

- OED si satsing på FoU skal:
- byggje opp kunnskap og kompetanse av samfunnsfagleg karakter, eksempelvis om effektar av klimaendringar på energiområdet (auka nedbør, vassføring, flaum, snø og bresmelting, vindstyrkar, redusert oppvarmingsbehov etc.) og konsekvensar av utslepp på energi- og petroleumsområdet (CO₂-utslepp, klimagassutslepp etc.).
 - byggje opp kunnskap og kompetanse om nye, meir miljøvenlege teknologiar på energi- og petroleumsområdet.
 - utvikle miljøvenlege produkt, tenester og prosessar som på sikt kan bli tekne i bruk i energi- og petroleumssektoren, mellom anna teknologiar for fornybar energi, energieffektivisering, CO₂-handtering og meir energieffektiv petroleumsproduksjon.

Utover dei meir generelle og overordna, kvalitative resultata av FoU-satsinga, blir det frå år til år rapportert på programnivå kvantifiserbare resultat som tal på støtta prosjekt, avlagte doktorgrader, deltakande bedrifter og tal på nye produkt og prosessar og patent.

Energiforsking

Energi21 er styresmaktene og energibransjen sin FoU-strategi for forskning og teknologiutvikling i energisektoren. Ein revidert Energi21-strategi vart lagt fram i juni 2011. I mai 2012 vart eit nytt styre for Energi21 oppretta. Det består av representantar for energiselskap, industri, forskings- og utdanningsinstitusjonar og styresmakter. Det nye styret skal følgje opp og setje i verk den reviderte strategien. Strategien presenterer seks prioriterte satsingsområde og eit sett med tilrådingar knytte til gjennomføringa av satsingsforslaga. Dei seks satsingsområda er:

- Solceller – styrkt næringsutvikling
- Offshore vind – næringsutvikling og ressursutnytting
- Balansekraft – auka ressursutnytting
- CCS – verdiskaping og verdisikring
- Fleksible energisystem – SmartGrids
- Energiutnytting – konvertering av varme med låg temperatur til el

RENERGI har vore Forskingsrådets sentrale program for forskning på miljøvennleg energi i perio-

den 2003–2012. Programmet fekk i 2012 finansiering frå sju departement, der rundt 2/3 av det samla budsjettet vert finansiert av OED. Totalt meir enn 250 prosjekt vart støtta gjennom RENERGI-programmet i 2012. RENERGI blei avslutta hausten 2012, samtidig som eit nytt tiåringsprogram, ENERGIX (Stort program energi), vart etablert. Det nye ENERGIX-programmet støttar FoU innan fornybar energi, effektiv energibruk, energisystem og energipolitikk, og miljø- og klimavenleg transport. Programmet skal medverke til utviklinga av eit heilskapleg energisystem som tek omsyn til berekraft og naturmiljøet.

Boks 8.1 Prosjekteksempel energiforskning

Vasskraft syter for ein effektiv og fornybar kraftproduksjon i Noreg. Trass i dette vil utbygging og drift kunne påverke omgivnadene og dyre- og plantelivet i norske vassdrag. God kunnskap om betydinga ulike miljøfaktorar kan ha, mellom anna for laks, er avgjerande for å kunne utforme dei mest effektive tiltaka. I prosjektet EnviDORR (Environmentally designed operation of regulated rivers) har forskarar, ingeniørar og energiproducentar samarbeida om å utvikle optimale, forskingsbaserte løysingar for å auke både laksebestand og vasskraftproduksjonen i regulerte vassdrag.

Ved hjelp av modellar for tilpassing av kraftverksdrifta, utvikla gjennom EnviDORR, kan kraftproducentar unngå gytting på tørrlagte område. I tillegg har betre utforming av laksetrappar vist seg å medverke til å byggje opp laksebestanden. Ei anna løysing utvikla innan prosjektet inkluderte bruk av strobelys ved inntaket til turbinane. Dette tiltaket førte til ein auke i overlevingsgraden til smolt i Mandalselva frå 10 til 64 pst over ein femårsperiode. Dette viser at ein kan komme fram til nye løysingar som tek omsyn til både økonomiske interesser og økologi, til felles samfunnsnytte.

CLIMIT er det offentlege støtteprogrammet for FoU og demonstrasjon av miljøvenlege teknologiar for fangst og lagring av CO₂ frå fossilt basert kraftproduksjon og industri. Programmet er administrert av Gassnova SF i samarbeid med Noregs forskingsråd. På kort sikt er verksemda

retta mot å kvalifisere og få ned kostnader knytte til CO₂-fangst og etablere metodar og byggje tillit til sikker geologisk lagring av CO₂. På sikt vil det vere viktig å kunne betre eller utvikle teknologiar med potensial for høgare verknadsgrad og lønsemd. CLIMIT har i 2012 støtta 94 prosjekt som byggjer opp under dei to hovudmåla i programmet; teknologiutvikling slik at kostnadene ved å fange CO₂ vert reduserte, og oppbygging av kunnskap slik at lagring av CO₂ kan gå føre seg på ein sikker og akseptert måte.

Ordninga med Forskingssenter for miljøvenleg energi (FME) har som føremål å samle dei beste forskingsmiljøa i landet om ei felles satsing på utvalde tema på energiområdet. Senter er etablerte innan fangst og lagring av CO₂ (to senter), vindkraft til havs (to senter), meir effektiv energibruk i bygningar, solceller, bioenergi og miljøriktig utvikling av fornybar energi og energipolitikk. Ti av dei totalt elleve sentra er finansierte med løyvingar frå OED. Dei åtte FMEne som vart etablerte i 2009 følgjer den planlagde framdrifta og det er produsert eit stort tal publikasjonar ved sentra. Også aktiviteten ved dei samfunnsvitenskaplege FMEane, som blei etablerte i 2011, er no godt i gang. Eit viktig mål for FME-ordninga er òg å auke kompetansen innanfor miljø- og energiområdet. I 2012 har totalt fleire enn 230 doktorgradsstipendiatar og 130 masterstudentar vore knytte til sentra.

Hydrogenrådet heldt fram med arbeidet sitt i 2012. Rådet består av representantar frå næringslivet, forskingsinstitusjonar, interesseorganisasjonar og styresmakter.

Petroleumsforskning

Den nasjonale teknologistrategien for olje- og gassverksemda i Noreg, OG21, vart etablert i 2001. Strategien blei revidert i 2012 og har betydeleg merksemd mot klima i den offentleg finansierte petroleumsforskninga. Det er etablert ei forståing med OG21 om å sikre eit best mogleg fokus på miljø i den nasjonale petroleumsforskninga innan OG21-strategien. Fire teknologiområde er trekte fram i OG21-strategien:

- Energieffektiv og miljøvennleg berekraftig teknologi
- Leiting og auka utvinning
- Kostnadseffektiv boring og intervensjon
- Framtidas teknologi for produksjon, prosessering og transport

I 2012 fekk Forskingrådet i oppdrag frå OED å sjå på kor mange av eit utval på 80 prosjekt, med

støtte frå PETROMAKS og DEMO 2000 i perioden 2004–2012, som har medverka til meir effektiv energibruk og mindre utslépp til luft. Undersøkinga viser at om lag 80 pst. av prosjekta har eit potensial til å medverke til energieffektivisering og 67 pst. potensielt kan medverke til mindre utslépp til luft. Nesten halvparten av prosjekta kan dessutan gi andre positive miljøeffektar, som lågare utslépp til sjø og mindre bruk av kjemikaliar. FoU i petroleumssektoren generelt kan derfor gi store framsteg når det gjeld miljøvennlege løysingar, også der miljøomsyn ikkje har vore eit hovudmål med forskingsprosjektet.

I 2013 vart eit nytt forskings- og kompetansesenter for utfordringar i høve til offshoreaktivitetar i Arktis skipa. Universitet i Tromsø er sete for satsinga. Eit hovudmål er å utvikle meir miljøvennleg teknologi for leiting etter olje og gass.

OED løyvde også i 2012 midlar til forskingsprogrammet PROOFNY, som er organisert under programmet *Havet og kysten*. PROOFNY ser på langtidsverknader av utslépp til sjø frå petroleumsverksemda.

I 2012 har Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet og Norsk olje og gass finansiert sjøfuglprogrammet SEAPOP. Programmet skaffar fram grunnleggjande kunnskap om norsk sjøfugl og skal kartleggje og overvake sjøfuglbestandar langs norskekysten, Svalbard og i havområde som høyrer til.

Boks 8.2 Prosjekteksempel petroleumsforskning

Ein viktig føresetnad for ei forsvarleg petroleumsverksemd på norsk sokkel er at operatørane effektivt og nøyaktig kan måle og få tilgang til informasjon om forureina utslépp. På denne måten kan ein raskare ta naudsynte avgjersler og setje i verk effektive og føremålstenlege tiltak.

Selskapet Biota Guard kombinerer bruk av konvensjonelle fysiske og kjemiske sensorar med bruk av blåskjel. Systemet byggjer mellom anna på målinga av helsa til det einskilde blåskjelet. Skjela vil i varierende grad lukke seg dersom dei blir utsette for skadelege stoff eller på ein annan måte opplev fysisk stress. Også hjarterytmen til skjela blir påverka av miljøet rundt. Systemet gjer det mogleg for operatørane å få sanntidsinformasjon om lekkasjar og miljøeffektar. På denne måten vert miljøovervakinga ein integrert del av den heilskaplege styringa av eit oljefelt. I prosjektet Biota Guard Arctic er systemet vidareutvikla slik at det kan nyttast subsea i arktiske strøk, ned til djup på 500 meter. Prosjektet har òg identifisert andre arter som eignar seg som biosensorar og fysiske og kjemiske sensorar som eignar seg for sentrale oppgåver i systemet.

9 Utgreiing om likestilling og oppfølging av IA-avtala

9.1 Likestilling

Likestillingslova pålegg offentlege styresmakter skjerpa aktivitetsplikt for å fremje likestilling mellom kjønna på alle samfunnsområde. Olje- og energidepartementet (OED) har tidlegare gått gjennom alle budsjettområda i departementet, og utført ei vurdering av likestillinga innanfor departementet sine budsjettområde. Departementet har ikkje funne løyvingar som eignar seg for spesielle kjønns- og likestillingsanalysar.

Olje- og energidepartementet

I OEDs tilpassingsavtale er det nedfelt at departementet skal leggje vekt på å stimulere likestillingsarbeidet på dei områda der departementet er involvert som arbeidsgivar, blant anna:

- Avdelingsleiarane har eit særleg ansvar for at likestillingsarbeidet blir følgt opp i eiga avdeling. Den enkelte leiaren skal medverke til at kvinner og menn får likeverdige arbeidsoppgåver og høve til fagleg og personleg utvikling i departementet.
- Kompetansegivande oppgåver og tiltak skal fordelast slik at det medverkar til likestilling mellom kvinner og menn i OED. Verksemda vil ved samansetjing av interne arbeidsgrupper arbeide for så jamn kjønnsamansetjing som mogeleg.
- Verksemda skal ha ein lønnspolitikk som medverkar til å fjerne eventuelle kjønnsrelaterte lønnsforskjellar på alle nivå. Før dei lokale forhandlingane skal det utarbeidast ei oversikt over lønnsendringar i verksemda siste år, fordelt på kjønn. Oversikta skal gjerast tilgjengeleg for partane ved forhandlingane.
- Omsynet til likestilling skal vere eitt av kriteria som blir lagt til grunn ved rekruttering til ledige stillingar.
- OED sin årlege personalstatistikk skal gi oversikt over aktuelle likestillingsrelaterte spørsmål i departementet.

Likestillingstillitsvalt blir valt av tenestemannsorganisasjonane i OED. Vedkommande skal sjå til at

Tilpassingsavtala, Likestillingslova og Hovudavtala blir følgt opp.

Oljedirektoratet

Likestillingsperspektivet blir frå Oljedirektoratet (OD) si side jamleg fokusert i personalpolitikk, lønnspolitikk og tilpassingsavtale. Arbeidet for likestilling er ein integrert del av verksemda.

Rekruttering: Det skal i tilsetjingsprosessar rettast merksemd mot å halde ved lag ei jamn fordeling mellom kvinner og menn ved rekruttering til OD. Kandidatar med annan etnisk bakgrunn og kandidatar med nedsett funksjonsevne skal få særleg fokus.

Forfremjing: Etatsleiar skal oppmode endå sterkare aktuelle kvinner til å melde si interesse for direktørfunksjonar.

Utvikling: Kollektiv leiing skal ha endå sterkare fokus på den einskilde sin faglege utviklingsplan ved bemanning av lag. Kollektiv leiing skal i aktuelle tilfelle oppmode kandidatar til å melde interessa si for å gå inn i aktuelle lag i tråd med den faglege utviklingsplanen. Kollektiv leiing og fagkoordinatorar skal fokusere likestillingsaspektet ved bruk av opplæringsmidlar. Kollektiv leiing har temaet likestilling som årleg fokus.

Løn og arbeidsforhold: Kollektiv leiing skal ha fokus på å finne årsaker til dokumenterte lønsforskjellar mellom kvinne/mann med tanke på å justere lønnsnivået der det finst grunnlag for å gjere det.

Trakassering og vern: Det blir gjennomført jamlege arbeidsmiljøundersøkingar og medarbeidersamtalar.

Noregs vassdrags- og energidirektorat

Noregs vassdrags- og energidirektorats (NVE) arbeid med likestilling og mangfald er forankra i NVEs interne regelverk. Det er NVEs mål å ha eit arbeidsmiljø som sikrar at NVE beheld dei beste tilsette uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, seksuell orientering eller alder.

NVE har tiltak for å sikre likestilling og hindre diskriminering; ved rekruttering, ved tilretteleg-

ging for personar med nedsett funksjonsevne, ved tilrettelegging ved graviditet, foreldrefråvær og andre omsorgsoppgåver, ved seniorpolitikk og ved lønnsforhold.

Leiarar får opplæring av HR-eininga i arbeidet for likestilling og mot diskriminering. Tiltak og retningslinjer er forankra i NVEs leing og blir jamleg reviderte og følgde opp av HR-eininga, som bl.a. utfører kontrollar og målingar, og i

nært samarbeid med tenestemannsorganisasjonane.

9.2 Status i departementet og underliggjande etatar

Det er i tabellane nedanfor presentert ein kjønnsdelt statistikk på sentrale personalområde.

Tabell 9.1 Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Olje- og energidepartementet

		Kjønnsbalanse			Månadslønn	
		Menn	Kvinner	Total	Menn	Kvinner
		Pst.	Pst.	(N)	Kroner	Kroner
Totalt i OED	2012	49,4	50,6	154	52 319	44 507
	2011	48	52	159	49 491	42 891
Leing	2012	75	25	4	83 972	75 617
	2011	75	25	4	80 647	71 508
Avdelingsdirektør	2012	78,3	21,7	23	71 279	69 444
	2011	77,3	22,7	22	67 485	65 849
Seniorrådgivar	2012	55,6	44,4	36	46 574	45 522
	2011	50	50	38	46 415	44 724
Underdirektør	2012	45,8	54,2	24	52 624	52 593
	2011	45,5	54,5	22	50 016	51 475
Rådgivar	2012	37,5	62,5	56	37 605	37 566
	2011	41,2	58,8	51	36 196	36 475
Førstekonsulent	2012	25	75	8	35 526	33 493
	2011	27,8	72,2	18	32 674	32 437
Deltid	2012	1,3	5,1	3,2 pst.		
	2011	0,0	9,5	5,0 pst.		
Mellombels tilsetjing	2012	2,6	5,1	3,9 pst.		
	2011	9,2	12,1	10,7 pst.		
Sjukefråværsstatistikk	2012	3,6	4,7	4,1 pst.		
	2011	3,2	5,7	4,4 pst.		

Kjelde: Statens sentrale tenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. oktober 2012. Kategoriar med berre ein tilsett er ikkje med i oversikta.

Tabell 9.2 Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Oljedirektoratet

		Kjønnsbalanse			Månadslønn	
		Menn	Kvinner	Total	Menn	Kvinner
		Pst.	Pst.	(N)	Kroner	Kroner
Totalt i OD	2012	57,2	42,8	215		
	2011	57	43	209	57 737	49 132
Toppleiing	2012	77,8	22,2	9	71 858	71 815
	2011	71	29	7	84 337	84 337
Sjefingeniør	2012	64,9	35,1	134	66 417	59 694
	2011	66	34	128	63 172	58 365
Rådgivar	2012	20	80	15	37 696	41 291
	2011	12,5	87,5	16	35 476	38 454
Overingeniør	2012	47,1	52,9	34	40 650	41 921
	2011	46	54	37	39 897	40 622
Avdelingsingeniør	2012	25	75	4	35 678	36 755
	2011	25	75	4	33 390	34 675
Førstekonsulent	2012	33,3	66,7	12	28 518	37 880
	2011	36	64	11	43 913	34 973
Konsulent	2012	100	0	3	31 990	0
	2011	100	0	4	29 936	0
Deltid	2012	4,1	17,4	9,8 pst.		
	2011	6,7	15,6	10,5 pst.		
Mellombels tilsetjing	2012	1,6	4,3	2,8 pst.		
	2011	0,8	1,1	1,0 pst.		
Sjukefråværsstatistikk	2012	0,7	3,8	2,0 pst.		
	2011	1,2	4,7	4,2 pst.		

Kjelde: Statens sentrale tenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. oktober 2012. Kategoriar med berre ein tilsett er ikkje med i oversikta.

Tabell 9.3 Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Noregs vassdrags- og energidirektorat

		Kjønnsbalanse			Månadslønn	
		Menn	Kvinner	Total	Menn	Kvinner
		Pst.	Pst.	(N)	Kroner	Kroner
Totalt i NVE	2012	60,8	39,2	556	47 579	42 732
	2011	63,3	36,7	532	45 797	40 699
Avdelingsdirektør	2012	62,5	37,5	8	74 490	83 955
	2011	62,5	37,5	8	72 540	81 946
Seksjonssjef	2012	71,1	28,9	38	61 830	60 058
	2011	80,6	19,4	36	59 768	58 015
Sjefingeniør	2012	89,3	10,7	28	59 166	63 008
	2011	88,9	11,1	27	55 713	59 542
Forskar	2012	58,8	41,2	17	52 175	48 821
	2011	56,2	43,8	16	48 695	48 431
Senioringeniør	2012	79,3	20,7	116	48 077	46 846
	2011	82,5	17,5	114	46 388	44 715
Seniorrådgivar	2012	60,8	39,2	79	54 013	48 574
	2011	63,8	36,2	69	53 069	47 200
Overingeniør	2012	58,8	41,2	68	41 476	41 337
	2011	58,7	41,3	63	39 281	38 995
Rådgivar	2012	50,9	49,1	53	41 206	40 148
	2011	52	48	52	39 874	39 227
Førstekonsulent	2012	35,9	64,1	39	36 130	35 530
	2011	44,4	55,6	36	34 527	34 500
Avdelingsingeniør	2012	41,9	58,1	43	36 622	35 911
	2011	42,9	57,1	42	34 504	34 200
Seniorkonsulent	2012	5,3	94,7	17	36 562	37 004
	2011	5,6	94,4	18	35 483	35 553
Spesialbibliotekar	2012	50	50	2	39 708	42 782
	2011	50	50	2	38 675	41 608
Konsulent (1065)	2012	6,7	93,3	15	32 525	32 414
	2011	7,2	92,8	14	30 092	30 895
Konsulent (1064)	2012	0	0	0	0	0
	2011	0	100	2	0	30 334
Formann	2012	100	0	9	35 643	-
	2011	100	0	11	33 739	-

Tabell 9.3 Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) i Noregs vassdrags- og energidirektorat

		Kjønnsbalanse			Månadslønn	
		Menn	Kvinner	Total	Menn	Kvinner
		Pst.	Pst.	(N)	Kroner	Kroner
Fagarbeidar m/fagbrev	2012	100	0	16	32 639	-
	2011	100	0	14	31 481	-
Lærling	2012	100	0	2	25 425	-
	2011	100	0	2	24 434	-
Prosjektleiar	2012	50	50	4	83 959	91 708
	2011	50	50	4	79 517	78 233
Deltid	2012	4,	13,8	8,1 pst.		
	2011	5,0	13,3	8,1 pst.		
Mellombels tilsetjing	2012	5,9	9,2	7,2 pst.		
	2011	3,8	7,2	5,1 pst.		
Sjukefråværsstatistikk	2012	2,9	4,5	3,5 pst.		
	2011	2,2	3,3	2,3 pst.		

Kjelde: Statens sentrale tenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. oktober 2012. Kategoriar med berre ein tilsett er ikkje med i oversikta.

Departementet og etatane har vurdert om det er forhold på arbeidsplassane som kan fungere som barrierar mot likestilling, både for arbeidstakarar og arbeidssøklarar. På bakgrunn av desse vurderingane er det sett i gang eller planlagt ulike tiltak for å sikre likestilling. Det er blant anna sett på rekruttering, lønns- og arbeidsforhold, forfremjingar, høve til utvikling o.a. Nedanfor følgjer oversikt over tiltak som er sette i gang eller planlagde.

9.3 Vurdering og utgreiing av likestillingstiltak på grunnlag av kjønn, etnisk bakgrunn, religion og nedsett funksjonsevne

9.3.1 Tiltak i og rapportering av tiltak til Olje- og energidepartementet

Rekruttering

OED annonserer ledige stillingar i departementa sine fellesannonsar der mangfaldserklæringa går fram av utlysingsteksten. Staten som arbeidsgjevar skal utnytte den fulle breidda i befolkninga sin kompetanse. Den statlege arbeidsstyrken skal i størst mogeleg grad spegle mangfaldet i samfunnet. Derfor blir alle kvalifiserte kandidatar med ulik utdanning, arbeids- og livserfaring oppmoda

til å søkje arbeid i staten. OED vil syte for tilrettelegging på arbeidsplassen dersom det er behov for det.

Målsetjinga er å halde ved lag kjønnsbalansen, rekruttere fleire kvalifiserte kandidatar frå landgruppe 2 og fleire med nedsett funksjonsevne.

Tiltaket er forankra i leiinga. Innstillingsråd og Personalseksjonen er ansvarlege for gjennomføring.

Resultatet synest å vere at departementet held ved lag ein god kjønnsbalanse, men opplever at vi får for få fagleg kvalifiserte søklarar med innvandrarakgrunn eller nedsett funksjonsevne. OED vil etablere tettare samarbeid med NAV om praksisplassar for funksjonshemma, jf. ny IA-avtale.

Lønns- og arbeidsvilkår

Lønnsstatistikken syner at menn har høgare snittløn enn kvinner. Årsakene er samansette, men alderssamansetjing og ansiennitet er noko av forklaringa.

Målsetjinga er å sikre ei kjønnsnøytral lønn og lik lønn for same arbeid eller arbeid av lik verdi.

Tiltaket er forankra i leiinga og leiinga er òg ansvarleg for gjennomføring.

Tiltak for å sikre likeløn er nedfelte i OEDs personalpolitikk, lønnspolitikk og OEDs tilpas-

singsavtale. Det blir gjort likelønnsvurderingar før dei årlege lokale lønnsforhandlingane baserte på kjønnsdelt lønnsstatistikk.

Forfremjing

Personalstatistikken syner at OED har få kvinner som avdelingsdirektørar, mens vi har ein god balanse for underdirektørar.

Målsetjinga er å få ei kjønnsfordeling på leiar-nivå i tråd med kjønnsfordelinga i departementet.

Tiltaket er forankra i leiinga og leiinga er òg ansvarleg for gjennomføring.

OED har som retningslinje å bruke positiv særbehandling ved tilsetjing i alle embets- og tenestemannstillingar. Likestillingstillitsvalt, valt av tenestemannsorganisasjonane i OED, skal sjå til at føresegnene og intensjonane i Tilpassingsavtala, Likestillingslova og Hovudavtala blir følgde opp. Likestillingstillitsvalt får høve til å uttale seg i alle tilsetjingssaker og i den årlege personalstatistikken om situasjonen i departementet når det gjeld likestillingsspørsmål.

Høve til utvikling

I følge OEDs lønnspolitikk skal personalpolitiske verkemiddel nyttast for å rekruttere, utvikle og halde på kvalifiserte og motiverte medarbeidarar.

Målsetjinga er å sikre ei god utvikling for alle tilsette.

Tiltaket er forankra i leiinga og leiinga er òg ansvarleg for gjennomføring.

Den enkelte leiar har hovudansvaret for at tilsette får nødvendig kompetanse for å utføre arbeidsoppgåver på ein tilfredsstillande måte. Den årlege medarbeidersamtala er ein viktig arena for drøfting av kompetansehevande tiltak.

Leiarar på alle nivå har eit særleg ansvar for å fremje medarbeidarane si faglege og personlege utvikling. Den faglege og personlege kompetansen til kvar enkelt medarbeidar skal vere best mogeleg tilpassa departement sine mål og oppgåver. Kompetansebehovet innan kvar seksjon skal årleg kartleggjast og på dette grunnlaget skal det utarbeidast planar for kompetanseutvikling.

Vern mot trakassering

Arbeidsmiljøundersøkingar i 2007, 2009 og 2012 synte at tilsette opplever eit godt arbeidsmiljø. Dette vil OED føre vidare.

Tiltaket er forankra i leiinga, mens alle tilsette er ansvarlege for gjennomføring.

I OED blir det jamleg gjennomført arbeidsmiljøundersøkingar og medarbeidersamtaler. OED har eigne varslingsrutinar i medhald av Arbeidsmiljølova, og følgjer lov- og avtaleverk knytt til verneombod, helseteneste o.a.

9.3.2 Tiltak i og rapportering av tiltak til Oljedirektoratet

Rekruttering

OD skal i tilsetjingsprosessar ha fokus på å halde ved lag ei jamn fordeling mellom kvinner og menn ved rekruttering til OD. Kandidatar med annan etnisk bakgrunn og kandidatar med nedsett funksjonsevne skal få særleg fokus. OD deltek frå 1.1.2012 i FAD sitt toårige prøveprosjekt med moderat kvotering av kandidatar frå landgruppe 2.

Målsetjinga er å motverke at det oppstår eller blir ført vidare utilsikta mønster ved rekrutteringsprosessar.

Det er ingen funn no når det gjeld likestilling som tilseier spesielle tiltak knytte til rekruttering. I 2012 blei det sett mål om at talet på tilsette i faste stillingar frå landgruppe 2 skulle aukast med 100 prosent innan 1.5.2015. Dette blei nådd allereie i 2012 ved at det blei tilsett fire nye medarbeidarar i faste stillingar frå landgruppe 2, og OD har no åtte medarbeidarar i faste stillingar frå landgruppe 2.

Det vart i 2012 rekruttert inn kompetanse med nedsett funksjonsevne i samarbeid med NAV, dvs. ein i mellombels stilling og ein i praksisplass.

Tiltaka er forankra i leiarmøte. Kompetanse/Direktør for Kompetanse og økonomi er ansvarleg for gjennomføring.

Tiltaka blir evaluert årleg.

Lønns- og arbeidsvilkår

Kollektiv leiing skal ha fokus på å finne årsaker til dokumenterte lønnskilnader mellom kjønna med tanke på å justere lønnsnivået der det er grunnlag for det.

Det har vore eit spesielt fokus ved lønnsoppgjering dei tre siste åra og fokuset blir ført vidare i 2013.

Talmaterialet i rapport for OD 2010, 2011 og 2012 viser høgare snittlønn for menn enn for kvinner. Forskjellen var 12,5 prosentpoeng i rapport 2010 og har auka for kvart år. Forskjellen syner no 16 prosentpoeng.

Målsetjinga er å ytterlegare sikre ei kjønnsnøytral lønn i OD, jf. utdanning, kvalifikasjonar, alder, ansvar, oppgåve og avtalte kriterium.

Tiltaket er forankra i leiarmøte. Kompetanse/Direktør for Kompetanse og økonomi er ansvarleg for gjennomføring.

Tiltaket blir evaluert årleg.

Forfremjing

Forfremjing er i OD definert som rotasjon til mellombelse leiingsfunksjonar. Vurderingar knytte til ev. barrierar for forfremjing er, ut frå OD sine forhold, i hovudsak gjort i høve til kjønn. Kvinner er underrepresenterte i direktørsjiktet.

Etatsleiar skal oppmode endå sterkare aktuelle kvinner til å melde si interesse for direktørfunksjonar.

Målsetjinga er å få ei kjønnsfordeling i direktørsjiktet i tråd med kjønnsfordelinga i organisasjonen slik det òg går fram av OD si gjeldande tilpassingsavtale.

Tiltaket er forankra i leiarmøte og organisasjonane. Kompetanse/Direktør for Kompetanse og økonomi er ansvarleg for gjennomføring.

Tiltaket blir evaluert årleg.

Høve til utvikling

Kollektiv leiing skal ha endå sterkare fokus på den enkelte sin faglege utviklingsplan ved bemanning av lag. Kollektiv leiing skal i aktuelle tilfelle oppmode kandidatar til å melde si interesse for å gå inn i aktuelle lag i tråd med den faglege utviklingsplanen. Kollektiv leiing og fagkoordinatorar skal fokusere likestillingsaspektet ved bruk av opplæringsmidlar. Kollektiv leiing har vidare temaet likestilling som årleg fokus.

Behov for bemanning av lag blir lyst ledig på intranettet, og ressursstyringa blir konkludert i kollektiv leiing, mellom anna etter råd frå fagkoordinatorar. Den enkelte medarbeidaren sin faglege utviklingsplan inngår som element. For å sikre ei god utvikling for den enkelte, skal OD i praksis fokusere ytterlegare på at den enkelte sin faglege utviklingsplan blir teken vare på ved bemanning av lag.

Målsetjinga er ytterlegare å sikre ei god utvikling for alle.

Tiltaket er forankra i leiarmøte og i Kompetanse. Kompetanse/Direktør for Kompetanse og økonomi er ansvarleg for gjennomføring.

Tiltaket blir evaluert årleg.

Vern mot trakassering

Arbeidsmiljøundersøking og medarbeidarsamtaler er tiltak for å avdekkje trakassering og vern

mot dette. Det er gjort tiltak mot funn frå arbeidsmiljøundersøkinga i 2011.

Målsetjinga er å syte for at alle har eit godt arbeidsmiljø.

Tiltaket er forankra i leiarmøte. Kompetanse/Direktør for Kompetanse og økonomi er ansvarleg for gjennomføring.

Arbeidsmiljøundersøking blir gjennomført anna kvart år, og medarbeidarsamtaler blir gjennomførte årleg.

9.3.3 Tiltak i og rapportering av tiltak til Noregs vassdrags- og energidirektorat

Rekruttering

Det er eit personalpolitisk mål å spegle samfunnet si samansetjing i alder, kjønn og kulturell bakgrunn. Målsetjinga er å tiltrekkje seg dei beste kandidatane, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, nasjonalitet eller etnisk bakgrunn. NVE opplever at det er få eller ingen faglege kvalifiserte søkjarar med innvandrarbakgrunn eller nedsett funksjonsevne til NVEs ledige stillingar. Kvalifiserte søkjarar med innvandrarbakgrunn har ofte mangelfulle norskkunnskapar (skriftleg) noko som er nødvendig for ein offentleg saksbehandlar. NVE legg ut alle utlysingar på jobbressurs.no så langt stillinga ikkje stiller krav til 100 pst. funksjonsevne.

I 2012 vart det sett i gang eit sommarjobbprosjekt med målsetjing om å få fleire kvalifiserte søkjarar med nedsett funksjonsevne til stillingar i NVE. Sommarjobbprosjektet vart gjennomført utan å få kvalifiserte søkjarar med nedsett funksjonsevne.

Leiarutvikling

NVE har mange nye leiarar, som ofte er internt rekrutterte. NVE har avdekt eit behov for å vidareutvikle leiarane våre slik at dei kan ta vare på og utvikle medarbeidarane sine på ein best mogleg måte. Det er etablert ei mentorordning for nye leiarar, NVE arrangerer leiarlunsjar, leiar-samlingar og opplæring av nye leiarar gjennom DIFI. NVE har òg utarbeidd ei ny leiarhandbok som vart implementert våren 2013. Lett tilgjengeleg og alltid oppdatert informasjon gir føreseielege og trygge vilkår, medverkar til lik behandling av dei tilsette og synleggjer NVEs personalpolitikk.

Lønns- og arbeidsvilkår

NVE har i dag marginale eller ingen lønnskilnader mellom kvinner og menn innan elles like vilkår – målsetjinga er at dette held fram. NVE kartlegg derfor likelønssituasjonen kontinuerleg, for å overvake og sjå om det oppstår utilsikta lønnskilnader.

Om lag 80 pst. av NVEs tilsette har jamleg medarbeidersamtale med leiaren sin. Alle tilsette skal ifølgje HTA få tilbod om lønnsamtale. NVE ser dette i samanheng med medarbeidersamtala. NVE har utvikla MUST – medarbeidar- og utviklingssamtale for tilsette – som er innført og testa ut i organisasjonen. Målsetjinga er å etablere eit godt opplegg og verktøy for samtalanene, for igjen å medverke til vidareutvikling av dei tilsette.

Det er utarbeidd ei ny personalhandbok som vart implementert våren 2013.

For å medverke til utvikling av medarbeidarane og sikre betre ressursutnytting, har NVE sett i gang eit kollegaretleiingsprogram, med midlar frå DIFI. Programmet held fram i 2013. NVE får positive tilbakemeldingar frå medarbeidarar og leiarar på opplegget.

Seniorpolitikk

Det er viktig for NVE å behalde/overføre viktig kompetanse og vi ønskjer derfor å leggje forholda til rette for at medarbeidarar som ønskjer det skal kunne stå i arbeid lenger. NVEs seniorpolitikk vart evaluert hausten 2011 og det vart bestemt å føre den vidare. NVEs seniorar opplever fleksibilitet i arbeidskvardagen, noko som har innverknad på lysta til å stå lenger i arbeid.

9.4 Oppfølging av IA-avtala

Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet og NAV Arbeidslivssenter inngjekk ny IA-avtale 1. april 2011 med varigheit fram til 31. desember 2013. OED har avtalt følgjande lokale delmål for avtaleperioden:

Delmål 1 Sjukefråvær

Status: Gjennomsnittleg sjukefråvær i åra 2007–2012 har vore på 4,2 pst.

Mål: Gjennomsnittleg sjukefråvær skal ikkje overstige 4 pst. i avtaleperioden.

Delmål 2: Rekruttere fleire med redusert funksjonsevne

Status: OED har delteke i sentraladministrasjonen sine traineeordningar for personar med redusert funksjonsevne og har oppretta traineestillingar både i 2007, 2011 og 2013.

Mål: I avtaleperioden skal OED ha som mål å rekruttere minst to kvalifiserte personar med redusert funksjonsevne. OED skal førebyggje fysiske plager og leggje til rette for eigne tilsette med redusert funksjonsevne.

Delmål 3: Motverke tidleg pensjonering

Status: Oversikt over talet på tilsette pr. 1. august 2013, som i avtaleperioden fyller vilkåra for å søkje om AFP eller ordinær pensjon:

60-61 år	62-63 år	64-65 år	66+ år
1	10	1	3

Mål: Aktivt motivere arbeidstakarar til å bli lengre i jobben.

Oljedirektoratet

Samla sjukefråvær er endra frå 4,7 prosent i 2010 til 4,2 prosent i 2011 og til 5,7 prosent i 2012. Målet om lågare sjukefråvær i samsvar med IA-avtale er dermed ikkje nådd det siste året. Det legemeldte sjukefråværet i 2012 er på 2,03 prosent fordelt med 0,69 prosent for menn og 3,82 prosent for kvinner.

Målet om å motivere seniormedarbeidarar til å utsetje tidspunktet for pensjon er vanskeleg å måle. To medarbeidarar gjekk av med pensjon i 2012, ein av desse hadde fylt 67 år ved avgang. Situasjonen i dag viser at nær 50 medarbeidarar (22 prosent) er fylt 60 år og meir, og tilseier at nær 40 medarbeidarar (18 prosent) vil fylle 62 år i løpet av dei neste fem åra. Med bakgrunn i desse punkta blei personalpolitikken i OD og med spesielt fokus på seniorpolitikk, evaluert i 2012. Erfaringane er at dei aller fleste vel å arbeide utover 62-års alder, og det vart derfor ikkje innført eigne tiltak for seniormedarbeidarar.

OD har ein intensjon om å få fleire tilsette med ikkje-vestleg innvandrarbakgrunn. Målet om å auke talet fast tilsette frå landgruppe 2 med 100 prosent innan 1.5.2015 blei nådd i 2012 ved at talet blei auka frå fire til åtte. Målet om å ta inn nye medarbeidarar med nedsett funksjonsevne vart delvis nådd i 2012 ved ei midlertidig tilsetjing og ein praksisplass.

Noregs vassdrags- og energidirektorat

IA-utvalet er avvikla i NVE. Det blir rapportert direkte til AMU. I tillegg er det halde to IA-møte med leiinga og tenestemannsorganisasjonane. Leiar og HR-eininga sitt oppfølgingsansvar er tydeleggjort og blir følgt betre opp, bl.a. gjennom betre verktøy.

NVE har utarbeidd ein eigen mål- og aktivitetsplan i samarbeid med tenestemannsorganisasjo-

nane. NVE har fokus på førebygging, tilrettelegging og oppfølging og å finne gode løysingar på ein konstruktiv og føremålstenleg måte.

NVE tilbyr praksisplassar til personar med nedsett funksjonsevne for å medverke til at medarbeidarar med langvarig fråvær frå arbeidslivet kjem tilbake i ordinært arbeid, delvis eller heilt. I 2012 har NVE hatt 3 personar på arbeidspraksis.

Sjukefråværet i NVE er lågt. Det totale sjukefråværet i 2012 var 3,49 pst.

10 Tilsetjingsvilkår for leiarar i heileigde statlege føretak under Olje- og energidepartementet

10.1 Statnett SF

Administrerande direktør i Statnett SF fekk i 2012 lønn på kr 2 391 762. I tillegg fekk han anna godtgjersle på kr 184 735. Kostnadsførte pensjonsforpliktingar i 2012 var kr 2 908 851. Statnett har ikkje avtaler om bonus, utdeling av overskot, opsjonar eller liknande for dagleg leiar.

Dagleg leiar har ordinær pensjonsalder ved fylte 65 år. Frå fylte 65 år utgjer full årleg alderspensjon 66 pst. av pensjonsgrunnlaget.

10.2 Enova SF

Administrerande direktør i Enova SF fekk i 2012 lønn på kr 1 538 292. I tillegg fekk han anna godtgjersle på kr 104 689. Kostnadsførte pensjonsforpliktelser i 2012 var kr 123 396. I medhald av tilsetjingsavtala gjeld ei gjensidig oppseiingstid på seks månader.

10.3 Gassnova SF

Administrerande direktør i Gassnova SF fekk i 2012 lønn på kr 1 870 255. I tillegg fekk han anna godtgjersle på kr 120 649. Kostnadsførte pensjonsforpliktingar i 2012 var kr 174 235.

Gassnova SF tilsette ny administrerande direktør i 2013. Årslønn ved tiltredinga var kr 1 930 000. Han har krav på eit sluttvederlag tilsvarande full kompensasjon i 12 månader utover oppseiingstida på seks månader dersom han etter dialog med styret fråtrer stillinga si før avtaleperioden går ut og ikkje blir tilbydd anna relevant stilling i selskapet. Eit sluttvederlag tilseier eit fråfall frå reglane om

eit oppseiingsvern i arbeidsmiljølova. Tilsetjing i ny stilling tilseier ein høvesvis reduksjon av sluttvederlaget (utover oppseiingstida).

10.4 Petoro AS

Administrerande direktør i Petoro AS fekk i 2012 lønn på kr 3 587 000. I tillegg fekk han anna godtgjersle på kr 177 000. Kostnadsførte pensjonsforpliktingar i 2012 var kr 3 419 000. Pensjonsyttinga er utrekna til om lag 66 pst. av pensjonsgrunnlaget, der ei berekna yting frå folketrygda er trekt frå. Administrerande direktør gjekk av med pensjon 11. juni 2013.

Petoro AS tilsette ny administrerande direktør i 2013. Årslønn ved tiltredinga er kr 2 900 000. Pensjonsalder til ny administrerande direktør er 67 år. I medhald av tilsetjingsavtala gjeld ei gjensidig oppseiingstid på seks månader. Det er inngått avtale om etterlønn i 12 månader utover oppseiingstid.

10.5 Gassco AS

Administrerande direktør i Gassco AS fekk i 2012 lønn på kr 2 905 000. Han har ei bonusordning som kan gi inntil 10 pst. av grunnløna i bonus. Bonus og anna godtgjersle var i 2012 kr 421 000. Kostnadsførte pensjonsforpliktingar i 2012 var kr 3 326 000. Administrerande direktør når pensjonsalder ved fylte 62 år og pensjonen utgjer 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Gjensidig oppseiingstid er seks månader. Han har inga avtale om etterlønn.

11 Verkemiddel for energieffektivisering og energiomlegging i hushald

11.1 Innleiing

Ein viser til oppmodingsvedtak av 8. juni 2012 frå Stortinget til Regjeringa – vedtak nr. 565, jf. Innst. 390 S (2011–2012):

«Stortinget ber regjeringa legge frem forslag for Stortinget med virkemiddel som bidrar til å utløse betydelig energieffektivisering og energiomlegging fra fossile til miljøvennlige kilder i private husholdninger.»

Som ei oppfølging av vedtak nr. 565 legg Regjeringa med dette fram verkemiddel som medverkar til å utløse betydeleg energiomlegging, under dette energieffektivisering i hushald.

11.1.1 Energibruken i hushald i dag

Hushald står for om lag ein tredel av vårt totale stasjonære energiforbruk. I følgje Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)⁶ har den samla energibruken i hushalda dei siste 20 åra flata ut og ligg på om lag 44-46 TWh/år. Året 2010 var eit unntak, med ein energibruk på om lag 50 TWh. Dette året var særleg kaldt med kuldeperiodar både i starten og på slutten av året, noko som kan forklare det auka forbruket. Foreløpige tal for 2011 tyder på at energibruken var tilbake på den utflatande trenden.

I følgje NVE og Statistisk Sentralbyrå (SSB)⁷ skuldast utflatinga av energibruken i hushalda dei siste åra blant anna lågare oppvarmingsbehov som følgje av høgare utetemperaturar, lågare vekst i bustadareal pr. person og auka energiprisar. I tillegg har energieffektivisering og betre oppvarmingssystem medverka til at vi brukar mindre energi pr. kvadratmeter.

⁶ Energibruksrapport 2012 – Energibruk i husholdninger, Noregs vassdrags- og energidirektorat (30/2013)

⁷ Bøeng A.C og Holstad. M (2013): Fakta om energibruk, utviklingen i energibruk i Noreg, Statistiske analysar 133, Statistisk Sentralbyrå

Energibruk pr. kvadratmeter i hushalda har i følgje NVE gått ned med 14 pst. samanlikna med 1990. Ei viktig årsak til denne nedgangen er forbetringar av eksisterande bustader, og betre kvalitet på nye bustader som følgje av skjerpa energikrav i nye bygningsforskrifter.

Også samansetjinga av energivarer i hushalda har endra seg gradvis dei siste 20-30 åra. I følgje SSB har det sidan midten av 1970-talet vore auka bruk av elektrisitet og ved, samtidig som oljebruken har blitt redusert. Høgare oljeprisar, reguleringar, avgifter på petroleumprodukt og støtteordningar for miljøvennlige alternativ har medverka til ein gradvis overgang frå oljefyrer, parafinonnar, gamle ineffektive vedomnar og panelonnar til meir effektive oppvarmingsteknologiar, slike som nye reintbrennande vedomnar, varmpumper og fjernvarme.

Nesten 77 pst. av energien nordmenn brukte i bustader i 2010 var straum. Den høge prosentdelen av straum i norske bustader heng saman med at elektrisk oppvarming er utbreitt. Ifølgje SSB var straumdelen i svenske, finske, danske og islandske hushald respektive 46, 35, 18 og 11 pst. I desse landa har forbruket vore leia mot meir bruk av fjernvarme og andre varmeløysingar, noko som har medverka til at energitilførsla i nabolanda derfor er meir diversifisert. SSB viser at sjølv om norske hushald er blant dei som bruker mest straum i verda, er det samla energiforbruket på linje med våre nordiske naboar. Nordiske land bruker likevel meir energi enn det som er gjennomsnittet i OECD, blant anna på grunn av kaldare klima.

11.1.2 Potensial for energieffektivisering

Det er betydelege moglegheiter for å redusere forbruket og avgrense veksten i energibruken i bustader. Potensial for energieffektivisering vil endre seg over tid som følgje av kontinuerleg utvikling av blant anna ny teknologi og endringar i økonomisk aktivitet. Tiltakskostnader og venta prisutvikling påverkar kor stor del av det samla

potensialet for energieffektivisering som faktisk blir realisert.

Det er gjort fleire potensialstudiar for energieffektivisering i bygningar dei siste åra, og dei fleste av desse tek utgangspunkt i det tekniske potensialet. Tilnærmingane i dei ulike studiane er svært ulike. Lågenergiutvalet (2009) foreslo å setje eit mål om å redusere energibruken i bygningar med 10 TWh innan 2020 og 40 TWh innan 2040. I Arnstadgruppas rapport om energieffektivisering i bygningar (2010) vart det konkludert med at det var realistisk å oppnå Lågenergiutvalets målsetjing for 2020 og mogleg å oppnå målsetjinga for 2040.

Enova publiserte i 2012 ein potensial- og barriere studie om energieffektivisering i norske bygningar. Studien viser eit teknisk potensial for energieffektivisering i eksisterande norske bustader på 13,4 TWh innan 2020 og eit økonomisk potensial innan 2020 på om lag 2,4 TWh i bustader. Studien viser at det er mest kostnadseffektivt å påvirke dei som allereie har planar om å byggje nytt eller rehabiliterer. Enova har rekna ut at det innan 2020 kan utløysast 1,4-3 TWh av det tekniske potensialet for energieffektivisering i bustader.

I Prop. 33 S (2012–2013) om endringar i statsbudsjettet under Olje- og energidepartementet, la Regjeringa fram eit langsiktig mål for energieffektivisering av bustader og yrkesbygningar og talfesta effekten av dei viktigaste tiltaka for å betre energieffektiviteten i bygningar fram til utgangen av 2020. Regjeringa la til grunn at frå 2010 til 2020 vil dei verkemidla som er sette i verk gi ein effekt på 15 TWh energieffektivisering i bygningar.

11.2 Verkemiddel som påverkar energiomlegging i hushald

Mange land har arbeidd for energiomlegging i hushald. Typiske verkemiddel for å stimulere til energiomlegging i hushalda er:

- Økonomiske verkemiddel
- Regulerande verkemiddel som byggtekniske forskrifter, energikrav til produkt
- Informasjonsverkemiddel som energimerking og informasjons- og rådgivingstenester

I dei nordiske landa blir det nytta verkemiddel av alle kategoriar. Det varierer mellom landa kva som er styrken i verkemiddelbruken og kva slag støtteordningar som er på plass. Landa har ulikt ressursgrunnlag, energimiks og infrastruktur for energitransport og energibruk i bygningar. Dette

påverkar òg korleis landa handterer energieffektivisering og energiomlegging.

Dei nordiske landa har òg informasjonsverksamdom som er handtert av Energistyrelsen i Sverige, Videncenter for energibesparelse i Danmark, Motiva i Finland og Enova i Noreg. Alle har gjennomført Økodesigndirektivet med standardkrav til apparat og merkedirektivet med krav til energimerking. Landa har òg innført energimerking av bygningar i samsvar med det første bygningsenergidirektivet.

I ein rapport frå 2010 utpeikte Noreg seg, saman med Sverige, Danmark og Nederland som land som då hadde dei strengaste energikrava i byggforskriftene når ein korrigerer for klima⁸.

EU-direktiv som gjeld bygg og energi, som det reviderte bygningsenergidirektivet og energieffektiviseringsdirektivet, krev at det blir teke i bruk verkemiddel innanfor alle kategoriane. Det er ikkje avgjort om desse direktiva er relevante for Noreg.

Eit viktig motiv for å stimulere til energiomlegging i hushalda i Noreg er å avgrense bruken av fossile energikjelder og elektrisitet. Bakgrunnen for dette er omsyn til klimagassutslipp, forsyningstryggleik og det faktum at fornybar elektrisetsproduksjon og transport av elektrisitet medfører inngrep i naturen. Nivået på og samansetjinga av energibruken i norske hushald påverkar korleis kraftforsyninga må utviklast i framtida.

Regjeringas langsiktige mål er ei omstilling av Noreg til eit lågutsleppssamfunn. Bygningsmassen blir rehabilitert og skifta ut i sakte tempo og det krev ein langsiktig innsats for å innrette seg mot eit lågutsleppssamfunn. Potensialet for å avgrense energibehovet i desse bygningane, og å finne klimavennlege energiløysingar som samspelar godt med kraftsystemet, er stort.

Det blir utført ei rekkje tiltak i samband med rehabilitering av bygningar. Kostnadene ved energiomlegging i eksisterande bygningar vil avhenge av om dei er klare for rehabilitering, om dei har installert vassborne system og om det er fleirbustadhus eller einbustader. Det er derfor viktig å kunne ha eit breitt sett med verkemiddel. Samtidig er det avgjerande når det offentlege støttar tiltak for å redusere eller leggje om energibruken, at det ikkje blir gripe inn i vel fungerande marknader. På sikt er det ønskjeleg at energiomlegging og konvertering frå elektrisk oppvarming og fossile brensler blir lønnsamt uavhengig av støtteord-

⁸ Sintef Byggforsk (2010), Analyse og sammenlikning av krav til energieffektivitet i bygg i Norden og Europa, Prosjektrapport 55.

ningar og tekniske forskrifter. Verkemiddel bør derfor byggje opp under ei utvikling av marknader for tiltak knytte til energieffektivisering og energiomlegging.

Regjeringa har ein offensiv politikk for å utløyse potensialet for energiomlegging på ein mest mogleg kostnadseffektiv måte. Det finst ei rekkje avgifter på stasjonær energibruk, støtte- og låneordningane gjennom Enova og Husbanken, energikrav i bygningar og produkt, og diverse informasjonsverkemiddel som er retta mot å påverke åtferda til forbrukarane. Innsatsen for energiomlegging i hushald er styrkt vesentleg på alle område sidan 2006. Seinast i mai 2013 etablerte Enova ei ny heilskapleg satsing retta mot hushald. I Meld. St. 21 (2011–2012) *Norsk klimapolitikk*, er det skissert ein handlingsplanen for bygningar framover.

Regjeringa meiner derfor at vi har på plass eit vel fungerande og heilskapleg verkemiddelapparat som vil utløyse betydeleg energiomlegging i norske hushald i kommande år.

11.3 Økonomiske verkemiddel

I Noreg er det innført ei rekkje avgifter som medverkar til å styrkje lønnsmda ved energiomlegging for sluttbrukarane. Avgifter sikrar at dei mest lønnsame tiltaka blir prioriterte og er derfor eit kostnadseffektivt verkemiddel. Grunngevingane for dei ulike avgiftene varierer, men dei har like fullt verknad på energibruken. Også ved utforming av støtteordningar er det lagt vekt på å finne ei kostnadseffektiv tilnærming. Det er samtidig lagt vekt på å utforme ordningane slik at behovet for løyvingar blir avgrensa.

11.3.1 Avgifter som påverkar energibruken

Avgift på forbruket av elektrisk kraft (elavgift)

Ei avgift på forbruket av elektrisk kraft vart innført i 1951. Avgifta er i hovudsak grunnsett fiskalt, men den skal òg medverke til å avgrense forbruket av elektrisk kraft. Ordinær sats i 2013 er 11,61 øre pr. kWh. Hushalda i det meste av landet betaler ordinær sats. Det er gitt fritak for avgift på kraft som blir levert til hushald i Finnmark og følgjande kommunar i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord. Dessutan er omsetjing av elektrisk kraft til hushaldsbruk i fylka Finnmark, Troms og Nordland friteken for meirdiavgift.

Grunnavgift på mineralolje

Grunnavgift på mineralolje mv. (tidlegare grunnavgift på fyringsolje mv.) vart innført for å hindre ein miljøvis uheldig overgang frå elektrisitet til mineralolje då elavgifta vart auka i 2000. Med ein ytterlegare auke av grunnavgifta i 2008 kom den opp på same nivå som elavgifta rekna pr. eining energi. Det gir tilsvarande insentiv til energieffektivisering for mineralolje som for elektrisk kraft. I tillegg til elavgifta betaler hushald og delar av næringslivet eit påslag på nettarifven på 1 øre pr. kWh. I 2011 vart grunnavgifta på mineralolje auka tilsvarande dette påslaget. Den ordinære avgiftsatsen i 2013 er 1,018 kroner pr. liter.

CO₂-avgift på mineralske produkt

CO₂-avgifta på mineralske produkt omfattar bensin, mineralolje, naturgass og LPG. Avgifta vart innført i 1991 og frå 1. september 2010 vart den utvida til òg å omfatte gass. Føremålet med avgifta er å medverke til kostnadseffektive reduksjonar av klimagassen CO₂. Avgifta set ein pris på utslepp og gir hushald og andre aktørar insentiv til å nytte produkt eller produksjonsprosessar med lågare utslepp av CO₂.

Mineralolje og gass til bruk i hushald er pålagt generelle satsar som i 2013 svarar til om lag 230 kroner pr. tonn CO₂.

11.4 Støtteordningar

11.4.1 Støtteordningar gjennom Enova

Bakgrunn

Sidan 2006 har Enova administrert tilskotsordninga for elektrisitetssparing i hushald. Formålet med ordninga var å medverke til større utbreiing av modne teknologiar for miljøvennleg oppvarming og straumsparing som i dag ikkje er utbreidde på marknaden, jf. St.prp. nr. 83 (2005–2006) og Innst. S. nr 33 (2006–2007). Ordninga vart opphavleg finansiert gjennom ei eiga løyving over statsbudsjettet. Frå 1. september 2011 vart ordninga innlemma i Energifondet, jf. Prop. 120 S (2010–2011) og Innst. 420 S (2010–2011). Gjennom denne endringa fekk Enova større fagleg fridom i val av verkemiddel og innretning på støtteprogrammet retta mot hushalda.

I klimameldinga la Regjeringa fram ein handlingsplan for energieffektivisering med mål om å redusere samla energibruk vesentleg i bygnings-

sektoren innan 2020, jf. Meld. St. 21 (2011–2012) *Norsk klimapolitikk*. Her fastslo Regjeringa at den blant anna vil «Fase ut bruken av oljekjeler i husholdningar og til grunnlast fram mot 2020. Dette skal blant annet kunne skje ved at Enova kan gi tilskudd til husholdningar.»

Som ei oppfølging av klimameldinga inngjekk Enova og departementet i juni 2012 ei ny avtale om forvaltninga av midlane i Energifondet for perioden 2012–2015. Avtala legg blant anna viktige premissar for Enovas satsing retta mot hushald framover. Blant anna er det teke inn særlege vilkår om:

Konvertering av fossile energibærarar

«Fondsmidlene kan finansiere en særskilt ordning for konvertering av fossile energibærarar i husholdningar, og til grunnlast. Ordningen skal bygge opp under utviklingen av et konkurransedyktig marked for oppvarming basert på andre energibærere enn elektrisitet og fossile brenslar.»

Bygning og bustad

«Enova skal støtte opp om utvikling av mer energieffektive bygg, herunder eksisterende bygg. Fondsmidlene skal også finansiere en satsing på energieffektivisering i boliger.» (...)

«Gjennom satsingene på bygg og bolig skal Enova ikke intervensere i velfungerende markeder. Hovedinnsatsen skal rettes mot støtte til tiltak som ikke utløses av seg selv.»

Informasjon og rådgiving

«Fondsmidlene skal finansiere et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester som på kort og lang sikt bygger opp under og legger til rette for at målene i avtalen nås. Det skal for denne aktiviteten etableres aktivitetsmål i Enovas årlige plan.»

I lys av den nye avtala har Enova revidert sine strategiar og program retta mot hushald. Enova har bestemt å avvikle den tidlegare tilskotsordninga for hushald. Det er i staden etablert eit nytt program retta mot hushald. Programmet supplerer eksisterande program knytte til støtte til passivhus og lågenergibustader, støtte til konverterings- og energieffektiviseringstiltak i burettslag og sameige, og rådgivingstenesta. Tilbodet til Enova retta mot hushald består dermed av følgjande fem delprogram. Støtte til:

- energirådgiving (*nytt*)
- oppgradering av bustad (*nytt*)
- utstyr i bustad (*nytt*)
- passivhus og lågenergibustad privat
- burettslag og sameige

Alle delprogram har klare tildelingskriterium som er utforma på ein slik måte at dei vil vere enkle for Enova å administrere, og for hushalda å søkje om støtte. Støttesatsane vil vere avhengig av tiltaka som blir gjennomførte. Støtta vil vere utløysande i den forstand at prosjekta ikkje er lønnsame for hushalda utan støtte og at tiltak som er starta opp før søknad, eller allereie gjennomførte, ikkje vil ha rett til støtte.

Enova har i tillegg til programma nemnde ovanfor ei rådgivingsteneste gjennom «Enova svarer» og nettsidene, sjå pkt. 11.6. I det følgjande er det gitt ei nærare beskriving av Enovas program retta mot hushalda.

Støtte til energirådgiving

Lønnsame prosjekt blir ofte ikkje gjennomførte fordi hushalda manglar informasjon om eigen energibruk, om kor mye energi som kan sparast gjennom ulike teknologiar og tiltak, og kostnadene knytte til dette.

Enova har derfor lansert eit tilbod om støtte til energirådgiving. Målgruppa er private bustadeigarar som bur i einebustad, tomannsbustad eller anna småhus.

Energirådgivinga skal utførast av kvalifiserte energirådgivarar, med formål om å lage ein energiattest og ein detaljert tiltaksplan for ambisiøs oppgradering av bustaden.

Formålet er å auke kunnskapsnivået blant bustadeigarar om energibruken deira, og å peike ut løysingar som kan medverke til ei heilskapleg oppgradering av bustadene.

Støtte til oppgradering av bustad

Enova gir støtte til bustadeigarar som vil oppgradere eigen bustad i tråd med den detaljerte tiltaksplanen identifisert gjennom energirådgivinga. Målgruppa er private bustadeigarar som bor i einebustad, tomannsbustad eller anna småhus.

Dette er eit tilbod retta mot bustadeigarar som ønskjer å utføre ei ambisiøs og heilskapleg energioppgradering av bustaden med ein vesentleg reduksjon av varmetap og energibehov. Enova har krav om at søkjarar må oppnå minst 30 pst. reduksjon av varmetapet i bustaden gjennom tiltak for å betre bygningskroppen, under dette vegg, vin-

dauge, tak, golv og dører. Dessutan blir det stilt eit minimumskrav til fornybardelen i bustaden sitt oppvarmingssystem og det er sett ei øvre grense for bustaden sitt årlege energibehov.

Programmet er ikkje meint å vere retta mot massemarknaden. Enova legg opp til at dette tilbodet først og fremst skal vere retta mot dei bustadeigarane som ønskjer å strekkje seg langt og gjennomføre tiltak som kan bli eit førebilete. Programmet er meint å utfordre byggjebransjen og rådgivarmiljøet til å prøve ut ambisiøse løysingar. Det er bransjen som rådgir og gjennomfører for hushalda, og utviklinga av marknaden er heilt avhengig av at bransjen presenterer mogleghetene i dei konkrete sakene.

Støtte til utstyr i bustad

Enova har etablert ei støtteordning retta mot tiltak som medverkar til konvertering frå olje- og elektrisitetsbasert oppvarming til fornybar vassboren oppvarming i eksisterande privatbustader. Formålet er å medverke til å redusere bruken av fossile energiberarar til oppvarming, redusere elektrisitetsdelen i hushalda, og å auke utbreiinga av fleksibel, fornybar vassboren oppvarming i eksisterande bustadmasse.

Ordninga er teknologinøytral ved at det blir gitt støtte til alle fornybare teknologiar i marknaden som kan nyttast i kombinasjon med vassboren oppvarming. Typiske teknologiar som kan vere aktuelle under den nye ordninga er ved- og pellets-kaminar med vasskappe, luft/vatn varmpumpe og væske/vatn varmpumpe.

I tillegg blir det gitt støtte til installasjon av solfangarar i kombinasjon med andre fornybare energikjelder og sentralt varmestyringssystem for straum eller vassbaserte løysingar.

Støtte til passivhus og lågenergibustad privat

Enova tilbyr støtte til privatpersonar som ønskjer å oppføre einestad, tomannsbustad, rekkjehus, kjedehus eller andre småhus og som følgjer standarden i Norsk Standard for passivhus og lågenergihus (NS 3700).

Det blir gitt støtte etter faste satsar og for inntil 180 kvadratmeter i kvar bustad. Om prosjektet blir godkjent av Enova, blir det òg tilbode støtte til bruk av passivhusrådgivar. Passivhusrådgivaren hjelper til med kvalitetssikring av løysingar, berekningar, tiltak og utføring.

Støtte til passivhus og lågenergibustad til privatpersonar vil, saman med støtte til passiv- og lågenergibygging for yrkesbygg og offentlege bygg,

inngå i erfaringsgrunnlaget for den vidare utviklinga av byggt teknisk forskrift.

Sidan 2010 har 113 prosjekt innan passivhus og lågenergibustader fått støtte frå Enova.

Støtte til burettslag og sameige

Burettslag og sameige kan få støtte til fysiske energitiltak som reduserer energibruken, støtte til oppgradering av eksisterande bustadmasse til passivhusnivå eller lågenerginivå, og støtte til omlegging av varmesentralar frå fossile til fornybare energikjelder.

Tidlegare stilte Enova krav om at prosjekt i eksisterande bygningar måtte ha eit samla energireultat på minst 100 000 kWh/år i anten ny fornybar energiproduksjon og/eller redusert energibruk. Den nedre grensa er no fjerna ved at Enova har opna for å gi støtte til mindre predefinerte tiltak knytte til bygningskroppen, varme-, kjøle- og ventilasjonsanlegg og varmesentralar.

Enova har dermed opna for at endå fleire tiltak innan burettslag og sameige kvalifiserer til støtte. Regjeringa viser til at dette grepet er ei naturleg utvikling i Enovas langsiktige arbeid med å fremje ei miljøvennleg omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Krav til rapportering

Departementet har bede Enova rapportere særskilt om resultatata for hushaldssektoren. Det er lagt til grunn at Enova skal måle energireultat, støttenivå og CO₂-reduksjonar. Departementet vil rapportere til Stortinget om resultatata frå denne satsinga i dei årlege budsjettproposisjonane.

11.4.2 Støtte- og låneordningar gjennom Husbanken

Husbanken skal stimulere til berekraftig kvalitet i bustader og bygg gjennom grunnlån og kompetansetilskot til berekraftig bustad- og byggkvalitet.

Grunnlån

Husbanken gir grunnlån til oppføring av nye bustader eller utbetring av eksisterande bustader, lån til barnehagar og startlån til vanskelegstilte på bustadmarknaden. Låna i Husbanken er viktige for å sikre ei god bustadfordeling i heile landet og for å fremje kvalitetar som miljø og universell utforming. Dei aller fleste prosjekta som får grunnlån til oppføring, utbetring og kjøp av bustader tilfredsstiller Husbankens kvalitetskrav knytte

til miljø og energi, som er miljøkvalitetar ut over krava i byggt teknisk forskrift.

Kompetansetilskotet

Husbanken forvaltar eit kompetansetilskot til berekraftig bustad- og byggkvalitet. Tilskotet skal medverke til å heve kompetansen om miljø- og energivennlege bustader, universell utforming og god byggjeskikk hos dei sentrale aktørane i bustad- og byggsektoren. Tilskotet kan blant anna bli gitt til forsøksprosjekt og formidling av informasjon om energibruk og miljø- og klimavennlege løysingar i bustader og bygg.

Ei viktig satsing innanfor miljø og energi er Framtidas byar. Andre viktige formål som har fått tilskot dei siste åra innanfor miljø og energi har vore Lågenergiprogrammet, utviklinga av miljørelaterte standardar og prosjekt i regi av høgskular/forskningsinstitusjonar. Auka kompetanse på passivhus har òg vore eit prioritert formål.

For ytterlegare detaljar og omtale av Husbankens verkemiddel viser ein til Prop. 1 S (2013–2014) for Kommunal- og regionaldepartementet.

11.5 Regulerande verkemiddel

Energiforbruket kan påverkast ved å bestemme standardar og ved direkte reguleringar. Reguleringar inneber selektive tiltak og kostnadene vil variere avhengig av aktørane og kva slag tiltak som blir sette i verk for å nå reguleringane.

Normalt avgrensar styresmaktene reguleringane til relativt modne teknologiar og løysingar som er, eller raskt vil kunne bli lønnsame når dei får utbreiing. Eksisterande regulering er byggt teknisk forskrift (TEK 2010) og energikrav i produkt. I tillegg blir behovet for forbod mot fyring med fossil olje utgreidd. Dette er omtalt i det følgjande:

Byggt teknisk forskrift

For nye bygg og ved store ombyggingar av eksisterande bygningar er krava i bygningsregelverket og byggt teknisk forskrift (TEK) det viktigaste verkemidlet for energieffektivisering. Det er innført skjerpa krav til både energibruk og energiforsyning i TEK. I 2007 vart krav til energibehov skjerpa med 25 prosent i forhold til tidlegare krav, og det vart innført krav til energiforsyning. Krava til energiforsyning vart skjerpa i 2010 og det vart innført forbod mot oljekjel for fossilt brensel til grunnlast.

Regjeringa vil skjerpe energikrava i byggt teknisk forskrift til passivhusnivå i 2015 og nesten nullenerginivå i 2020. Regjeringa vil seinare fastsetje føresegnar som definerer passivhusnivå og nesten nullenerginivå. Avgjerd om kravsnivå blir utforma på bakgrunn av utgreiingar av konsekvensar for samfunnsøkonomi, helse og kompetanse i byggjenæringa.

Proessen med arbeid med nye energikrav er sett i gang. Blant anna har Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) sett i gang utgreiingar for å vurdere korleis energikrava i byggt teknisk forskrift bør utviklast vidare. Det vil bli viktig med ein god prosess for å fastsetje nye energikrav. Eit forslag vil tidlegast bli sendt på offentleg høyring i 2014. Regjeringa vil òg innføre komponentkrav for eksisterande bygningar og klargjere for kva slag byggearbeid og komponentar desse krava skal gjelde, blant anna ut frå ei vurdering av energieffektar og kostnader. Dette arbeidet er sett i gang.

Energikrav i produkt

Energikrav i produkt er sette gjennom EUs direktiv 2009/125/EF, økodesigndirektivet. Økodesigndirektivet vart teke inn i EØS-avtala i 2008 og gjennomført i Noreg ved økodesignforskriften⁹ som tredde i kraft 1. mars 2011.

Økodesigndirektivet er eit rammedirektiv og EU utarbeider særskilte forordningar som set opp energikrav til enkeltprodukt som fortløpande blir gjennomførte i norsk rett. Krava er meint å skulle fjerne dei minst energieffektive produkta frå marknaden og redusere miljøbelastninga i alle livsfasar for produkta som er regulerte.

Fram til no er det innført krav til enkle digitale dekodrar, elektriske og elektroniske apparat sitt energiforbruk i både kviletilstand og avslått tilstand, lyskjelder til hushaldsbruk, lysrør til kontor og gate, eksterne straumkjelder, elektromotorar, vaskemaskiner, oppvaskmaskiner, kjøleskap og frysarar til hushaldsbruk, klimaanlegg og komfortvifter, sirkulasjonspumper, vasspumper, industrivifter, tørketromlar og fjernsyn.

Forbod mot oljefyring

I byggt teknisk forskrift som tredde i kraft 1. juli 2010, er det innført forbod mot å installere oljekjel for fossilt brensel til grunnlast i nye bygg. Fossilt brensel omfattar petroleumsprodukt som mineralsk fyringsolje, kol, koks, naturgass og propan.

⁹ Forskrift 23. februar 2011 nr. 190 om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkt (økodesignforskriften)

I handlingsplanen for energieffektivisering som Regjeringa la fram i Klimameldinga, fastslår Regjeringa blant anna at den:

«Tar sikte på å utvide forbudet mot å installere kjel for fossilt brensel til grunnlast slik at det omfatter alle eksisterende bygg.», jf. Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk.

Ved behandlinga av meldinga vedtok Stortinget:

«Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020. Dette forutsetter støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode. Forbudet og utfasing må utformes med nødvendige unntak og slik at forsyningssikkerheten ivaretas. Unntakene utredes nærmere før forbudet endelig vedtas.»

Regjeringa utgreier no moglege innretning og konsekvensar av eit forbod. Dette inkluderer blant anna vurderingar av kva lovverk det er føremålstenleg å heimle eit forbod i, utforming av eit forbod, under dette verkeområde og nødvendige unntak, korleis forbodet kan handhevast, og miljøvise, økonomiske og administrative konsekvensar. Eit forslag til forbod vil bli sendt på offentleg høyring.

11.6 Informasjon, kompetanseutvikling og innovasjon

Regjeringa nyttar ei rekkje informasjonsverkemiddel. Enova er pålagt å drive eit landsdekkjande tilbod av informasjons- og rådgivingstenester. På grunn av informasjonsbarrierar i marknaden kan aktørane i marknaden ha avgrensa kunnskap om teknologi for energieffektivisering og lønnsmda ved tiltaka. Informasjon til ulike delar av marknaden er eit sentralt verkemiddel for energiomlegging.

Regjeringa ønskjer å støtte opp under kompetanseutviklinga gjennom Lågenergiprogrammet. Kompetansen vil bli utvikla gjennom dei konkrete prosjekta. I ein periode med store endringar i ambisjonar for bygg i framtida, kan det òg bli behov for kompetanseutvikling og erfaringsutveksling mellom aktørar.

I ein endringsfase blir det skapt innovasjonar, og Regjeringa støttar opp under dette gjennom forskning og utvikling. Regjeringa støttar opp under dette gjennom Bygg 21. Det blir òg gitt

støtte til FoU og innovative bustadprosjekt, jf. omtale i punkt 11.4, noko som òg medverkar til kompetanseutvikling på sikt.

Måling og prising av energibruk

Energiprisar er informasjonsberarar og vesentlege for nivået på energibruken og val av energiberar. Prisar påverkar lønnsmda ved tiltak. Gode system for måling av energiforbruket er ein føresetnad for at forbrukarane skal kunne vurdere gevinsten ved å avgrense forbruket.

I kraftsektoren vil innføring av avanserte måle- og styringssystem (AMS) vere eit viktig verkemiddel for å oppnå auka forbrukarfleksibilitet. Norske straumkundar vil få installert AMS innan 1. januar 2019. Desse målarane registrerer straumforbruket på timebasis og sender automatisk informasjon om forbruket til nettselskapet. Straumkunden treng dermed ikkje å sende inn målarstanden til nettselskapet sjølv.

AMS gir raskare og rettare notering av måleverdiar og eit betre fakturagrunnlag.

AMS opnar dessutan for at kundane kan få betre informasjon om straumprisar og eige forbruk. Dette kan gi auka medvit og insentiv til energieffektivisering. Kundane vil i langt større grad kunne tilpasse straumforbruket etter variasjonar i straumprisen. Høve til timeavrekning vil gjere at kunden kan realisere gevinsten ved å tilpasse forbruket til straumprisane.

For fjernvarme og fjernkjøling til oppvarming, varmtvatn og kjøling blir det i hovudsak nytta kollektiv måling av forbruket.

Energimerking av bygningar

Bygningsenergidirektivet (2002/91/EF) om energieffektivitet i bygningar inneheld føresegnar om minimumskrav til energiyting i bygningar, krav om energimerking av bygningar og krav om energivurdering av kjelar med fossilt brensel og kjøleanlegg. I 2003 vart direktivet vedteke innført i Noreg. I Noreg er krava i direktivet gjennomførte i norsk rett ved byggtknisk forskrift (TEK10)¹⁰ og energimerkeforskrifta¹¹.

Energimerkeforskrifta tredde i kraft 1. juli 2010 og fastset krav om at alle bustader og yrkesbygg som blir oppførte, selde eller leigde ut må ha

¹⁰ Forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk (Byggtknisk forskrift)

¹¹ Forskrift 18. desember 2009 nr. 1665 om energimerking av bygningar og energivurdering av tekniske anlegg (energimerkeforskrifta)

ein energiattest. Yrkesbygg over 1000 m² skal alltid ha gyldig energiattest. Ved å gjennomføre ei gratis energimerking på nettet¹², får bustadeigarar ein energiattest som består av eit energimerke som viser bygningen sin energistandard. Energimerkeordninga skal setje energi på dagsordenen i marknaden for bustader og bygningar og i planlegginga av nybygg, og stimulere til gjennomføring av energieffektiviserande tiltak. Energimerkeforskrifta fastset òg krav om regelbunden vurdering av tekniske anlegg i bygningar. Plikta til energivurdering gjeld kjel-, ventilasjons- og kjøleanlegg. Bakgrunnen for dette er å stimulere til gode rutinar for drift og ettersyn av anlegga. I følge NVE vart det i løpet av merkeordningas første år utferda om lag 100 000 energiattestar for bustader og 4 400 attestar for yrkesbygg. Pr. juni 2013 var over 300 000 energiattestar utferda.

Energimerking av energirelaterte produkt

Revidert energimerkedirektiv 2010/30/EU stiller krav om energimerking av energirelaterte produkt. Energimerking skal hjelpe forbrukaren til å velje dei mest energieffektive produkta. EU utarbeider fortløpande produktspesifikke reglar under direktivet der krava til dei enkelte produkta blir spesifiserte, desse blir gjennomførte i norsk rett gjennom energimerkeforskrifta for produkt¹³. Førebels er oppvaskmaskiner, kjøleinnretningar og vaskemaskiner til hushaldsbruk, og fjernsyn, klimaanlegg, tørketromlar og elektriske lamper og lysarmatur omfatta av energimerkereglane.

I følge NVE vart det i 2011 selt 560 000 energimerka kvitevarer i Noreg. I følge NVE har merkekrav og effektiviseringskrav frå styresmaktene ført til at intensitet pr. produkt (kWh/eining) har gått ned.

Enova svarer

«Enova svarer» er ei gratis nasjonal svarteneste der hushald kan få gode råd om energieffektivisering og miljøvennlige oppvarmingsløyser, og informasjon om Enovas program frå spesialistar innan energirådgiving.

Det er òg mogleg å få hjelp via chat/nettprat, e-post, eller via Facebook.

Svartenesta har dei siste tre åra svara på i gjennomsnitt 46 000 førespurnader årleg.

Enova anbefaler

«Enova anbefaler» er ei uavhengig merkeordning for produkt med god energikvalitet. Enovas tilråding føreset at produktet er blant dei mest energieffektive i sin kategori, og at det er tilgjengeleg i marknaden. Ordninga omfattar vindauge og etterisolering av bygningar.

Enovas arbeid retta mot barn og unge

Enova har i tillegg ein informasjonskampanje retta mot barn og unge kalla «Regnmakerne». Regnmakarane syter for at barn lærer meir om energiforbruk og løysingar for framtida. Regnmakarkonseptet består av internettside, aktivitetar på skular, arrangementet *Vennergidagen* og eit eige TV-program for barn (Energikampen).

I løpet av dei siste tre åra har i gjennomsnitt 125 skular gjennomført og rapportert aktivitetar innanfor Regnmakarane.

Enovas tv-program for barn *Energikampen*, har engasjert tusenvis av barn og unge over heile landet til å lære meir om energi og klima. I *Energikampen* konkurrerer fem lag om kven som kan mest om energi. Programmet er blitt sendt på NRK Super. I år vann dette tv-programmet den prestisjefylte Emmy Kids Award for beste underholdningsprogram for barn.

Lågenergiprogrammet

Lågenergiprogrammet er ei sentral satsing for å auke kompetansen om energieffektivisering i byggjenæringa. Kompetansen på energieffektivisering i eksisterande bygningar skal aukast gjennom blant anna ei vidare satsing på Lågenergiprogrammet.

Lågenergiprogrammet vart oppretta hausten 2007 og er eit tiårig samarbeidsprogram mellom statlege etatar og byggjenæringa. Programmet er leia av ei styringsgruppe som består av representantar frå Direktoratet for byggkvalitet, Enova, Husbanken, Statsbygg, Byggjenæringas Landsforeining, Arkitektbedriftene i Noreg og Noregs vassdrags- og energidirektorat. Programmet har som overordna mål å heve kunnskapsnivået om energieffektive bygg i heile bygg-, anleggs- og egedomsnæringa. Dei skal arrangere kurs, utvikle rettleingsmateriale og formidle kunnskap frå førebileteprosjekt ut i byggjenæringa. Energi-rehabilitering av eksisterande bygningar med hovudvekt på bustader og satsing på utdanning av elevar i byggfag og studentar i arkitektur og byggfag er prioritert i Lågenergiprogrammets arbeid.

¹² Ein viser til www.energimerking.no

¹³ Forskrift 27. mai 2013 nr. 534 om energimerking av energirelaterte produkter

For ytterlegare detaljar og omtale av Lågenergi-programmet viser ein til Prop. 1 S (2013–2014) for Kommunal- og regionaldepartementet og programmet sine nettsider www.lavenergiprogrammet.no.

Bygg 21

I Meld. St. 28 (2011–2012) *Gode bygg for eit betre samfunn* (byggningsmeldinga), inviterte Regjeringa byggjenæringa og andre sentrale aktørar til eit breitt samarbeid for å utvikle ei kunnskapsbasert byggjenæring og auke kompetansen i alle ledd i næringa. Dette samarbeidsprosjektet har fått tittelen Bygg21. Bygg21 skal med bakgrunn i dei måla som er sette for byggningspolitikken, føreslå tiltak for å betre kompetansen og gjennomføringsevna i byggjenæringa. Bygg21 skal utarbeide strategiar og tiltak for

- FoU og innovasjon,
- utdanning og kompetanseutvikling og
- formidling av kunnskap og erfaringar.

Gjennom Bygg21 vil Regjeringa medverke til meir målretta informasjonsverksemd og kunnskapsoverføring, blant anna om byggkvalitet og miljø.

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) har den daglege leiinga og sekretariatsfunksjonen for Bygg21.

Framtidas bygg og FutureBuilt

Prosjekta Framtidas bygg og FutureBuilt er ein del av Framtidas byar som er eit samarbeid mellom staten og dei 13 største byane i Noreg om å redusere klimagassutsleppa og gjere byene betre å bu i. Prosjektet Framtidas byar skal vare ut 2014. FutureBuilt utviklar førebileteprosjekt i Oslo-regionen (Oslo, Drammen og Bærum), mens Framtidas bygg har ansvaret for dei 10 andre byane. Framtidas bygg skal utvikle klimavennlege bygg og byområde i ti av dei største byane i Noreg. FutureBuilt er eit 10-årig program som varer fram til 2020 og har mål om å realisere 50 førebileteprosjekt med minst 50 prosent reduksjon i klimagassutslepp, vere eit utstillingsvindaug nasjonalt og internasjonalt og stimulere til nyskaping og endra praksis. Framtidas bygg medverkar til å realisere førebiletelege pilotprosjekt som skal inspirere andre til å bygge slik framtida krev.

Energi21

Energi21 er den nasjonale strategien for forskning, utvikling og kommersialisering av ny klimavenn-

leg energiteknologi. Strategien har fokus på auka verdiskaping og effektiv ressursutnytting i energisektoren gjennom satsing på FoU og ny teknologi. Forsking og teknologiutvikling retta mot energiefektivisering er ein del av strategien.

ENERGIX-programmet

ENERGIX (etterfølgjaren etter RENERGI) er eit 10-årig FoU-program som starta opp i 2013. Programmet skal gi ny kunnskap som fremjar ei langsiktig og berekraftig omstilling av energisystemet, med blant anna meir fornybar energi og energiefektive løysingar. Eit hovudtema i programmet er energibruk og -konvertering. Gjennom å støtte FoU skal programmet medverke til meir effektiv konvertering og bruk av energi både til stasjonære formål (innanfor bygg og industri) og til transport. Forskinga er retta mot så vel nye løysingar og ny teknologi, som auka brukarkompetanse og innsikt i ikkje-teknologiske barrierar (samfunnsvitskapleg forskning).

FME – Zero Emission Buildings (ZEB)

ZEB vart etablert i januar 2009 som eitt av åtte forskingssenter for miljøvennleg energi (FME). FMEane medverkar til eit breitt og forpliktande samarbeid mellom leiande forskingsinstitusjonar og bedrifter i Noreg innanfor utvalte temaoområde, med eit breitt samarbeid med internasjonale aktørar. ZEB skal utvikle produkt og løysingar for eksisterande og nye bygningar, bustader så vel som næringsbygg, som vil føre til marknadsgjennombrot for bygningar med svært lågt energibehov og null klimagassutslepp knytte til produksjon, drift og avhending. Senteret skal konsentrere arbeidet innanfor fem store arbeidspakkar:

- avanserte materialar
- teknologiar for adaptive og energiproduserande bygningsskal
- energiforsyning og tekniske installasjonar
- bruk, drift og gjennomføring
- konsept og strategiar for nullutsleppsbygg.

11.7 Konklusjon

Sidan 2006 er innsatsen for energiomlegging i hushald blitt vesentleg styrkt på alle område. I Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk, er handlingsplanen for bygg fram mot 2020 skissert. Dei kommande åra vil Regjeringa halde fram arbeidet med å gjennomføre denne.

Energibruken i hushald er for ein stor del pålagt avgifter som gjer at prisen på energivarene til sluttbrukarar blir høgare enn engrosprisen. Grunngevinga for dei forskjellige avgiftene er ulik, men verknaden er uansett at lønnsenda ved energiomleggingstiltak blir betre. I tillegg har vi på plass ambisiøse krav i byggtknisk forskrift (TEK), som vil bli ytterlegare skjerpa i 2015 og 2020, jf. Meld. St. 21 (2011–2012). Det er òg sett krav til energieffektivitet i ei rekkje produkt.

Gjennom det nye heilskaplege tilbodet til Enova ventar Regjeringa at fleire hushald vil gjennomføre tiltak i eigen heim framover. Enovas energirådgivingsteneste vil gjere bustadeigarar meir medvitne på høva til å setje i verk riktige tiltak. Gjennom støtte til enkelttiltak i bustader, burettslag og sameige, vil Enova ha eit breitt tilbod retta mot allmenta. Støtta til ambisiøs oppgradering av eksisterande bustader vil treffe dei hushalda som er villige til å strekkje seg for å gjennomføre ei ambisiøs energioppgradering. Til sist vil støtte til passivhus/lågenergibygg medverke til å løfte ambisiøse bustadeigarar som ønskjer å bygge meir energieffektivt enn krava i byggtknisk forskrift. Støtte frå Husbanken medverkar òg i same retning.

Bruken av oljekjellar i hushald skal fasast ut innan 2020. Dette skal blant anna skje ved at Enova kan gi tilskot til konvertering frå olje- og elektrisitetsbasert oppvarming til fornybar vassboren oppvarming i eksisterande privatbustader. I 2020 skal det innførast forbod mot fyring med fossil olje i hushald og til grunnlast i andre bygningar.

Potensialet for energiomlegging endrar seg over tid som følgje av teknologisk utvikling, endringar i økonomisk aktivitet med meir. Regjeringa har òg styrkt verkemiddelbruken på fleire område dei seinare åra, nettopp basert på ny kunnskap. I lys av endringar i regelverket for energikrav til bygg, auka marknad for energieffektive bygg, nye produkt og løysingar for energieffektive bygg og auka kunnskap hos bransjen og forbrukarane om energieffektive bygg mv., vil Regjeringa òg i framtida basere verkemiddelapparatet på dei beste og mest verknadsfulle tiltaka.

Regjeringa har eit vel fungerande og heilskapleg verkemiddelapparat som vil utløyse betydeleg energiomlegging, som energieffektivisering og konvertering til bruk av andre energiberarar enn elektrisitet, naturgass og olje til varme, i hushalda fram mot 2020.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2013–2014) om statsbudsjettet for år 2014 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et
framlagt forslag.

Forslag

Under Olje- og energidepartementet føres det i Prop. 1 S (2013–2014) statsbudsjettet for budsjettåret 2014 opp følgende forslag til vedtak:

**Kapitlene 1800–1840, 2440, 2442, 2490, 4800–4840, 5440,
5490, 5582 og 5685**

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet			
	01 Driftsutgifter		165 959 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 72</i>		30 845 000	
	70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>		1 400 000	
	71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum		12 000 000	
	72 Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>		2 000 000	212 204 000
	Sum Administrasjon			212 204 000
Petroleumssektoren				
1810	Oljedirektoratet			
	01 Driftsutgifter		247 100 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		205 100 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		4 000 000	456 200 000
1815	Petoro AS			
	70 Administrasjon		307 000 000	
	71 Unitisering, <i>kan overføres</i>		24 000 000	
	72 Administrasjon, Petoro Iceland AS		3 500 000	
	73 Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel, <i>kan overføres</i>		6 500 000	341 000 000
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten			
	30 Investeringer		30 000 000 000	30 000 000 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		2 000 000	2 000 000
	Sum Petroleumssektoren			30 799 200 000
	Energi- og vannressurssektoren			
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat			
	01 Driftsutgifter		487 000 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		79 000 000	
	22 Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 72</i>		196 300 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		6 000 000	
	60 Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>		19 000 000	
	72 Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>		2 000 000	
	73 Tilskudd til utjevning av overførings-tariffer, <i>kan overføres</i>		120 000 000	
	74 Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>		6 600 000	
	75 Tilskudd til fjellskredovervåking, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>		42 000 000	957 900 000
1825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi			
	50 Overføring til Energifondet		1 216 000 000	
	95 Kapitalinnskudd		5 000 000 000	6 216 000 000
1826	Statnett SF			
	90 Innskuddskapital		3 250 000 000	3 250 000 000
2490	NVE Anlegg			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	-63 000 000		
	2 Driftsutgifter	57 400 000		
	3 Avskrivninger	4 800 000		
	4 Renter av statens kapital	800 000		
	5 Investeringsformål	1 000 000		
	6 Reguleringsfond	-1 000 000		

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	5 000 000
		Sum Energi- og vannressurssektoren		10 428 900 000
		Forskning og næringsutvikling		
1830		Forskning og næringsutvikling		
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	24 000 000	
	50	Overføring til Norges forskningsråd	647 600 000	
	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	19 400 000	
	71	Tilskudd til forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	4 000 000	
	72	Tilskudd til INTSOK	16 500 000	
	73	Tilskudd til INTPOW	4 000 000	715 500 000
		Sum Forskning og næringsutvikling		715 500 000
		CO ₂ -håndtering		
1840		CO ₂ -håndtering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
	50	CLIMIT	200 000 000	
	70	Gassnova SF, <i>kan overføres, kan nyttes under post 73</i>	164 300 000	
	71	Forskningstjenester, TCM DA, <i>kan overføres</i>	1 877 000 000	
	72	Lån, TCM DA, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
	73	Fullskala CO ₂ -håndtering på Mongstad, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	28 000 000	
	75	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt, <i>kan overføres</i>	1 000 000	2 435 300 000
		Sum CO ₂ -håndtering		2 435 300 000
		Sum departementets utgifter		44 591 104 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Ordinære inntekter				
4800	Olje- og energidepartementet			
	03	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	1 502 000	
	70	Garantiprovisjon, Gassco	1 200 000	2 702 000
4810	Oljedirektoratet			
	01	Gebyrinntekter	25 000 000	
	02	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	71 400 000	
	03	Refusjon av tilsynsutgifter	10 000 000	106 400 000
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat			
	01	Gebyrinntekter	68 000 000	
	02	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	70 000 000	
	40	Flom- og skredforebygging	16 300 000	154 300 000
4825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi			
	85	Fondsavkastning	1 216 000 000	1 216 000 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet			
	50	Overføring fra fondet	50 000 000	50 000 000
4840	CO ₂ -håndtering			
	80	Renter, TCM DA	100 000 000	
	86	Avdrag, TCM DA	1 114 000 000	
	95	Fondskapital	2 000 000 000	3 214 000 000
5490	NVE Anlegg			
	01	Salg av utstyr mv.	165 000	
	30	Avsetning til investeringsformål	1 000 000	1 165 000
		Sum Ordinære inntekter		4 744 567 000
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet				
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten			
	24	Driftsresultat		
		1 Driftsinntekter	179 300 000 000	
		2 Driftsutgifter	-33 700 000 000	
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 400 000 000	
		4 Avskrivninger	-22 800 000 000	
		5 Renter av statens kapital	-4 900 000 000	115 500 000 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	30	Avskrivninger	22 800 000 000	
	80	Renter av statens kapital	4 900 000 000	143 200 000 000
		Sum Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet		143 200 000 000
Skatter og avgifter				
5582		Sektoravgifter under Olje- og energi- departementet		
	71	Konsesjonsavgifter fra vannkraft- utbygging	149 000 000	149 000 000
		Sum Skatter og avgifter		149 000 000
Renter og utbytte mv.				
5685		Aksjer i Statoil ASA		
	85	Utbytte	14 421 000 000	14 421 000 000
		Sum Renter og utbytte mv.		14 421 000 000
Sum departementets inntekter				162 514 567 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1800 post 21	kap. 4800 post 03
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 1830 post 22	kap. 4830 post 10
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2014 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA.
2. godkjenne utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel og overskride bevilgningen med inntil 5 mrd. kroner under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan:

1. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.
2. utgiftsføre uten bevilgning utlån til Norpipe Oil AS på inntil 25 mill. kroner under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 90 Lån til Norpipe Oil AS.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Energiomlegging, energi- og klimateknologi	
	50	Overføring til Energifondet	400 mill. kroner
1840		CO ₂ -håndtering	
	75	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt	1 mill. kroner

VI

Fullmakt til å inngå forpliktelser ut over gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flom- og skredforebygging	50 mill. kroner
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	10 mill. kroner
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging	10 mill. kroner
1830		Forskning og næringsutvikling	
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	10 mill. kroner
1840		CO ₂ -håndtering	
	70	Gassnova SF	20 mill. kroner
	72	Lån, TCM DA	300 mill. kroner

VII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan gi Gassco AS garanti innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner for skader og tap ved mottaksterminalene på kontinentet som har oppstått som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco AS.

VIII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

IX

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2014 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled.

X

Forpliktelser før plan for utbygging og drift
og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under

kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

Andre fullmakter

XI

Utbyggingsprosjekter på norsk
kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2014 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 20 mrd. kroner.
3. hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XIII

Overdragelse av andeler i utvinnings-
tillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan godkjenne overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler for Petoro AS som forvalter av SDØE der det antas at ressursene i utvinningstillatelsen på tidspunkt for overdragelsen er mindre enn 3 mill. Sm³ oljeekvivalenter.

XIV

Overdragelse og samordning av andeler i
utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003–2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XV

Overdragelse av andeler i rørledninger til
Gassled

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger med SDØE-andel i Gassled. Statens andel i Gassled skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XVI

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

XVII

Lån til TCM DA

Stortinget samtykker i at lån til TCM DA aktiveres i statens kapitalregnskap.

XVIII

Nettoføring av refusjoner

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2014 kan nettoføre refusjoner for fellestjenester som utgiftsreduksjoner under kap. 1810 Oljedirektoratet, post 01 Driftsutgifter.

XIX

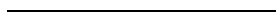
Realisering av ett fullskalaanlegg innen 2020

Stortinget samtykker i ambisjonen om å realisere minst ett fullskala anlegg for fangst og lagring av CO₂ innen 2020.

XX

Etablering av CO₂-håndteringsprogram

Stortinget samtykker til etablering av et CO₂-håndteringsprogram som har som mål å realisere fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Stortinget legger til grunn at staten skal sikre økonomiske og andre rammevilkår som kan utløse minst ett slikt prosjekt.

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysninger om abonnement, løssalg og pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress AS – 10/2013

